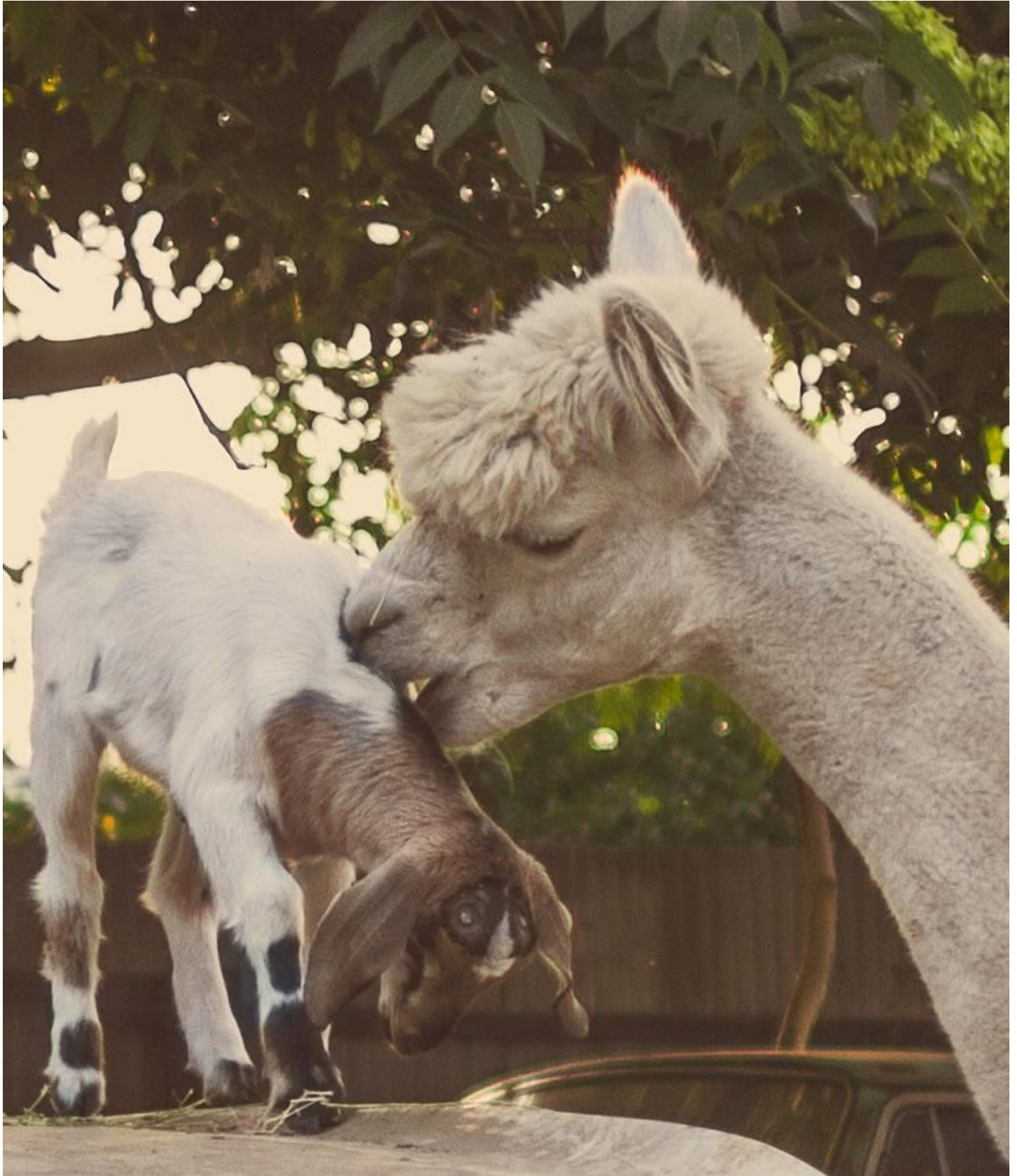

S.O.S.

Skrifter om Samtalegrammatik

Årgang 2, nr. 10

Intonationens betydning for gentagelsers interaktionelle funktion

Anette Nissen

Skrifter om Samtalegrammatik 2: 10

2015

ISSN 2445-7256

Skrifter om Samtalegrammatik (SoS) er en serie arbejdspapirer om samtalegrammatik som udgives af forskergruppen *DanTIN* ("Danish talk-in-interaction"). DanTIN består af studerende og forskere fra og omkring Lingvistik på Aarhus Universitet. DanTIN bestyrer hjemmesiden *samtalegrammatik.dk*. Udgivelserne i *Skrifter om Samtalegrammatik* er arbejdspapirer, studenteropgaver, rapporter, afhandlinger og andet som beskriver og analyserer samtalegrammatiske fænomener.

Skrifter om Samtalegrammatik er ikke fagfællebedømt, men en redaktionsgruppe under DanTIN har vurderet at udgivelserne i SoS fortjener at komme til offentlighedens kendskab. I nogle tilfælde er der tale om ældre skrifter, som DanTIN har fået lov af forfatterne til at udgive. I andre tilfælde er skrifterne lavet til SoS. *Skrifter om Samtalegrammatik* kan frit deles med angivelse af forfatter, årstal samt tidsskriftets navn og nummer.

DanTIN udgiver også fagfællebedømte artikler. Du kan se mere om vores udgivelser, projekter og resultater på *samtalegrammatik.dk*, og her kan du også se hvordan du kommer i kontakt med os.

Billedet til forsiden (*Alpaca Bites Kid Goat*) er taget af [TC Morgan](#) og beskåret af Nicholas Mikkelsen. [Nogle rettigheder forbeholdes.](#)

Redaktionsgruppen for dette nummer består af Emilie Tholstrup.

Redaktionel kommentar

DanTIN er glade og beærede over at vi har fået lov til at udgive Anette Nissens ph.d.-afhandling *Intonationens betydning for gentagelsers interaktionelle funktion* i *Skrifter om Samtalegrammatik*. Afhandlingen, som blev afsluttet og forsvaret i 2012, behandler intonationen i gentagelser i samtaler mellem danskere og dansk-talende udlændinge. Der er tale om forskning som er central for forståelsen af samtaler på et andetsprog, og resultaterne er på mange måder brugbare i undervisningen i dansk for udlændinge. Men samtidig lader det til at undersøgelsens meget solide resultater om sammenhængen mellem intonationsmønstre og gentagelsers samtalefunktion også gælder for samtaler mellem indfødte danskere. Dette sidste er dog ikke blevet undersøgt, og da slet ikke så grundigt som Anette Nissen har gjort det for samtaler mellem første- og andetsprogtalende.

Undersøgelsen kombinerer samtaleanalyse og instrumentelle målinger af intonation, og den viser nogle meget klare sammenhænge mellem intonationsmønstre og samtalefunktioner, som yderligere understreges af stiliserede billeder af intonationen. Vi håber at publiceringen af dette videnskabelige arbejde kan inspirere til yderligere forskning i sammenhængen mellem intonation og interaktion.

Denne redaktionelle kommentar er skrevet af Jakob Steensig

Intonationens betydning for gentagelsers interaktionelle funktion

—

En undersøgelse af gentagelser i samtaler mellem danskere
og dansktalende udlændinge

Ph.d. afhandling

The significance of the intonation in the interactional function of repetitions

—

A study of repetitions in conversations between Danes and
Danish-speaking foreigners

Ph.D. Dissertation

Anette Nissen

Lingvistik

Institut for Æstetik og Kommunikation

Arts

Aarhus Universitet

Maj 2012

Vejledere

Hovedvejleder

Jakob Steensig, Lektor,
Lingvistik, Institut for Æstetik og Kommunikation, Arts,
Aarhus Universitet, Aarhus

Bivejleder

Johannes Wagner, Professor,
IFKI –
Institut for Fagsprog, Kommunikation og Informationsvidenskab,
Syddansk Universitet, Kolding

© Copyright 2012 Anette Nissen

"In brief, face-to-face conversation is the basic setting for language use. It is universal, requires no special training, and is essential in acquiring one's first language"

Clark 1996: 11

Indholdsfortegnelse

Oversigt over parafraser	10
Dansk resumé	11
English abstract	15
 Kapitel 1 – Indledning	 19
1.1 Formål	23
Samtale er samarbejde	24
1.2 Datamateriale	28
Databehandling på computeren	28
Fra data til gentagelsesfænomener	29
Fordelingen af gentagelsestyper i data	29
Transskription	31
Personbetegnelser	32
Anonymisering	32
Bemærkninger til transskriptionsnotationen	32
Intonationsanalysen	33
Praat – som analyseredskab	34
1.3 Konversationsanalysen og kontekstualiseringsteorien	35
Oprindelse	35
Fælles forståelse	38
Turen – ytringen set fra en interaktionel-sekventiel synsvinkel	40
Turskift og turkonstruktion	45
Projicering af 'næste tur' og præference	48
Præference – et mangefacetteret begreb	49
Prosodiens betydning for turens projicering og funktion i den sekventielle kontekst	51
Prosodiske resursers indflydelse på fortolkningen	57

Kontekstualiseringsteorien	58
Prosodisk forskning inden for interaktionel lingvistik	59
Reparatur	62
1.4 De første eksempler	66
<u>A. Gentagelser med faldende-stigende intonation</u>	67
Uddrag 1.1	68
Analyse	69
Foreløbig opsummering forud for kapitel 2	
– identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation	76
<u>B. En identisk gentagelser med stigende-faldende intonation</u>	81
Uddrag 1.2	81
Analyse	82
<u>C. En modificeret gentagelse med stigende-faldende intonation og fokus på modifikationen</u>	88
Uddrag 1.3	88
Analyse	90
Foreløbig opsummering forud for kapitel 3 og 4	
– identiske og modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation	97
1.5 Oversigt over afhandlingen	102
Kapitel 2 - Gentagelser med faldende-stigende intonation	103
Interaktionelle og prosodiske analyser af identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation	109
I. Identiske gentagelser – opfattelsestjek med faldende-stigende intonation	109
Uddrag 2.1	109
Analyse	110

Uddrag 2.2 – identisk gentagelse som 1.par-del i en indskudt sekvens	114
Analyse	115
Foreløbig opsummering af identiske gentagelser – opfattelsestjek med faldende-stigende intonation	118
II. Identiske gentagelser – opfattelsestjek der får mere respons end en bekræftelse	120
Uddrag 2.3	120
Analyse	122
Uddrag 2.4	127
Analyse	128
Opsummering af identiske gentagelser – opfattelsestjek der får mere respons end en bekræftelse	131
III. Identiske gentagelser – forståelsesproblem med faldende- stigende intonation (kamufleret som opfattelsestjek?)	133
Uddrag 2.5	133
Analyse	133
Diskussion af de identiske gentagelser med faldende-stigende intonation	137
IV. Modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation	142
Uddrag 2.6	144
Analyse	145
Uddrag 2.7	150
Analyse	151
Kort opsummering af de modificerede gentagelser indtil videre	155
V. Pragmatisk modificeret gentagelse med faldende-stigende intonation	156
Uddrag 2.8	157

Analyse	158
Diskussion af de modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation	163
Kapitel 3 – Identiske gentagelser med stigende-faldende intonation	169
Interaktionelle og prosodiske analyser af identiske gentagelser med stigende-faldende intonation	175
I. Modificerede gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende intonationsbevægelse efterfulgt af en forklaring/begrundelse	175
Uddrag 3.1	175
Analyse	176
Kort foreløbig opsummering af identiske gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende intonation	181
II. Modificerede gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende gentagelser der som første respons modtager mindre end en forklaring/begrundelse	182
Uddrag 3.2	182
Analyse	183
Uddrag 3.3	189
Analyse	190
Uddrag 3.4	195
Analyse	197
Kort udvidet opsummering af identiske gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende intonation – og sammenligning med afvigende eksempler	202
III. Stigende-faldende gentagelse der ikke når at få en respons	204
Uddrag 3.5	204

Analyse	206
Diskussion af de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation	209
Kapitel 4 – Modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation	214
<u>Anden-initieret anden-reparatur – en uddybende baggrund</u>	218
Interaktionelle og prosodiske analyser af modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation	221
I. Modificerede gentagelser – erstatning med stigende-faldende intonation	221
Uddrag 4.1	221
Analyse	223
Uddrag 4.2	231
Analyse	232
Foreløbig opsummering af modificerede gentagelser – erstatning med stigende-faldende intonation	236
II. En modificeret gentagelse udført af samme person som ytrede ”originalen” og forårsaget af en opfattelsesfejl hos modparten	237
Uddrag 4.3	237
Analyse	238
III. En modificeret gentagelse som ikke efterfølges af en udførelse	244
Uddrag 4.4	244
Analyse	246
Diskussion af de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation	251

Kapitel 5 – En opsummerede diskussion af identiske og modificerede gentagelser	258
Identiske gentagelser med faldende-stigende intonation	260
Modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation	262
Samlet om identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation	265
Identiske gentagelser med stigende-faldende intonation	267
Modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation	271
Kortfattet opsummering	276
Konklusion og perspektivering	278
 Referencer	 286
Appendiks A – Transskriptionsnotation	308
Appendiks B – Kollektion	310

Parafraser

Opfattelsestjek

'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'

Erstatningsforslag

'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'

Forståelsesproblem

'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'

Erstatning

'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'

og

Ordforslag efter ordsøgning uden resultat

'Mener du Y? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'

Selvinitiering

'Siger jeg X rigtigt? Du skal blot bekræfte eller afkræfte'.

Dansk resumé

*Intonationens betydning for gentagelsers interaktionelle funktion
– En undersøgelse af gentagelser i samtaler mellem danskere og dansktalende udlændinge*

Denne afhandling beskriver resultaterne af en konversationsanalytisk undersøgelse af samtaler. Det er et bidrag til grundforskning inden for interaktionel lingvistik. Formålet er at undersøge, hvordan gentagelser bruges af andetsprogstalende og modersmålstalende i dagligdags samtaler. Data er hverdagssamtaler mellem danskere og dansktalende udlændinge. Udlændingene har alle dansk som andetsprog og kan deles i to grupper afhængig af deres danskkundskaber. Den ene gruppe består af andetsprogsnybegyndere, og den anden gruppe består af avancerede andetsprogstalende, som lever deres liv på dansk.

Fokus for analyserne er fire forskellige typer gentagelser i 'næste tur'. Gentagelserne fremhæver hele den foregående tur eller en del af den foregående tur som 'problemkilde'. Gentagelserne bliver kategoriseret som *identiske* eller *modificerede*, og denne kategorisering bygger på, hvordan modparten behandler gentagelseshandlingen. Det vil sige, at kun gentagelser, som bliver *behandlet som* modificerede, kategoriseres som modificerede. For såvel de identiske som de modificerede gentagelseshandlinger er intonationsbevægelsen en vigtig faktor for den fortolkning, de får, og dermed også for hvilken type respons som følger i 'tredje turen'.

Afhandlingens kapitel 1 indeholder en indledning, der beskriver formål med og fokus for afhandlingen. Sektion 1.2 beskriver, hvordan data er indsamlet, og det korpus der ligger til grund for afhandlingen. Det beskrives detaljeret, hvordan data er bearbejdet i form af transskription og ved hjælp af det fonetiske analyseprogram Praat. I sektion 1.3 præsenteres metoden – konversationsanalysen – og metodens centrale begreber introduceres. I forbindelse med denne præsentation introduceres læseren også til, hvordan konversationsanalysen kan bruges til at afdække de interaktionelle resurser i samtaler. Her nævnes relevante tidligere undersøgelser, som har haft betydning for min undersøgelse. Det suppleres af en gennemgang af

tidligere forskning inden for interaktionel lingvistik, som har haft fokus på prosodiske resurser. Sektion 1.4 præsenterer de første eksempler på gentagelseshandlingerne. Ved hjælp af analyser af de første datauddrag med gentagelser opstilles de hypoteser, som vil danne udgangspunkt for analyserne. Afslutningsvis giver sektion 1.5 et overblik over afhandlingen.

Kapitel 2, 3 og 4 indeholder analyserne. I analyserne efterprøves og uddybes de hypoteser, som blev opstillet i forbindelse med de første analyser i kapitel 1. Dermed udvides beskrivelsen af det, der kendetegner gentagelseshandlingerne interaktionelt, og samtlige eksempler i kollektionen inddrages i den afsluttende opsummering i hvert kapitel for at gøre beskrivelsen så detaljeret som muligt. De afsluttende opsummeringer giver en detaljeret beskrivelse af, hvordan de forskellige gentagelseshandlinger fortolkes interaktionelt, og hvordan intonationen spiller en rolle. I den forbindelse bliver intonationsbevægelsernes karakteristika og intonationens placering i forhold til normalregisteret samt forskellige variationsmuligheder beskrevet. Læseren får også en oversigt over, hvem der typisk udfører de forskellige gentagelseshandlinger.

Kapitel 2 består af to dele – analyser af flere eksempler på hhv. identiske gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse. For begge gentagelseshandlinger gælder, at de anmoder om, at modparten bekræfter eller afkræfter.

Identiske gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse bliver beskrevet som et 'opfattelsestjek' parafraseret som: 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'. Opfattelsestjek har en faldende-stigende intonationsbevægelse, som kan reduceres til den stigende del. Denne gentagelseshandling udføres typisk af den andetsprogstalende. Gentagelsen udpeger en problemkilde i den foregående tur. Intonationen ligger inden for normalregisteret. En placering højt i normalregisteret eller med et slutpunkt nær toppen af normalregisteret tilføjer en "tone" af "overraskelse".

Modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse bliver beskrevet som et 'erstatningsforslag' parafraseret som: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'. Er-

statningsforslag har også en faldende-stigende intonationsbevægelse, som kan reduceres til den stigende del. Men denne gentagelseshandling udføres typisk af den modersmålstalende. Oftest følger den, efter at den andetsprogtalende har lavet selv-initiering i den foregående tur, som indeholder problemkilden. Gentagelsen udpeger problemkilden, og intonationen ligger typisk inden for normalregisteret.

I kapitel 3 analyseres flere eksempler på identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse. De bliver beskrevet som et 'forståelsesproblem' parafraseret som: 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'. Forståelsesproblemer har stigende-faldende intonationsbevægelse, som kan reduceres til den stigende del. Gentagelsen udpeger en problemkilde i den foregående tur. Intonationsbevægelsen ligger i cirka halvdelen af eksemplerne inden for normalregisteret, men kan få tilføjet en "tone" af overraskelse ved at gå op til toppen af normalregisteret eller ud over toppen af normalregisteret. Jo mere normalregisteret overskrides, jo mere lyder gentagelsen "skeptisk". Forståelsesproblemer udføres typisk af den modersmålstalende eller en avanceret andetsprogtalende. Som respons anmoder disse gentagelseshandlinger om en forklaring, begrundelse eller uddybning. Og reparatursekvensen slutter først, når dette er opnået.

I kapitel 4 analyseres flere eksempler på modificerede gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse. De bliver beskrevet som en 'erstatning' parafraseret som: 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'. Erstatninger har enten en stigende-faldende intonationsbevægelse – som kan reduceres til den faldende del – eller en ligeud intonationsbevægelse i den lavere halvdel af normalregisteret. Når den ligeud intonationsbevægelse anvendes, er erstatningen udført parentetisk. Den stigende-faldende intonationsbevægelse benyttes derimod, når der midlertidigt er etableret et ekspert-novice forhold mellem samtaledeltagerne. Dette kan bl.a. ske ved hjælp af selv-initiering, som skaber et sprogligt fokus i samtalen. Erstatninger udføres typisk af den modersmålstalende. Som respons anmodes der om en modtagende gentagelse, hvor modtageren viser, at vedkommende har forstået og anerkender reparaturen. Gentagelsen udpeger typisk en problemkil-

de i den foregående tur, men den kan også ligge længere tilbage i samtalen. Intonationsbevægelsen ligger typisk inden for normalregisteret.

I kapitel 5 opsummeres resultaterne fra de tre analysekapitler. Der gives en kort perspektivering af, hvordan samtaler bidrager til sprogtilegnelsen, samt hvilke aspekter af sprogtilegnelsen den konversationsanalytiske tilgang kan belyse og dermed bidrage med nye indsigter i forhold til andetsprogsforskning.

I appendiks A gengives transskriptionsnotationen samlet. Appendiks B indeholder den samlede kollektion.

English Abstract

The significance of the intonation in the interactional function of repetitions – A study of repetitions in conversations between Danes and Danish-speaking foreigners

This dissertation describes the results of a conversation analytic study of conversations. It is a contribution to fundamental research within interactional linguistics. The purpose is to examine how repetitions are used by second-language speakers and native speakers in everyday conversations. The data is everyday conversations between Danes and Danish-speaking foreigners. The foreigners all speak Danish as a second language and can be divided into two groups depending on their knowledge of Danish. One group consists of second-language beginners and the other group consists of advanced second-language speakers who “live” their lives “in” Danish.

The focus of the analyses is four different kinds of repetitions in the ‘next turn’. The repetitions point out all of the preceding turn or part of the preceding turn as a ‘trouble source’. The repetitions are categorised as *identical* or *modified* and this categorisation is based on how the other participant treats the repetition action. This means that only repetitions that are *treated as* modified are categorised as modified. For both the identical and the modified repetition actions the pitch contour is an important factor in the interpretation they are given, and therefore also for the kind of response that follows in the ‘third turn’.

Chapter 1 of the dissertation contains an introduction that describes the purpose and focus of the dissertation. Section 1.2 describes how the data has been collected and the corpus which is the basis of the dissertation. It is described in detail how the data has been processed in the form of transcription and by using the phonetic analytical programme Praat. In section 1.3 the method – conversation analysis – is presented and the main concepts of the method are introduced. In connection with this presentation the reader is also introduced to how conversation analysis can be used to uncover the interactional resources in conversation. Here, relevant earlier studies that have influenced my study are mentioned. This is supplemented by a re-

view of earlier research in interactional linguistics which focuses on prosodic resources. Section 1.4 presents the first examples of the repetition actions. By analysing the first data extracts with repetition actions, the hypotheses that will form the basis of the analytical chapters are set up. Finally, section 1.5 gives an overview of the dissertation.

Chapter 2, 3 and 4 contain the analyses. In the analyses the hypotheses that were set up in connection with the first analyses in chapter 1 are verified and elaborated. Thereby the description of what characterises the repetition actions interactionally is broadened, and all the examples in the collection are included in the concluding summary of each chapter to make the description as detailed as possible. The concluding summaries give a detailed description of how the different repetition actions are interpreted interactionally and how the intonation plays a part in this. In this connection the characteristics of the pitch contours and the pitch position in relation to the normal linguistic range as well as possible variations are described. The reader is also given an overview of who typically performs the different repetition actions.

Chapter 2 consists of two parts – analyses of more examples of identical repetitions with falling-rising pitch contour and modified repetitions with falling-rising pitch contour respectively. For both repetition actions apply that they request the other participant to confirm or disconfirm.

Identical repetitions with a falling-rising pitch contour are described as a ‘perception check’ paraphrased as: ‘Do I hear you saying X? You only need to confirm or disconfirm.’. Perception checks have a falling-rising pitch contour, which can be reduced to only the rising part. This repetition action is typically performed by the second-language speaker. The repetition points out a trouble source in the preceding turn. The pitch lies within the linguistic pitch range. When placed high in the linguistic pitch range or when the ending point is near the top of the linguistic pitch range, an “overtone” of “surprise” is added.

Modified repetitions with falling-rising pitch contour are described as a ‘replacement proposal’ paraphrased as: ‘You must mean X. You only

need to confirm or disconfirm.’. Replacement proposals also have a falling-rising pitch contour, which can be reduced to only the rising part. But this repetition action is typically performed by the native speaker. Mostly this happens after some kind of self-initiation by the second-language speaker in the preceding turn, containing the trouble-source turn. The repetition points out the trouble source and the pitch typically lies within the linguistic pitch range.

In chapter 3 more examples of identical repetitions with a rising-falling pitch contour are analysed. They are described as an ‘understanding problem’ paraphrased as: ‘What do you mean by X? You need to elaborate, explain or motivate.’. Understanding problems have a rising-falling pitch contour, which can be reduced to the rising part. The repetition points out a trouble source in the preceding turn. The pitch contour lies within the linguistic pitch range in approximately half of the examples, but can get an added “overtone” of surprise when reaching the top of the linguistic pitch range or by exceeding the top of the linguistic range. The more the linguistic pitch range is exceeded, the more the repetition sounds “sceptical”. Understanding problems are typically performed by the native speaker or an advanced second-language speaker. As a response these repetitions request an elaboration, an explanation or a motivation. And the repair sequence only ends when this has been obtained.

In chapter 4 more examples of modified repetitions with a rising-falling pitch contour are analysed. They are described as a ‘replacement’ paraphrased as: ‘It is not called X, it is called Y. Show that you have understood this by repeating.’. Replacements have either a rising-falling pitch contour – which can be reduced to the falling part – or a level pitch contour in the lower half of the linguistic pitch range. When the level pitch contour is used, the replacement is performed as a parenthesis, whereas the rising-falling pitch contour is used when a temporary expert-novice relationship has been established between the participants in the conversation. Among other things this can be done by self-initiation which creates a linguistic focus in the conversation. Replacements are typically performed by the native speaker. As a response a receiving repetition in which the recipient shows that s/he has understood and acknowledges the repair is

requested. The repetition typically points out a trouble source in the preceding turn, but the trouble source can also be further back in the conversation. The pitch contour typically lies within the linguistic pitch range.

In chapter 5 the results of the three analytical chapters are summed up. A short perspective on how conversations contribute to language acquisition is given, as well as what aspects of language acquisition the conversation analytical approach can shed light on, and thereby contribute with new insights in regard to second-language research.

In appendix A the transcription notation is reproduced as a whole. Appendix B contains the entire collection.

1. Indledning

Et sprog er et meget sofistikeret kommunikationsmiddel, og mellem mennesker er det først og fremmest summen af mundtlig kommunikation i alle vores dagligdags gøremål. Når mennesker samtaler, er mange produktive, perceptive og kognitive processer i gang samtidig. Der er tale om minimum to mennesker, som udformer ytringer for at udtrykke en betydning over for modparten, og begge er samtidig aktive med at fortolke, hvilken betydning en given ytring rummer. Både *udformningen* og *fortolkningen* af en ytring er meget detaljerede og komplekse, når man analyserer dem på mikroniveau. Deltagerne arbejder hele tiden på at opretholde den fælles forståelse ved så vidt muligt at foregribe forståelsesmæssige problemer og hurtigst muligt reparere på dem, der opstår. Mikroanalysen viser, hvordan deltagerne bruger de *ressurser*, der er nødvendige i den sproglige og situationsmæssige kontekst for at udtrykke sig præcist nok til at opnå fælles forståelse.

I løbet af mit arbejde med samtaler har der især været tre samtalefænomener, som har vakt min interesse.

Det første fænomen er forskellige typer *gentagelser*. En gentagelse er min beskrivelse af noget som leksikalsk og grammatisk (men selvfølgelig ikke fonetisk og prosodisk¹) er *identisk* med noget, som den foregående taler har sagt umiddelbart før. Det identiske betyder imidlertid ikke altid, at der er total leksikalsk og grammatisk overensstemmelse, men at gentagelsen bliver *behandlet, som om* den er identisk. I andre tilfælde er der tale om noget, som minder om gentagelser, men hvor *det der gentages*, helt åbenlyst er blevet *modificeret* samtidig med, at der er en *tydelig lighed* med en del af det umiddelbart forudgående, og hvor det er ændringen, der er i fokus – jeg har valgt at kalde dem *modificerede* gentagelser. Det betyder, at jeg overordnet opererer med *identiske* og *modificerede* gentagelser ud fra den *behandling*, de får i samtalen, ikke ud fra deres rent leksikalske/grammatiske udformning.

Det er også vigtigt at se på gentagelsens *placering* i *sekvensen* (med sekvens mener jeg et "[...] forløb hvor deltagerne udfører en bestemt

¹ For et tilfælde af prosodisk efterligning som særligt virkemiddel se dog uddrag 2.8 i kapitel 2.

aktivitet” (Steensig 2001: 43)). Det kan være enten som sekvensindledende eller sekvensafsluttende i samtalen – dvs. om gentagelsen påbegynder et nyt forløb i samtalen, eller om den afslutter de foregående tures forløb. Såvel de *identiske* som de *modificerede* gentagelser i mine analyser er sekvensindledende, og de påvirker derfor samtalsens videre forløb.

Det andet fænomen, der interesserer mig, er den måde, gentagelsen bliver sagt på – dvs. i hvilket omfang og hvornår bidrager *intonationsbevægelsen* i gentagelsen til at signalere gentagelsens handling (en gentagelse er som nævnt aldrig fonetisk identisk). Er det af betydning for den efterfølgende behandling, hvilken intonationsbevægelse som bruges? Eller er intonationsbevægelsen endda det afgørende i visse tilfælde? Jeg opererer som udgangspunkt med to forskellige intonationsbevægelser: faldende-stigende og stigende-faldende. Dette hænger sammen med det tredje fænomen.

Det tredje fænomen er den type *respons*, som de forskellige *identiske* og *modificerede* gentagelser får. Den ser nemlig ud til at være afhængig af deres intonationsmæssige udformning.

En identisk gentagelse kan blive besvaret med en bekræftelse, fx 'jah' – se linje 7-8 i eksemplet.

Uddrag 1:1 som vil blive analyseret i sektion 1.4:

Uddrag 1:1 [i vandet] (A er NNS, og B er NS)

1	A:	jeg fa ² ldt
(0.8) ³
	A:	i: ⁴ d i: ⁵ n v <u>and</u> et? ⁶
(0.5)
5	B:	i v <u>and</u> et?
(0.2)
→ ⁷	A:	i v<u>and</u>et?
	B:	jah
(0.4)
10	A:	men:
(1.0)
	A:	de:t va::r
(1.2)
	A:	ne <u>m</u> lig
(0.6)
15	A:	a:h hv <u>od</u> den sir man
(0.8)
	A:	mud
(0.7)
20	B:	m <u>ud</u> der
(0.3)
	A:	m <u>ud</u> der

Men i mine data bliver en identisk gentagelse somme tider i stedet modtaget med en forklarende uddybning. De to typer identiske gentagelser, som får forskellig respons, lyder intonationsmæssigt forskellige, og de bliver tydeligvis fortolket som forskellige handlinger. Det samme gælder for de to forskellige typer *modificerede* gentagelser – de lyder forskellige, og de får en af to forskellige typer respons. Fælles for de forskellige gentagelser er, at det er gentagelsen som får fokus, men der er tale om forskellige typer fokus afhængig af, hvilken interaktionel handling gentagelsen udtrykker. De forskellige

² Understregning angiver trykplacering.

³ Tiendedelssekund angiver pausen mellem turene.

⁴ Kolon angiver lydforlængelse.

⁵ Parentes bestående af | | omslutter fonetisk transskription for at angive, at det mellemliggende siges med en udtale, der afviger hørbart fra standardudtale.

⁶ Spørgsmålstegn angiver klart stigende intonationsbevægelse.

⁷ Pilen angiver gentagelsesturen.

responser på gentagelser indikerer, at gentagelser, såvel identiske som modificerede, kan blive fortolket som forskellige typer handlinger. I løbet af min undersøgelse har der hen ad vejen vist sig at være en vis systematisk overensstemmelse mellem den fortolkning, som modparten giver gentagelsens identiske eller modificerede form og gentagelsens intonationsmæssige udformning. Det ser med andre ord ud til, at intonationsbevægelsen påvirker, hvilken fortolkning gentagelsen får. Mit formål med afhandlingen er derfor nærmere at undersøge forholdet mellem på den ene side gentagelsen og dens intonation og på den anden side den fortolkning, modparten viser i responsen, og hvordan responsen er udformet.

Mit fokus er på intonationen – dvs. det, vi hører som melodien eller tonegangen i, hvordan noget bliver sagt – fordi mine undersøgelser tyder på, at det er den som i høj grad er afgørende for, hvordan en ytring forstås i en samtale. For at kunne undersøge forholdet mellem gentagelsens intonation og den fortolkning, den får, har jeg brugt en række dagligdags samtaler mellem modersmålstalende og andetsprogstalende. Min undersøgelse er derfor et bidrag til lingvistisk grundforskning i samtaler. Metodisk befinder undersøgelsen sig i tværsnittet mellem to forskningsfelter: konversationsanalytisk undersøgelse af gentagelseshandlinger og prosodisk forskning i intonation som betydningsadskillende kontekstualiseringssignal. Jeg benytter den konversationsanalytiske metodetilgang (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977; Heritage 1984b: kap. 8; Pomerantz & Fehr 1997) med at se på ytringer i en sekventiel kontekst (Schegloff 2007), men i modsætning til megen konversationsanalytisk praksis og i lighed med forskellige kontekstualiseringsteoretiske undersøgelser (Auer & di Luzio 1992; Couper-Kuhlen & Selting 1996; Günthner 1997;1999) tilskriver jeg intonationskonturen en særlig kontekstualiserende funktion som en af modtagerens primære nøgler til forståelse/fortolkning af, hvad en ytring udfører for en type handling i en bestemt kontekst. Den interaktionelle betydning er derfor noget, som tager udgangspunkt i ytringens leksikalsk-semantiske indhold, men hvis *konkrete betydning* i en *given kontekst* skabes af, *hvordan* ytringen bliver sagt, og *hvordan* den bliver fortolket af modparten. Da jeg bruger samtaler mellem modersmålstalende og andetsprogstalende, håber jeg at kunne belys-

se, hvordan intonation fungerer som nøglesignal for forståelsen på tværs af forskellig sproglig baggrund.

I denne indledning vil jeg uddybe formålet med afhandlingen, præsentere mine data og mit valg af metode. Med udgangspunkt i data-uddrag vil jeg argumentere for min metodiske tilgang og præsentere de forskellige gentagelsesfænomener, som afhandlingen har til formål at analysere. Som afslutning på kapitel 1 vil jeg give en kort oversigt over afhandlingens opbygning.

1.1 Formål

Formålet med min afhandling er at beskrive nogle interaktionelle gentagelsesfænomener i samtaler mellem andetsprogtalende/learnere (non-native speakers; NNS⁸) og indfødte talere af dansk (native speakers; NS) og analysere, hvordan gentagelser bruges af samtaledeltagere, og hvordan de fortolkes af modparten. Gentagelser er tidligere blevet undersøgt i forskellige sammenhænge – fx som reparationer (fx Schegloff, Jefferson & Sacks 1977) og som modtagelser (fx Svennevig 2003a; 2004; 2005). De gentagelser, som jeg beskriver, retter sig mod at løse et interaktionelt problem af forståelsesmæssig eller udtryksmæssig/sproglig karakter, og jeg antager derfor, at de hører hjemme i kategorien reparation/reparationer.

Det er samtidig mit håb, at resultaterne af min grundforskning belyser nogle af de interaktionelle resurser, som andetsprogtalende har til rådighed, når de begår sig på deres andetsprog i dagligdagen – især uden for sprogskolen – og dermed også kan bidrage til udviklingen af praksis inden for andetsprogsundervisning ved at vise en lille flig af, *hvorfor*, *hvornår* og *hvordan* dagligdagssamtaler er pædagogisk relevante for sprogtiltagelsen. Det er meget sjældent, at ”verden udenfor klasseværelset” bliver set som en resurse og inddraget i andetsprogsundervisningen (Pallesen 2009). Theodórsdóttir (2010; 2011a; 2011b) er et eksempel på en systematisk og longitudinal un-

⁸ I min afhandling bruger jeg betegnelserne indfødt og modersmålstalende hhv. ikke-indfødt og andetsprogtalende. Disse begreber er ikke at betragte som faste veldefinerede kategorier. En ikke-indfødt kan fx godt tale et sprog på niveau med en modersmålstalende. Man kan også være andetsprogtalende på mere end et sprog. Det er med andre ord ikke nødvendigvis det andet sprog, men kan også være det tredje eller det fjerde. Det vil sige, at ’andet’ kan forstås som ’andet end modersmålet’.

dersøgelse af en andetsprogslearners sproglige udvikling mht. de sociale praksisser, der bruges, når andetsprogstalende samtaler med modersmålstalende uden for klasseværelset.

Samtale er samarbejde

Enhver samtale er resultatet af et meget fint koordineret samarbejde mellem deltagerne i samtalen. Det kræver, at deltagerne gensidigt orienterer sig mod samtalen som et fællesprojekt og støtter hinanden i opbygningen af den. Eller med Herbert H. Clarks ord:

"There are two principles here: (1) the problems that arise in language use are joint problems, and (2) dealing with these problems requires joint management."
[forfatterens fremhævningslinjer]

(Clark 1994: 244)

Gentagelser – hvad enten de er identiske eller modificerede – er et eksplicit eksempel på, hvordan deltagerne samarbejder om at opretholde den fælles forståelse. Samarbejdet hviler på almene forudsætninger og normer for social adfærd, men fungerer i det konkrete samtalsamarbejde i kraft af såkaldte interaktionelle resurser. Både normerne og de interaktionelle resurser er mulige at iagttage og beskrive med udgangspunkt i dagligdags samtaler (sml. fx Sacks, Schegloff & Jefferson 1974; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977; Couper-Kuhlen & Selting 1996; Steensig 2001 og andre beskrivelser).

For at kunne vise at interaktionelle resurser også spiller en rolle for andetsprogslearnerens kommunikation med indfødte, er det nødvendigt at beskrive de interaktionelle redskaber, som en samtaledeltager bruger, heriblandt strategier til at undgå problemer og strategier til at løse problemer i interaktionen (Long 1983). Ved at zoome ind på koordineringen af interaktionelle resurser i samtaler kan man vise, hvordan deltagerne griber det an, når de skal samarbejde i samtalen, og hvad dette siger om deres respektive interaktionelle resurser/kommunikative kompetence. Beskrivelser af hvordan de interaktionelle redskaber bruges i naturlig interaktion mellem andetsprogstalende og indfødte talere afslører ikke overraskende, at andetsprogstalende følger de samme basale "interaktionelle spilleregler" som modersmålstalende (fx Kurhila 2003; Gardner & Wagner 2004;

Theodórsdóttir 2010). Disse spilleregler ser ud til at være sproguafhængige og udgør dermed selve skelettet. De er så at sige forudsætningen i al kommunikation, og i kraft af dem fungerer andetsprogs kommunikation altså ikke anderledes end modersmåls kommunikation, om end visse interaktionelle resurser, fx i forbindelse med reparation, ordsøgning og gentagelse måske er hyppigere forekommende i andetsprogs kommunikation (Brouwer 2000; 2003a; 2003b; 2004; Svennevig 2003a; 2003b; 2004; 2005; 2008; 2009; Kurhila 2003).

Men oveni den basale interaktionelle kompetence kommer så kulturafhængige "spilleregler" og selvfølgelig den sproglige viden om et bestemt sprogs opbygning. Inden for traditionel lingvistisk forskning har sammenligningen mellem modersmålstalende og andetsprogstalende ofte ført til, at andetsprogstalende blev set på som mindre kompetente kommunikativt og deres sprog som en mindre velfungerede udgave af sproget med henvisning til de grammatiske/leksikalske/syntaktiske fejl, som typisk optræder i andetsprogstalendes sprog. Men i 1997 kritiserede Firth & Wagner med rette denne måde at betragte andetsprogstalende:

"[...] NNSs are unproblematically viewed as the NSs subordinates, with regard to communicative competence (the negative connotation of the "non"-prefix is hardly coincidental)."

(Firth & Wagner 1997: 291)

Interaktionelle resurser er imidlertid ikke summen af grammatisk korrekthed. Netop derfor kan en sammenligning med en modersmålstalendes sprog ikke bruges til at måle en konkret andetsprogstalendes kommunikative kompetence. I kraft af deres modersmål og de eventuelle andre sprog de behersker, har andetsprogstalende adgang til en række samtaleresurser, som bl.a. omfatter de sproguafhængige "universelle spilleregler", der gælder i samtale.

"[...] non-native speakers bring a special set of characteristics, capacities, vulnerabilities, and practices of speaking, hearing, and understanding to a sociocultural site already shaped by a range of structures of

practice which seem to transcend cultural and linguistic boundaries in a relatively robust way.” [*min fremhævnin*g]

(Schegloff 2000a: 234)

Men i modsætning til den indfødte taler mangler andetsprogslearnere mere eller mindre de sproglige resurser, som vedkommende først er ved at tilegne sig. Og her er det så, at learneren bruger sine interaktionelle resurser til at ”finde ud af”, hvordan de sproglige resurser skal bruges på andetsproget (Brouwer 2000; 2003a; 2003b; 2004; Kurhila 2001; 2003; 2004; 2005; Theodórsdóttir 2010; 2011a; 2011b). Samtaler må dermed formodes at være en af de vigtigste forudsætninger for, at andetsprogstilegnelse kan finde sted, fordi der undervejs opstår mange potentielle muligheder for læring à la learning by doing.

I min afhandling vil jeg især have fokus på intonationen i forbindelse med brugen af interaktionelle resurser for at demonstrere, i hvor høj grad intonationen er afgørende vigtig – ikke bare for afkodning, som er en top-down proces (Grønnum 2007: 181) – men også for hvordan kommunikationen forløber, og for hvordan den gensidige forståelse mellem deltagerne kan etableres i samtalen, og som derfor nødvendigvis også må være af pædagogisk betydning i forhold til andetsprogsundervisning (Kirk 2008). Derudover spiller andre prosodiske resurser en rolle. De omfatter, udover intonation og intonationsbevægelse (frekvens og frekvensudsving), tryk og tryktæthed (kombinationen af frekvens, amplitude og varighed) – herunder også opfattelsen af rytme rent kognitivt (Laver 1994: 524) – intensitet og intensitetsvariation (amplitude), artikulationshastighed og/eller skift i artikulationshastighed (dvs. varighed) og stemmeleje (register) og registeromfang, såvel normalregister som paralingvistisk register. Mit fokus vil være intonationsbevægelsen kombineret med tryk set i forhold til normalregisteret, og de andre resurser vil blive inddraget, når det er afgørende for fortolkningen af en handling. Derudover vil stemmeleje (og brugen af registeromfang) blive nærmere defineret og beskrevet, da jeg har fundet en sammenhæng mellem dette og fortolkningen af en gentagelseshandling. Stemmekvalitet i bredere forstand (Laver 1980) – falset, knirk, luftfyldt stemme etc. – vil blive nævnt, men jeg har ikke kunnet finde en sammenhæng mellem det-

te, og hvordan mine eksempler fungerer. Stemmekvaliteten betyder dog meget for, hvordan vi opfatter hinandens samtalehandlinger, men det er kun sjældent muligt at påvise det konversationsanalytisk, fordi det kræver, at deltagerne viser en fortolkning af stemmekvaliteten (se dog Ogden 2006 og Couper-Kuhlen 2009 som giver et par eksempler på konversationsanalytiske undersøgelser af stemmekvalitetens betydning).

Mht. intonationen vil jeg ikke blot undersøge, hvordan denne "ska-ber" betydningen af en ytring, men også prøve at vise, hvordan det systematiske forhold mellem intonationen og modtagerens fortolkning (sml. Gumperz 1982: 173) gør det anvendeligt inden for andetsprogsundervisningen. En sådan systematik har ikke blot relevans inden for den interaktionelle lingvistik, men kan som nævnt i starten af dette afsnit bidrage til udviklingen af undervisningspraksis i dansk som andetsprog. Bl.a. ved at tage udgangspunkt i de dagligdags samtalsituationer som kursisterne oplever, kan man højne deres opmærksomhed på brugen af sproget og dermed øge deres bevidsthed om potentielle læringsmuligheder udenfor andetsprogsundervisningen. Intonationen betyder også meget for, hvordan udlændinge bliver forstået – eller snarere undgår at blive misforstået – og det er derfor vigtigt, at undervisningen i mundtligt sprog tager udgangspunkt i interaktionelle forskningsresultater. Derudover ville brugen af autentiske samtaler i andetsprogsundervisningen betyde, at sammenhængen mellem undervisningen i sproget og brugen af sproget uden for skolen ville komme til at hænge sammen i højere grad (sml. Brouwer & Nissen 2003 for et eksempel på brugen af kursisternes eget samtalemateriale i undervisningen).

I denne afhandling har jeg dog fokus rettet mod den interaktionelle opbygning af samtalerne (dvs. hvordan samtaleresurserne bruges i samtalerne) og ikke mod en evt. samtidig sproglæringsmulighed. Theodórsdóttir (2010) viser, hvordan sproglæring er en sideløbende aktivitet i andetsprogstalendes samtaler med modersmålstalende, og tillige hvordan den andetsprogstalende har meget fokus på sproget og de sproglige handlinger. Et fokus som gradvis aftager i takt med tilegnelsen af andetsproget.

I næste sektion vil jeg præsentere mit datamateriale og redegøre for min behandling af data forud for analyserne.

1.2 Datamateriale

Alle de samtaler, der er brugt i undersøgelsen, er autentiske uformelle samtaledata mellem andetsprogtalende og indfødte personer, der kender hinanden mere eller mindre godt på forhånd. Data falder dog i to grupper på hver især ca. 8,5 timer, alt efter hvad der var det første umiddelbare formål med dem. En del af data har ikke kunnet bruges på grund af for megen baggrundsstøj – de brugbare data udgør ca. 7 timer fra hver af de to grupper.

Den ene gruppe er indsamlet i forbindelse med andetsprogsundervisning, og formålet var her, at data skulle bruges til at melde tilbage på lernernes egen læringsproces. Den anden gruppe havde kun det ene formål at levere data til afhandlingen. Learnerne fik ikke selv noget umiddelbart udbytte i form af tilbagemelding om deres sproglige præstationer. Disse andetsprogtalende var desuden på et langt højere niveau og var vant til at "leve på" dansk – med deraf følgende mindre fokus på sproglige resurser og den sproglige side af samtalen.

Databehandling på computeren

Første del af databehandlingen bestod af en digitalisering ved hjælp af programmet CoolEdit. Her blev lydoptagelserne digitaliseret til wav-filer med sample rate 44100, i mono channel og med 16-bits resolution. Databehandlingen bestod dernæst af en meget grov transskription af data som helhed (med computerprogrammet CLAN⁹). Ud fra denne transskription begyndte jeg på en udskillelse af de fænomener, der så ud til at have med prosodiske resurser at gøre. I denne proces måtte jeg gentagne gange vende tilbage til de grove transskriptioner for at lede efter yderligere eksempler.

Derudover har jeg ved hjælp af computerprogrammet Praat (Boersma 2001)¹⁰ analyseret intonationen i de forskellige gentagelser. Praat egner sig til dette formål dels i kraft af den pitch-analyse, programmet som udgangspunkt kan lave, dels fordi pitch-analysen

⁹ Kan hentes gratis på nettet: <http://childes.psy.cmu.edu/clan/>

¹⁰ Kan hentes gratis på nettet: <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>

kan efterkontrolleres og justeres manuelt, fx i de tilfælde hvor programmet tager fejl af samtalelyde og baggrundslyde. Derudover giver programmet nogle gode muligheder for at lave illustrationer af intonationens forløb i et lydclip fra en optagelse.

Fra data til gentagelsesfænomener

Jeg blev tidligt opmærksom på, at der var noget på spil i gentagelserne. Som udgangspunkt gik jeg derfor på jagt efter gentagelser i mine data, dvs. tilfælde hvor noget – det hele eller en del af det – som blev sagt i en tur, blev gentaget af modparten i den umiddelbart efterfølgende tur. Dernæst fokuserede jeg på de gentagelser, der sekventielt var en 1. par-del, fordi det var i disse gentagelser, der forekom forskellige typer intonationsbevægelser, og fordi jeg havde en fornemmelse af, at netop intonationsbevægelsen kunne spille en rolle for fortolkningen/responsen. Hen ad vejen har jeg selvfølgelig måttet sortere eksempler fra, når en nærmere analyse viste, at de af den ene eller anden grund ikke kunne siges at repræsentere mine fænomener. Og denne proces har også ført mig på sporet af såkaldte 'afvigende tilfælde' (*deviant cases*; Heritage 1984b: 248ff.) samt eksempler på 'mærkbart fravær' (*noticeable absence*; Sacks 1992/1995), som jeg vil beskrive i mine analyser. De afvigende tilfælde eller de tilfælde, hvor noget er mærkbart fraværende, afslører nemlig noget om, hvad der "tolkes på" i de regelmæssige eller ikke-afvigende tilfælde, og det er med til at gøre beskrivelsen af gentagelserne mere detaljeret og præcis.

Fordelingen af gentagelsestyper i data

Med mit dataudvalg har jeg samtidig til hensigt at undersøge fordelingen af gentagelsestyper på samtaledeltagerne. Man kunne overveje, om der er en sammenhæng mellem sprogligt niveau, og hvilke typer af gentagelser der forekommer, fx om andetsprogsnybegynderne bruger en bestemt type gentagelser hyppigere, end avancerende andetsprogstalende gør, og om fordelingen hos de avancerede andetsprogstalende i højere grad svarer til fordelingen hos de modersmålstalende. Grunden til, at det er interessant at sammenholde yderpunkterne inden for mine samtaledata, er, at nybegynderdata indeholder meget tydelige eksempler på sideløbende sprogligt fokus i samtaler (sml. Theodórsdóttir 2010) – hvorimod avancerede andetsprogstalende ligesom modersmålstalende fokuserer på det ind-

holdsmæssige i samtalen og derfor oftest bliver behandlet på samme måde som modersmålstalende. Theodórsdóttir 2010 har ligeledes vist, hvordan fokus i samtalerne i løbet af et par år går fra situationer med "doing learning":

"[...] the participants jointly manage to bring attention to a linguistic item, thus turning the situation into an opportunity for learning at least this particular item."

(Theodórsdóttir 2010: 108-109)

– til situationer hvor selve formålet med samtalen er i fokus, og hvor den andetsprogstalende ikke længere bliver behandlet som learner. Derfor vil fordelingen af gentagelsestyperne muligvis være vidt forskellig i de to grupper.

For at undersøge dette har jeg baseret mine analyser på dataeksemplerne fra de samtaler, hvor den andetsprogstalende enten er en reel andetsprogsnybegynder eller en avanceret andetsprogstalende – de to sproglige yderpunkter mht. dansk niveau. Ved at sammenholde de to yderpunkter vil jeg kunne sige noget om forskelle i brug af gentagelser samt forekomsten af de forskellige typer gentagelser på forskellige andetsproglige niveauer. Datamængden for de to grupper fordeler sig som følger: ca. 3,5 timer andetsprogsnybegynderdata og ca. 7 timers data fra de avancerede andetsprogstalende. Men på trods af forskellen i datamængde er der ikke den store forskel i antallet af gentagelser, der udføres af andetsprogstalende, og antallet af gentagelser der udføres af modersmålstalende (se nærmere nedenfor). Set i forhold til datamængde kan man dog konkludere, at der er en hyppigere brug af gentagelser i samtaler med andetsprogsnybegynder end i samtaler med avancerede andetsprogstalende – uden at se på hvilken type gentagelse der er tale om.

Jeg har undersøgt samtlige eksempler på gentagelser i de to data-grupper. Eksempler som af lydkvalitetsmæssige grunde ikke kan måles på med Praat, anser jeg ikke for brugbare, og de er derfor udeladt. I alt har jeg fundet 45 målbare eksempler på sekvensindledende næste-turs-gentagelser. Af disse 45 målbare gentagelser bliver 21 udført af den andetsprogstalende og 24 af den modersmålstalende. Andetsprogsnybegynderdata bidrager med 27 eksempler, og data

fra de avancerede andetsprogstalende bidrager med 18 eksempler. I analysekapitlerne vil jeg undersøge, hvordan de forskellige typer gentagelser fordeler sig på de tre grupper: andetsprogsnybegyndere, avancerede andetsprogstalende og modersmålstalende. Af pladsmæssige grunde er det ikke muligt at analysere samtlige 45 gentagelser i afhandlingen. Jeg har derfor måttet vælge de gentagelser, som jeg mener bedst repræsenterer de forskellige underkategorier af gentagelserne, og som bedst belyser alle aspekter af de interaktionelle handlinger. Mit appendiks B indeholder hele min kollektion inklusive de eksempler, som ikke bliver analyseret i afhandlingen, og jeg vil i løbet af kapitlerne henvise til eksemplerne i appendikset.

Transskription

De valgte uddrag blev først fintransskriberet med henblik på, at de kunne analyseres såvel sekventielt som prosodisk. I dette arbejde afprøvede jeg forskellige typer notation, der skulle kunne gengive præcist såvel intonation som andetsprogstalendes evt. afvigelser fra dansk standard udtale (Steensig 2005; Jefferson 1983b; 1996). Mht. den prosodiske notation kunne jeg vælge mellem avancerede systemer såsom GAT ("Gesprächsanalytisches Transkriptionssystem" – Selting et al. 1998) eller en række andre notationssystemer: Llisterri 1994, markering med udgangspunkt i IPAs intonationstegn (IPA 1999) eller at bruge muligheden for at arbejde med semitoner som i musisk notation (Grønager 1999-2003). Men mit endelige valg er en notation, der i grove træk tager udgangspunkt i CA-notation, som den blev udviklet af Gail Jefferson (1983b; 1985; 1996)¹¹, men hvor jeg har valgt at lade intonationen være adskilt fra den lineære transskription (sml. fx Local & Kelly 1986; Local 1992; 1996; Ogden 2001; 2004; 2006), idet det viste sig bedst på en tydelig måde at kunne illustrere intonationsforskellene mellem forskellige typer gentagelseshandlinger.

Transskriptionsnotationen kan ses samlet i appendiks A, men derudover vil hvert tegn blive forklaret i en fodnote i forbindelse med

¹¹ Se fx Atkinson & Heritage (eds.) 1984: ix-xvi; Psathas (ed.) 1990: 70-78; Have 1999: 213-214 / 2. udg. i 2007: 215-216; Hutchby & Wooffitt 1998: vi-vii / 2. udg. i 2008: x-xii; Ochs, Schegloff & Thompson (eds.) 1996: 461-465; Steensig 2005; Schegloff 2007: 265-269.

transskriptionsuddragene. Alle tegn bliver forklaret første gang, og dernæst henvises der til appendiks A.

Personbetegnelser

I alle mine eksempler er der brugt betegnelserne A, B, C, osv. afhængig af antal deltagere. I introduktionen til hvert afsnit er der dog angivet, hvem der er indfødt taler, (NS) og hvem der er andetsprogstalende (NNS). Begrundelsen for ikke at bruge betegnelserne NNS og NS i selve transskriptionen og i analysen er, at jeg gerne vil signalere, at deltagernes interaktionelle kompetence ikke per automatik afhænger af eller "afspejler" deres sproglige niveau på dansk.

Anonymisering

I samtlige data er alle person- og bynavne anonymiseret med ((navn)) og ((by)) for at umuliggøre genkendelse. Da disse ord kun i et tilfælde bliver genstand for prosodisk analyse, og da denne anonymisering desuden slører antal stavelser/længde af de forskellige navne, har jeg valgt at bruge den i stedet for en mere eksakt anonymisering i forhold til antal stavelser, fx exexexex for et fire-stavelsesnavn med tryk på anden stavelse. I det eneste tilfælde hvor jeg har brug for at analysere et bynavn prosodisk, vil det figurere som exexby med angivelse af tryk under den trykstærke stavelse. Derudover er benævnelse af andre sprog end dansk anonymiseret med ((xxxxsk)), og ord, som afslører informanternes oprindelse, er anonymiseret med x og y, hvor 'x' erstatter en konsonant og 'y' en vokal.

Bemærkninger til transskriptionsnotationen

I mine transskriptioner tager jeg udgangspunkt i det transskriptionssystem, som Gail Jefferson udviklede (1983b), men har tilpasset visse tegn i forhold til, hvad jeg har brug for at vise. I modsætning til Gail Jeffersons system adskiller jeg intonationsnotation og trykintonation. En understregning betyder derfor kun, at der er tryk, og den er altid placeret under vokalen i den pågældende stavelse. For at markere intonationsbevægelsen bruger jeg: '?' (spørgsmålstegn – kraftigt stigende intonation), ',' (komma – svagt stigende intonation – svarende til uafsluttet tur) og '.' (punktum – afsluttende intonation). Derudover bruger jeg en række forskellige symboler i forbindelse med forskellige typer stemmekvalitet, da dette er en stærk lydlig kontekstualiseringsfaktor.

Intonationsanalysen

I min beskrivelse af intonationsbevægelserne har jeg brug for en objektiv referenceramme. Jeg har valgt at sammenkæde beskrivelsen af intonationsbevægelsens udsving og stemmeleje med personens normalregister for at kunne beskrive intonationsbevægelsen ud fra en objektiv/fælles referenceramme. At finde en persons normalregister kræver en analyse af hver informants tale (såvel andetsprogstalende som modersmålstalende) i en længere lydfil. Dette gøres ved hjælp af Praat at sammenkæde en række ture – som ikke indeholder overlap eller støj – sagt af den enkelte (fra 15 til 30 sekunders tale afhængig af hvor meget deres register svinger rent auditivt). Denne sammenkædede lydfil har jeg efterfølgende analyseret og korrigeret med Praat. Den manuelle korrigeret af hver enkelt del af intonationskurven er nødvendig, da Praat ofte ikke er i stand til at skelne mellem tale og baggrundslyde og derfor ikke altid analyserer intonationen korrekt.

Dernæst har jeg valgt at operere med udgangspunkt i et 'normalregister', som svarer til 'linguistic range':

"[...] the range within which the phonologically relevant pitch of the speaker's voice habitually varies in paralinguistically unmarked, attitudinally neutral conversation." [min fremhævnings]
(Laver 1994: 457)

Det betyder, at jeg vælger at afgrænse normalregisteret, så det ikke omfatter 'paralinguistic range' ('paralingvistisk register' som ligger udover 'normalregisteret'):

"[...] that is exploited for momentary paralinguistic purposes of signalling particular attitudinal information [...]." [min fremhævnings]
(Laver 1994: 457)

Det vil sige, at knirkestemme eller højt stemmeleje (på grænsen til falset) ligger udover normalregisteret. Min begrundelse for at arbej-

de med udgangspunkt i et så vidt muligt følelsesmæssigt neutralt normalregister vil fremgå tydeligere i mine analyser af gentagelserne. Intonationsbevægelsens udstrækning og placering i hhv. 'normalregisteret' og det 'paralingvistiske register' er afgørende for at vise forskellene mellem nogle af de handlinger, som gentagelserne udfører. Og det er et virkemiddel, vi ubevidst benytter os af i mundtlig kommunikation. Fonetisk forskning, i hvordan vi opfatter en persons stemmeleje i forhold til vedkommendes normalregister, har vist, at vi meget præcist kan bedømme, hvor i en persons registeromfang en given ytring er placeret uden at kende personens stemme (Honorof & Whalen 2005). Det bevirker også, at vi som talere meget hurtigt skyder os ind på hinandens fysiologiske registeromfang (*organic pitch range*; Laver 1994: 155), og at vi derfor bliver i stand til at fortolke en intonationsbevægelses udstrækning og placering i normalregisteret og evt. brug af det paralingvistiske register.

Praat – som analyseredskab

Praat er et glimrende redskab, når man skal analysere intonationsbevægelser. Programmet har mange finesser og funktioner. Jeg har kun haft brug for visse funktioner, som jeg meget kort vil beskrive her.

Når man åbner programmet, åbner der sig to vinduer – et object vindue og en picture vindue. De lydclip, jeg ville undersøge, havde jeg forinden klippet ud af samtalerne ved hjælp af CoolEdit eller sendt til Praat fra CLAN. Jeg åbnede dernæst et lydclip i Praat – klikkede på Edit i object vinduet. Dernæst "extractede" jeg intonationsbevægelsen (pitch) i en separat fil. Denne pitch-fil blev siden nøje sammenholdt med lydfilen, og intonationen blev kontrolleret og korrigeret, hvor det var nødvendigt. Det er et nødvendigt pillearbejde, som er forudsætningen for de præcise grafer. Til sidst lavede jeg et textgrid med transskriptionen til lydklippet. Dernæst blev de tre tegnet i picture vinduet – først pitch, så lyd og til sidst textgrid over de andre to. Grafen blev gemt som praat picture file og kunne så sættes ind i et word-dokument.

Efter at have redegjort for datamaterialet og hvordan det er blevet bearbejdet, vil jeg i næste sektion præsentere konversationsanalysen som metode, metodens centrale begreber og de aspekter af samta-

ler, som den bruges til at beskrive. Jeg vil også præsentere, hvordan jeg bruger metoden i forhold til undersøgelsen af intonationsbevægelser.

1.3 Konversationsanalysen og kontekstualiseringsteorien

I forbindelse med valg af metode har jeg haft flere muligheder for tilgange, men da data er autentiske samtaledata, er en oplagt mulighed at bruge den konversationsanalytiske metode, fordi denne induktive – datadrevne – metode giver mulighed for at analysere og beskrive meget præcist, hvordan deltagerne i en samtale handler og fortolker hinandens samtalehandlinger, samt hvordan de bliver forstået og viser deres forståelse for hinanden.

Oprindelse

Konversationsanalysen (Conversation Analysis – forkortet CA) er som udgangspunkt en sekventiel analyse af samtaler og opstod i Californien, USA, i slutningen af 1960'erne og starten af 1970'erne. Konversationsanalysens tilgang var oprindeligt inspireret af etnometodologien (som i sin tur udsprang af sociologien; se Heritage 1984b), men den har siden udviklet sig til en selvstændig tværvideenskabelig forskningstradition, der benyttes inden for forskellige felter. Konversationsanalysen ser på sproglige handlinger på en interaktionel måde – dvs. som reelle handlinger i samspillet mellem samtaledeltagerne og ikke blot som sproglige udtryk.

"CA treats grammar and lexical choices as sets of resources which participants deploy, monitor, interpret, and manipulate as they design turns, sort out turn-taking, co-construct utterances and sequences, manage intersubjectivity and (dis)agreement, accomplish actions, and negotiate interpersonal trajectories as real-time talk and interaction unfold."

(Schegloff, Koshik, Jacoby & Olshe 2002: 15)

Som forskningsmetode bruger den både sociologiske tilgange og lingvistisk viden til at afdække mundtligt sprog, som det finder sted mellem mennesker i forskellige typer samtaler fra almindelige dagligdags samtaler til samtaler i forskellige professionelle sammen-

hænge (fx mellem læge og patient). Derfor kaldes konversationsanalysen også for interaktionel lingvistik.

Inspirationskilden, etnometodologien, var et oprør mod den traditionelle sociologiske tankegang, hvor personernes kulturelle baggrund, køn, alder m.m. blev brugt som *a priori* forklaring på, at de kunne forstå hinanden i en samtale (Goffman 1981). Som empirisk forsker og grundlægger inden for etnometodologiens felt tog Harold Garfinkel udgangspunkt i den gensidige forståelse, som noget der løbende bliver til i selve samtalen, og som samtaledeltagerne hele tiden skal arbejde på at opretholde (Garfinkel 1967). Det vil sige, at samtaledeltagerne hele tiden fortolker eller giver hinandens ytringer en pragmatisk betydning ud fra den igangværende samtalekontekst. Goffman (1974) overtog Batesons begreb 'frame' (Bateson 1972) for det, der gør det muligt at skelne mellem en ytrings overfladebetydning og den betydning, som den får, når modtageren fortolker den i konteksten på trods af støj og andre forstyrrende faktorer.

Denne kontekst eller 'frame' danner også baggrund for deltagernes fortolkning af hinandens samtalehandlinger. Det vil sige, at 'frame' rummer både den forforståelse, som den enkelte samtaledeltager bringer med sig i kraft af sin baggrund, og den forståelse for den igangværende situation, som samtaledeltageren skaber med udgangspunkt i sin sociale og kulturelle ballast.

"The interactive notion of frame refers to a definition of what is going on in interaction, without which no utterance (or movement or gesture) could be interpreted. To use Bateson's classic example, a monkey needs to know whether a bite from another monkey is intended within the frame of play or the frame of fighting. People are continually confronted with the same interpretive task. In order to comprehend any utterance, a listener (and a speaker) must know within which frame it is intended; for example, is this joking? Is it fighting? Something intended as a joke but interpreted as an insult (it could of course be both) can trigger a fight."

(Tannen 1993: 59-60)

Gumperz (1992) tager derfor konsekvensen af dette, når han siger, at al forståelse er 'framed' forståelse. Samtidig hviler samtalen på den grundlæggende forudsætning, at samtaledeltagerne hver især med deres bidrag prøver at bidrage til samtalen, ikke underminere den, hvorfor fortolkningen af ethvert bidrag til samtalen forventes at give mening i den lokale kontekst. Men de få eller manglende empiriske belæg (dvs. resultater af analyser af autentiske samtaler) var et problem for argumentationernes holdbarhed i både de sociologiske og de etnometodologiske beskrivelser.

Harvey Sacks og Emanuel A. Schegloff, som begge var ph.d. studerende samtidig, begyndte at studere samtalers grundlæggende opbygning med udgangspunkt i samtalen som socialt fænomen. Sammen med Gail Jefferson (som udviklede konversationsanalysens måde at transskribere samtaler på) skrev de to artikler, der grundlagde konversationsanalysen som selvstændig metode. '*A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation*' (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974), som beskriver samtalsens grundlæggende spilleregler for, hvordan ture er opbygget af turkonstruktionsenheder, hvordan turskift sker, og hvilke turtildelingsregler der gælder i samtaler, og derefter '*The preference for self-correction in the organization of repair in conversation*' (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977), som beskriver reparatur som samtalefænomen, og som viser, hvordan reparaturmuligheder er ordnet sekventielt i forhold til hinanden.

Den første samlede indføring i CA var Heritage 1984b: kap. 8. Inden for de seneste 15 år er der skrevet en række indføringer i CA på forskellige sprog: engelsk: Pomerantz & Fehr 1997, Hutchby & Woofitt 1998 (2. udg. 2008 – ved citater henvises til denne udgave), Have 1999 (2. udg. 2007 – ved citater henvises til denne udgave); dansk: Steensig 2001, Femø Nielsen & Beck Nielsen 2005; svensk: Norrby 1996 (2. udg. 2004). Desuden giver Goodwin & Heritage 1990 en grundig oversigt over konversationsanalytisk forskning indtil 1990. En tilsvarende oversigt over konversationsanalyse i forbindelse med anvendt lingvistisk forskning ('applied linguistics') findes i Schegloff, Koshik, Jacoby & Olsner 2002. Og senest har Schegloff udgivet en helt ny indføring i konversationsanalyse i 2007.

Fælles forståelse

I konversationsanalysen arbejder man ud fra den grundlæggende forudsætning, at samtaledeltageres handlinger og fortolkninger af hinandens handlinger afspejler normer og sociale strukturer for, hvordan mennesker interagerer, og derfor er det også relevant at kunne beskrive en handling ned i detalje. Disse normer og sociale strukturer bliver normalt først for alvor synlige, når de bliver brudt (Garfinkel 1967 beskriver, hvad der sker, når en samtaledeltager forsøgsvis bryder de usynlige normer for at afdække dem). Normerne for interaktion afspejles i, hvordan personer, som samtaler, løbende skaber og omskaber den fælles forståelse (og dermed sikrer intersubjektiviteten), som noget de er enige om 'for all practical purposes' (Garfinkel 1967: kapitel 1), og hvordan det danner basis for, at kommunikationen kan lykkes i en given situation og kontekst.

"[...] conversational interaction is structured by an organization of action which is implemented on a turn-by-turn basis. By means of this organization, a context of publicly displayed and continuously updated intersubjective understandings is systematically sustained. It is through this –'turn-by-turn' character of talk that the participants display their understandings of 'the state of the talk' for one another." [forfatterens fremhævelse]

(Heritage 1984b: 259)

De interaktionelle handlinger, som følger normerne, bliver ikke bemærket og siges at være 'præfererede', hvorimod de handlinger, som bryder de interaktionelle normer, bliver bemærket og kaldes 'dispræfererede' – 'præference' har altså ikke noget at gøre med, om de pågældende handlinger er de foretrukne handlinger for samtaledeltagerne, men handler om hvordan handlingerne forholder sig til normerne i den samtalemæssige kontekst. Dette vil jeg vende tilbage til og uddybe i afsnittet om præferencebegrebet på side 32ff.. Det er særlig tydeligt i forbindelse med handlinger, der typisk forekommer parvis, såsom spørgsmål-svar eller hilsen-hilsen, hvor præferencen for fælles forståelse kommer til udtryk:

"[...] by an adjacently produced second, a speaker can show that he understood what a prior aimed at, and that he is willing to go along with that. Also, by virtue of the occurrence of an adjacently produced second, the doer of the first can see that what he intended was indeed understood and that it was or was not accepted. Also, of course, a second can assert his failure to understand, or disagreement, and, inspection of a second by a first can allow the first speaker to see that while the second thought he understood, indeed he misunderstood. It is then through the use of adjacent positioning that appreciations, failures, corrections, et cetera can themselves be understandably attempted."

(Schegloff & Sacks 1973: 297-8)

Den fælles forståelse er samtidig nødvendig for, at samtalen kan lykkes som fælles projekt. Det betyder, at deltagerne i en samtale hele tiden orienterer sig mod en social og interaktionel orden i samtalen, både når den følges, og – måske tydeligst – når den brydes. Det er med andre ord samtaledeltagernes egen forståelse af relevans i forhold til næste handling i samtaleøjeblikket, der er det afgørende – ikke nogen på forhånd definerede relevanskriterier. Og det er disse 'betydningsskabende praksisser' (*sense-making practices*; Wagner 2004: 613), som konversationsanalysen beskriver. Med Svennevig's ord:

"[...] er det å vise sin forståelse ikke bare noe man kan gjøre i samtale, men noe man uvilkårlig må gjøre. Det er nemlig et grunnleggende prinsipp at en replikk – hvis det ikke gis signaler om noe annet – bliver tolket som en reaksjon på umiddelbart foregående tur, og dermed framviser (spor av) en fortolkning av den (Schegloff & Sacks 1974)." [forfatterens fremhævelse]

(Svennevig 2005: 35)

Af dette følger, at interaktionelle fænomener illustrerer, hvordan deltagerne i fællesskab arrangerer, organiserer og systematiserer deres interaktion løbende, mens den foregår. Sacks studerede dagligdags samtalehandlinger, og med det enkle spørgsmål *why that*

now? forsøgte han at vise, hvordan deltagerne orienterer sig mod og fortolker hinandens handlinger *in situ* i samtalen.

"[...] the issue of coherence is systematic and omnipresent, and is subsumed under, and as one version of, the generic question for parties to conversation (Schegloff & Sacks 1973), "why that now"."

(Schegloff 1990: 55)

Formålet er at finde ud af, hvad en bestemt handling gør, og hvilket interaktionelt *problem* den er løsningen på – da en samtale formodes at være skabt på basis af en social, interaktionel orden, som deltagerne samtidig hele tiden genskaber – *order at all points* (Sacks 1984: 22). Konversationsanalysen prøver derfor at besvare spørgsmålet: 'hvad er denne orden?'.

"That sort of order would be an important resource of a culture, such that, for example, any members of the culture, encountering from their infancy a very small portion of it, and a random portion in a way (the parents they happen to have, the experiences they happen to have, the vocabulary that happens to be thrown at them in whatever utterances they happen to encounter), would come out in many ways much like everybody else and able to deal with just about anyone else."

(Sacks 1984: 22)

Det vil med andre ord sige, at en hvilken som helst samtale udviser en interaktionel orden, og at alt i samtalen kan tilskrives betydning, hvis deltagerne viser deres orientering mod denne betydning. Og deltagerens orientering fremgår tydeligst i den sekventielt 'næste tur'.

Turen – ytringen set fra en interaktionel-sekventiel synsvinkel

Udgangspunktet for undersøgelserne er naturlige data. Disse analyseres med henblik på detaljerne i interaktionens ture, turskift og sekvenser for at finde frem til, hvilke resurser samtaledeltagerne bruger:

- for at skabe en bestemt handling
og
- hvordan denne handling skaber en kontekst for den efterfølgende handling
og
- hvordan modtageren viser, at vedkommende forholder sig til den kontekst som foregående ytring skabte, og måske endda den specifikke måde (de resurser), der blev brugt til at skabe den

En ytring bliver produceret her og nu i en given situationel og social kontekst. Det betyder, at ytringens form og udførelse er tilpasset både modtageren ('modtagerdesignet'; Steensig 2001: 42; *recipient designed*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974: 727) og konteksten, idet den forholder sig til foregående ytring/tur.

"What some utterance is, and is doing, is assembled from both its content and its context, its position and its composition, the acoustic and visual "signals" and the textures of relevance with which they interact."

(Schegloff 1989: 149)

Den er 'kontekstskabt' (*context-shaped*; Heritage 1984b: 242). Men samtidig påvirker ytringen den sproglige kontekst i samtalen og skaber det nye grundlag, som næste ytring må forholde sig til. Den skaber en ny kontekst (*context-renewing*; Heritage 1984b: 242). Dette kaldes 'dobbelt kontekstualitet':

"[...] (a) each turn is shaped by the context of prior talk and (b) each turn establishes a context to which the next turn will be oriented."

(Heritage 1988: 130)

Ytringen vender således som et Janus-ansigt begge veje i en given sekvens, og konteksten udvikler sig med hver ny ytring i en samtale:

"Linked actions [...] are the basic building-blocks of intersubjectivity."

(Heritage 1984b: 256).

Inden for konversationsanalysen ser man altså ikke kontekst som blot sted, tid og relationen mellem samtaledeltagerne, men som noget dynamisk der udvikler sig med hver tur i løbet af samtalen.

"The relationship of adjacency or 'nextness' between turns is central to the ways in which talk-in-interaction is organized and understood. Next turns are understood by co-participant to display their speaker's understanding of the just-prior turn and to embody an action responsive to the just-prior turn so understood (unless the turn has been marked as addressing something other than just-prior turn). This is in large measure because of the way turn-taking for conversation works; namely one turn at a time – and, specifically, exclusively next turn allocation. [...] Each next turn, then, is examined for the understanding of the prior turn which it displays, ad the kind of response which embodies, and this is endemic to the organization of conversation without respect to adjacency pairs."

(Schegloff 2007: 15)

Det har konsekvenser for betydningstilskrivningen, som altid tager udgangspunkt i den sekventielle kontekst. Enhver handling får sin betydning i høj grad af sin *sekventielle placering* med en dobbelttrættet betydningstilskrivning (*context-shaped and context-renewing*; Heritage 1984b: 242).

"[...] throughout the course of a conversation or other bout of talk-in-interaction, speakers display in their sequentially 'next' turns an understanding of what the 'prior' turn was about. That understanding may turn out to be what the prior speaker intended, or not; whichever it is, that itself is something which gets displayed in the next turn in the sequence. We describe this as a next-turn proof procedure, and it is the most

basic tool used in CA to ensure that analyses explicate the orderly properties of talk as oriented-to accomplishments of participants, rather than being based merely on the assumptions of the analyst.” [forfatterens fremhævnings]

(Hutchby & Wooffitt 2008:13)

Det vil sige, at det, at deltagerne viser hinanden, hvordan de forstod den foregående tur, bruges i argumentationen for analysen. De(n) umiddelbart foregående tur(e) former en kontekst for, hvordan handlingen muligvis vil blive forstået (*prospektiv betydningstilskrivelse*), og selve handlingen spejler samtidig denne kontekst ved at vise, hvordan den foregående handling blev forstået (*retrospektiv betydningstilskrivelse*) – dette kalder man *next-turn proof procedure* (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974: 728-729).

Derudover vil enhver handling være udformet med henblik på at gøre den forståelig for modparten som en bestemt handling, hvilket samtidig gør turen genkendelig som værende en bestemt handling for analytikeren og andre udenforstående – en handling der kan beskrives mht. såvel opbygning og funktion. Det betyder, at analysen skal tilstræbe at afdække så meget som muligt af den sekventielle kontekst og de resurser, der bliver brugt til at skabe og omskabe den (fx prosodiske, verbale og non-verbale faktorer). *Og da analysen tager udgangspunkt i deltagerperspektivet, er fokus på de faktorer, som deltagerne selv ser ud til at orientere sig mod de afgørende.* For det er kun det, som deltagerne selv viser deres orientering mod, dvs. det, som de viser, at de har hørt og/eller tager udgangspunkt i, når de producerer 'næste tur', som analytikeren har adgang til, og som kan bruges i analysens argumentation. Det betyder, at ture, der er tvetydige, bliver analyseret ud fra den fortolkning, som modparten i samtalen tilskriver dem, i det omfang fortolkningen er synlig i samtalen.

I mine data er den overordnede kontekst, at det er andetsprogstalende, som taler med modersmålstalende. Der er med andre ord en forskel på størrelsen af det sproglige repertoire, men ikke det interaktionelle repertoire. Derudover betyder den nære sekventielle kontekst meget for de to typer gentagelser. Gentagelser gentager som hovedregel noget i den umiddelbart foregående tur – selvom

det er muligt at gentage noget, der ligger forud for den umiddelbart foregående tur og derved henvise længere tilbage i samtalen, sml.:

"Where the OI [=other initiation] is displaced from next-turn position, it takes a form which uses other resources to locate the trouble-source – repetition of the trouble-source, repetition of words which frame the trouble-source in the trouble-source turn, use of category-specific question words, and the like." [min forklaring]

(Schegloff 2000a: 223)

Det viser, at 'præferencen for kontiguitet' er meget stærk (*preference for contiguity*; Sacks 1987), dvs. at en tur skal "passe sammen" med den foregående tur, samtidig med at den forholder sig til og bygger videre på den foregående tur, for at tursekvensen giver mening. Det viser også, at samtaledeltagere orienterer sig mod den lokale sekventielle kontekst (Schegloff & Sacks 1973). Samtidig bliver en tur fortolket ud fra den lokale sekventielle kontekst som en handling, der gør noget ved den foregående tur og omskaber konteksten for denne tur. Det betyder ikke, at en tur ikke kan forholde sig til andet end den umiddelbart foregående tur, men det kræver, at dette signaleres ved hjælp af 'fejlplaceringsmarkører' (*misplacements markers*; Schegloff & Sacks 1973; Schegloff 1996: 78-79).

Hvis en samtaleanalytisk beskrivelse af et fænomen viser sig at "holde" i flere tilfælde af lignende sekvenser, er den muligvis en beskrivelse af en samtalenorm som samtaledeltagere orienterer sig mod. Samtalenormerne er normer for, hvordan man opfører sig som deltager i en interaktion – og de gør, at samtaledeltagere i fællesskab kan opretholde den fælles forståelse i samtalen (intersubjektiviteten). Det ses tydeligst i de tilfælde, hvor intersubjektiviteten midlertidigt bryder sammen, hvorefter samtaledeltagerne i deres handlinger viser, at de arbejder på at genoprette den for at kunne fortsætte samtalen. Det betyder, at et samtaleforløb ikke er tilfældigt, men at det afspejler en grundlæggende orden og systematik, som gør det muligt for deltagerne at bygge samtalen op uden viden om, hvad der ligger forud. Sacks kaldte dette for *order at all points* (Sacks 1984: 22) og mente dermed de samtalenormer, som ligger til grund for at

kommunikationen fungerer. Det er derfor vigtigt at eksempelsamlingen – også kaldet kollektion – omfatter en række forskellige eksempler for at sikre, at samtalenormerne bliver grundigt undersøgt, og at også 'afvigende tilfælde' (*deviant examples*; Heritage 1984b: 248ff.) eller eksempler, hvor noget er 'mærkbart fraværende' (*noticeable absence*; Sacks 1992/1995) bidrager til analysens holdbarhed. Derudover er det vigtigt at opbygge en kollektion med eksempler fra forskellige typer data – i mine data har jeg såvel andetsprogsnybegyndere som avancerede andetsprogtalende.

Turskift og turkonstruktion

En samtale består af 'ture' (en 'tur' (*turn*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974) er en samtaledeltagers bidrag til en samtale), og samtaledeltagerne skiftes til at 'tage turen' (*turn-taking*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974), således at der som hovedregel kun er en taler ad gangen – korte 'overlap' af talere er dog hyppigt forekommende fx i forbindelse med 'turskifte' (*turn transition*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974). 'Turkonstruktion' (*turn-construction*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974), turskifte (herunder også 'projicering' (*projection*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974), dvs. at en samtaledeltager kan forudsige turens 'mulige afslutningspunkt' (*possible completion point*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974)) og 'turtildeling' (*turn-allocation*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974) og det sted, hvorpå det finder sted, eller *kan* finde sted, også kaldet 'overgangsrelevant sted' (*transition-relevance place*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974), har vist sig alt sammen at fungere på en systematisk måde. Det var også noget af det allerførste CA-forskningen analyserede og beskrev (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974). I denne artikel beskriver de tre grundlæggere, Harvey Sacks, Emanuel A. Schegloff og Gail Jefferson, hvordan der hver gang en tur er potentielt afsluttet – ifølge 'turtildelingsregler' (*turn-allocation rules*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974) – er tre muligheder for, hvordan 'næste taler' kommer på banen:

- 1a Igangværende taler udpeger 'næste taler' (fx ved navns nævnelse, med blikkontakt eller ved hjælp af andre resurser) – *current speaker selects next* (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974: 704), og den udpegede person har ret og pligt til at tage turen på det overgangsrelevante sted.

- 1b Hvis igangværende taler ikke har udpeget næste taler, kan en anden taler vælge at tage turen (men skal ikke) ved 'selvvalg' på et overgangsrelevant sted – *self-selection* (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974: 704)
- 1c Hvis næste taler ikke er blevet udpeget, og ingen anden taler tager turen ved selvvalg, kan igangværende taler fortsætte.
- 2 Ved hvert overgangsrelevant sted gælder regelsættet i rækkefølge forfra Igen, indtil turskift finder sted, eller samtalen er afsluttet.

I deres artikel beskriver Sacks, Schegloff og Jefferson også, hvordan talere bruger meget forskellige resurser til at udpege den 'næste taler', alt fra at sige navnet, kigge på personen eller udforme turen, så den indeholder en klar opfordring om en bestemt type respons, på dansk fx med efterhængt 'ikk?' eller 'vel?', eller en kombination af flere resurser på en gang. Dertil kommer at Lerner (2003) har beskrevet, hvordan 'næste taler' kan udpeges såvel eksplicit som implicit. De resurser som bruges til turtildeling, er en del af turens udformning – turkonstruktionen.

Netop de resurser, der bruges i udformningen af turen, er grundlæggende byggesten i samtalen, og de blev ligeledes analyseret og beskrevet i Sacks, Schegloff & Jefferson 1974. En tur er opbygget af 'turkonstruktionsenheder' (*turn-constructive unit*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974). En turkonstruktionsenhed er noget, der strukturelt (syntaktisk og prosodisk) høres som en muligt fuldstændig enhed, dvs. noget, der ville kunne udgøre turen som helhed, hvis det også syntaktisk, prosodisk og pragmatisk lyder afsluttet. Turkonstruktionsenheden kan bestå af forskellige størrelser, fx en sætning (hoved- eller ledsætning), ordsammenstillinger (fx nominalfrase, præpositionsforbindelse) eller et enkelt ord. Derudover er der en norm, som giver en taler ret til minimum én afsluttet turkonstruktionsenhed. Der er dog endnu kun lavet få beskrivelser af, hvordan intonationen bidrager til, at en turkonstruktionsenhed høres som afsluttende i en tur, såvel på dansk (Wagner og Steensig 2000) som

på andre sprog (for flere referencer vedr. dette se afsnittet om prosodisk forskning inden for interaktionel lingvistik, s. 42ff.).

Efter en turkonstruktionsenhed følger et 'overgangsrelevant sted' (*transition-relevance place*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974), hvor 'næste taler' kan tage ordet (hvad enten den igangværende taler fortsætter eller ej), og der indtræffer et nyt overgangsrelevant sted, hver gang en turkonstruktionsenhed kan høres som en muligt afsluttet tur syntaktisk, prosodisk og pragmatisk. Men definitionen af begrebet turkonstruktionsenhed er ikke ukompliceret, som Selting (2000) demonstrerer, da den afhænger af mange faktorer – udover fortrinsvis syntaks og prosodi, også semantik, pragmatik og den sekventielle kontekst i samtalen. Som Schegloff siger:

"[...] these units can constitute possibly complete turns; on their possible completion, transition to a next speaker becomes relevant (although not necessarily accomplished)." [forfatterens fremhævnings]
(Schegloff 1996: 55)

Turkonstruktionsenheder er derfor:

"[...] the smallest linguistically possible unit in a given context [...]." [forfatterens fremhævnings]
(Selting 2000: 487)

En turkonstruktionsenhed efterfølges af et *muligt* overgangsrelevant sted. Hvis den igangværende taler fortsætter efter et muligt overgangsrelevant sted, og en anden deltager samtidig tager turen, vil der indtræffe et såkaldt 'overlap'. Men kortvarige overlap kan indtræffe ved eller i den umiddelbare nærhed af et overgangsrelevant sted, hvis 'næste taler' starter på sin tur brøkdelen af et sekund for tidligt. En optagelse og transskription vil afsløre, at de ofte finder sted. De er dog ikke problematiske, og deltagerne lægger sandsynligvis ikke mærke til dem, endside viser i samtalen, at de har hørt dem.

Der er desuden mange eksempler, der tyder på at samtaledeltagere rent faktisk hører, at den syntaktiske og prosodiske afslutning er på

vej, mens turen er under udvikling (Jefferson 1973; Jefferson & Schegloff 1975; Jefferson 1983a; Jefferson 1986; Schegloff 1998). Mange af de kortvarige finale overlap skyldes nemlig, at modparten tager turen, lige præcis hvor turen kan høres som fuldstændig, men hvor den igangværende taler i kraft af turtildelingsregel 1c fortsætter ved at udvide turen og 'genafslutte' turen (*recomplete*; Sacks, Schegloff & Jefferson 1974). Genafslutningen havner så i overlap med begyndelsen af 'næste talers' tur. Schegloff (2000b) har vist, at den måde, hvorpå overlap håndteres af deltagerne, hænger sammen med turtildelingsreglerne. Der bruges bestemte praksisser til at "udbedre" en overlapssituation (*overlap resolution device*; Schegloff 2000b: 29)

Projicering af 'næste tur' og præference

På samme måde som en taler kan signalere, 'projicere', at vedkommendes tur nærmer sig sin afslutning, så kan en afsluttet tur (handling) bevirke, at en bestemt type tur (handling) er "relevant" som den næste tur (handling) i sekvensen. Samtaleanalytikeren benytter også projiceringen i sin analyse af en samtalesekvens. Denne såkaldte 'member's intuition' (som omfatter analytikerens egne erfaringer som deltager i samtaler) kræver dog oftest grundigt kendskab til det sprog, der bruges i samtalen, svarende til et modersmålslignende niveau.

Men den 'næste handling' er ikke nødvendigvis den 'projicerede handling', for på ethvert givet punkt i en samtale har samtaledeltagerne for det første kun adgang til det, der allerede er sagt, og for det andet kan en deltager vælge at bryde 'præferencen for kontiguitet', dvs. præferencen for at turen forholder sig til den sekventielt umiddelbart foregående tur. Men netop projiceringen på et givet punkt i samtalen, hvor nogle bestemte handlinger er mulige 'næste handlinger', gør, at samtaledeltagere er i stand til at gætte kvalificeret eller forudse samt give et bud på, hvilke naturlige fortsættelsesmuligheder der er.

'Næste handling' kan være en naturlig fortsættelse på to forskellige måder:

- 1) ved 'alignment' – som er rent strukturelt i forhold til den igangværende aktivitet:

"[...] aligning responses cooperate by facilitating the proposed activity or sequence; accepting the presuppositions and terms of the proposed action or activity; and matching the formal design preference of the turn."

(Stivers, Mondada & Steensig 2011: 21)

- 2) ved 'affiliation' – ved at vise same holdning som foregående taler:

"[...] affiliative responses are maximally pro-social when they match the prior speaker's evaluative stance, display empathy and/or cooperate with the preference for prior action."

(Stivers, Mondada & Steensig 2011: 21)

Det betyder dermed, at 'alignment' altid er relevant, men at hvorvidt 'affiliation' er relevant, afhænger af om den foregående tur udtrykker en holdning.

Alignment er særligt påfaldende ved nærhedspar/turpar (*adjacency pairs*; Schegloff & Sacks 1973), hvor en 1. par-del (*first pair part*; Schegloff & Sacks 1973, fx en anmodning om bekræftelse) lægger op til, at en bestemt type 2. par-del (*second pair part*, fx en bekræftelse eller evt. afkræftelse) er relevant – denne handling kan så udformes på forskellige måder, hvor visse anden par-dele er 'præfererede' og andre 'dispræfererede'. Dette vil jeg uddybe i det følgende afsnit.

Præference – et mangefacetteret begreb

Præference-begrebet er et mange-facetteret begreb, og det er blevet brugt på forskellige måder, hvilket bl.a. Boyle (2000) laver en grundig gennemgang af. Derfor vil jeg her nøjes med kort at ridse nogle af præference-begrebets aspekter op. Men allerførst er det vigtigt at slå fast, at 'præference' intet har at gøre med deltagernes subjektive ønsker/holdninger:

"It is not a matter of the motives or desires or likings (in that sense of "preferences") of the participants [...] "preferred" and "dispreferred" rather refer to a structural relationship of sequence parts."

(Schegloff 2007: 61)

En handling, der i sit *format* (*praksis-præference*; Femø Nielsen & Beck Nielsen 2005: 70) og med sin *placering* (*sekventiel præference*; Femø Nielsen & Beck Nielsen 2005: 68) er en "naturlig fortsættelse" og i tråd med den umiddelbare interaktionelle kontekst, bliver 'set, men ikke bemærket' (*seen but unnoticed*; Garfinkel 1967; Boyle 2000: 583). Sådan en handling er *umarkeret* (og tiltrækker sig dermed ikke særlig opmærksomhed) – den siges derfor at være 'præfereret' (*preferred*; Sacks 1987):

"Preferred responses may be treated as the default or "response of reference.""

(Schegloff 2007: 66)

Men en 2. par-del rummer i sig selv to typer udtryk for præference – *handlingspræferencen* (*action preference*; Schegloff 2007: 62) og den måde, som handlingen designes på. Såvel handlingen som formatet kan være 'præfereret' og 'dispræfereret'. Dispræfererede 2. par-dele er typisk udvidet med mildnende formuleringer, forklaringer eller undskyldninger og evt. pauser, hvilket forsinker turen (Schegloff 2007: 63-73).

Men præference-begrebet indeholder flere aspekter. En *umarkeret* handling opfylder 'præferencen for kontiguitet' (dvs. at en tur forholder sig til den sekventielt umiddelbart foregående tur, medmindre det er markeret, at den ikke gør det – ved hjælp af fejlplacering-markører (*misplacements markers*; Schegloff & Sacks 1973; Schegloff 1996: 78-79). Kontiguitet bygger samtidig på den *fælles forståelse* – i hver tur viser taleren sin fortolkning af den umiddelbart foregående tur, og man kan derfor også tale om 'præferencen for intersubjektivitet'.

Såvel 'præferencen for kontiguitet' og 'præferencen for intersubjektivitet' hænger tæt sammen med 'præferencen for enighed' (dvs. at

en tur der udtrykker *enighed* med den foregående tur er umarkeret – eneste undtagelse er ved selvnedgørelse; Pomerantz 1984a). Andet end enighed med den foregående tur bliver oftest markeret i formen og udførelsen, fx forlængelse, tøvlyde og forskellige indledende udtryk, der signalerer forbehold. Hvis en tur udtrykker forbehold i formatet og/eller er hørbart forsinket, kan det tyde på, at den er 'dispræfereret' (*dispreferred*; Sacks 1987).

Et dispræfereret format "forsinker" samtalen, hvilket viser, at der også er 'præference for progressivitet' (Stivers & Robinson 2006). Det betyder, at handlinger, der bringer turen eller sekvensen hurtigt videre, er præfererede (Schegloff 2007: 67-73), hvorimod handlinger, der "bremser" samtalsens videre forløb, er dispræfererede.

De forskellige 'præferencer' er dog forbundne kar – den fælles forståelse (præferencen for intersubjektivitet) vejer fx tungere end 'præferencen for progressivitet' eller 'præferencen for kontiguitet'. Og 'præferencen for enighed' medfører, at et dispræfereret svar, udformet som om det var præfereret ved at det fx gives uden forsinkelse, bliver opfattet som påfaldende på forskellige måder (Thøgersen & Beck Nielsen 2009).

Præference forstås derfor bedst som et lokalt kontekstuel fænomen. Med Kotthoffs ord:

"[...] certain contexts evoke expectations for specific preferred actions. When that action is not taken, it is experienced as being relevantly absent. Its noticeable absence is typically used as a basis for further inferences."

(Kotthoff 1993: 194)

Hvad, der er præfereret i en bestemt kontekst, bliver projiceret af den foregående tur, og i denne sammenhæng spiller prosodien også en betydning.

Prosodiens betydning for turens projicering og funktion i den sekventielle kontekst

En meget vigtig faktor i projiceringen af en ytrings interaktionelle betydning er prosodien og især intonationen. Intonationen kan yder-

ligere forstærke indtrykket af en syntaktisk og pragmatisk signaleret afslutning ved lokalt at vise, at afslutningen også er intenderet som en afslutning (Schegloff 1998; Schegloff 1988):

"Pitch peaks, and their suppression, are one means by which speakers can indicate which syntactically possible completions are built to be completions on this occasion, and which not."

(Schegloff 1988: 144)

Men også den globale intonation forstærker den projicering, som den globale syntaktiske og pragmatiske opbygning allerede signalerer (Selting 1995). Visse sprog har en særlig final tonegruppe, som afslutter intonationskonturen samtidig med, at den lokalt signalerer om ytringen er afsluttet, og om den skal opfattes som spørgende eller deklarativ. Det gælder forskellige sprog, som fx svensk (Bruce & Gårding 1978; Gårding 1998, Bruce 2007), engelsk (Cruttenden 1986 (2. udg. i 1997)) og russisk (Svetozarova 1998). Men der er også lavet visse samtaleanalytiske beskrivelser af, hvordan projicering af turafslutning fungerer, fx i Tyneside-dialekten (Local, Kelly & Wells 1986) og i tysk (Selting 1995).

Wagner & Steensig (2000) har undersøgt afsluttende intonation i interaktionelle data på dansk, men deres undersøgelse tyder på, at selvom visse intonationsmønstre kan signalere afslutning og mulighed for turskift, så er intonationen muligvis hverken nødvendig eller tilstrækkelig. Til gengæld er der en række faktorer, som sammen ofte signalerer turafslutning, fx lydstyrke, knirkestemme, langsommere artikulation, udåndningslyde, latter samt smilestemme (Steensig 2001: 132-134).

Projicerings signaler hører i kontekstualiseringsteorien ind under de såkaldte kontekstualiseringssignaler (*contextualization cues*; Gumperz 1982: 131; Gumperz 1992: 231; Auer & di Luzio 1992; Couper-Kuhlen & Selting 1996). Kontekstualiseringsteorien tager også udgangspunkt i samtals handlinger som sekventielt afhængige af hinanden (ligesom konversationsanalysen), men ser bl.a. de prosodiske resurser som særligt vigtige for fortolkningen af en ytring i en given kontekst – og kalder dem derfor for kontekstualiseringssignaler.

"Contextualization cues are used by speakers in order to enact a context for the interpretation of a particular utterance."

(Auer 1992: 25)

Kontekstualiseringssignalerne omfatter et bredt spektrum af signaler (*"[...] the class of non-referential, non-lexical, contextualization cues, most notably: prosody, gesture/posture, gaze, backchannels, and linguistic variation (including 'speech styles')."* (Auer 1992: 24)) og påvirker fortolkningen af en ytring i en given kontekst. Ved at undersøge de kontekstualiseringssignaler som bruges i samtaler, kan man bl.a. finde frem til, hvilke prosodiske resurser der er medvirkende til og/eller afgørende for fortolkningen af en handling og dermed bruges til at tilføre handlingen en bestemt betydning i en samtale. Formålet er at fange de afgørende aspekter af prosodi som et kontekstuellet meget variabelt virkemiddel.

"Even under seemingly constant and simple conditions, prosodic phenomena tend to exhibit unpredictable variation which (both with regard to global intonation contours and in the case of word level phenomena such as stress, stød, or tones in tone languages) makes it more difficult to identify constant invariant properties of an absolute kind. This variability, of course, increases by orders of magnitude when the speech stimuli are generated in increasingly complex or less well-defined situational contexts." [min fremhævnings]

(Rischel 1995: 9)

Da prosodiske resurser er noget, samtaledeeltagerne bruger til at udtrykke betydning i deres samarbejde om samtalen, kan analyse og beskrivelse af prosodi *ikke* tage udgangspunkt i en dekontekstualiseret version, der forsimpler eller helt udelader vigtige aspekter. Enhver analyse vil dog også skulle tage højde for den indfødte analytikers subjektive fortolkning af handlingens fonetiske, pragmatiske og kontekstuelle betydning. Da prosodi notationsmæssigt er forholdsvis vanskeligt at håndtere, pga. de *gradvise* forskelle og dermed mere *diffuse* kategorisering i stedet for absolutte grænser, er det ekstra

vigtigt at forankre analysen af prosodien i den interaktionelle kontekst og den forståelse, som samtaledeltagerne viser. På basis af dette vil analytikeren prøve at uddrage en generel beskrivelse omkring brugen af prosodiske resurser i forbindelse med en bestemt handling.

Meget fonetisk/prosodisk forskning har traditionelt arbejdet ud fra laboratorieoptagede data og undersøgelser af disse data, dvs. undersøgelser af mundtlige ytringer frembragt på foranledning af forskeren med henblik på at analysere eksempelvis forskellige typer af grammatisk strukturerede ytringer, og den prosodiske udformning de får under 'neutrale' forhold. 'Neutrale' forhold skal ofte forstås som en tydelig oplæsning af enkeltytringer uden for enhver situationel eller dialogisk kontekst. Sml. Grønnums definition af neutrale forhold:

"[...] intonation i en talestil som man ville anvende ved oplæsning af indholdsmæssigt neutrale tekster."
(Grønnum 2005: 336)

Den danske intonationsmodel er således også baseret på oplæst tale (Grønnum 1992; 1998 (2. udg. i 2001; 3. udg. i 2005)). Grønnums beskrivelse bygger på en såkaldt default-læsning:

"Det er den forudsætningsløse tolkning man falder tilbage på, og den udtale man bruger når de ikke gives specifikke oplysninger om ytringens funktion eller kontekst."
(Grønnum 2005: 336)

'Default læsning' indebærer, at man bruger 'default trykfordeling' ("*...* hvor de betonedede stavelser alle er lige prominente, lige fremtrædende." – Grønnum 2005: 336) og 'default tonegang' ("*...* en intonation hvis fald fra start til slut er afstemt efter sætningens morfosyntaks." – Grønnum 2005: 336). Grønnum ser 'default læsningen' som "*...* den baggrund, den referenceramme, som tonegangen i spontan tale tager udgangspunkt i og bygger på." (Grønnum 2005: 338). De andre udformninger, som de samme ytringer får i dagligdagssamtaler, bliver anset for farvet af en bestemt situation og personens sinds-

stemning, dialekt, m.m., og de er derfor ifølge Grønnum som sådan irrelevante for beskrivelsen af ytringers 'neutrale' intonationskontur og trykfordeling, idet det er default-udgaven, der muliggør "[...] en korrekt tolkning af den spontane tales mere varierede og nuancerede udtryk"

(Grønnum 2003: 24).

Grønnum (1992; 2005; 2007) har kortlagt danske ytringers intonationskontur med udgangspunkt i en grundig analyse af enkeltsætninger og har med sin stiliserede model baseret på 'neutrale' ytringer vist, at dansk har forskellige grader af faldende intonation, der er struktureret i en global intonationskontur. Denne default intonationsmodel spiller sammen med ytringens trykgrupper, hvis interne kontur i forhold til trykstærke og tryksvage stavelser kan variere meget fra en regional dialekt til en anden. På dette overordnede og stiliserede ytringsplan eksisterer stigende intonation slet ikke i dansk (Grønnum 2005: 348).

Efterfølgende er der lavet undersøgelser baseret på et nyere korpus bestående af monologer, dialoger og ordlister. DanPASS – Danish Phonetically Annotated Spontaneous Speech – er optaget i 1996 (monologer) og 2004 (dialoger og ordlister) under laboratorieforhold for at sikre en god lyd kvalitet (Grønnum 2009). Med udgangspunkt i dette korpus har Tøndering (2004; 2008) undersøgt intonationen i monologer, hvor forsøgspersonen skal beskrive geometriske netværk, give vejbeskrivelser til et kort og give instruktioner om at samle et hus ud fra dele. Forsøgspersonen får dog ingen feedback eller spørgsmål fra modtageren. Der er altså ikke tale om naturlig, autentisk tovejskommunikation. Og Tøndering konstaterer da også at:

"Intonationskonturer i oplæst tale er meget tætte på at være retlinjede. Det er de ikke i spontan tale. Her kan konturerne have både lokalt opadgående, nedadgående og jævne forløb. Variation er således dominerende når det drejer sig om intonationskonturer i spontan tale." [forfatterens fremhævningsmarkeringer]

(Tøndering 2008: 230)

Med undtagelse af Rischel og Basbølls 1995 undersøgelser af tryk i en samling uformelle interviews med beboere i Nyboder-kvarteret (indsamlet med henblik på en sociolingvistisk undersøgelse) baserer tidligere beskrivelser af dansk prosodi sig altså ikke på autentiske data, og det er derfor nødvendigt at se på, hvordan de prosodiske resurser bliver brugt i autentiske samtaledata. Intonationskonturen er imidlertid ikke det eneste virkemiddel.

Også stemmelejeforskel har vist sig at have en betydning for, hvordan en interaktionel handling opfattes. Det er undersøgt på flere sprog (Grabe, Kochanski & Coleman 2003) og senest også på dansk (Pedersen 2011). Grønnums intonationsmodel har vist sig ikke at kunne forklare intonationen i en tredjedel af de deklarative spørgsmål (Grønnum & Tøndering 2007). Pedersen bruger i stedet en analyse af stemmelejeforskel som en alternativ markør af et deklarativt spørgsmål. Hendes undersøgelse hverken be- eller afkræfter hypotesen, men hun finder, at der er en tendens til, at stemmelejet kunne være en markør i samspil med konteksten – i en ytring i grammatisk fremsættende form, som handler om noget som kun B kan vide – altså må den være et spørgsmål til B – dvs. en A-ytring om en B-begivenhed (*A statement about B event*; Labov & Fanshel 1977: 100).

I CA-baseret prosodisk forskning ser man netop ikke den prosodiske udformning som noget, der afspejler en bestemt grammatisk struktur i den pågældende ytring, men en udformning der udspringer af den interaktionelle kontekst, og talerens interaktionelle formål med ytringen som en handling der beder om en specifik respons fra modparten i den igangværende interaktionelle kontekst. Interaktionelt 'formål' må aldrig forveksles med psykologisk 'intention', da konversationsanalytisk forskning ikke spekulerer omkring indre psykologiske motiver. Man kan ikke udtale sig om en deltagers indre motiver, men kun fortolke en samtaledeltagers handling i den interaktionelle kontekst. Derfor er modpartens behandling af turen et afgørende element i beskrivelsen af den interaktionelle handling.

Fortolkningen tager altid afsæt i interaktionen. Man kan med andre ord ikke se på en ytrings prosodiske udformning uden at inddrage den foregående tur. Enhver tur forholder sig til og viser også i sin prosodiske udformning en 'orientering' mod den foregående tur,

idet den for det første er en 'respons' på foregående tur, og for det andet er en fortsættelse af interaktionen, som næste taler i sin 'næste tur' forventes at forholde sig til. CA-baseret prosodisk forskning bruger de samme omhyggelige fonetiske beskrivelser, som laboratoriestudier af prosodi har gjort. Intonationsbevægelsen kan være stigende, faldende, stigende-faldende, faldende-stigende osv. Tryk og emfase og de påvirkninger på ytringer, som de afføder, analyseres ligeledes. Men forskellen består i at disse fonetiske træk ikke analyseres kontekstløst, men ses som en resurse til at give en ytring en bestemt betydning som handling i den konkrete interaktionelle kontekst, hvor den bliver udformet, og hvor den følger efter en anden ytring, der ligeledes er udformet ved hjælp af prosodiske resurser med henblik på at udføre en bestemt handling.

Prosodiske resurser indflydelse på fortolkningen

Prosodiske resurser spiller en særlig stor rolle for deltageres mulighed for at fortolke, hvilken aktivitet der er i gang, fx drilleri, skænderi, osv. Andetsproglige undersøgelser, hvor personerne i kraft af deres forskellige modersmålsbaggrund må formodes at have lidt forskellige prosodiske resurser og evt. forskellige normer/konventioner for brugen af dem, kan derfor vælge at fokusere på forskelle, der gør at personerne misforstår hinanden. Gumperz (1982: kap. 8) har med udgangspunkt i en analyse af forskellige sproglige normer mht. de prosodiske resurser argumenteret for, hvorfor personer fra forskellige kulturer og med forskellig modersmålsbaggrund kan misforstå hinanden. Når prosodiske resurser bruges på en bestemt måde og er underlagt normer samt bliver fortolket i tråd med disse, kalder Gumperz dem for kontekstualiseringssignaler. Misforståelser affødt af forskellige prosodiske normer har en tendens til at blive fortolket til modpartens ugunst, som at vedkommende fx er uhøflig, afvisende eller andet negativt, og forskellige prosodiske normer kan også være skyld i negativ etnisk stereotypisering, hvis de bliver generaliseret (Gumperz 1982: kap. 8).

Da mit ærinde ikke er et komparativt studie mellem forskellige sprog, har jeg valgt i stedet at se på de resurser, der får samtaler mellem andetsprogtalende og indfødte talere til at fungere. Mit fokus er at undersøge, hvilke resurser der gør, at learneren og den indfødte *kan* kommunikere med hinanden – og om den interaktionelle brug

af intonation bliver forstået *på tværs af* forskellig sproglig baggrund. De fleste samtaler mellem indfødte og andetsprogtalende lykkes trods alt som resultat af et målrettet gensidigt samarbejde mellem deltagerne om at få samtalen til at fungere.

Jeg interesserer mig altså ikke for sprogspecifik kontekstualisering (som det meste af den kontekstualiseringsteoretiske forskning), men for de intonationsfænomener der tilsyneladende er *tværsproglige*. Om det skyldes, at de er mere eller mindre *universelle*, eller at det er en resurse, som begyndere allerede tidligt tilegner sig, kan min undersøgelse ikke afgøre, men jeg kan belyse, om intonationsbevægelser i gentagelseshandlinger *konsekvent* bliver forstået på bestemte måder (og om de i givet fald må betragtes som en *indlæringsmæssig resurse* der kan bidrage til sprogtilegnelsen), samt om der er forskel på *fordelingen* af de forskellige gentagelseshandlinger hos nybegyndere, avancerede learnere og modersmålstalende.

Kontekstualiseringsteorien ser de prosodiske resurser som tættere forbundet med bestemte handlingstyper, fx intonationens bevægelse i spørgsmål. Den næste sektion vil kort opridse, hvordan dette adskiller sig fra den 'rene' konversationsanalytiske praksis.

Kontekstualiseringsteorien

Kontekstualiseringsteorien trækker på konversationsanalysens metodiske og analytiske praksis. Den har sin oprindelse inden for det sociolingvistiske felt (fx Gumperz & Hymes 1972), der undersøgte, hvordan sproget kom til udtryk i forskellige sociale sammenhænge.

"Rules of speaking are the ways in which speakers associate particular modes of speaking, topics or message forms, with particular settings and activities. The concern is, first of all, with the attitudes and knowledge of the members of the community, as manifest in contrasts in native terminologies and conduct."

(Hymes 1972: 36)

Gumperz (1982; 1992) videreudviklede dette med sin kontekstualiseringsteori, idet han undersøgte, hvordan personer med forskellige modersmål misforstod hinanden pga. forskellige sprogspecifikke

konventioner i forhold til brugen af såvel sproglige (verbale og prosodiske) som non-verbale resurser.

I min analyse vil jeg se på intonationen som en særligt afgørende og selvstændig faktor i betydningskonstruktionen, når handlingen fortolkes, dvs. ikke blot som en del af selve handlingen, men som et fremadrettet signal der er medvirkende til at skabe rammen og forudsætningerne for den efterfølgende tur, og som indikerer, hvilken handling som er den næste "relevante" handling i samtalen. Det betyder, at i modsætning til i Gumperz' undersøgelser vil jeg fokusere på de intonationsresurser, som bliver forstået *på tværs af forskellige modersmål*. De tidligere undersøgelser, der er relevante i forhold til min afhandling, er derfor i første omgang undersøgelser, der med udgangspunkt i samtaledata kan påvise en sammenhæng mellem brugen af prosodi og samtalsens forløb og/eller deltagernes reaktioner på hinandens ture uden hensyntagen til forskelle, der kan føres tilbage på forskelligheder i modersmålskonventioner. Sådanne undersøgelser har det til fælles, at de ser de prosodiske resurser som samtaleresurser, der (på trods af at de er mere diffuse og sværere at beskrive på en enkel og entydig måde) spiller en stor rolle for, hvordan en samtaledeltagers handlinger opfattes. Der er lavet en lang række interaktionelle analyser/beskrivelser af prosodiske fænomener med forskellige fokus og formål, og jeg vil derfor i næste afsnit give et overblik over nogle af de aspekter af prosodi i interaktion, som er blevet undersøgt og beskrevet, samt til sidst kort fortælle hvilke interaktionelle analyser jeg især har været inspireret af.

Prosodisk forskning inden for interaktionel lingvistik

Der er en række interaktionelle lingvister, som har vist, hvordan prosodiske parametre bruges i forhold til forskellige aspekter af en tur.

Nogle har undersøgt prosodiens betydning for turkonstruktionen, fx Ford, Fox & Thompson (1996; 2002) og Ford & Thompson (1996) i engelske data – og Selting (1992; 1995; 1996a; 2000) i tyske data. Auer (1996) har undersøgt, hvordan turfortsættelse signaleres prosodisk. Derudover er "konkurrence" om turen (*turn-competitive incomings*) blevet undersøgt på såvel engelsk (French & Local 1983; Wells & Macfarlane 1998) som tysk (Selting 1995). Men også aspekter som at "holde på" turen med glottalt lukke (Local & Kelly 1986 (engelsk);

Ogden 2001 (finsk)), med højere artikulationshastighed (Walker 2003 (engelsk)), samt hvordan turen "gives videre", (Ogden 2001 (finsk); Oreström 1983 (engelsk)), er blevet undersøgt. Uhmänn (1992) har desuden set på, hvordan artikulationshastighed bruges til at signalere hhv. høj relevans og lav relevans i forhold til indskudte bemærkninger i ture. Men prosodi kan også bruges til at udtrykke talerens holdning til eller formål med det sagte på forskellige måder:

Prosodi kan bruges til at udtrykke talerens holdning i en situation, hvor en verbalt eksplicit tilkendegivelse ikke er på sin plads, fx Couper-Kuhlen (1996) som undersøger, hvordan forskellige registerniveauer bruges til at signalere, at en gentagelse er enten et citat eller en parodi, Selting (1994) som har undersøgt, hvordan prosodien bruges emphatisk for at signalere klimaks i en historie eller for at bede modparten om at erklære sig enig med fortællerens holdning, Goldberg (1978) som viser, hvordan talere tilpasser deres volumen (amplitude) til hinanden, når de affilierer (viser enighed med foregående tur), og Couper-Kuhlen (1998; 2001) som viser, at intonationsniveauet hæves i et spring for at signalere, at den interaktionelle handling angiver årsagen til en opringning i telefonsamtaler. Men prosodi kan også bruges til at dramatisere en historie (Müller 1992), gengive forskellige personers replikker (Günthner 1997; 1999; Klewitz & Couper-Kuhlen 1999) eller stilisere handlingen som en legende handling ved hjælp af en særlig syngende intonation (Szczeppek 2003: kap. 4; 2006).

Derudover er prosodi blevet undersøgt ud fra en rytmisk-musikalsk vinkel og mht. fortolkningen af forskellige intonationsbevægelser i et bestemt sprog. Disse undersøgelser har vist at rytme også kan spille en afgørende rolle for, hvordan reparatur (Couper-Kuhlen 1992) forløber, og for hvordan samtalen forløber (Auer, Couper-Kuhlen & di Luzio 1990; Couper-Kuhlen 1993; Pallesen 2003; 2004). Undersøgelser som disse har derudover bidraget til at belyse dialektale træk og forhindre, at analysen bliver "fanget" af faste (på forhånd definerede) fonologiske kategorier, som fx at stigende intonation altid skulle signalere spørgsmål (Local, Kelly & Wells 1986; Wells & Peppé 1996). Men også små modtagelsesord som 'okay' (Beach 1993; Knudsen 2003) og 'mhm' (Gardner 1998) kan få forskellig betydning med forskellig prosodi. Som noget af det nyeste har Ogden (2006) vist be-

tydningen af paralingvistiske aspekter i forhold til, om en handling bliver behandlet som en enighedserklæring eller det modsatte.

Alle disse undersøgelser har det til fælles, at de tager udgangspunkt i, hvordan noget bliver sagt – for derved at finde frem til hvad netop denne brug af en bestemt prosodisk resurse skaber af betydning i den interaktionelle kontekst, og hvordan den bliver fortolket af modparten.

Men i forbindelse med min egen undersøgelse har jeg især interesseret mig for den forskning, der har set på brugen af prosodiske resurser i forhold til forskellige handlingstyper, og det er først og fremmest denne forskning, der har inspireret mig i mine analyser. I tyske data har Selting undersøgt brugen af intonation i forbindelse med reparation (1988) og i forhold til at give spørgeord forskellig pragmatisk indholdsbetydning (1995). Hellermann (2003) har undersøgt, hvordan lærerens gentagelse af et elevsvar samtidig signalerer en positiv eller negativ evaluering af svaret i forhold til korrekthed. Senest har Curl (2004) undersøgt prosodien i reparationinitieringer i forskellige sekventielle kontekster. Tidligere har Kelly & Local (1989) og Tarplee (1996) vist, at forskellige prosodiske udformninger af gentagelser udfører så forskellige handlinger som at bede om bekræftelse, signalere at taleren tænker over det, der gentages, vise genkendelse af det der gentages, indlede reparation eller endda udføre reparation.

Denne konversationsanalytiske tilgang til prosodi i interaktion, som tager udgangspunkt i måden noget bliver sagt på, vil også være den, jeg bruger for at afdække forskellige interaktionelle handlinger med henblik på sammenhængen mellem intonation og modtagerens fortolkning. Det gælder både de tilfælde, hvor de interaktionelle handlinger formmæssigt er ens – *identiske* gentagelser – og de tilfælde, hvor de ikke afviger mere fra hinanden, end at de gensidigt udpeger hinanden – *modificerede* gentagelser – og hvor den modificerede gentagelse høres som et forslag til erstatning eller en erstatning *per se* for den første handling. Et forslag til erstatning samt en reel erstatning af noget i foregående tur kaldes inden for konversationsanalysen for *reparation*. Dette begreb vil jeg nu præsentere nærmere.

Reparatur

Samtalens fælles projekt gør, at deltagerne har brug for at skabe fælles forståelse svarende til, at kommunikationen kan lykkes *for all practical purposes* (Garfinkel 1967: kapitel 1) uden nødvendigvis at sikre en absolut og entydig forståelse. Det betyder, at den dobbeltrettede betydningstilskrivning (som tidligere nævnt er enhver tur både kontekstskabt og kontekstfornyende (*context-shaped og context-renewing*; Heritage 1984b: 242)) kan mislykkes, når "tilstrækkelig" fælles forståelse ikke opnås. Begrebet reparation (*repair*; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977) og dets mekanismer beskriver, hvordan samtaledeltagerne sammen arbejder på at udbedre en vifte af forskellige interaktionelle problemer for at genoprette den fælles forståelse.

"When a participant in conversation has difficulty understanding something another has said, or a difficulty hearing what was said, or figures that what the other said might in various ways be wrong, inaccurate or perhaps inapposite, then he or she may – but need not – take steps to rectify that difficulty by initiating its repair."

(Drew 1997: 69-70)

I sådanne situationer bliver det fælles projekt for deltagerne at "løse det midlertidige problem" – med den konversationsanalytiske term at 'reparere problemet' – med forståelsen og/eller betydningen i *tilstrækkelig grad* til at samtalen kan fortsættes. I en samtale kan der undervejs være brug for at 'reparere' i forhold til forskellige ture: i forhold til *den tur der er under produktion*, i forhold til *den foregående tur* eller i forhold til *en fejlagtig forståelse/fortolkning af turen før den foregående tur* (en fortolkning som fremgår af den umiddelbart foregående tur). Det indebærer, at der er mindst tre mulige ture, hvor reparation finder sted, svarende til de tre reparatortyper: 'reparation i samme tur', 'reparation i næste tur' (*next-turn repair initiation*; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977) og 'reparation i turen efter næste tur' (*third-turn repair initiation*; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977; Schegloff 1992). Reparation er dermed et mangfoldigt fænomen, der af Sacks (1992/1995: vol. 1: 7) blev beskrevet som 'an occasional device', fordi det kan erstatte den næste relevante handling, og derfor

bruges mange forskellige steder, med forskellige formål og på forskellige typer materiale:

"[...] examples of correction include not only the righting of linguistic errors, such as those of morphology, pronunciation, syntax, or the lexicon, but also the righting of matters of content, e.g. statements based on fact, opinion, or presupposition."

(Gaskill 1980: 126)

Der er dog visse grundlæggende faser, som er fælles for al reparation. Disse blev først beskrevet i Schegloff, Jefferson & Sacks 1977 og er:

- ✓ reparaturens to dele: 'initiering' og 'udførelse', svarende til at reparaturens nødvendighed signaleres, og dernæst at reparaturen finder sted.
- ✓ hvem der initierer/udfører reparaturen: 'selv' (den taler der har produceret 'problemkilden'; (*repairable* eller *trouble source*; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 363)) eller 'anden' (modparten).
- ✓ den turposition reparaturinitieringen og reparaturudførelsen er placeret i: 'samme tur', 'næste tur' eller 'turen efter næste tur'. En *reparaturinitiering* kan ske i samme tur eller i næste tur i forhold til *problemkilden*. 'Selv-initiering' vedrører problemer i den selvsamme tur, hvorimod 'anden-initiering' vedrører problemer med den foregående tur/modpartens tur, og som sådan bryder med turens sekventielle implikativitet – de betingelser som turen skaber for den efterfølgende tur (*sequential implicativity*; Sacks 1987), idet en anden-initiering erstatter næste relevante handling (og udgør første del af et nærhedspar), hvilket skaber et brud i forhold til kontiguiteten (Sacks 1987).

Ved hjælp af denne opdeling i initiering/udførelse og selv/anden kan reparation beskrives med udgangspunkt i, hvornår reparaturen udføres sekventielt.

Problemkilden udpeges og repareres i 'samme tur':

- ✓ Selv-initieret selv-reparatur indebærer, at igangværende taler reparerer noget undervejs i sin egen tur. Det kan påvirke turens udformning på forskellige måder (Schegloff 1979). Derfor kaldes det også for selv-reparatur eller selv-udførelse (Steensig 2001: 68).

Problemkilden udpeges i 'næste tur' og repareres i 'turen efter næste tur':

- ✓ Anden-initieret selv-reparatur indebærer, at modparten ('anden') gør opmærksom på en problemkilde i umiddelbart foregående tur, således at taleren selv kan reparere.

Problemkilden udpeges i 'samme tur' og repareres i 'næste tur':

- ✓ Selv-initieret anden-reparatur indebærer, at taleren gør opmærksom på et problem med sin egen tur og opfordrer modparten ('anden') til at hjælpe med at reparere.

Problemkilden udpeges og repareres i 'næste tur':

- ✓ Anden-initieret anden-reparatur indebærer, at modparten både initierer og udfører reparaturen af noget i den umiddelbart foregående tur. Derfor kaldes det også for anden-reparatur eller anden-udførelse (Steensig 2001: 68).

Ligesom 'initiering' kommer før 'udførelse', kommer selv-reparatur med andre ord sekventielt før anden-reparatur, og den er også hyppigere forekommende end anden-reparatur. Derfor siger man, at der er 'præference for selv-reparatur' (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977) – sml. også afsnittet om præference side 32ff..

Selve reparaturinitieringen kan være en mere eller mindre præcis udpegning af problemkilden.

"I valget mellom ulike måter å tilnærme seg et problem på må deltakerne ta flere hensyn i betraktning. For det første må de vurdere hva som er den mest effektive måten å løse problemet på, det vil si hva som hurtigst

*og enklest identificerer problemkilden, finder en løsning
på problemet og bringer samtalen tilbage på sporet.”
(Svennevig 2009: 38)*

Udpegningen af problemkilden er relevant i forhold til de eksempler på gentagelser, som jeg har fundet i mine data, fordi det både drejer sig om at "lokalisere problemet", og om ved hjælp af intonationsbevægelsen og en eventuel modifikation at "signalere problemets karakter".

Mine gentagelser ser umiddelbart ud til at repræsentere følgende reparaturtyper, og det er denne hypotese, jeg vil afprøve i løbet af analyserne af mine eksempler:

- ✓ Selv-initieret anden-reparatur
- ✓ Anden-initieret selv-reparatur
- ✓ Anden-initieret anden-reparatur

I forbindelse med analyserne vil jeg diskutere definitionen af de forskellige reparaturtyper og argumentere for, hvorfor jeg mener, at mine eksempler er eksempler på reparatur. Men reparaturtyper har forskellig effektivitet i forhold til at løse "problemet", og i den forbindelse er der på den ene side "mere effektive" reparaturtyper, som er i tråd med præferencen for progressivitet, på den anden side "mindre effektive" reparaturtyper som respekterer modpartens "ansigt" (*face*; Goffman 1955; 1967) og handlefrihed i samtalen (Svennevig 2009), hvilket er i tråd med præferencen for selv-reparatur (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Desuden er der præference for at signalere det mindst problematiske problem, dvs. et auditivt problem (Svennevig 2008). Dette vil jeg komme nærmere ind på i forbindelse med diskussionen af fordelingen af mine gentagelser på andetsprogstalende og modersmålstalende.

Afslutningsvis er det også et vigtigt aspekt af en reparaturhandling, om den får *fokus* i samtalen eller sker *en passant*. Dette har at gøre med forskellen mellem 'eksplicite' (*exposed*) og 'indlejrede' (*embedded*) rettelser (Jefferson 1987), og tidligere undersøgelser har vist at især indlejrede rettelser er hyppigt forekommende i samtaler mellem andetsprogstalende og modersmålstalende (Kurhila 2001;

Brouwer, Rasmussen & Wagner 2004). Graden og typen af fokus på reparaturen er også relevant i forbindelse med de forskellige gentagelser i mine data, og det vil jeg derfor også komme mere ind på i forbindelse med de enkelte analyser.

I denne sektion har jeg præsenteret konversationsanalysen som metode og forklaret, hvordan analysen hviler på deltagernes egen forståelse af, hvad der sker i samtalen. En forståelse som de viser og orienterer sig mod i den til enhver tid sekventielt og interaktionelt 'næste tur'. Det afsluttende begreb i gennemgangen var reparation, og netop reparation er centralt for mine analyser, fordi mine eksempler vil vise, hvad, jeg mener, er forskellige reparaturfænomener. I næste afsnit vil jeg præsentere de overordnede analytiske aspekter med udgangspunkt i tre repræsentative eksempler på mine gentagelsesfænomener.

1.4 De første eksempler

I denne sektion vil jeg med udgangspunkt i tre datauddrag præsentere de første eksempler på de fire forskellige samtalefænomener, som jeg vil analysere i afhandlingen. Jeg vil også formulere de overordnede analytiske spørgsmål. Heraf vil bl.a. fremgå, hvordan gentagelsesfænomenerne bliver kategoriseret, og hvordan afhandlingen er opbygget. Alle gentagelserne i mine eksempler er gentagelser udført af en anden person end den, som udførte 'originalen' (som er den betegnelse, jeg vil bruge om det, som gentagelsen gentager). Gentagelserne repræsenterer fire forskellige interaktionelle handlinger.

Den første kategori er de såkaldte 'identiske' gentagelser. Betegnelsen 'identiske' gentagelser udspringer af den kendsgerning, at de af modparten bliver behandlet som værende 'identiske'. Uddrag 1.1 og 1.2 viser den interaktionelle og sekventielle forskel mellem to typer identiske gentagelser af en problemkilde i foregående tur. Den ene får en bekræftelse som respons, hvilket viser, at den identiske gentagelse af problemkilden blev fortolket og forstået som et ønske om at *tjekke*, om det, der gentages, blev *opfattet* rigtigt – et *opfattelses-tjek*. Den anden får en forklaring/begrundelse som respons, hvilket viser, at den identiske gentagelse blev opfattet og fortolket som en *udpegning* af noget, der ikke er *forstået* – et *forståelsesproblem*.

Men i mine data har jeg også gentagelser, der tydeligvis er ændrede i forhold til 'originalen' – og som bliver behandlet som 'modificerede' af modparten, men som stadigvæk i kraft af deres formmæssige lighed udpeger en bestemt del af den foregående tur. Samtidig bliver de udformet prosodisk så modifikationen kommer i fokus i samtalen. Uddrag 1.1 og 1.3 viser, hvordan en modificeret gentagelse udpeger en bestemt del af foregående tur og samtidig i kraft af 'modifikationen' signalerer, at handlingen skal forstås enten som et *forslag til erstatning* af den pågældende del i foregående tur – et *erstatningsforslag* – eller som en *reel udskiftning* af den pågældende del i foregående tur med noget andet – en *erstatning*. Modifikationen er med andre ord det centrale, og gentagelsen har til formål at udpege, hvordan 'originalen' skal lokaliseres i foregående tur.

Fælles for gentagelserne er, at de alle ser ud til at initiere en eller anden form for reparation. Men udover forskellige intonationsbevægelser i hhv. identiske og modificerede gentagelser får de også forskellige interaktionelle konsekvenser. Det interessante har været at se, hvorvidt modpartens behandling af gentagelserne som forskellige interaktionelle handlinger kan føres tilbage på de forskellige intonationsbevægelser. Udover en nøje beskrivelse af intonationsbevægelserne i gentagelserne vil jeg i forbindelse med analyserne også sammenligne intonationen i gentagelsen med intonationen i 'originalen'.

Formålet med uddrag 1.1 er at vise, hvordan en gentagelse, hvad enten den er identisk eller modificeret, bliver behandlet, når intonationen er faldende-stigende. Denne intonation ser ud til at være en meget hyppigt brugt intonation i gentagelser, muligvis endda den hyppigst forekommende og mindst problematiserende, svarende til en slags empirisk 'default intonation' i forbindelse med reparaturinitiering.

A. Gentagelser med faldende-stigende intonation

I denne sektion vil jeg analysere et uddrag, hvor der forekommer to gentagelser, først en modificeret gentagelse og dernæst en identisk gentagelse – begge med faldende-stigende intonation. Den modificerede gentagelse ser ud til at *foreslå* en *erstatning* af noget i den

foregående tur – disse gentagelser vil jeg fra nu af kalde *erstatningsforslag* – de kan parafraseres med: *'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'*. Den modificerede gentagelse efterfølges af en identisk gentagelse i form af et *opfattelsestjek*, hvilket kan parafraseres med: *'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'*

Begge gentagelser anmoder modparten om at bekræfte noget i den foregående tur: på den ene side forslaget til erstatning, på den anden side om noget er blevet opfattet rigtigt. Uddraget er udvalgt, fordi det viser såvel en identisk som en modificeret gentagelse med faldende-stigende intonation. Ved hjælp af denne analyse vil jeg opstille de hypoteser, som dernæst vil blive udgangspunktet og fokus for mine analyser og min argumentation i kapitel 2.

I uddrag 1.1 er (A) ikke-indfødt og (B) indfødt. Gentagelsesturene er udpeget vha. fed skrift samt en pil.

Uddrag 1.1

Uddrag 1.1 viser en modificeret gentagelse – et erstatningsforslag – der bliver modtaget med en identisk gentagelse som i sin tur modtages med en bekræftelse. Den identiske gentagelse bliver altså ikke fortolket som en bekræftelse af erstatningsforslaget (*'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'*), men som endnu en reparaturinitiering der anmoder om bekræftelse, svarende til et opfattelsestjek (*'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'*).

Uddrag 1.1 [i vandet] (A er NNS, og B er NS)¹²

- 1 A: jeg fa¹³ldt
 (0.8)¹⁴
- A: i:¹⁵ d|i:¹⁶n vandet?¹⁷
 (0.5)
- 5 →¹⁸ B: i vandet?
 (0.2)
- A: i vandet?
 B: jah
 (0.4)
- 10 A: men:
 (1.0)
- A: de:t va::r
 (1.2)
- A: næm¹⁹lig
 (0.6)
- 15 A: a:h hvodden sir man
 (0.8)
- A: mud
 (0.7)
- 20 B: mudder
 (0.3)
- A: mudder

Analyse

I uddraget er A og B ved at snakke om de ting, de har oplevet på en tur sammen tidligere på dagen. A er andetsprogsnybegynder, og hun udtrykker sig derfor meget tøvende og prøver sig frem med formuleringerne. As tur i linje 1 kunne være en fuldstændig turkonstruktionssenhed, men As fortsættelse efter 0,8 sekunder viser, at det ikke kun drejer sig om, at A faldt, men om hvor hun havnede. B viser sin orientering mod, at det er A, der skal fortælle om dagens fælles oplevelser ved ikke at tage turen efter linje 1 – det er hendes hjemmearbej-

¹² Transskriptionsnotation er angivet i fodnoter første gang et tegn forekommer. Derefter henvises til appendiks A.

¹³ Understregning angiver trykplacering.

¹⁴ Tiendedelssekund angiver pausen mellem turene.

¹⁵ Kolon angiver lydforlængelse.

¹⁶ Parentes bestående af | | omslutter fonetisk transskription for at angive, at det mellem-liggende siges med en udtale, der afviger hørbart fra standardudtale.

¹⁷ Spørgsmålstegn angiver klart stigende intonationsbevægelse.

¹⁸ Pilen angiver gentagelsesturen.

de at optage sig selv i samtale med en dansker. Pausen, den tøvende produktion af linje 3 og den faldende-stigende intonation i ordsøgningen viser, at A signalerer usikkerhed omkring formuleringen – hendes selv-initiering inviterer eller åbner op for, at B kan ”hjælpe” (Brouwer 2003b: 538). Den tøvende produktion suppleres af den faldende-stigende intonation, der lyder, som om den anmoder om bekræftelse på, at det er rigtigt. Det er *et forsøg på at formulere sig* på dansk samtidig med, at A signalerer, at hun er usikker på, om det hun siger, er korrekt formuleret (dvs. en selv-initiering), svarende til parafrasen: ’Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig’.

Brugen af ’di:n’ er tvetydig pga. As vokaludtale. Det kan være en forkert udtalt variant af den bestemte artikel (’i den vandet’) i forkert køn, men As ’i’ er for lukket til at blive hørt som vokalen ’e’ i ’den’, og det lyder derfor som det possessive pronomen i 2. person singularis, fælleskøn. I konteksten er det dog mest sandsynligt, at det er ment som den bestemte artikel (da den anden fortolkning ikke giver mening). B ser ud til at fortolke den faldende-stigende intonation som en invitation til at hjælpe, for i den følgende tur – linje 5 – giver han med en modifieret gentagelse den grammatisk korrekte udgave af As præpositionsforbindelse.

Intonationen i den modificerede gentagelse er faldende-stigende og lyder hverken som en bekræftelse eller en erstatning, men i stedet som et forslag til erstatning der anmoder om bekræftelse fra A om, at det var det, hun ville sige (’Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte’.). Der er med andre ord tale om en anden-initiering som giver mulighed for selv-reparatur. As næste tur – linje 7 – er en identisk gentagelse, der i kraft af den faldende-stigende intonationsbevægelse ikke lyder bekræftende, men i stedet ser ud til at udføre et opfattelsestjek: ’Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.’. B reagerer med en bekræftelse i linje 8, og han viser dermed sin orientering mod den identiske gentagelse som værende et opfattelsestjek. Efter Bs bekræftelse genoptager A i linje 10 sin fortælling om deres fælles oplevelser. B viser igen sin orientering mod, at det er A, der er ”fortælleren” ved ikke at tage turen eller ”hjælpe” i de lange tur-interne pauser i As næste turkonstruktion-

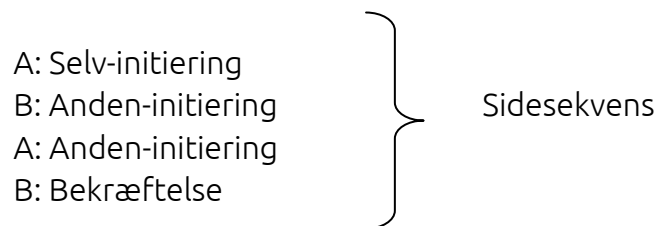
senhed, som ikke afsluttes (linje 10-14). Først når A beder om hjælp, kommer B på banen i linje 20.

Bs bekræftelse afslutter en såkaldt *sidesekvens*. En sidesekvens (Jefferson 1972) bruges typisk i forbindelse med reparation:

"Such an occurrence constitutes a break in the activity – specifically, a "break" in contrast to a "termination"; that is, the on-going activity will resume. This could be described as a "side sequence within an on-going sequence."

(Jefferson 1972: 294)

Den sætter den igangværende aktivitet på midlertidigt standby, mens en reparation udføres (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Uddrag 1.1 kan beskrives sådan:

Det indebærer også, at 'præferencen for progressivitet' midlertidigt overtrumfes til fordel for 'præferencen for intersubjektivitet' (se det tidligere afsnit om præference, side 32ff.).

De tre reparaturinitieringer giver derfor reparationsekvensen følgende struktur – hvor klammeparentesen omslutter sidesekvensen:

- 1 A: jeg faldt
(0.8)
A: i: d|i:|n vandet? Selv-initiering
(0.5)
5 → B: i vandet? 1. pardel i reparaturse-
(0.2) kvens
→ A: i vandet? NY 1. pardel i
B: jah reparatursekvens
2. pardel (til NY 1. par-
del i reparaturse-
kvens)
(0.4)
10 A: men: Genoptagelse

As invitation til hjælp i linje 3 ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig') bliver modtaget med en modificeret gentagelse i form af et erstatningsforslag (svarende til parafrasen: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'), som anmoder om bekræftelse i linje 5. Jeg ønsker at skelne mellem 'erstatningsforslag' og 'forslag givet efter en selv-initiering med ordsøgning', hvor forslaget *ikke erstatter* en del af den tidligere tur. Eksempler på 'forslag givet efter en ordsøgning' har jeg også fundet i mine data, og jeg vil derfor kort vise et eksempel på denne handling, som kan parafraseres med: 'Mener du X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte'. Det ses i dette eksempel, hvor NNS går i stå i søgen efter et ord i linje 5. NS viser med en minimal respons i linje 7, at han er med og giver dernæst – efter yderligere en pause – det manglende ord i linje 9:

- 1 NNS: jeg skal:
(0.6)
NNS: ehm:
(2.2)
5 NNS: skrive min his::torie } Ordsøgning
(1.4)
NS: mh
(0.2)
→ NS: opgave? Forslag efter
ordsøgning

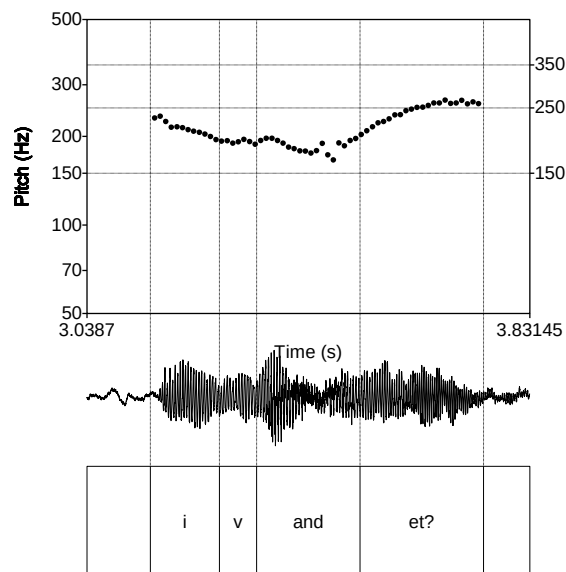
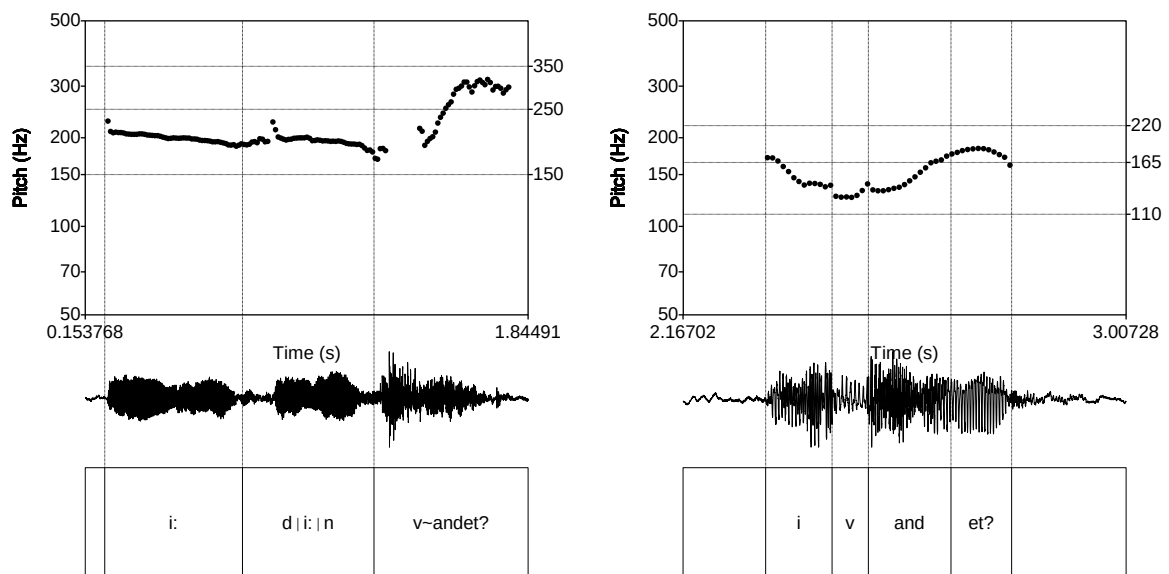
10	(0.4)	
NNS:	opgave, jah	Bekræftelse
NS:	jah	Genbekræftelse
	(1.0)	

A laver derpå en identisk gentagelse, som demonstrerer bekræftelse (*displayed confirmation*; (Sacks 1992/1995 Vol.2: 141-142, Schegloff 1982; *eksplisitt eller implicitt framvisning av forståelse*; Svennevig 2005: 37)), efterfulgt af en tilføjet bekræftelse i form af 'jah' (linje 11) – (*claimed confirmation*; Sacks 1992/1995 Vol.2: 141-142, Schegloff 1982; *hevdet forståelse*; Svennevig 2005). B responderer med en genbekræftelse. Den handling, som B udfører i linje 9, kalder jeg 'forslag efter ordsøgning', og den holder jeg adskilt fra handlingen 'erstatningsforslag', hvor noget bliver erstattet med noget andet.

Jeg vil nu vende tilbage til uddrag 1.1 og se på intonationsbevægelserne. I forbindelse med intonationsanalysen vil jeg se på tre ture:

- ✓ Originalen: Turen der går forud for gentagelsen – linje 3
- ✓ 1. par-del i form af den 'modificerede' gentagelse – erstatningsforslag i linje 5
- ✓ 2. par-del i form af den 'identiske' gentagelse – opfattelsestjek i linje 7

Alle tre ture har det samme trykmønster – med stærktryk på vand-. Jeg har bearbejdet de relevante turdele med Praat, og jeg har lavet grafer, hvor man ser intonationsbevægelserne og personernes normalregister – top, bund og midte – markeret med fuldt optrukne tværstreger.

Graf 1.1a, 1.1b og 1.1c

Graf 1.1a viser intonationen i originalen i linje 3, graf 1.1b viser intonationen i den modificerede gentagelse i linje 5, og graf 1.1c viser intonationen i den identiske gentagelse i linje 7. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

To af graferne – linje 5 og 7 – har en tydeligt faldende-stigende intonationsbevægelse. I den første graf – linje 3 – er den faldende del af intonationsbevægelsen næsten fraværende, mens der er en markant stigning til sidst som også tydeligt høres som stigende. I alle tre tilfælde ligger starten omkring registermidten eller lige under, og i graf 1.1b og graf 1.1c – de to anden-initieringer – falder intonationen ned til den nederste tredjedel af den lavere halvdel af normalregisteret. Skiftet fra faldende til stigende intonationsbevægelse ser ud til at være knyttet til den trykstærke vokal 'a' i 'vandet'. I originalen og den modificerede gentagelse sker skiftet i forbindelse med vokalen, men i den identiske gentagelse (graf 1.1c) sker skiftet lige efter den trykstærke vokal. Mht. registeromfang er originalen markant med sin høje stigning som turafsluttende. Det svarer til, at turen lyder som en kraftig/emfatisk selv-initiering, som opfordrer modparten til at bekræfte om konstruktionen er rigtig ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig'). De to andre forekomster har en tydelig, om end mindre markant, stigning som afslutning på den faldende-stigende intonationsbevægelse. Derudover ser det ud til, at intonationsbevægelsen i den identiske gentagelse (linje 7) efterligner intonationsbevægelsen i den modificerede gentagelse (hvilket svarer til lydindtrykket) – efterligningen kunne være et signal om anerkendelse af modifikationen samtidig med at den i kraft af den faldende-stigende intonation anmoder om bekræftelse på, at det er opfattet rigtigt. Udover efterligningen bliver registeromfanget gradvist indsnævret. Det svarer til Goldbergs resultater af målinger på registeromfang i forhold til placering i sekvensen, nemlig at registeromfang bliver mindre i løbet af en sekvens af efter hinanden følgende ture:

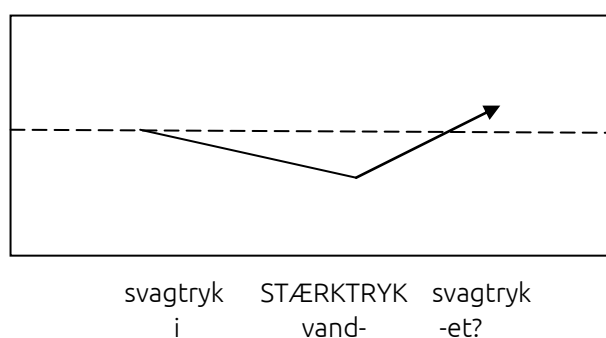
"[...] over the course of the sequence speakers lower the peak amplitude level of their own successive utterances."

(Goldberg 1978: 201)

Vi har nu set graferne produceret ved hjælp af Praat, men i forsøget på at nå frem til en beskrivelse der rummer de afgørende elementer af intonationsbevægelsen, vil jeg også bruge stiliserede grafer – som jeg kalder modeller – med en midterlinje som angiver registermidten – til at beskrive intonationsbevægelserne og deres placering i forhold

til normalregisterets omfang og midte. Registermidten er i modellen tegnet i midten, svarende til det lydlige indtryk. I graferne er registermidten tegnet logaritmisk, og den er derfor ikke visuelt i midten.

For såvel erstatningsforslaget som for opfattelsestjekket gælder det, at der sker et fald fra midten af registeret indtil den trykstærke stavelse, og i løbet af den trykstærke stavelse ('a') starter der en stigning, som strækker sig til lidt over registermidten. Intonationsbevægelserne kan derfor stiliseres på denne måde:

Model 1.1:

Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Med stærktryk mener jeg hovedtrykket (det kraftigste tryk i frasen), med svagtryk mener jeg stavelser, der er født uden tryk (medmindre de fremhæves i emfase eller kontrast), og med bitryk (fraværende i dette eksempel) mener jeg tryk, der er *sekundært* i forhold til hovedtrykket. Retningsskiftet fra faldende til stigende i intonationsbevægelsen er i denne gentagelse knyttet til stærktryksvokalen 'a', og stigningen sker så i løbet af resten af gentagelsen.

I dette eksempel har vi set hhv. en identisk gentagelse og en modificeret gentagelse med faldende-stigende intonation, og inden vi går videre til en gentagelse med stigende-faldende intonation, vil jeg opsummere mine overvejelser og iagttagelser omkring gentagelser med faldende-stigende intonation. Denne opsummering vil danne afsæt for analyserne af yderligere eksempler i kapitel 2.

Foreløbig opsummering forud for kapitel 2 – identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation

De to gentagelser i uddrag 1.1, hhv. en identisk og en modificeret gentagelse – begge med faldende-stigende intonation, bryder 'præferencen for kontiguitet' til fordel for 'præferencen for intersubjektivitet', idet de udpeger en del af foregående tur som værende en problemkilde. I uddrag 1.1 er der først tale om en modificeret gentagelse af foregående tur (linje 5 – sammenholdt med linje 3), og dernæst en identisk gentagelse af den forudgående tur (linje 7 – sammenholdt med linje 5).

Originalen er en selv-initieret reparation, der inviterer til hjælp eller beder om bekræftelse fra den modersmålstalende modpart om, hvorvidt det er rigtigt eller ej ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig'). I 'næste tur' følger en anden-initiering i form af et erstatningsforslag, der anmoder om bekræftelse ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Men i stedet for en bekræftelse følger en ny anden-initiering i form af et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.') som bliver bekræftet, og det afslutter også reparatursækvensen.

Reparatur kan se ud på mange forskellige måder. De forskellige typer anden-initieret reparation, som Schegloff, Jefferson & Sacks 1977 gennemgår, viser forskellige reparationmetoder, som kan gradueres fra mindst præcis mht. problemets placering og art over en række mere og mere præcise udpegninger af problemet og dets karakter.

1. En reparation i 'næste tur' kan være et simpelt 'hva?', også kaldet 'åben reparation' fordi den ikke indikerer, hvori problemet består eller udpeger dets placering (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977; *open class repair*; Drew 1997)
2. En reparation i 'næste tur' kan også være et af de andre spørgeord (Hvem?/Hvor?/Hvornår?), som udpeger, hvilken del af foregående tur der er problematisk, men ikke i sig selv viser om problemet er auditivt, forståelsesmæssigt eller har at gøre med sammenhængen mellem 'problemkilden' (*repairable* eller *trouble source*; Schegloff,

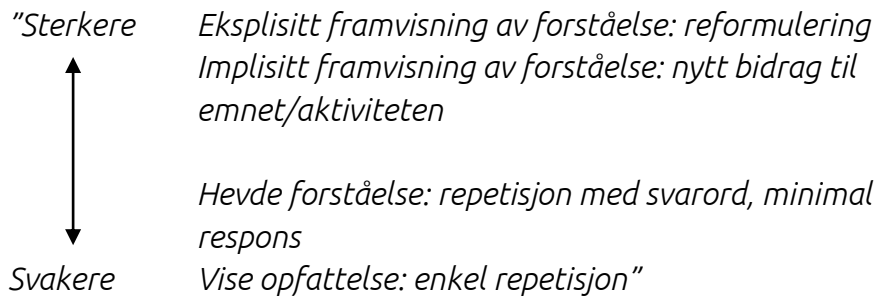
Jefferson & Sacks 1977: 363) og konteksten i samtalen. Intonationen kan her spille en rolle for at signalere problemets karakter.

3. En reparation i 'næste tur' kan være en delvis gentagelse af en del af foregående tur + et spørgeord, fx 'du gik hvorhen?', 'hvad har jeg?' og lignende. Denne reparaturnitiering udpeger problemets placering og indikerer samtidig ved hjælp af spørgeordet og i kraft af intonationen noget om problemets karakter.
4. En reparation i 'næste tur' kan være en gentagelse af den problematiske del af foregående tur (*retrieval of trouble source by quotation*; Schegloff 2000a). Denne type reparation kan også bruges sekventielt senere end i 'næste tur' ved at den tydeligt peger tilbage på en problematisk del tidligere i samtalen.
5. En reparation i 'næste tur' kan være 'du mener' + en formulering af samtaledeltagerens forståelse. Formuleringen anmoder om bekræftelse fra modparten på om forståelsen er rigtig.
6. Dertil kommer tre forskellige typer reparaturer med formatet 'du siger x', som alle bruges senere end i 'næste tur' (Steensig & Larsen 2008).

Fælles for de forskellige reparaturtyper er, at de også er blevet fundet i learners sprog (Brouwer 2003a) og i samtaler mellem andetsprogtalende og modersmålstalende (Rasmussen & Wagner 2000) – som altså ikke fungerer anderledes end modersmålstalendes sprog. Visse reparaturtyper kan dog være hyppigere forekommende end andre. Jeg vil i løbet af afhandlingen også se på, hvordan de forskellige gentagelser i mine eksempler fordeler sig.

Uddrag 1.1 hører ind under kategori 4, dvs. en gentagelse af selve problemkilden – en anden-initiering i 'næste tur' – der præcist udpeger problemkilden med hhv. en modificeret eller en identisk gentagelse. Gentagelserne, både den modificerede og den identiske, fremviser samtidig en forståelse af den foregående tur.

Svennevig har opstillet en skala over, hvordan man fremviser forståelse i samtaler:

(Svennevig: 2005: 37)

Den identiske gentagelse viser opfattelse – svarende til den svagere ende af skalaen, hvorimod den modificerede gentagelse eksplicit fremviser forståelse ved at omformulere – svarende til den stærkere ende af skalaen. Det ser ud til, at den faldende-stigende intonationsbevægelse bliver fortolket som en anmodning om at bekræfte eller afkræfte.

Den modificerede gentagelse – i form af et erstatningsforslag – skaber samtidig et vist fokus på modifikationen. Men da den kun anmoder om en bekræftelse, befinder den sig midtvejs mellem de indlejrede og de eksplicitte rettelser, hvoraf de første ikke kræver at modparten retter fokus på modifikationen, og de andre kræver både fokus på og en udførelse af modifikationen.

I kapitel 2 vil jeg se nærmere på de forskellige interaktionelle faktorer i forbindelse med de identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse:

- ✓ *Den faldende-stigende intonationsbevægelse*
Intonationsbevægelsen ser ud til kun at anmode om bekræftelse/afkræftelse og signalerer derved altså den mindst problematiske form for reparation (sml. Svennevig 2008), hvilket bliver afspejlet i den opfattelse/forståelse, som responsen fremviser. Det kunne umiddelbart se ud til, at den faldende-stigende intonationsbevægelse er en slags umarkeret basis-intonation. Hvorvidt den faldende-stigende intonationsbevægelse kunne siges at være en slags empirisk default (sml. Grønnums default intonationskontur – se side 37), vil jeg undersøge i løbet af mine

analyser i kapitel 2. Jeg vil bl.a. se på afvigende eksempler (*deviant examples*; Heritage 1984b: 248ff.) samt undersøge, om originalens intonationsbevægelse også spiller en rolle.

- ✓ *Fordelingen af de forskellige typer gentagelser (identiske hhv. modificerede) på andetsprogtalende og modersmåltalende*

I det første uddrag har vi set, at den andetsprogtalende bruger den identiske gentagelsestype, som anmoder om bekræftelse – opfattelsestjek, hvorimod den modersmåltalende bruger den modificerede gentagelsestype – erstatningsforslag. I løbet af analyserne i kapitel 2 vil det vise sig, om dette er den gennemgående fordeling.

- ✓ *Reparaturinitiering, problemkilde og interaktionel kontekst*

De to første gentagelser er reparaturinitieringer i form af en gentagelse af noget i foregående tur. Den første gentagelse er modificeret – et erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Den anden gentagelse er identisk – et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Erstatningsforslag ser ud til følge efter en tur, hvor den andetsprogtalende med selv-initiering åbner op for, at den modersmåltalende kan hjælpe. Jeg vil undersøge, om der er en sammenhæng mellem den foregående tur og gentagelsestypen. Kræver et erstatningsforslag fx at originalen fremføres tøvende – og derved inviterer til hjælp? Eller er der også andre forhold, som har betydning for, hvilken gentagelse der bruges? Analyserne vil uddybe sammenhængen mellem problemkildens udførelse og den efterfølgende behandling.

- ✓ *Reparaturens interaktionelle konsekvens*

Reparatur kan som tidligere nævnt forholde sig mere eller mindre eksplicit til det at modificere en del af foregående tur. Det vil jeg se nærmere på i løbet af kapitel 2 og senere sammenholde det med de modifikationer som kan ses i eksemplerne i kapitel 3 og 4.

✓ *Materialet i gentagelserne*

Indtil videre, i uddrag 1.1, er der i begge tilfælde tale om en præpositionsforbindelse. I løbet af kapitel 2 vil beskrivelsen af, hvilket materiale der forekommer i identiske og modificerede gentagelser, blive udbygget.

Efter denne korte opsummering af de første to gentagelser med faldende-stigende intonation vil jeg introducere den første gentagelse med stigende-faldende intonation.

B. En identisk gentagelse med stigende-faldende intonation

Uddrag 1.2

I uddrag 1.2 er gentagelsen ikke *identisk*, men på trods af at gentagelsen er *modificeret*, bliver den *ikke* behandlet som modificeret. Den er *tilstrækkelig identisk* til at blive forstået som en udpegning af en bestemt del af foregående tur, så når modparten i samtalen ikke behandler den som en modificeret gentagelse, har jeg valgt at bruge den interaktionelle behandlingen som argumentation for at analysere den som en identisk gentagelse. Som nævnt i starten af dette kapitel er en identisk gentagelse ikke altid leksikalsk eller grammatisk identisk, men den bliver behandlet, *som om* den er det. Kategoriseringen afhænger af behandlingen i den interaktionelle kontekst.

I modsætning til de to gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse bliver gentagelsen i uddrag 1.2 ikke modtaget med en bekræftelse, men med en uddybende forklaring. Gentagelsen lyder meget anderledes end gentagelserne i uddrag 1.1. Den er bl.a. mere emphatisk udtalt og lyder, som om problemet er et andet og langt mere problematisk end bare et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Uddraget er udvalgt, fordi det viser et sekventielt og interaktionelt ukompliceret eksempel på en gentagelse med stigende-faldende intonation. På trods af modifikationen bliver den behandlet som værende identisk i konteksten, og responsen viser, at gentagelsen bliver behandlet som værende et forståelsesproblem. Fokus er altså på det indholdsmæssige og ikke

på modifikationen. Jeg vil undersøge om denne forståelse og behandling skyldes den stigende-faldende intonationsbevægelse.

I uddrag 1.2 er (A) indfødt og (B) ikke-indfødt. Gentagelsesturen er udpeget vha. fed skrift samt en pil.

Uddrag 1.2 [ingen problemer]

- 1 A: jamen det oss (.)¹⁹ men: har du problemer med o
 læse på dansk
- B: nej
 (.)
- 5 B: ikk [pro]²⁰blemer
- A: [nej]
- A: **INGEN²¹ problemer**
 (0.3)
- B: læse o skrive det ikke problemer
10 (0.5)
- B: men det taler?
 (0.2)
- B: det [pro]blemer
- A: [jah]
- 15 (0.5)
- B: .hh fordi før (.) je:g kommer her i skol?
 (0.4)
- B: tsk (.) jeg lidt ^{s22}lært
- 20 (0.4)
- B: snakker o taler
- A: jah
 (0.2)
- B: jeg synes måske jeg taler?
25 (.) o jeg taler forkert.
 (0.7)

Analyse

A snakker med B om, hvad hun synes er sværest ved at lære dansk. I uddrag 1.2 starter A på en tur, men stopper op og omformulerer,

¹⁹ (.) angiver mikropause på en tiendedelssekund eller mindre.

²⁰ Kantede parenteser markerer, hvor overlap finder sted.

²¹ Store bogstaver angiver emfatisk udtale med stort intonationsudsving, som går ud over normalregisteret.

²² S angiver at der er et kort [s] foran lyden [l].

hvad hun tror, er svært for B, nemlig at læse på dansk (linje 1-2). Det er en anmodning om bekræftelse/afkræftelse, og B afkræfter straks med et 'nej' (linje 3). Efter en mikropause tydeliggør hun ved at negere med 'ikk' og gentage det centrale ord i As spørgsmål. Bs 'ikk problemer' har faldende intonation og tryk på 'ikk', og det lyder som en bestemt afvisning af indholdet i As foregående tur. Umiddelbart efter 'ikk' (i linje 5) og i delvist overlap med Bs gentagelse af ordet 'problemer' gentager A Bs 'nej'. Hun viser allerede her, at hun forstår Bs 'nej' som en afvisning af indholdet i hendes tur i linje 1-2 (hvor A gætter på at læsning er et problem). Umiddelbart efter at B har afsluttet sin tur (i linje 5), gentager A Bs tydeliggørende negerede gentagelse. Denne gentagelse ('INGEN problemer' i linje 7) er en nominalfrase, der er modificeret – 'korrigeret' – så den er idiomatisk i forhold til dansk sprogbrug. En sådan modifikation (eller rettelse) der sker som en del af næste tur og uden at fokus flyttes fra indholdet til den sproglige modifikation, kaldes for en 'indlejret rettelse' (*embedded correction*; Jefferson 1987), og den står i modsætning til en 'eksplisit rettelse' (*exposed correction*; Jefferson 1987). Den er samtidig identisk nok til at udpege problemkilden.

"[...] the embedded repair allows for the 'other' person (the second turn participant) to initiate repair as well as move the topic forward within the same turn. This type of repair would seem appealing as it maintains focus on the current topic for further elaboration in subsequent turns."

(Nakamura 2008: 276)

Som Brouwer, Rasmussen & Wagner (2004) har vist, er det typisk indlejrede rettelser som bruges af modersmålstalende i samtaler med andetsprogtalende.

Interaktionelt er gentagelsen i uddrag 1.2 en opsummering af den for modtageren problematiske pointe i Bs to foregående ture. Kombinationen af det opsummerende aspekt, sammen med den måde gentagelsen siges på, gør, at det ikke lyder, som om formålet med gentagelsen er at rette samtalsfokus mod den sproglige modifikation. Det problem, som reparationen bringer i fokus, synes at være et misforhold mellem, hvad der blev svaret, og hvad der var

forventet af A. Denne type problem kalder jeg et forståelsesproblem, hvilket kan parafraseres med: 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'. Jefferson kalder disse gentagelser for *questioning repeats*:

"The repeat in the initial data has an intonation that is regularly characterized as "disbelief," "surprise," etc. For convenience it is being referred to as a "questioning repeat." This type of repeat characteristically signals that there is a problem in its product-item, and its work is to generate further talk directed to remedying the problem."

(Jefferson 1972: 299)

Når B tager turen i linje 9, viser hun heller ingen orientering mod modifikationen. Hun uddyber sin tidligere tur med en opsummering af på den ene side, hvad der *ikke* er et problem, og på den anden side hvad der er et problem (linje 9-13), og hun gentager oven i købet sin tidligere uidiomatiske formulering ('ikk problemer'). B ignorerer altså modifikationen og behandler gentagelsen udelukkende som en anmodning om forklaring, svarende til: 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'. A modtager Bs opsummering i overlap – linje 14 – (*early recognition point*; Jefferson 1973; 1983c) med den afsluttende gentagelse af ordet 'problemer'. Hendes 'jah' hævder forståelse (sml. Svennevigs skala over forståelsesfremvisning; side 62) af opsummeringen, inden den er færdig, men B fortsætter sin orientering mod forståelsesproblemet og går derfor videre med at uddybe med en forklaring i linje 16-25, og det afslutter samtidig reparatursekvensen.

Intonationsbevægelsen i gentagelsen er kraftigt stigende-faldende, og med hensyn til timing kommer den allerede på næste beat efter problemturens afslutning. At en tur starter *på næste beat*, vil sige at der er 'glat turovergang' eller 'umarkeret næste-position' (Steensig 2001: 236-237 – *unmarked next position*; Jefferson 1983c; 1986), svarende til under 0,2 sekunder, dvs. at pausen mellem turene ikke er hørbar, og at den anden tur heller ikke er 'påhægtet' (*latched*; Psathas 1995: 71) den første tur, og det markeres derfor ikke med '=' i transskriptionen (Steensig 2001: 236-237).

Gentagelsen er med andre ord ikke forsinket som reparationitiering ofte er (sml. Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 374). Den lyder "overrasket" både i kraft af stemmekvaliteten og den emphatiske udtale.

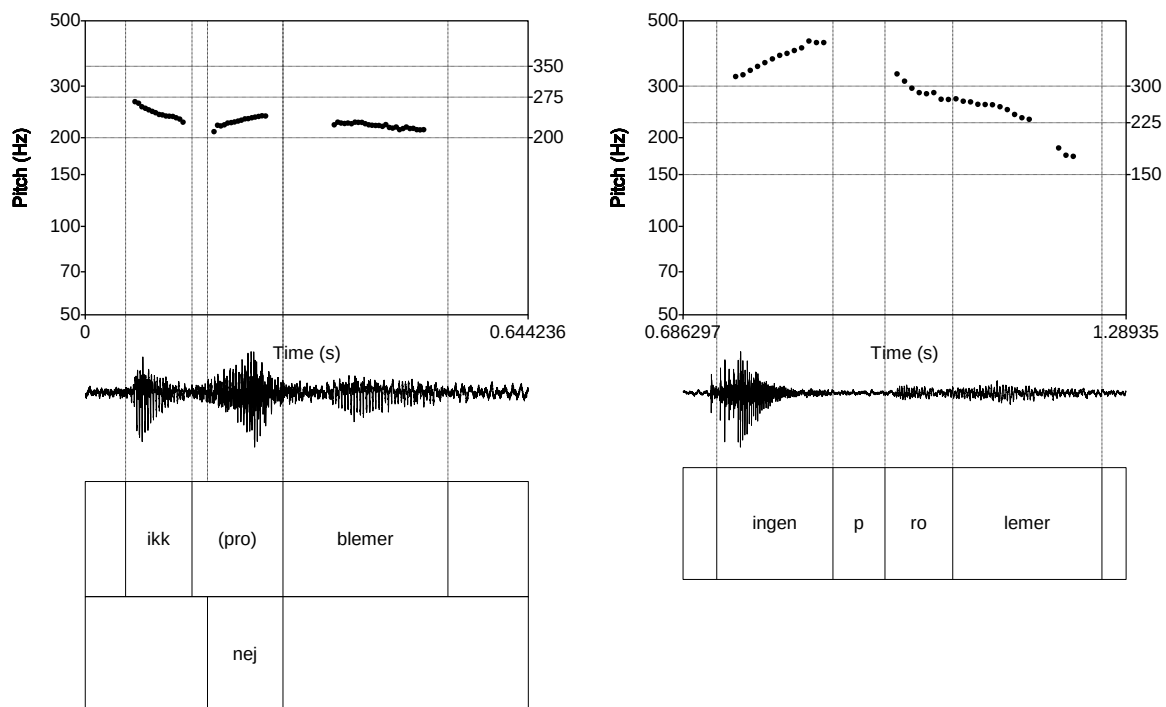
I uddrag 1.2 er der igen to ture, der er relevante i forhold til intonationsanalysen. De er:

- ✓ Originalen: Tur, der går forud for gentagelsen
- ✓ 1. par-del i form af en "modificeret" gentagelse der bliver behandlet som identisk, og som har stigende-faldende intonation

Den efterfølges af:

2. par-del i form af en forklaring/begrundelse

Begge ture har det samme trykmønster, med emphatisk stærktryk på hhv. 'ikk' og 'INGEN' og bitryk på -ble- i 'problemer'. Vha. Praat har jeg analyseret originalen 'ikk problemer' (linje 5) og gentagelsen 'INGEN problemer' (linje 7) og lavet følgende grafer af intonationsbevægelserne.

Graf 1.2a og graf 1.2b

Graf 1.2a viser originalen i linje 5, og graf 1.2b viser den modificerede gentagelse som en 1. par-delen i linje 7. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

I originalens forekomst er intonationen faldende. Den falder fra lige under registermidten til registerets bund. Faldet er størst i løbet af det trykstærke 'ikk'. Den efterfølgende stavelse ('pro-') bliver "forstyrret" af et overlap med A, hvilket vanskeliggør muligheden for at måle eksakt med Praat. Men det kraftige initiale fald bevirker at 'ikk' bliver fremhævet. Det svarer til lydindtrykket af, at turen afviser på en definitiv måde, dvs. at negationen er det informationsmæssigt vigtigste, sml. kontrasttryk hvor ét tryk forstærkes, ved at de andre tryk svækkes eller bliver trykløse:

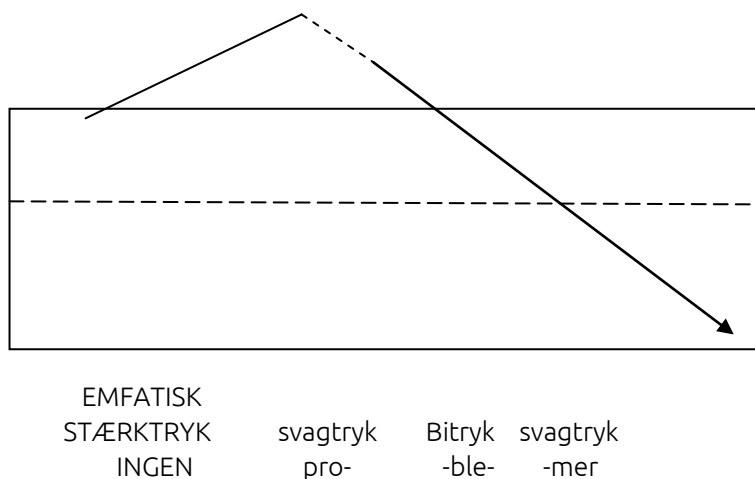
"Det fremhævede ords betonedede stavelse har ikke væsentligt større tonal bevægelse. Derimod er de omgivende betonedede stavelser tydeligt mindre prominente ved at den grundtonebevægelse der normalt ledsager

*betonede stavelser, mindskes eller svinder helt ind. [...]
Fremhævelsen er m.a.o. relativ."*

(Grønnum 2005: 196)

I 1. par-delens gentagelse er intonationskonturen kraftigt stigende-faldende. Den stiger langt ud over As normalregister, hvilket svarer godt til det emphatiske lydindtryk, og den falder helt ned til registerbunden. Stigningen sker i løbet af 'INGEN', og det giver denne del af gentagelsen den modsatte intonationsbevægelse i forhold til 'ikk', dvs. at den nederste del ('INGEN') igen bliver fremhævet. Faldet sker i løbet af 'problemer', og det bringer intonationen ned til registerets bund. I dette tilfælde er brugen af det *paralingvistiske register* muligvis afgørende for at signalere, at problemet er mere end auditivt, dvs. et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde') (sml. Selting 1996b). Intonationen går nemlig langt ud over registertoppen og lyder derfor markant emphatisk og "overrasket" (*questioning repeats*; Jefferson 1972: 299).

Jeg vil igen bruge en stiliseret graf til at beskrive intonationsbevægelsen og dens placering i forhold til normalregisteret.

Model 1.2: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Intonationsbevægelsen udenfor kassen benytter det paralingvistiske register, som lyder meget markant og tydeligt "overrasket". Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele. Når intonationen ikke er synlig i grafen på grund af afstemthed, markerer jeg den med stiplet linje i modellen.

I uddrag 1.2 bliver gentagelsen behandlet på en måde der indikerer at problemkilden er andet end bare auditiv, men vedrører noget indholdsmæssigt og derfor kræver en forklaring eller tydeliggørelse. Denne behandling ser ud til at være den rigtige, for forklaringen i linje 9 bliver anerkendt som løsning på problemet. Intonationsbevægelsen i gentagelsen (som er stigende-faldende, altså det modsatte af i uddrag 1.1) kan være afgørende for denne fortolkning. Reparaturens materiale er her en nominalfrase – som på trods af modifikationen bliver behandlet som *identisk* – det er med andre ord ikke det sproglige udtryk, der er i fokus, men indholdet.

I kapitel 3 vil jeg undersøge flere tilfælde af identiske gentagelser med stigende-faldende intonation og se på, hvordan intonationen i samspil med den sekventielle og interaktionelle kontekst gør, at handlingen fortolkes som en reparationerinitiering, der beder om uddybende forklaring/begrundelse.

I denne introduktion af gentagelseshandlingerne er vi nået til det første eksempel på den fjerde type gentagelser – en modificeret gentagelse med stigende-faldende intonation, hvor responsen forholder sig til selve modifikationen.

C. En modificeret gentagelse med stigende-faldende intonation og fokus på modifikationen

Uddrag 1.3

Uddrag 1.3 viser et eksempel, hvor gentagelsen er et ord i foregående tur, som bliver modificeret – det drejer sig om ændret trykplacering – med en erstatning, som *ikke kun er et forslag*. Uddraget er udvalgt, fordi det viser en modificeret gentagelse, der bliver *behandlet som modificeret*, og hvor det netop er modifikationen, som kommer i fokus i samtalen. Den bliver behandlet som en anden-initieret andenreparatur ('Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.') – i daglig tale kaldet korrektur eller rettelse. Det er altså ikke et erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte') som i uddrag 1.1. Uddraget er udvalgt for at vise, hvordan denne type gentagelser adskiller sig fra de andre tre typer.

I uddrag 1.3 er (A) indfødt og (B) ikke-indfødt. Gentagelsesturene er udpeget vha. fed skrift samt en pil.

Uddrag 1.3 [historie]

- 1 A: hva læser du,²³
 (0.6)
 B: .hh²⁴ a:h (.) jeg læser
 (.) dansk,
5 (0.3)
 B: her
 (2.2)
 B: e::h
 (0.4)
10 B: |en:| (.) kultur,
 com%: ((en: lyder som om det kunne være
 brugen af det engelske ord 'and' i
 stedet for 'og' – og det optræder
 flere gange på tilsvarende måde))
15 (0.9)
 A: danske kultur?
 (0.9)
 B: dansk, |en:| dansk kultur,
 A: jah
20 (0.2)
 B: |en:|
 (0.2)
 B: o::.hh
 (0.4)
25 B: dansk histori
 (0.6)
→ A: **dansk historie**,
 (0.3)
 B: historie?
30 (0.3)
 A: jah
 (0.2)
 A: °hi°²⁵ sto ri e
 %com: ((stavelsesopdelt udtale))
35 (0.3)
 B: °hi°stori°e°

²³ Komma angiver at intonationen lyder uafsluttet.

²⁴ .hh angiver indåndning gennem munden – længden kan variere.

²⁵ ° ° omslutter noget der siges med hviskestemme.

(0.9)
 %com: ((hviskende latter i pausen))
 B: mh

Analyse

Hvor uddraget starter, spørger A B om, hvad hun læser (på universitetet). B svarer i linje 3-4 og linje 6. Det er muligt, at B nikker som modtagelse, for efter tøvetyden i linje 8 tilføjer A yderligere et fag, hun læser (linje 14). At det er en tilføjelse ses ved, at hendes tur starter med noget, som må være konjunktionen 'and'. Hun lyder dermed, som om hun er i gang med en liste. I linje 16 laver B en modificeret gentagelse – den kan fungere som et kombineret opfattelsestjek og erstatningsforslag på grund af tilføjelsen af 'dansk' foran 'kultur' – og den bliver straks bekræftet af A ved hjælp af en gentagelse i linje 18. Bekræftelsen bliver sagt med samme intonation som originalen. Efter Bs modtagelse i linje 19 går A videre med endnu et 'and' i linje 21 – som hun i linje 23 reparerer til et tøvende 'o::' – inden hun afslutter opremsningen med det tredje fag. I den tredje del af opremsningen (linje 25) placerer B trykket fejlagtigt på sidste stavelse i ordet i stedet for på tredje-sidste stavelse, og hun udelader også den sidste svagtryksstavelse (-e). I linje 27 modtager A hendes svar med en modificeret gentagelse af hele den sidste nominalfrase ('dansk historie'), hvor den forkerte trykplacering er erstattet med den korrekte trykplacering og den manglende finale stavelse er med. Hans gentagelse "gengiver" samtidig den listeintonation, som A brugte i sin udgave.

Såvel det leksikalsk-syntaktiske som det prosodiske kan "gengives" sammen eller hver for sig:

"We may find situations in which both words and prosody are repeated [...]. Yet on the other hand, verbal and prosodic repetition are independent of one another. That is, lexico-syntactic or verbal repetition may occur with differing prosodic or non-verbal configuration, and prosodic repetition may occur with differing lexico-syntactic carriers."

(Couper-Kuhlen 1996: 367)

Gentagelsen kan parafraseres med: 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'. B viser en tydeligt orientering mod modifikationen, idet hun kun gentager det modificerede ord i As modificerede gentagelse (linje 28). Bs gentagelse har faldende-stigende intonationsbevægelse. Det er en identisk gentagelse, som ser ud til at anmode om bekræftelse på, at B har opfattet modifikationen rigtigt (opfattelsestjek – som vi så det i uddrag 1.1 – svarende til 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). A bekræfter med et 'jah' og gentager derefter ordet yderligere en gang med stavelsesopdelt udtale for at tydeliggøre ordets udtale (linje 32). B modtager med en identisk gentagelse af den stavelsesopdelte gentagelse af ordet for at demonstrere, at hun nu har fået styr på både tryk og antal stavelser (hun viser opfattelse ifølge Svennevigs skala over, hvordan man viser forståelse i samtaler; se Svennevig 2005 og side 62). Gentagelsen udføres med hviskestemme. Dette er noget, som Kurhila 2003 også har fundet. Den hviskende udførelse er ikke rettet mod modparten, men ser ud til at være den andet-sprogstalendes måde at forsøge at memorere ordet på:

"Despite the different realisations of the repair turns, the responses from the speaker of the trouble turn are very similar: they acknowledge the repair by repeating it in a soft voice, as if registering it for themselves. The prosodic realisation of the repetition makes it sound interactionally disengaged since the turn seems to be memorizing the repair, it is (self-) directed to the speaker rather than to the recipient."

(Kurhila 2003: 65)

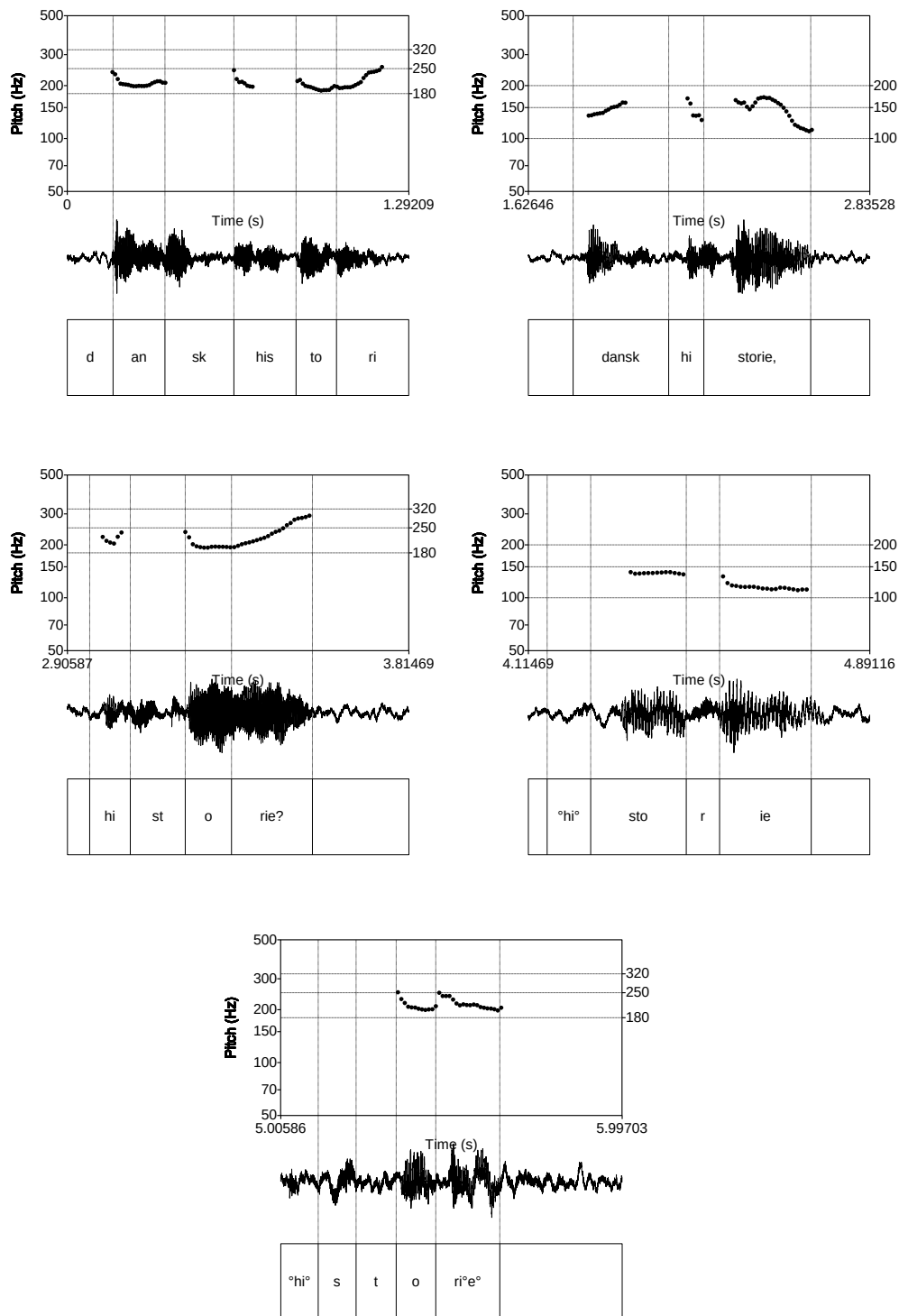
Hun griner dernæst lidt med hviskestemme – det lyder lidt forlegent – og hun siger et kort 'mh', som er både afsluttende og bekræftende ('jeg er med, jeg har forstået'). B besvarer altså As indledende spørgsmål over flere ture (med en lidt tøvende opremsning, hvor hun bruger det engelske ord for 'og' ('and') – i transskriptionen gengivet, som det bliver udtalt med [en:]. (Hendes selv-reparatur i linje 23 – til o:: – viser, at der er tale om dette ord). Det er en tredelt opremsning (linje 3-4, linje 10 og linje 24 – en såkaldt listekonstruktion (Jefferson 1990)). Hendes opremsning har *listeintonation* (Jefferson 1990) som

gør, at man undervejs kan høre, at der er flere led på vej, ved at den lyder uafsluttet.

Jeg har analyseret de forskellige forekomster med Praat. Ligesom tidligere tager jeg udgangspunkt i originalen og sammenholder den med den modificerede gentagelse, der initierer og udfører reparation. Denne efterfølges af en reparaturinitiering i form af en identisk gentagelse i form af et opfattelsestjek med faldende-stigende intonation, der anmoder om og får en bekræftelse i form af et 'jah' og en gentagelse. Til sidst følger den andetsprogstalendes hviskede udgave der, som sagt, ser ud til at være rettet mod hende selv.

Det vil sige, at det denne gang er relevant at lave fem grafer:

- ✓ Originalen (linje 25): Den tur der går forud for gentagelsen
- ✓ Linje 27: 1. par-del i form af en "modificeret" gentagelse der erstatter originalen, og som har stigende-faldende intonation
- ✓ Linje 29: 1. par-del i form af en identisk gentagelse med faldende-stigende intonation som er et opfattelsestjek af erstatningen
- ✓ Linje 33: 2. par-del i form af en bekræftende gentagelse foregået af 'jah' ('jah' er udeladt i grafen)
- ✓ Linje 36: 1. par-del hvor den andetsprogstalende hviskende genbekræfter for sig selv

Graf 1.3a, 1.3b, 1.3 c, 1.3d og 1.3e

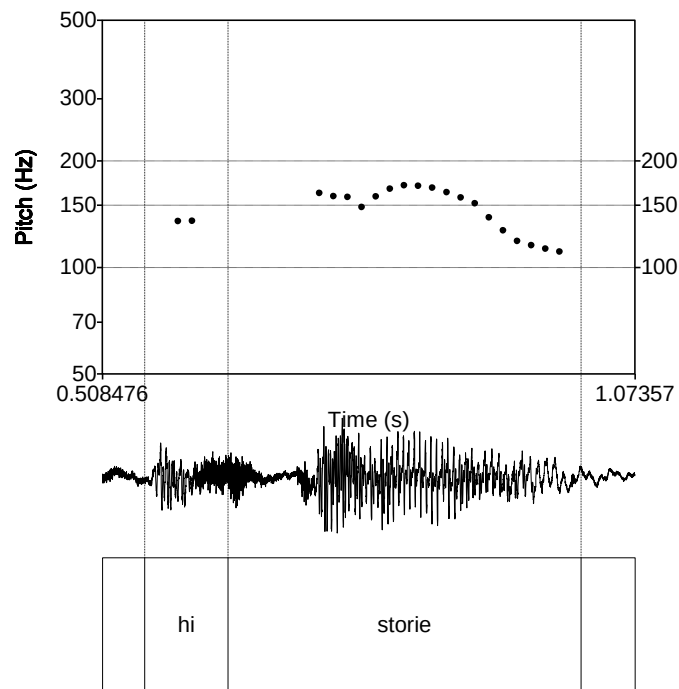
Graf 1.3a viser originalen i linje 25, og graf 1.3b viser erstatningen som 1. par-delen i linje 27. Graf 1.3c viser den identiske gentagelse i linje 29, og graf 1.3d den identi-

ske bekræftende gentagelse med stavelsesopdeling i linje 33. Graf 1.3e viser den hviskede gentagelse i linje 36. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Graf 1.3a viser, hvordan originalen stiger mod slutningen, dog kun til registermidten. Stigningen er en del af listeintonationen og signalerer ikke ligesom i uddrag 1.1 usikkerhed om, hvordan ordet skal siges, og den høres derfor *ikke* som en selv-initiering, der anmoder om bekræftelse på, at det er rigtigt ('Siger jeg X rigtigt? Du skal blot bekræfte eller afkræfte').

Graf 1.3b viser den første modificerede gentagelse, som har en tydelig stigende-faldende intonation, samtidig med at den udfører en erstatning. Dog bliver reparaturen ikke straks udført, men learneren forholder sig til modifikationen ved at gentage den modificerede gentagelse med tydeligt faldende-stigende intonation (se graf 1.3c; stigning op til registertoppen; sml. linje 7 i uddrag 1.1). Dette høres som en anmodning om bekræftelse på, at modifikationen er forstået rigtigt – et opfattelsestjek. Opfattelsestjekket har altså større intonationsudsving end originalen, og det er medvirkende til, at denne tur forstås som et opfattelsestjek og ikke bare en modtagende gentagelse (Goldberg 1978). A bekræfter da også straks med et 'jah' samt gentager ordet endnu engang, se graf 1.3d. Denne gang er intonationsbevægelsen mindre markant end i erstatningen, og det lyder som en bekræftende gentagelse. Til sidst gentager den andet-sprogstalende ordet hviskende for sig selv – Kurhila 2003 – (og udfører derved også reparaturen samt viser forståelse (Svennevig 2005)) – se graf 1.3e, som viser, hvad der auditivt høres som en lavmælt intonation. Den ligger udelukkende i den nedre halvdel af normalregisteret.

Når man ser på intonationen i selve erstatningen 'historie' uden det foregående 'dansk', ser man en tydelig stigende-faldende intonationsbevægelse.

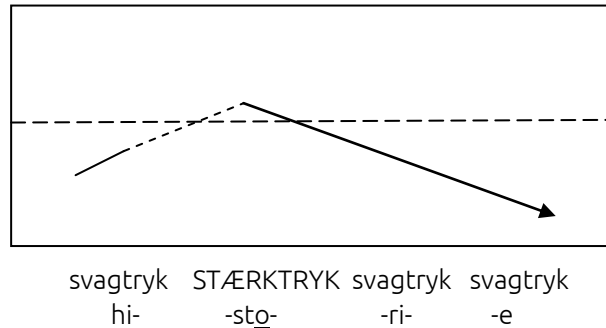

Graf 1.3f

Denne graf viser kun selve erstatningen 'historie' i linje 27. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

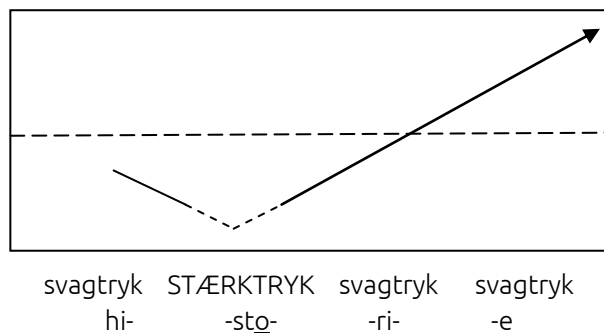
Jeg vil derfor bruge følgende stiliserede grafer til at beskrive intona-tionsbevægelserne i hhv. erstatningen og opfattelsestjekket, og deres placering i forhold til normalregisteret.

Først erstatningen i linje 27:

Model 1.3a: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Og så opfattelsestjekket i linje 29:

Model 1.3b: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Uddrag 1.1 og 1.3 har illustreret, hvordan modificerede gentagelser somme tider opfattes som et erstatningsforslag, som modparten skal bekræfte ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte') og andre gange fungerer som noget, der ligner en erstatning (rettelse), svarende til 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.' Det ser også ud til, at den intonation som bruges, er meget forskellig i de to gentagelser, hhv. faldende-stigende og stigende-faldende. I begge tilfælde bliver modifikationen emnet for samtals nærmest efterfølgende ture, og i begge tilfælde – indtil videre – er det den modersmålstalende, som

udfører den modificerede gentagelseshandling og den andetsprogs-talende, der udfører den identiske gentagelseshandling.

I kapitel 3 og 4 vil jeg analysere flere tilfælde af begge typer og undersøge, i hvilke interaktionelle omgivelser de modificerede gentagelser forekommer, og hvilke modifikationer som forekommer. Men først vil jeg her opsummere de foreløbige hypoteser omkring identiske og modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation.

Foreløbig opsummering forud for kapitel 3 og 4 – identiske og modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation

De stigende-faldende gentagelseshandlinger, jeg undersøger, udpeger ligesom de faldende-stigende gentagelser en del af foregående tur som problematisk. I uddrag 1.2 udpeger gentagelsen problemkilden. Dette så vi også i uddrag 1.1, hvor en identisk gentagelse med faldende-stigende intonation blev fortolket som en anmodning om bekræftelse eller afkræftelse. Det kaldte jeg et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Men i uddrag 1.2 bliver gentagelsen på trods af en lille modifikation *behandlet som værende identisk*, og den bliver fortolket som en anmodning om uddybning/forklaring/begrundelse. Det kalder jeg et forståelsesproblem. Handlingen kan parafraseres med: 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'

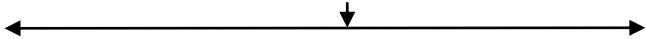
I uddrag 1.3 udpeger gentagelsen en problemkilde i foregående tur samtidig med, at den modificerer den – modifikationen drejer sig om en ændret trykplacering. Det vil sige, at ligesom i forbindelse med erstatningsforslaget i uddrag 1.1 kommer modifikationen i fokus. Det skal ses i modsætning til gentagelsen i uddrag 1.2 (med en modifikation fra 'ikk problemer' til det idiomatiske 'ingen problemer'), hvor gentagelsen på trods af modifikationen bliver *behandlet* som identisk. Det er den *ens stigende-faldende intonationsbevægelse*, som gør det relevant at sammenholde de to gentagelser i uddrag 1.2 og uddrag 1.3 for at se, hvornår modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation bliver behandlet som modificerede, og hvornår de bliver behandlet som identiske. Den stigende-faldende intonationsbevægelse ser ud til at være mere interaktionelt 'markeret' end den faldende-stigende intonation, dvs. at den stigende-faldende intonationsbevægelse signalerer, at noget er mere problematisk end

det mindst problematiske problem – dvs. ikke kun et auditivt problem (Svennevig 2008).

Begge gentagelser, i såvel uddrag 1.2 som i uddrag 1.3, finder sted i 'næste tur', men hvor gentagelsen i uddrag 1.2 kun er reparationerinitierende, er gentagelsen i uddrag 1.3 også en reparaturudførelse – dvs. en anden-initieret anden-reparatur. En anden-initieret anden-reparatur lægger op til, at modparten modtager den med en gentagelse, der *bekræfter ændringen ved at vise sin opfattelse* (Svennevig 2005) af forskellen mellem det, der oprindeligt blev sagt og erstatningen, dvs. at modparten bekræfter og godkender erstatningen ved også selv at udføre reparaturen. Det betyder, at rettelseshandlingen kan parafraseres med: 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage'.

Begge gentagelser i uddrag 1.2 og uddrag 1.3 er med andre ord modificerede, men kun den ene bliver også behandlet som modificeret. De befinder sig i hver sin ende af spektret mht. rettelser, idet der er tale om hhv. en indlejret og en eksplicit rettelse.

Det betyder, at de tre modifikationer som vi har set indtil videre, kan opsummeres således:

			
Uddrag	Uddrag 1.2	Uddrag 1.1	Uddrag 1.3
Gentagelsestype	Forståelsesproblem	Erstatningsforslag	Erstatning
Modifikationstype	Indlejret rettelse	Forslag til rettelse	Eksplicit rettelse
Fokus	Intet fokus på modifikationen Fokus på indholdet	Minimalt fokus på modifikationen Modifikationen skal be- eller afkræftes af modparten	Fokus på modifikationen Modifikationen skal udføres af modparten
Påkrævet handling	Uddybning / forklaring / begrundelse	Bekræftelse	Udførelse

Skema 1.1 – Modifikationstyper

Oversigt over hvordan modifikationerne fungerer i samtaler

I kapitel 3 og 4 vil jeg se nærmere på de forskellige interaktionelle faktorer i forbindelse med de identiske og modificerede gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse. Mit fokus vil især være på:

✓ *Intonationens rolle for fortolkningen*

Der ser ud til at være en sammenhæng mellem gentagelsens form, intonationsbevægelsen og den interaktionelle kontekst – den ene gentagelse bliver fortolket som et forståelsesproblem, og den anden gentagelse bliver fortolket som en erstatning – og som følge deraf får gentagelserne forskellige typer respons. Jeg vil i løbet af analyserne også sammenholde gentagelsens intonationsbevægelse med originalens intonationsbevægelse.

✓ *Fordelingen af de identiske og modificerede gentagelser på andetsprogtalende og modersmåltalende*

I uddrag 1.2 og 1.3 er det begge steder den modersmåltalende, der producerer gentagelsen. I forhold til fordelingen vil jeg se på, om rollen som hhv. modersmåltalende og andetsprogtalende påvirker, hvilke typer gentagelser der bruges. For at belyse dette vil jeg inddrage den situationelle kontekst for samtalen: 1) kommer det sproglige i fokus, fordi den andetsprogtalende "øver sig" eller ved selv-initiering åbner op for sproglig hjælp fra den modersmåltalende eller 2) snakker den modersmåltalende og den andetsprogtalende bare sammen, uden at der er fokus på den sproglige træning. I den forbindelse kommer jeg ind på, i hvor høj grad den andetsprogtalende viser en orientering mod sin identitet som andetsprogtalende. Det er noget, som Vickers 2010 og Theodórsdóttir 2010 har vist:

"[...] we see the participants maintaining an interaction that has a dual focus from the beginning: Linguistic focus and topical focus. A strict division of labor between the interlocutors, where the L1-speaker attends to the

business side and the L2-speaker is responsible for the language learning activities is a key factor in making this L2-interaction a success."

(Theodórsdóttir 2010: 82)

Jeg vil med mine eksempler forsøge at belyse, hvordan deltagernes orientering mod egen taleridentitet muligvis påvirker fordelingen af de forskellige gentagelser.

✓ *Reparatur(initiering)*

I uddrag 1.3 er erstatningen ikke fremført med forsigtighedsmarkører som 'du mener' eller 'jeg tror' – i beskrivelsen i Schegloff, Jefferson & Sacks 1977 kaldet *correction invitation format* (Sacks & Schegloff 1979; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 379). Erstatningens format står altså i modsætning til den faldende-stigende intonationen i erstatningsforslagene, som tilfører netop den "forsigtighed", der gør, at erstatningen fortolkes som et forslag – en reparaturinitiering – som skal bekræftes.

I uddrag 1.3, hvor intonationen er stigende-faldende, er reparaturudførelsen direkte i form af en erstatning ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Modparten viser, at erstatningen er opfattet ved at den følges af et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'), som anmoder om bekræftelse.

Man kan sige, at forskellen mellem erstatningsforslaget i uddrag 1.1 og erstatningen i uddrag 1.3 er, at "reparatøren" i uddrag 1.1 er mindre styrende og ikke påberåber sig mere kompetence end modparten, hvorimod det modsatte er tilfældet i 1.3. Som Svennevig siger:

"Noen reparasjonsinnledninger er mer styrende enn andre ved at de i større grad foreslår en løsning på problemet og dermed styrer reparasjonen mot én løsning frem for en annen."

(Svennevig 2009: 38)

- ✓ *Materialet i de identiske og de modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation*

Materialet i uddrag 1.2 er en nominalfrase, hvorimod der i uddrag 1.3 som noget nyt er tale om en ændring af trykplaceringen i et substantiv – dvs. en ændring på det prosodiske plan. I løbet af analyserne i kapitel 3 og 4 vil beskrivelsen af materialet i gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse blive uddybet.

- ✓ *Reparaturens interaktionelle konsekvens*

Modifikationen i uddrag 1.2 og uddrag 1.3 er hhv. indlejret og eksplicit, og vi ser, hvordan det kun er modifikationen i uddrag 1.3, som får sprogligt fokus i interaktionen. I kapitel 3 og 4 vil jeg se nærmere på forholdet mellem sprogligt fokus og den måde gentagelsen udføres på.

Efter denne korte opsummering af de indledende analyser kan jeg sammenfatte eksemplerne i de tre uddrag i dette skema.

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Register-placering	Eksempel	Interaktionel handling
NS	Fuld	Præpositionsforbindelse	Indeni	1.1 [i vandet] - linje 5	Erstatningsforslag
NNS	Fuld	Præpositionsforbindelse	Indeni	1.1 [i vandet] - linje 7	Opfattelsestjek
NS	Fuld	Nominalfrase	Udover	1.2 [ingen problemer]	Forståelsesproblem
NS	Partiel	Nomen	Indeni	1.3 [historie] - linje 23	Erstatning
NNS	Fuld	Nomen	Indeni	1.3 [historie] - linje 25	Opfattelsestjek

Skema 1.2 – De første eksempler

Oversigt og sammenfatning af gentagelser behandlet i kapitel 1.

I dette første kapitel er fokus for afhandlingen blevet introduceret ved hjælp af analyser af tre repræsentative datauddrag, og med ud-

gangspunkt i disse er de begreber og kategorier, som jeg arbejder med, blevet præsenteret. Afslutningsvis vil jeg i sektion 1.5 give en kort oversigt over, hvordan resten af afhandlingen vil være bygget op.

1.5 Oversigt over afhandlingen

I denne sektion vil jeg afslutningsvis beskrive afhandlingens opbygning.

Kapitel 2 behandler identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse i 'næste tur'. Den identiske gentagelse – et opfattelsestjek – kan parafraseres med: 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'. Den modificerede gentagelse – et erstatningsforslag – kan parafraseres med: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'.

Kapitel 3 behandler identiske gentagelser med stigende-faldende intonation i 'næste tur'. Denne identiske gentagelse – et forståelsesproblem – kan parafraseres med: 'Hvad mener du med X? Du skal ud-dybe, forklare eller begrunde.'.

Kapitel 4 omhandler modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation i 'næste tur': Den modificerede gentagelse – en erstatning – kan parafraseres med: 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'.

I løbet af de tre kapitler vil jeg analysere yderligere eksempler på de forskellige gentagelseshandlinger. I den forbindelse vil jeg nærmere undersøge sammenhængen mellem gentagelseshandlingen, intonationsbevægelsen i den interaktionelle kontekst, problemkilden og modpartens fortolkning/respons. Diskussionen vil inddrage tidligere beskrivelser af reparatur og andetsprogsdata. Mit fokus vil være intonationsbevægelsen, og hvordan den har betydning for modpartens fortolkning af gentagelseshandlingen. Jeg vil også se på, hvordan gentagelseshandlingerne fordeler sig på modersmålstalende og andetsprogstalende.

Kapitel 5 vil bestå af en konklusion, en opsummerende diskussion af analyserne samt en kort perspektivering af afhandlingens formål.

Derudover indeholder afhandlingen to appendikser. Appendiks A giver en oversigt over transskriptionsnotationen. Appendiks B indeholder hele min kollektion med grafer til de gentagelseshandlinger, som ikke bliver analyseret i afhandlingen.

2. Gentagelser med faldende-stigende intonation

I dette kapitel vil jeg analysere en række samtaleuddrag, som alle indeholder reparationer med faldende-stigende intonationsbevægelse i 'næste tur'. Formålet er at uddybe beskrivelsen af den interaktionelle organisation og brugen af den faldende-stigende intonationsbevægelsen, samt at diskutere og besvare de spørgsmål, som analyserne af faldende-stigende gentagelseshandlinger i kapitel 1 affødte.

Disse identiske og modificerede gentagelser udfører to forskellige handlinger, som jeg indtil videre har kaldt hhv. *opfattelsestjek* og *erstatningsforslag*. De kan parafraseres med hhv.:

'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'

og

'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'

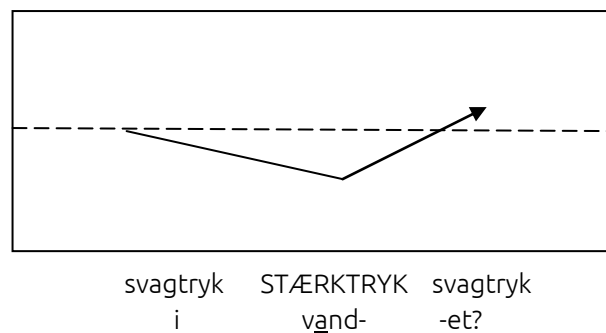
Vi så dem begge i uddrag 1.1, som her er gengivet igen for læsevenligheds skyld:

Uddrag 1.1 [i vandet] (A er NNS, og B er NS)

1	A:	jeg faldt	
		(0.8)	
	A:	i: d i: n vandet?	
		(0.5)	
5	B:	i vandet?	Erstatningsforslag
		(0.2)	
	A:	i vandet?	Opfattelsestjek
	B:	jah	Bekræftelse
		(0.4)	
10	A:	men:	
		(1.0)	
	A:	de:t va::r	
		(1.2)	

- 15 A: nemlig
 (0.6)
 A: a:h hvodden sir man
 (0.8)
 A: mud
 (0.7)
- 20 B: mudder
 (0.3)
 A: mudder

Intonationsbevægelserne blev efterfølgende præsenteret stiliseret som:

Model 1.1: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

I opsummeringen i kapitel 1 angav jeg følgende vigtige punkter for analyserne i kapitel 2:

- ✓ Den faldende-stigende intonationsbevægelse
- ✓ Fordelingen af de forskellige typer gentagelser (identiske hhv. modificerede) på andetsprogtalende og modersmålstalende
- ✓ Reparaturinitiering, problemkilde og interaktionel kontekst
- ✓ Reparaturens interaktionelle konsekvens
- ✓ Materialet i gentagelserne

Men inden jeg præsenterer flere eksempler på disse gentagelser, vil jeg mere detaljeret beskrive de interaktionelle aspekter ved identi-

ske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse, som jeg vil fokusere på.

Jeg tager udgangspunkt i en ytring, der stiliseret set ser sådan ud:

A: xxxX

A siger noget, hvoraf det sidste er fremhævet med et stort X – da den del, som bliver gentaget i 'næste tur', typisk er placeret i slutningen af 'originalturen'. I mine data er det ofte dele af slutningen af en tur, der bliver gentaget – det vil sige at problemkilden og anden-initieringen følger umiddelbart efter hinanden (*item-adjacency*; Jefferson 1972: 298). Inden jeg ser nærmere på den del, som bliver gentaget, vil jeg lige overveje, hvorfor det forholder sig sådan. I en samtale samarbejder deltagerne om at udvide den fælles forståelse vedrørende samtaleemnet. For at dette skal kunne være muligt, bliver de uvægerligt nødt til at tage udgangspunkt i den i forvejen fælles forståelse, som ligger til grund for samtalen (*common ground*; Clark 1996: kap. 4). Det gælder både den 'almene fælles forståelse' (*communal common ground*; Clark 1996: 121), som bygger på fælles kulturelt tilhørsforhold, nationalitet, etnicitet, køn m.m., og den 'personlige fælles forståelse' (*personal common ground*; Clark 1996: 121), som bygger på deres personlige kendskab til hinanden som mennesker.

Det betyder, at når den fælles forståelse skal udvides, præsenteres den "nye information" typisk i forlængelse af noget, som allerede må formodes være en del af den fælles forståelse. Hvis denne "nye information" bliver accepteret af modparten, bliver den til en del af den grund, som den fælles forståelse hviler på.

"In communication, common ground cannot be properly updated without a process we shall call grounding [...]. In conversation [...] the participants try to establish that what has been said has been understood. In our terminology, they try to ground what has been said – that is, make it part of their common ground"
(Clark & Brennan 1991: 128)

Derfor er det heller ikke så overraskende, hvis slutningen af en ytring oftere rummer det, der er "ny information" i sammenhængen. Og hvis modparten ikke kan acceptere den "nye information", så den kan blive en del af den fælles forståelse, opstår der behov for reparation.

Den næste handling, der udføres (af modparten), er den delvise gentagelse af foregående tur – et opfattelsestjek – markeret med fed skrift. Da den foregående tur kan være spørgende, slutter As tur med et fakultativt spørgsmålstegn:

A: xxxX(?)

B: X?

Gentagelsen indikerer på samme tid, *hvilken type problem* der er tale om, og *hvad der skal til* for at løse problemet. Her er der tilsyneladende et aspekt, der især er afgørende for fortolkningen af gentagelsen, nemlig intonationsbevægelsen. Med udgangspunkt i uddrag 1.1 ser det ud til, at den faldende-stigende intonationsbevægelse er den 'umarkerede' måde at signalere et problem på, fordi det signalerer det mindst problematiske problem. Det er dette, jeg vil undersøge nærmere.

Som uddrag 1.1 viste, kan en gentagelse, der initierer reparation, både udpege forskellige problemer ved det, der gentages fra den foregående tur, og blive forstået som forskellige handlinger i forhold til det udpegede problem. Jeg vil undersøge, hvilke faktorer der er afgørende for, om gentagelseshandlingen bliver forstået på den ene eller den anden måde. Min analyse af uddrag 1.1 viser, at der er mulighed for at udføre i hvert fald to forskellige handlinger med den samme faldende-stigende intonation: et opfattelsestjek og et erstatningsforslag.

Ved erstatningsforslaget – som er en modificeret gentagelse – bliver det stiliserede eksempel derfor:

A: xxxX(?)

B: Y?

Originalen kan også have faldende-stigende intonation og dermed ved hjælp af selv-initiering åbne op for hjælp fra modparten. Gentagelsens form er modificeret, så den angiver et forslag til erstatning (i det stiliserede eksempel vist med Y). Men på trods af den modificerede form udpeger gentagelsen stadig problemkilden, og den faldende-stigende intonationsbevægelse kontekstualiserer handlingen som et spørgsmål, og den lægger derfor op til, at modparten bekræfter forslaget. Det vil sige at denne reparaturmetode inviterer modparten til at bekræfte eller afkræfte (*correction invitation format*; Sacks & Schegloff 1979; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 379):

"As a candidate understanding is only a potentially accurate interpretation of the prior speaker's utterance, it needs to be confirmed by her."

(Kurhila 2003: 219)

Det svarer til principperne for, hvordan anden-initieret reparatur laves (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977):

- ✓ Anden-initieret reparatur er sekventielt forsinket, fordi den indtræffer sekventielt senere end selv-initieret reparatur, nemlig i 'næste tur'. Derudover er der ofte en pause inden den 'næste tur' for at give yderligere en mulighed for selv-reparatur.
- ✓ Anden-initieret reparatur er ofte nedtonet på en eller anden måde. "Reparatøren" sørger for at forholde sig lidt usikkert til sin rettelse, dvs. som et forslag til hvad der menes + 'jeg tror, du mener' eller 'du mener' + et forslag til hvad der menes (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 378). I erstatningsforslagene udtrykkes usikkerheden med den faldende-stigende intonationsbevægelse.
- ✓ At udføre reparaturen uden forbehold, finder ifølge Schegloff, Jefferson & Sacks 1977 normalt først sted, efter at reparaturtilbudsmetoden ovenfor har været i brug og er blevet afvist.

Af disse principper følger også, at der er *præference for selv-reparatur* (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Den anden-initieret anden-reparatur forholder sig til *præferencen for selv-reparatur* ved at være sekventielt forsinket og interaktionelt modereret for dermed at give mulighed for selv-reparatur.

Præferencebegrebet – som tidligere er gennemgået (se side 32ff.) – tager udgangspunkt i, hvordan en interaktion glider gnidningsløst – en præfereret handling tiltrækker sig ikke opmærksomhed, hvorimod en dispræfereret handling bliver bemærket og kan medføre en reaktion fra modparten. At noget er dispræfereret indebærer også, at der bliver lagt mærke til det, idet det afviger fra det "naturlige" første valg på lige det sted i samtalen (Garfinkels karakteristik af den præfererede handling er, at den bliver 'set, men ikke bemærket' (*seen but unnoticed*; Garfinkel 1967: 44)).

Det betyder også, at anden-initieret anden-reparatur oftest er markeret som 'dis-præfereret' ved hjælp sit format (turens udformning; *praksis-præference*; Femø Nielsen & Beck Nielsen 2005) og/eller ved hjælp af sin placering (sekventiel forsinkelse; *sekventiel præference*; Femø Nielsen & Beck Nielsen 2005)) i forhold til problemkilden, eller den forekommer kun i bestemte samtalemæssige kontekster (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 381; Gaskill 1980: 128).

I uddrag 1.1 mener jeg, at der er tale om en *anden-initieret reparatur med forbehold*, idet erstatningsforslaget er markeret som dispræfereret ved hjælp af intonationsbevægelsen – som giver modtageren retten til at bekræfte eller afkræfte reparaturen. Det er derfor, jeg kalder denne type for erstatnings*forslag*. I mine analyser vil jeg uddybe mine argumenter for denne beskrivelse samt for intonationsbevægelsens rolle, for at en handling fortolkes som netop et erstatnings*forslag*.

Min kollektion rummer i alt 17 eksempler på opfattelsestjek og seks eksempler på erstatningsforslag. Vi har allerede set et eksempel på hver af de to gentagelsestyper i uddrag 1.1, og jeg vil i dette kapitel analysere yderligere fem eksempler på opfattelsestjek og tre eksempler på erstatningsforslag.

Interaktionelle og prosodiske analyser af identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation

1. Identiske gentagelser – opfattelsestjek med faldende-stigende intonation

I denne sektion vil jeg analysere yderligere fem uddrag, der hver især belyser forskellige aspekter af de identiske gentagelser med faldende-stigende intonation i 'næste tur'.

Uddrag 2.1

Uddrag 2.1 er udvalgt, fordi det viser, hvordan en identisk gentagelse får en bekræftelse, som straks modtages med et 'okay'. Der er med andre ord tale om, at gentagelsen bliver fortolket som en anmodning om bekræftelse, og bekræftelsen genbekræftes derpå i 'tredje tur'. Gentagelsen lyder, som om den udelukkende beder om at få bekræftet, at gentagelsen er den korrekte opfattelse af det, der blev sagt og ikke mere ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). I analysen vil jeg forsøge at argumentere for, hvorfor jeg mener, at dette ikke er tilfældigt, og hvorfor intonationen er den afgørende faktor. (A er indfødt og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 2.1 [lille by]

1	B:	[okay]
	A:	[jah ke-] jah der er jeg født
		(.)o opvokset
		(0.2)
5	B:	m::m:
		(0.3)
	A:	så- ²⁶
	B:	= ²⁷ det dejligt?
	A:	ja:h det en rigtig flot by
10		(1.3)
	A:	lille by
		(0.2)
	→ B:	lille by?
	A:	jah
15		(.)

²⁶ = angiver at to ture siges i direkte forlængelse af hinanden, dvs. uden hørbart mellemrum.

²⁷ = angiver at to ture siges i direkte forlængelse af hinanden, dvs. uden hørbart mellemrum.

B: o[kay]
 A: [men] meget meget flot
 (0.4)

Analyse

Hvor uddrag 2.1 starter, har A lige fortalt B, hvilken by hun kommer fra i Danmark – det er dette, B modtager i linje 1. I linje 2-3 tilføjer A, at det er den by, hvor hun er født og opvokset. Det modtages i linje 5 med en 'fortsættelsesacceptmarkør' (*continuer*; Schegloff 1982), som markerer, at B er med, og det viser A, at hun kan gå videre. As tur i linje 7 starter med et 'så', som bliver 'hørligt afsnuppet' (*cut off*; Psathas 1995: 74; *hørlig afsnupning*; Steensig 2001: 107). B forholder sig til dette som en videregivelse, idet hendes næste tur er 'påhægtet' afsnupningen uden pause (*latched*; Psathas 1995: 71; *påhægtet*; Steensig 2001: 123). B spørger i linje 8 ind til byen. Intonationen er stigende, og det lyder derfor som en anmodning om bekræftelse på trods af den manglende inversion. Og A viser med sin bekræftelse i næste tur (linje 9), at hun også fortolker det på denne måde. Muligvis gætter hun også, at B formentlig ikke rigtig kender byen, for udover bekræftelsen tilføjer A i anden omgang en positiv karakteristik af byen i form af 'det er en rigtig flot by', hvor adverbiet 'rigtig' gør karakteristikken 'absolut' (*upgraded second assessment*; Pomerantz 1984a: 59). Indtrykket af at B ikke kender byen, forstærkes yderligere af den efterfølgende meget lange pause (1,3 sekunder), hvor A ser ud til at vente på Bs initiativ, og at hun viser, hvorvidt hun kender byen. Pausen signalerer et muligt problem fra Bs side mht. noget i As tur. A ser ud til at fortolke pausen som et tegn på, at B ikke kender As fødeby, for A udbygger sin tur med yderligere en karakteristik af byen (i form af en nominalfrase) i linje 11. Netop oplysningens karakter (noget indfødte danskere ved, og som sætter byen i kontrast til den by, hvor B bor) tyder på, at A gætter på, at Bs manglende svar (og den lange pause) skyldes manglende kendskab til byen. Hendes 'udbygning' af turen (*increment*; Schegloff 2001; Auer 1996) i linje 11 bidrager på samme tid til at 'genafslutte' (*recomplete*; Schegloff, Jefferson & Sacks 1974: 718) turen og emnet. A skaber på samme tid et nyt overgangsrelevant sted og tjekker samtidig, om B har den samme viden som hende selv:

"A speaker may check the presumed common knowledge if a recipient does not coherently respond and the source of the trouble is unclear."

(Pomerantz 1984b: 159)

Med turen i linje 11 giver A B to muligheder: enten svarer B bekræftende, og i givet fald kendte hun godt byen, eller også viser hun, at det er ny viden, fx med en 'tilstandsskiftemarkør' (*change-of-state token*; Heritage 1984a: 319-320 – Femø Nielsen 2002 behandler det tilsvarende danske Nå!).

Da B tager turen i linje 13, laver B en identisk gentagelse af udbygningen i foregående tur i linje 11. Gentagelsen, der samtidig er en 1. par-del i et nærhedspar (*first pair part*; Schegloff & Sacks 1973), har en faldende-stigende intonationskontur, og den lyder for mig, som om den beder om bekræftelse – på at B har opfattet rigtigt – som 2. par-del (*second pair part*; Schegloff & Sacks 1973), svarende til opfattelsestjekkets parafrase: 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.' (sml. *understanding check*; Kelly & Local 1989: 277).

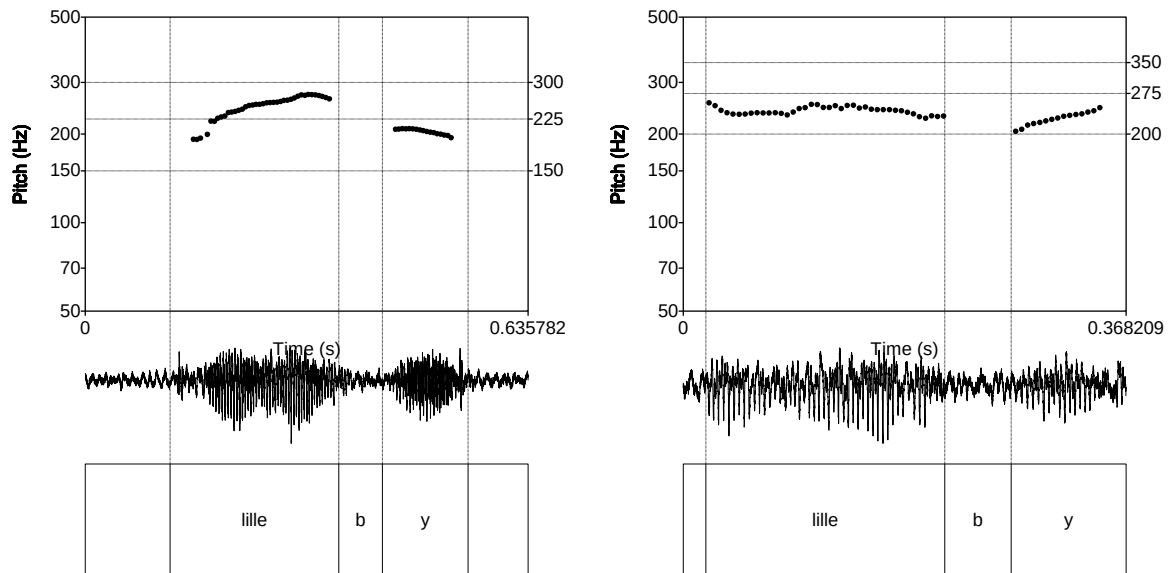
Det tyder på, at 'lille by' var "ny information" for B – information som hun havde brug for at få bekræftet. I linje 14 bekræfter A, at B har forstået rigtigt, og B modtager straks med et 'okay' (linje 16). Linje 13-16 udgør dermed en sidesekvens (Jefferson 1972). Det modtagende 'okay' bliver overlappet umiddelbart efter o-, ved at A vender tilbage til sin tidligere afsluttende vurdering af byen – der denne gang er "opgraderet" yderligere med dobbelt brug af ordet 'meget' i linje 17 (Pomerantz 1984a). Det tyder på, at hun allerede efter 'o-' har hørt et 'okay' være på vej, og hun derfor afslutter emnet i overlap med Bs afsluttende 'okay'.

Det betyder, at de ture, der er relevante i forhold til min intonationsanalyse, er:

Originalen: Turen der går forud for gentagelsen, og som indeholder originalen

1. par-del i form af en 'identisk' gentagelse med faldende-stigende intonation

Disse to ture har jeg derfor analyseret nærmere med Praat.

Graf 2.1a og 2.1b

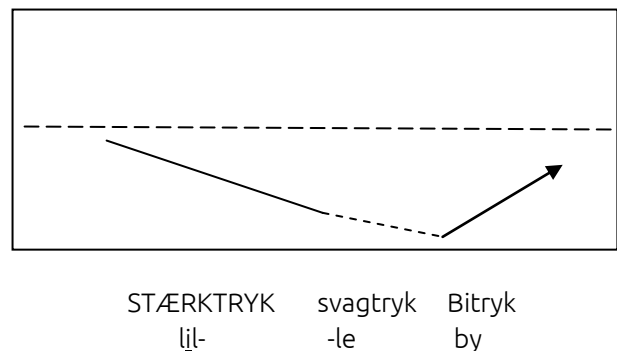
Graf 2.1a viser den relevante del af originalen – linje 11, og graf 2.1b viser gentagelsen (1. par-delen) – linje 13. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Begge de to ture har det samme trykmønster – med stærktryk på 'lil-' og bitryk på 'by'. Originalen har stigende-faldende intonation, og skiftet fra stigning til fald sker lige efter den trykssvage stavelse '-le' i nominalfrasen. I 1. par-delen er der derimod et svagt fald ned mod den lavere del af talerens register i det første ord i nominalfrasen, efterfulgt af en stigning fra registerbunden og næsten op til registermidten i løbet af vokalen i det sidste ord i nominalfrasen (som også er sidste stavelse i gentagelsen). Gentagelsen har med andre ord den modsatte intonationsbevægelse sammenlignet med originalen. I såvel originalen som i gentagelsen ligger registeromfanget inden for det neutrale område – normalregisteret – som jeg har defineret det i forbindelse med min gennemgang af databehandlingen i 1.2.

I analysen af uddrag 2.1 ser det ud til at den identiske gentagelse bliver opfattet som en reparationinitiering, der anmoder om bekræftelse ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.').

Den bekræftelse, der gives, bliver modtaget med et 'okay', som viser, at bekræftelsen løste problemet, og som dermed afslutter reparaturssekvensen. Min hypotese indtil videre er, at det er den faldende-stigende intonation, der er afgørende for, at gentagelsen høres som en anmodning om bekræftelse. Der er altså tale om en reparationiniering. Men det er ikke muligt at afgøre, hvad problemet helt præcist er. Om det skyldes et auditivt problem eller evt. et informationsmæssigt problem mht. baggrundsviden, kan analysen ikke vise. Analysen viser dog, at bekræftelsen løser problemet. Samtidig kan materialet 'lille by' have en vis indflydelse – det er faktisk information i relation til den by, der tales om – og gentagelsen, som anmoder om bekræftelse, foretages af den andetsprogtalende. Der er derfor flere aspekter, der taler for, at det er et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.').

I stiliseret form kan intonationsbevægelsen i den identiske gentagelse fremstilles som følger:

Model 2.1: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Det ser altså ud til, at kombinationen af identisk gentagelse og faldende-stigende intonation (hvor stigningen sker i løbet af den sidste trykstærke stavelse) anmoder om bekræftelse og også bliver fortolket således. I både uddrag 1.1 og uddrag 2.1 er der tale om et opfattelsestjek. Placeringen i register er lidt forskellig, men begge gentagelser ligger indenfor normalregisteret.

Uddrag 2.2 – identisk gentagelse som 1. par-del i en indskudt sekvens

Uddrag 2.2 viser yderligere et eksempel på en identisk gentagelse, der bliver forstået som, at den anmoder om bekræftelse ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Men i modsætning til i uddrag 2.1 er bekræftelsen en forudsætning for, at personen kan svare på det spørgsmål, som gentagelsen er en del af – dvs. bekræftelsen er påkrævet i forhold til præferencen for progressivitet eller med andre ord en forudsætning for, at samtalen kan gå videre. Eksemplet er udvalgt, fordi de sekventielle omgivelser er anderledes end i uddrag 2.1, idet gentagelsen indleder en 'indskudt sekvens' (hvad dette er, vil jeg komme ind på i analysen). (A er indfødt, og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 2.2 [sidste uge]

- 1 A: hva har du ellers lavet
 siden i sidste uge
 (0.9)
- B: .hh s:i-²⁸ sidste uge?
5 (0.2)
- A: jah
 (0.9)
- B: m:h hhh²⁹
 (0.7)
- 10 %com³⁰: ((dør smækker højt i pausen))
 B: jeg va::r v-
 (0.7)
- B: mtsk³¹ jeg var på uni:,
 (1.3)
- 15 B: jeg var på uni [~³²o j~eg]
 A: [jah]
- B: læste,
 (0.7)
- B: danskh
- 20 A: jah

²⁸ xx- angiver hørlig afsnupning af det foranstående.

²⁹ hhh angiver udåndning gennem munden – længden kan variere.

³⁰ %com angiver kommentarlinje i transskriptionen.

³¹ mtsk angiver dental kliklyd.

³² ~ ~ angiver at det mellemliggende siges med knirkestemme.

Analyse

Hvor uddrag 2.2 starter, spørger A, hvad B ellers har lavet siden (de mødtes) den foregående uge. Turen følges af en 'mellemturspause' (Steensig 2001: 66), der høres som lang i konteksten (0,9 sekund i linje 3) – hvilket er et første tegn på, at B har et problem med noget i den foregående tur. Da B tager turen i linje 4, bryder hun præferencen for kontiguitet og præferencen for progressivitet – nemlig at en tur skal besvare foregående tur og bringe samtalen videre (Sacks 1987) – ved ikke at besvare spørgsmålet. I stedet gentager hun den sidste del af spørgsmålet. Vi kan ikke vide om gentagelsen er hendes måde at gentage den sidste del af spørgsmålet på ('siden i sidste uge'), eller om det er de sidste to ord ('sidste uge'), som bliver udsat for noget, der minder om en selv-reparatur, hvor B først tøver og derefter snupper af efter første stavelse af det første ord, hvorefter hun gennemfører gentagelsen af den afsluttende del af spørgsmålet. Fortolkningsrammen med et umiddelbart foregående spørgsmål (1. par-del) efterfulgt af en ny 1. par-del, der peger tilbage på en del af det foregående spørgsmål, gør dog, at den nye 1. par-del høres som en forudsætning for det svar, der er lagt op til som den næste relevante handling.

Se opstillingen nedenfor, som viser, hvordan de to nærhedspar hænger sammen:

1	A:	hva har du ellers lavet siden i sidste uge (0.9)	1. par-del	
	B:	.hh s:i- sidste uge? (0.2)	1. par-del	} Indskudt sekvens
5	A:	jah (0.9)	2. par-del	
	B:	m:h hhh (0.7)	Start på 2.par-del	
10	com%:	((dør smækker højt i pausen))		
	B:	jeg va::r v- (0.7)	2. par-del fortsat	
	B:	mtsk jeg var på uni:.,		

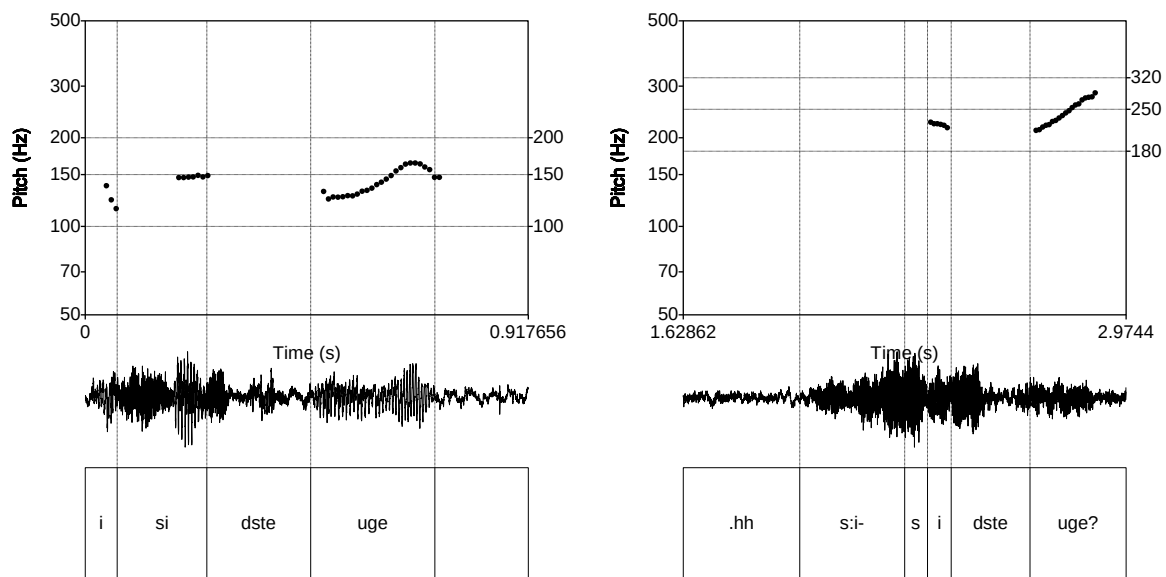
Gentagelsen er ikke fuldstændig identisk på grund af selv-reparaturen. Men den bliver behandlet som identisk – som et opfattelestjek der anmoder om bekræftelse ('Hører jeg dig sige X? Du

skal blot bekræfte eller afkræfte.’), for A responderer med en bekræftelse (i linje 6). Gentagelsen fungerer med andre ord som et opfattelsestjek, og sammen med bekræftelsen udgør den en ’indskudt sekvens’ (*insertion sequence*; Schegloff 1972 og *insert sequence*; Schegloff 2007: 97) i samtalen som helhed. Med Schegloffs ord:

“Insertion sequences [...] are sequences occurring between the two parts of an utterance pair, i.e. between two utterances the second of which is conditionally relevant given the occurrence of the first.”
(Schegloff 1972: 106)

Når den bekræftelse, der er forudsætningen for, at B kan svare på det oprindelige spørgsmål, er blevet givet, er svaret på det oprindelige spørgsmål stadig konditionelt relevant og påkrævet – jævnfør præferencen for kontiguitet – for at samtalen kan gå videre fra det punkt, hvor den indskudte sekvens startede. Det næste, der sker, er, at B lidt tøvende (i linje 8) begynder at svare på As oprindelige spørgsmål. Men hvis B ikke af sig selv var begyndt at svare her, ville A formodentlig have gentaget sit spørgsmål for at vise, at den næste sekventielt relevante handling manglede. B fortæller først, hvor hun har været (linje 11-15). Dette modtages af A – i linje 16 – i overlap med, at B fortsætter med at fortælle, hvad hun har lavet siden sidste uge (linje 15-19). As ’ja’ (i linje 16) fungerer som en kombineret modtagelseskvittering og opfordring, der giver B mulighed for at fortsætte – en fortsættelsesacceptmarkør – med at fortælle om de andre ting, hun har lavet. Efter at B afslutter sit svar i linje 19, kvitterer A endnu en gang med et ’jah’ (i linje 20).

Når man ser nærmere på intonationen i originalen (’sidste uge’) og gentagelsens gengivelse af denne del (1. par-delen i den indskudte sekvens), finder man følgende intonationsbevægelser:

Graf 2.2a og 2.2b

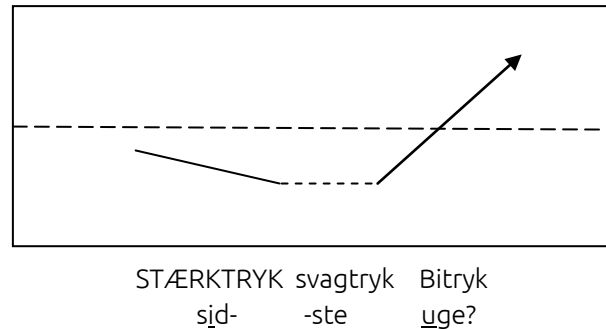
Graf 2.2a viser den del af originalen der bliver gentaget (linje 2). Graf 2.2b viser gentagelsen (1. par-delen) – linje 4. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Intonationsbevægelsen i originalen er en svagt faldende-stigende bevægelse. Det afsluttende ord 'uge' (som udtales efter de danske assimilationsregler med et forlænget 'u' [u:] i stedet for [uə]) har en stigende intonationsbevægelse hen over midten af talerens normalregister med et afsluttende fald på den assimilerede trykssvage vokal. Lydindtrykket er, at der projiceres turafslutning.

I gentagelsen er vokalen i den første del, der klippes af (si:-), ikke mulig at måle pga. s-lydens støj og den deraf følgende afstemning af [i]. I reparaturen sker der et kort fald i nedre halvdel af registeret i løbet af 'i'. Den trykssvage vokal 'e' i 'sidste' elideres, og den er derfor ikke synlig i grafen.

Trykmønsteret i nominalfrasen er fordelt ligesom i 2.1, nemlig med stærktryk på første stavelse af det første ord og bitryk på første stavelse af det andet ord. Og ligesom i uddrag 2.1 er gentagelsens bitryk forbundet med stigningen i intonationen, hvorimod originalen også beskriver noget, der minder om en faldende-stigende intonation. Dette skyldes muligvis, at originalen er den afsluttende del af et

spørgsmål (bemærk dog, at der ikke er konstateret en sikker sammenhæng mellem intonation og turafslutning på dansk (Wagner & Steensig 2000)).

Model 2.2: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen giver de afstemte dele.

Intonationen i gentagelsen er med andre ord sammenlignelig med intonationen i gentagelsen i 2.1. Ligesom i 2.1 sker der et fald og en stigning i løbet af den sidste trykstærke stavelse. Men i modsætning til i 2.1 er stigningen her placeret højere op i registeret, så den dækker midten af register og omfatter både lavere og højere halvdel af normalregisteret. Gentagelsen – som er udført af den andetsprogstalende – bliver igen behandlet som et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Samtidig er det en reparationerinitiering, som indleder en indskudt sekvens, dvs. udskyder præferencen for progressivitet frem for præferencen for intersubjektivitet.

Foreløbig opsummering af identiske gentagelser – opfattelsestjek med faldende-stigende intonation

Indtil videre har vi set tre identiske gentagelser med faldende-stigende intonation. De bliver alle udført af den andetsprogstalende, og disse andetsprogstalende er alle andetsprogsnybegyndere. NNS i 2.1 har dog opholdt sig lidt længere i Danmark end de andre andetsprogsnybegyndere.

De interaktionelle omgivelser er forskellige og kan beskrives på følgende vis:

- ✓ I 1.1 følger den identiske gentagelse efter et erstatningsforslag (en modificeret gentagelse), hvor den identiske gentagelse er et opfattelsestjek og indleder en sidesekvens.
- ✓ I 2.1 er gentagelsen et opfattelsestjek, der indleder en sidesekvens.
- ✓ I 2.2 er gentagelsen et opfattelsestjek, der indleder en indskudt sekvens, hvis afklaring er forudsætningen for, at et spørgsmål kan besvares.

I indledningen til dette kapitel præsenterede jeg følgende stiliserede fremstilling af de identiske gentagelser:

A: xxxX(?)

B: X?

Men i uddrag 1.1 og 2.2 er der tale om en fuldstændig gentagelse af foregående tur. Jeg vil derfor revidere modellen til:

A: (xxx)X(?)

B: X?

Med den nye model vil jeg vise, at turen hvor problemkilden forekommer, ikke nødvendigvis indeholder andet end originalen. Parenteserne omslutter de elementer, som kan være til stede, men som ikke nødvendigvis er det. Materialet er i 1.1 en præpositionsforbindelse og i både 2.1 og 2.2 en nominalfrase. Fælles for alle tre eksempler er, at responsen er en bekræftelse. Det tyder på, at gentagelsen bliver forstået som et opfattelsestjek af den ene eller den anden art ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Desuden viser modtageren af bekræftelsen, at bekræftelsen løste problemet ved at gå videre. Intonationen er i alle tre tilfælde faldende-stigende, men det ser ikke ud til, at originalens intonationsbevægelse spiller nogen rolle i forhold til gentagelsen. Indtil videre har vi altså set eksempler, der bekræfter hypotesen om, at identiske gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse anmoder om bekræftelse eller afkræftelse – og at en sådan respons løser "problemet" for modparten. Nu er det tid til at introducere nogle af de afvigende eksempler. Jeg har fundet eksempler, som får mere re-

spons end en bekræftelse. Det kunne umiddelbart tyde på, at de er noget andet end opfattelsestjek, der anmoder om bekræftelse. Jeg vil derfor undersøge, hvilken rolle det, der følger efter bekræftelsen, spiller i forhold til gentagelseshandlingen.

II. Identiske gentagelser – opfattelsestjek der får mere respons end en bekræftelse

I denne sektion vil jeg vise to eksempler på identiske gentagelser, der interaktionelt og intonationsmæssigt ligner de opfattelsestjek, vi indtil videre har set.

De tidligere eksempler har bekræftet hypotesen om, at identiske gentagelser med faldende-stigende intonation bliver behandlet som opfattelsestjek. Responsen består kun af en bekræftelse, og den accepteres som tilstrækkelig, idet samtalen genoptages, fra hvor opfattelsestjekket indtraf.

De to eksempler, jeg vil vise nu, er ligeledes identiske gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse, men bekræftelsen efterfølges af noget mere, fx en forklaring/uddybende information/begrundelse. Det kunne tyde på, at disse identiske gentagelser udtrykker en slags forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). Men når man kigger nærmere på dem, viser det sig, at også disse gentagelser behandles som opfattelsestjek, og at det, der tilføjes efter bekræftelserne, *ikke* er affødt af fortolkningen af den identiske gentagelse med den faldende-stigende intonationsbevægelse.

Uddrag 2.3

I uddrag 2.3 fortolkes gentagelsen i første omgang som et opfattelsestjek, og den modtager en bekræftelse. Bagefter følger en omskrivende forklaring af den tur originalen optrådte i. Gentagelsen beder altså tilsyneladende kun om bekræftelse, svarende til et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Gentagelsen består af faktuel information – svarende til uddrag 2.1, men i modsætning til uddrag 2.1 bliver bekræftelsen her uddybet med en omskrivende forklaring. Den tilføjede forklaring kan muligvis skyldes: 1) intonationsbevægelsen i samspil med stemmekvaliteten (gentagelsen har et "overrasket" tonefald) og 2) den interaktionelle

kontekst. Anmodningen om bekræftelse er nummer to reparaturinitiering efter en første reparaturinitiering i form af 'åben reparatur' (*open repair class*; Drew 1997; Brouwer 2003a) – og begge vedrører samme turindhold. Såvel intonationsbevægelsens "overraskede" "overtone" som den interaktionelle kontekst vil jeg komme nærmere ind på i analysen. Med eksemplet vil jeg vise og argumentere for, at når den anmodede bekræftelse er givet, kan en samtaledeltager stadig tilføje mere eller lade være. Formålet med dette eksempel er også at udbygge intonationsanalysen og at vise, hvordan den interaktionelle kontekst samt problemkildens art muligvis influerer på, hvordan reparaturinitieringen bliver fortolket. (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 2.3 [exexby]

1	A:	o w hvor kommer d u fra
(0.7)
	B:	e:h
(0.1)
5	B:	nu bor jeg i ((exexby)) ³³
(0.7)
	B:	m e n:e:h
(0.3)
10	B:	eh oprindelig kommer jeg
fra
(.)
	B:	((exexby))
(1.0)
15	A:	hva s i r du
(0.5)
	B:	oprindelig kommer jeg
(.)
	B:	fra ((exexby))
(0.5)
20 →	A:	((exexby))
	B:	jah
(0.2)
	B:	før jeg var i ((exexby)) var jeg
i ((exexby))
(0.6)
25	A:	er de:t

³³ ((exexby)) er anonymisering af et bynavn med tryk på første stavelse af tre i alt.

(0.9)
 A: ¥³⁴ .hh en li|vi| b|u| o eh stor by,
 %com: ((li|vi| bliver i konteksten
 30 forståeligt som 'lille'))

Analyse

A har i denne samtale kun lært dansk i meget kort tid – og samtalen består derfor hovedsageligt af, at hun stiller en række forskellige spørgsmål til B for at træne det dansk, hun har lært indtil videre. Hvor uddraget starter, går A videre med næste spørgsmål på, hvad der lyder som en liste i samtalen, bl.a. fordi hun indleder hvert spørgsmål med 'og' (sml. Heritage & Sorjonen 1994). As spørgsmål lægger op til, at svaret skal være et bynavn, men B besvarer As spørgsmål mere uddybende (og det er nok ikke det A forventer). Han tager udgangspunkt i, hvor han bor nu (linje 5), og først efter en pause på 0,7 sekund udbygger han med, hvor han oprindeligt kommer fra (linje 7-12; hvilket besvarer As spørgsmål). Hans svar består derfor af to dele – først en oplysning som ikke efterspørges, og dernæst det egentlige svar på spørgsmålet. Svaret er dermed "kompliceret" i forhold til spørgsmålet, som kun efterspørger én information. I spørgsmål, hvor der spørges om to ting, er det derimod hyppigt forekommende, at svarene gives i omvendt rækkefølge i tråd med 'item-adjacency' (Jefferson 1972: 298).

"[...] the first answer is an answer to the second question, and the second answer is the answer to the first question. [...] it is a rather general rule that where two questions are produced, and you are going to have two answers, then the order of the answers is the reverse of the order of the questions. [...] this preserves contiguity as much as possible; the only way to get contiguity at all, once two questions are in the one turn, is by having the answer to the second question go first."

(Sacks 1987: 60)

Det bliver noget, man kunne kalde en ABBA-konstruktion. Skematisk kan man vise det sådan:

³⁴ ¥ angiver glottalt lukke.

Person 1: Spørgsmål A + spørgsmål B

Person 2: Svar B + svar A

I uddrag 2.3 ville den skematiske fremstilling se sådan ud:

Person 1: Spørgsmål A

Person 2: Svar B (ikke-efterspurgt information) + svar A

Det udvidede svar, som starter med ikke-efterspurgt information, komplicerer muligvis forståelsen for A (som nok forventede et bynavn som det eneste svar). A modtager ikke Bs svar på nogen hørbar måde, og hun går heller ikke videre, hvilket indirekte signalerer, at A har et problem med svaret. Efter en temmelig lang pause i linje 13 indleder A en åben reparation i linje 14. Den viser ikke, hvad hendes problem er præcist, men problematiserer i stedet hele foregående tur (hvilket kunne tyde på såvel et auditivt problem som et forståelsesmæssigt problem). B vælger at behandle As åbne reparation som et forståelsesmæssigt problem, for han målretter svaret i linje 16-18 mod det, som spørgsmålet i linje 1 lagde op til, ved at gentage den sidste del af sit svar, som også er den relevante del i forhold til spørgsmålet. De dele, som var unødvendige i svaret, bliver udeladt i anden omgang. Schegloff har vist, at gentagelse af en tur efter en åben reparation ofte indebærer en 'reduktion' i form af udeladelse af overflødig information:

"Not any reductions [...] but ones that appeared designed to disencumber the trouble-source turn from elements now superfluous [...]. That is, when the trouble-source had to be redone to be more accessible, these elements were dispensable." [forfatterens fremhævelse]

(Schegloff 2004: 99)

Han laver også en mikropause (i linje 17) lige inden den oplysning ('fra' + bynavnet), som besvarer spørgsmålet, hvilket fremhæver denne del af hans tur. A viser denne gang, at hun har hørt, hvad han svarer, for hun laver en identisk gentagelse af bynavnet (linje 20). Gentagelsen har faldende-stigende intonationsbevægelse, og det ser ud til at være et opfattelsestjek. Den lange stigning op til toppen af

normalregisteret gør desuden, at gentagelsen lyder mere "overrasket", end vi tidligere har set.

B behandler i første omgang hendes gentagelse som et opfattelsestjek, for han giver en bekræftelse (linje 21). Men A ser muligvis stadig undrende ud. Måske har hun aldrig hørt det bynavn før, kender ikke byen eller ved ikke, hvor det er henne i Danmark. Hun er på dette tidspunkt kommet til landet kort tid forinden. B vælger i hvert fald at fortsætte. Hans fortsættelse i linje 23-24 er en omformuleret og yderligere forenklet udgave (fra 'oprindelig' til 'før', fra 'kommer fra' til 'var i') af det, han i sin første besvarelse sagde på en mere kompliceret måde (linje 5-12). Det er med andre ord det, som Schegloff (2004) beskriver, nemlig en kombination af reduktion og udvidelse som tjener det formål at løse "problemet" i interaktionen:

"[...] responses to these sorts of repair initiations that did appear to take them as embodying a hearing problem at least in part, for they were clearly designed to do "repeating"; but the repeating that they did involved either some reduction from the form of the utterance that appeared in the trouble-source turn or some additions to it. [...] when the trouble-source turn had to be redone, it sometimes seemed that something had been left out that now appeared in dispensable, but had been dispensed with and now had to be restored." [forfatterens fremhævningsmarkering]

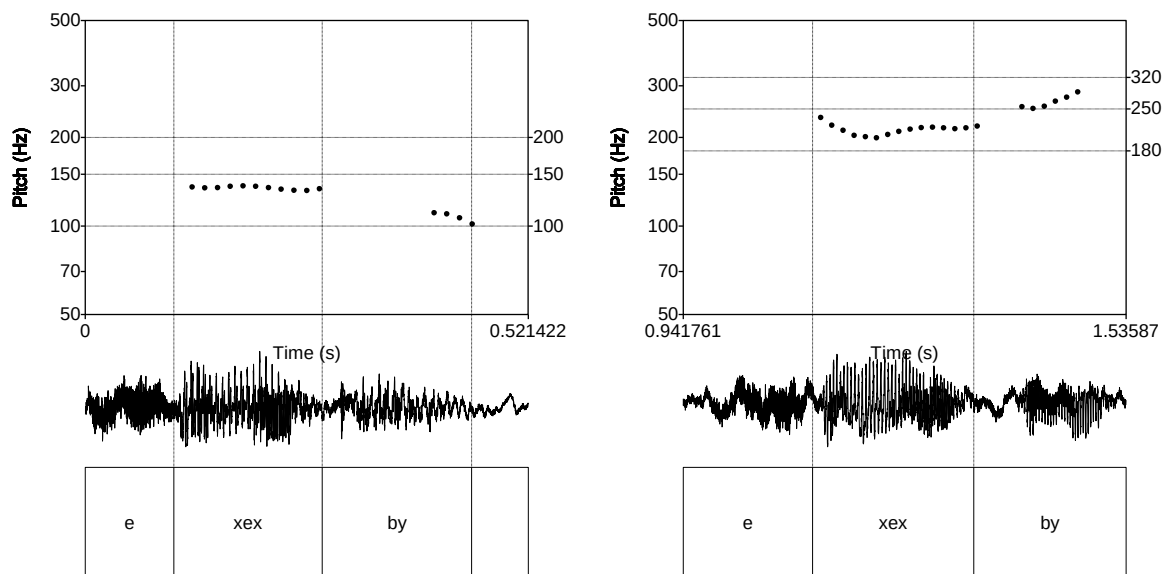
(Schegloff 2004: 99)

A modtager ikke denne forkortede/forenklede tur på hørbar vis (men nikker muligvis). Den manglende modtagelse kunne tyde på, at hans omformulering ikke var nødvendig for B. For hvis B først havde forstået efter tilføjelsen i linje 23-24, var der højst sandsynligt fulgt en form for modtagelse eller en tilstandsskiftemarkør pga. ny forståelse.

Dette eksempel viser, hvordan en samtaledeltager kan vælge på et givet tidspunkt i samtalen at give mere end det, der tilsyneladende bliver anmodet om (Steensig & Heinemann (under udgivelse)). Opfattelsestjekket i linje 20 bliver bekræftet, men dernæst bliver ind-

holdet i Bs foregående ture forenklet og omformuleret, uden at modparten verbalt signalerer, at der er et problem. Det, der følger efter bekræftelsen, kommer derfor også til at lyde som deltagerens måde at genoptage tråden på fra det, der var i gang, da problemet blev signaleret i linje 13 og 14. Da B tager turen, går hun videre med et spørgsmål (linje 26-28), som handler om den by, B introducerede. Spørgsmålet er dermed et følgespørgsmål, som viser to ting: for det første at hun har forstået Bs svar, men det viser også retrospektivt, at hun ikke kender til den by, B nævnte, for hun spørger, om det er en lille by eller en stor by.

I dette eksempel er det bynavnet i linje 18 (originalen) og den identiske gentagelse af navnet i linje 20, som er relevante for analysen af intonationsbevægelsen. Opfattelsestjekket i linje 20 har en tydeligt faldende-stigende intonationsbevægelse, hvilket også kan ses i graf 2.3b.

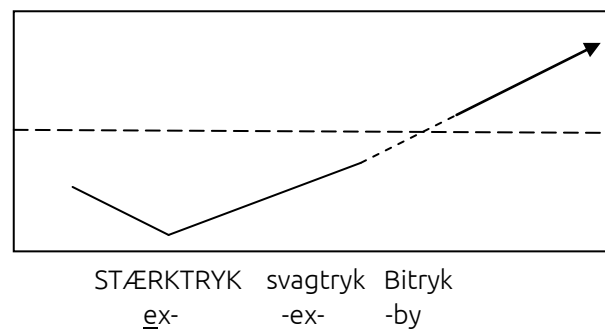
Graf 2.3a og 2.3b

Graf 2.3a viser originalen (linje 18), og graf 2.3b viser gentagelsen (linje 20). De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

I originalen falder intonationen fra midt i normalregisteret til registerets bund, hvilket stemmer godt overens med, at ordet afslutter en

konstaterende tur, der besvarer et spørgsmål. I gentagelsen sker der et lille fald indtil slutningen af den trykstærke vokal og dernæst en stigning op i nærheden af registertoppen i løbet af de to efterfølgende stavelser. Den næstsidste stavelse har svagtryk, og den sidste stavelse har bitryk. Såvel svagtryk som bitryk er reduceret i forhold til stærktrykket, som høres som det primære tryk i ordet.

Den stiliserede intonationsbevægelse bliver derfor:

Model 2.3: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Ligesom i 1.3 begynder stigningen her lige efter vokalen med stærktryk (i 1.1 starter stigningen allerede i løbet af stærktryksvokalen). Og i modsætning til 2.1 og 2.2 omfatter stigningen også den mellem-liggende svagtryksvokal. Det adskiller sig altså fra de tidligere flerstavelseseksempler med faldende-stigende intonation, hvor retningsskiftet i intonationsbevægelsen først sker i forbindelse med den sidste trykstærke vokal, uanset om det er et bitryk.

I forhold til de tidligere eksempler er der den lighed, at gentagelsen udføres af den andetsprogstalende, og det er et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Interaktionelt bliver dette eksempel kompliceret på grund af den modersmålstalendes udvidede svar, som fører til en åben reparatur, men materialet i det efterfølgende opfattelsestjek er et bynavn – dvs. faktisk information, som ikke kan forklares eller begrundes – og opfattelsestjekket lægger derfor i kombination med den faldende-stigende intonation klart op til en anmodning om bekræftelse.

Det næste eksempel indeholder en identisk gentagelse i form af et subjektivt vurderende et-stavelsesord – responsen er en bekræftelse efterfulgt af en forklaring.

Uddrag 2.4

I uddrag 2.4 er gentagelsen et subjektivt vurderende ord ('svært'), som bliver gentaget af modparten i en reparturinitiering efter anden forekomst i samtalen – første forekomst bliver modtaget med en bekræftende fortsættelsesmarkør. Eksemplet er udvalgt, fordi det viser en gentagelse, der i modsætning til uddrag 2.1 ikke er faktisk information, men tværtimod en subjektiv vurdering (noget som kan kræve en forklaring eller begrundelse), og desuden for første gang er en gentagelse i form af et et-stavelsesord. På denne måde vil jeg udbygge beskrivelsen af intonationsbevægelsen, materialet og den efterfølgende respons i forhold til identiske gentagelser med faldende-stigende intonation. (A er indfødt og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 2.4 [svært]

1	A:	så <u>nu</u> er jeg flyttet <u>nu</u> bor jeg
her det <u>svært</u>
(0.3)
	B:	jah=
5	A:	=jeg syns det <u>svært</u> o flytt te sån
stor by
(1.0)
→	B:	svært,
	A:	jah
(0.6)
10	A:	fordi <u>alle</u> <u>mine</u> venner
[er i((<u>ex</u> exby))]
	B:	[a:::ah]
(0.4)
15	B:	<u>det</u> den (<u>er</u>)
	A:	jah
(0.8)

Analyse

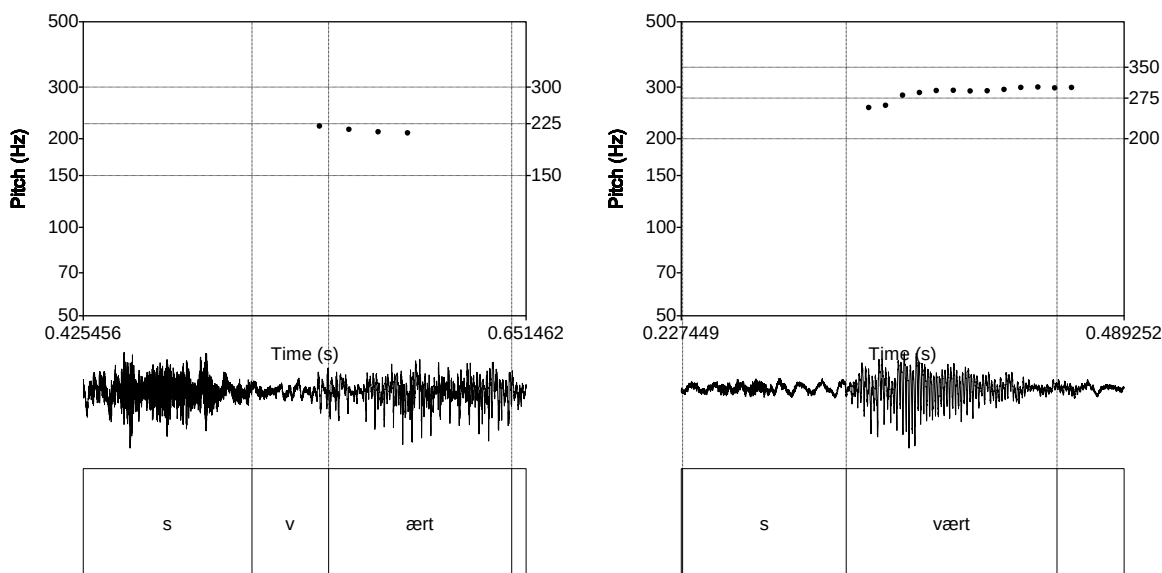
I uddrag 2.4 taler de to samtaledeeltagere om, at A indtil for kort tid siden har boet et andet sted i landet. Hvor uddraget starter, fortæller A, at hun nu omsider er flyttet, og at hun synes, det er 'svært' (linje 1-2) – ordet 'svært' bliver fokus for de følgende ture. As tur lyder som introduktionen til en 'problemudredende sekvens' (*trouble-premonitory response to inquiry*, Jefferson 1980; 1988). B modtager turen i linje 4 med en fortsættelsesacceptmarkør, dvs. hun viser ikke andet, end at A kan gå videre (B ser dermed ud til at afvente, at A helt af sig selv uddyber). A fortolker det som en invitation, for hun fortsætter i linje 5-6 i direkte forlængelse – påhægtet – Bs 'jah'. Hun udbygger sin tidligere tur, først med en gentagelse af, at det er 'svært at flytte', og så udbygget med noget, der kan høres som en slags underforstået forklaring – 'til en stor by'. Der går 1,0 sekund, uden at B modtager As begrundelse. Det er en hørbart lang mellem-turspause. Da B tager turen, gentager hun ordet 'svært' i linje 8. Det subjektivt vurderende ord 'svært' blev modtaget som uproblematisk i linje 4, men her efter anden forekomst bliver det gentaget. Det er derfor mest sandsynligt, at det er en anmodning om forklaring ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'), idet B ikke gentog ordet efter As tur i linje 1-2, men tværtimod signalerede denne tur som forstået med sin fortsættelsesacceptmarkør i linje 4.

Det må altså være As uddybende begrundelse 'til sån en stor by', der gjorde brugen af ordet 'svært' til et forståelsesproblem for B – måske er hun selv vant til at bo i store byer og forstår ikke As begrundelse. A behandler umiddelbart Bs identiske gentagelse som et opfattelsestjek og bekræfter med et 'jah' i linje 9. Men dernæst uddyber hun straks – linje 11-12. Hun viser dermed, at hun fortolker det som noget, der muligvis er mere end bare et opfattelsestjek (Steen-sig & Heinemann (under udgivelse)). Det er muligt, at A helt af sig selv motiverer, hvorfor hun synes, det er svært – hun er i gang med at fortælle og har på en måde "ordet" i denne del af samtalen, men det er også muligt, at B ser undrende ud, og at det påvirker A. Men da data er auditive, kan vi kun spekulere om dette. Jeg vælger derfor at forholde mig til det, der er "synligt" i transskriptionen/hørbart i lydoptagelsen. Og det lyder, som om A først bekræfter og dernæst "revurderer" ordet 'svært' som noget, der kræver en begrundelse. A når ikke at afslutte begrundelsen, for umiddelbart efter at B har hørt

ordet 'venner', viser B tidlig forståelse af resten af turen med tilstandsskiftemarkøren 'a:::ah' i linje 13. Det ser ud til, at hun også formulerer sin nye forståelse i linje 15. Og selvom det ikke er muligt at høre, hvad der bliver sagt, ser vi, at A har hørt det, for hun modtager det i linje 16 med et 'jah'.

Når As begrundelse løser "problemet", bekræfter det, at den identiske gentagelse med stigende intonationsbevægelse af 'svært' udpegede et forståelsesmæssigt problem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.').

Med Praat har jeg undersøgt både originalen i linje 5 og den identiske gentagelse i linje 8:

Graf 2.4a og 2.4b

Graf 2.4a er den relevante del af originalen (ordet 'svært') – linje 5, og graf 2.4b viser intonationen i gentagelsen af 'svært' – linje 8. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

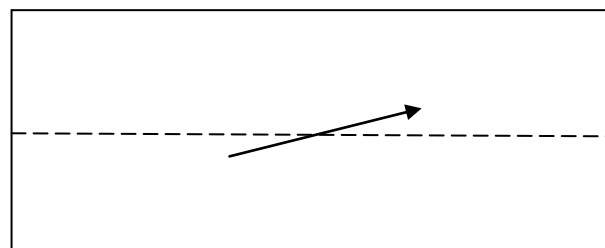
I originalen ligger intonationen i midten af normalregisteret uden hverken fald eller stigning, hvilket svarer godt til lydindtrykket af denne del af turen, hvor taleren kun er midtvejs i turen. Bemærk også, at ordet 'svært' har stærktryk i turen. Det bliver med andre ord fremhævet sammen med ordet 'stor'.

A: =jeg syns det svært o flytt te sån stor by

Taletempoet indikerer sammen med intonationsbevægelse og placering i register, at turen *ikke* nærmer sig sin afslutning. I den identiske gentagelsen står ordet 'svært' alene, og intonationen er her svagt stigende henover midten af normalregisteret.

Materialet er et subjektivt adjektiv, og reparaturinitieringen kan både problematisere brugen af dette adjektiv om det, som ytringen i sin helhed beskriver, og forholde sig til brugen af adjektivet som ny information der skal bekræftes. Men intonationsbevægelsen i den identiske gentagelse svarer lydligt til de andre opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'), hvor der anmodes om bekræftelse, og modparten svarer i første omgang med at give en bekræftelse. Den første respons følger altså samtalenormerne, idet den er en respons, som minimerer problemkildens karakter til kun at være et auditivt problem, dvs. et opfattelsestjek (Svennevig 2008). Og den tilføjede forklaring kan både skyldes modtagerens undrende mimik og være en selvstændig tilføjelse, der skyldes en revurdering af den interaktionelle kontekst, således at *det er turen som helhed, der er problemet* – idet 'svært' først bliver gentaget, efter anden gang det forekommer. Bs reaktion i linje 12 bekræfter, at der var tale om et (mis)forståelsesproblem.

Intonationsbevægelsen kan stiliseres som:

STÆRKTRYK
svært,

Model 2.4: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Intonationsbevægelsen er, hvad jeg vil karakterisere som en 'normal' stigning – hverken svag eller kraftig – og den omfatter ikke som visse opfattelsestjek en stor del af stemmeregisteret, men ligger i midten af normalregisteret – og den faldende del af intonationsbevægelsen er ikke til stede. At stigningen er mindre prominent, og at den faldende del mangler, kan muligvis forklares ved, at materialet er et enstavelsesord. Der er mindre fonetisk materiale til det prosodiske udtryk. Den lille intonationsstigning midt i normalregisteret kan også være medvirkende til, at den første fortolkning er et opfattelsestjek. Men samtidig taler den forholdsvis lange pause inden den identiske gentagelse (1.0 sek.) samt materialets subjektive karakter også for, at der er tale om *mere end* bare et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.') – dvs. et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.').

I denne sektion har jeg analyseret to uddrag, der viser, hvordan en gentagelse kan få både en bekræftelse og en uddybende forklaring. Den uddybende forklaring kan være et led i en fortsættelse eller en omformulering af noget, der blev sagt i en tidligere tur, uden at en omformulering er efterspurgt af modparten, men kan også skyldes visuelle signaler mellem deltagerne. I uddrag 2.3 ignoreres den uddybende forklaring af modtageren (muligvis fordi den ikke er nødvendig). I uddrag 2.4, hvor den tilføjede forklaring fører til *ny forståelse* hos modtageren, viser det, at den første fortolkning af den identiske gentagelse som værende et opfattelsestjek var forkert – en bekræftelse var ikke tilstrækkelig – det er først, når der er givet en begrundelse, at problemet bliver løst.

Opsummering af identiske gentagelser – opfattelsestjek der får mere respons end en bekræftelse

Ligesom de første tre eksempler er gentagelserne i uddrag 2.3 og 2.4 identiske, og de bliver begge i første omgang behandlet som opfattelsestjek. Men i modsætning til de tidligere eksempler på opfattelsestjek bliver gentagelsen i disse to uddrag efterfølgende behandlet som *mere end* et opfattelsestjek. Jeg vil her diskutere mulige årsager til, at dette sker.

Interaktionelt følger begge gentagelser en ytring, som giver 'ny information' (svarende til i 2.1). Umiddelbart ser det altså ud til, at opfattelsestjek, som først får en bekræftelse, der bagefter uddybes med en forklaring/uddybende information/begrundelse, kun forekommer efter en gentagelse af 'ny information'. Den tilføjede forklaring svarer til det, som er responsen i uddrag 1.2 (og de tilfælde som vil blive analyseret i kapitel 3). Ligesom ved de tidligere tre eksempler er det den andetsprogstalende, der laver den identiske gentagelse, og her er der i begge tilfælde tale om en delvis gentagelse af foregående tur. Kun problemkilden gentages, og der kan komme noget både før og efter dette element. Jeg vil derfor revidere modellen for den stiliserede fremstilling endnu en gang, svarende til:

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X?

Delene i parentes er ikke altid til stede og er ikke nødvendigvis til stede samtidig. Intonationsbevægelsen er i et tilfælde faldende-stigende og i et tilfælde kun stigende, blandt andet på grund af, at materialet i denne identiske gentagelse er et enstavelsesord. Et opfattelsestjek anmoder som sagt om bekræftelse ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.') – dette er den mindst problematiske fortolkning af en reparationitiering – fordi der kun er brug for bekræftelse, og det er som regel det første valg på problemfortolkning, som modtageren vælger, da den ikke tillægger modparten uvidenhed/ikke-forståelse (Svennevig 2008). I uddrag 2.3 kan tilføjelsen ikke forklares med, at problemet ikke er løst med bekræftelsen – den tilføjede forklaring er i stedet en selvstændig udvidelse. Kun i uddrag 2.4 ser vi, at fortolkningen af den identiske gentagelse bliver revideret til at være et forståelsesproblem – bekræftelsen efterfølges af en lang pause, som kan være ledsaget af undrende mimik – og bekræftelsen bliver derfor efterfulgt af en forklaring.

I det følgende eksempel signalerer modparten verbalt, at bekræftelsen ikke er nok, idet der er tale om et forståelsesproblem, og den tilføjede forklaring (i dette tilfælde et kodeskift – en oversættelse af ordet) bliver derfor givet på opfordring.

II. Identiske gentagelser – forståelsesproblem med faldende-stigende intonation (kamufleret som opfattelsestjek?)

Uddrag 2.5

Uddrag 2.5 viser ligesom uddrag 2.4 et eksempel på, at en identisk gentagelse med faldende-stigende intonation i første omgang bliver behandlet som et opfattelsestjek, der anmoder om bekræftelse, men hvor en efterfølgende ”opgraderet” reparaturinitiering viser, at det drejer sig om et forståelsesproblem. Eksemplet er udvalgt for at vise, hvad der sker, når den første fortolkning af en gentagelse ikke løser det problem, der affødte gentagelsen, og det derfor medfører en ny reparaturhandling. (A er indfødt, og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 2.5 [anderledes]

- 1 A: det spændende
 (0.8)
- A: o:::
 (0.3)
- 5 A: o læse ((xxxsk))³⁵
 (0.4)
- B: m[:]
 A: [f]ordi::h
 (0.6)
- 10 A: m: de- det er så anderledes
 (0.7)
- B: anderlede[s]
 A: [a]nderlede[s]
 B: [hv]a
- 15 [bety|d|er] ant-
 A: [d|ifferent]
 (0.2)
- A: d|ifferent
 B: mhm
20 (0.6)

Analyse

A har lige fortalt om et nyt sprogkursus, han har meldt sig til. B har spurgt, hvad han synes om det, og uddrag 2.5 starter, hvor A svarer

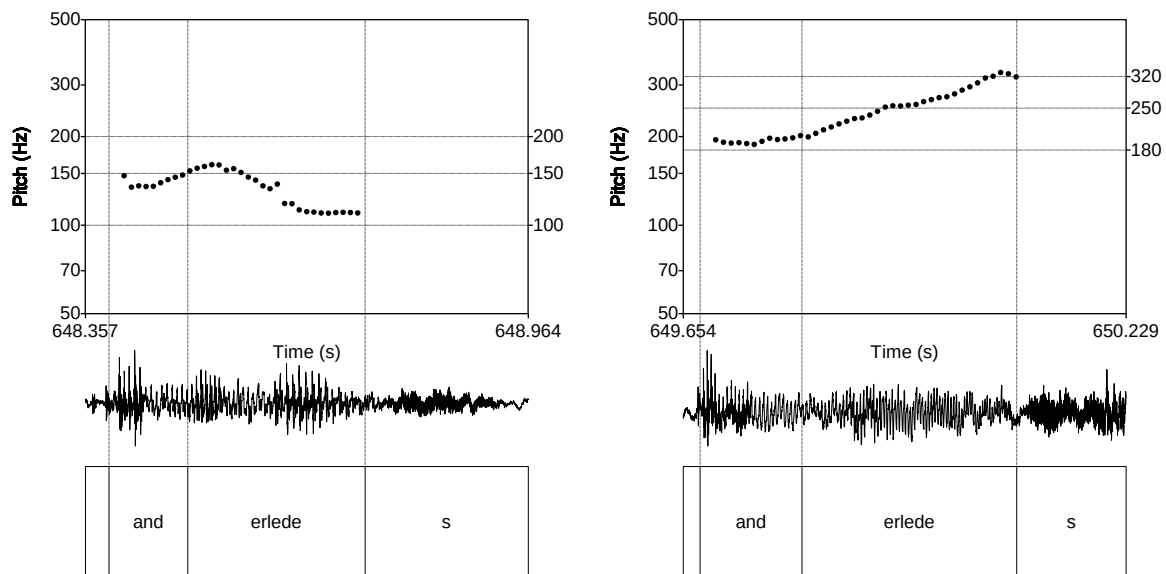
³⁵ ((xxxsk)) anonymiserer et sprog.

på dette spørgsmål. A taler langsomt og tydeligt, muligvis fordi B er andetsprogsnybegynder. As svar er først en subjektiv vurdering (linje 1) – 'det spændende'. Det efterfølges af en pause på 0,8 sekunder. B signalerer ikke modtagelse, men muligvis bruger hun kropssprog til at signalere, at A skal fortsætte. A går tøvende videre (linje 3), og efter en kort pause tilføjer han 'o læse ((xxxsk))' – hvilket gør, at turen høres som afsluttet efter linje 5. B signalerer i linje 7 med en fortsættelsesacceptmarkør, at A kan gå videre. I overlap fortsætter A – stadig med tøvende lydforlængelse – med ordet 'fordi' – hvilket signalerer, at han nu vil begrunde sin subjektive vurdering. Han tøver med at formulere begrundelsen – for udover at 'fordi' i linje 8 trækkes ud, følger der en pause, og selve begrundelsen i linje 10 indeholder både tøven og en selv-reparatur – inden han færdiggør begrundelsen. Turen høres som afsluttet efter ordet 'anderledes'.

Efter 0,7 sekunder gentager B (i linje 12) det sidste ord i As tur – det ord som er kernen i begrundelsen. Dette ord 'anderledes' er ligesom 'svært' i uddrag 2.4 en subjektiv vurdering. Bs gentagelse har stigende intonation, og den lyder som et opfattelsestjek, der anmoder om bekræftelse ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). A gentager straks – med et minimalt turskifte overlap – ordet i linje 13, og blandt andet derfor lyder denne gentagelse som en bekræftelse på opfattelsestjekket. Men den sidste lyd i gentagelsen overlappes af B, der begynder på et spørgsmål i form af spørgeordet 'hva' (linje 14). Det ser ud til, at spørgeordet 'hva' er nok til, at A forstår problemets art – visuelle signaler samt viden om Bs danskniveau kan også være medvirkende til, at A straks forstår at B vil spørge om ordets engelske oversættelse (da det er noget, hun ofte griber til, når hun ikke forstår). I overlap med 'betyder' i Bs spørgsmål giver A hende den engelske oversættelse (linje 16), og B stopper op efter første stavelse af gentagelsen af ordet uden at færdiggøre sit spørgsmål (linje 15). Umiddelbart efter at A har givet oversættelsen, modtager B As engelske oversættelse med ikke-spørgende intonation (linje 18) for at signalere, at hun nu forstår. Denne modtagelse bekræftes af B i linje 19.

I dette eksempel på en identisk gentagelse med faldende-stigende intonation ser vi igen, at gentagelsen laves af den andetsprogstalende. Ligesom i 2.3 er der tale om det ord i turen, der udtrykker en sub-

ektiv vurdering. Jeg her undersøgt intonationsbevægelsen i originalen i linje 10 og i gentagelsen i linje 12 og lavet følgende grafer:

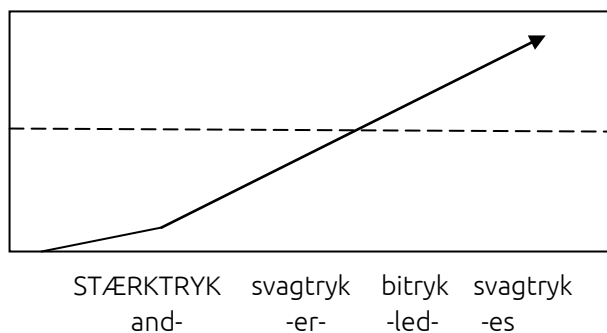

Graf 2.5a og 2.5b

Graf 2.5a viser den relevante del af originalen (ordet 'anderledes') – linje 10, og graf 2.5b viser intonationen i gentagelsen af 'anderledes' – linje 12. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

I originalen er intonationsbevægelsen svagt stigende på stærktrykstavelsen efterfulgt af en faldende bevægelse på de efterfølgende tre stavelser, hvilket svarer fint til, at turen høres som afsluttet med dette ord. Skiftet fra stigende til faldende intonationsbevægelse sker altså, ligesom i originalen i uddrag 2.1, efter stærktrykstavelsen. I gentagelsen derimod er der tale om en kraftigt stigende bevægelse – uden forudgående fald. Stigningen strækker sig igennem hele gentagelsen, hvilket er et lighedspunkt med gentagelsen i uddrag 2.4, men i modsætning til gentagelsen i uddrag 2.4 er der her ikke tale om et enstavelsesord. Derudover strækker stigningen sig også over hele talerens normalregister fra bunden til toppen, hvilket er et lighedspunkt med gentagelsen i uddrag 2.3.

Stiliseret kan gentagelsen derfor fremstilles som følger:

Model 2.5: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Den markante stigning uden en foregående faldende intonationsbevægelse i denne gentagelse er noget nyt i forhold til de tidligere gentagelser. Denne intonationsbevægelse, der benytter sig af hele normalregisterets omfang, bevirker at gentagelsen lyder meget "overrasket". Et lignende lydligt indtryk vil vi se i kapitel 3 – se nærmere uddrag 3.1 – i forbindelse med de stigende-faldende identiske gentagelser, der signalerer forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'), og hvor intonationsbevægelsen somme tider endda kan gå langt udover toppen af normalregisteret.

Men ved at sammenligne de opfattelsestjek som vi har set indtil videre, kan vi se at nogle eksempler lyder "overraskede", og at andre ikke gør det. Udover at uddrag 2.3 og 2.5 lyder tydeligt spørgende, ser det ud til, at de signalerer "overraskelse". Det ser ud til, at den stigende del af intonationsbevægelsen kan tilføje en "overtone" af overraskelse hvis stigningen er meget lang og strækker sig over hele eller det meste af normalregisteret.

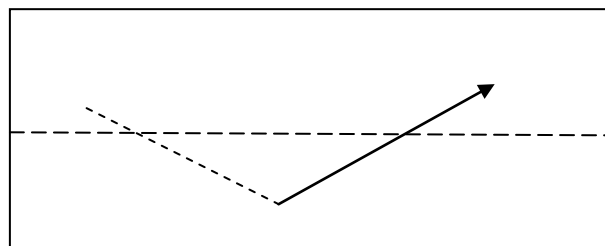
Diskussion af de identiske gentagelser med faldende-stigende intonation

Identiske gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse ser indtil videre ud til at være en handling, der foretages af den andetsprogstalende. Derudover er partielle gentagelser oftere forekommende end fuldstændige gentagelser. Endvidere viser eksempel 2.4 og 2.5, at hvis gentagelsen er et ord, der udtrykker en subjektiv vurdering, kan der råde tvivl om, hvorvidt en bekræftelse er fyldestgørende som respons eller ej. I begge tilfælde er den første respons dog en bekræftelse, dvs. de bliver behandlet som den mindst problematiske reparationinitiering (Svennevig 2008) for derefter at blive revurderet, når det viser sig, at en bekræftelse ikke er tilstrækkelig for at løse "problemet". Som udgangspunkt forholder opfattelsestjek sig altså til problemer med at *høre*:

"An 'organization of repair' operates in conversation, addressed to recurrent problems in speaking, hearing, and understanding." [min fremhævnings]
(Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 361)

Fælles for alle seks eksempler på opfattelsestjek er endvidere en faldende-stigende intonationsbevægelse, som ikke går ud over normalregisteret. Men der er ikke en sammenhæng med originalens intonationsbevægelse.

Med udgangspunkt i disse analyser vil en stiliseret gengivelse af intonationsbevægelsen i opfattelsestjek kunne tegnes sådan:

Model I: Intonationsbevægelsen i opfattelsestjek. Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Her angiver kassen normalregisteret. Den fuldt optrukne del af pilen – den stigende del – er den obligatoriske del af intonationsbevægelsen.

sen – vi så i eksempel 2.4 og 2.5, at den faldende del ikke var til stede. Den stiplede faldende del kan være til stede. Og som vi har set i de øvrige eksempler, kan den være en mere eller mindre tydelig faldende bevægelse. Også dette tyder på, at det er den stigende del, som er vigtigst i fortolkning af noget som et opfattelsestjek. Modellen er derfor et forsøg på at vise en stiliseret intonationsbevægelse ud fra de fem identiske gentagelser med faldende-stigende intonation, som vi indtil videre har set, men samtidig tage højde for, at den faldende del kan være fraværende.

Modellen skal ses som den neutrale udgave af den faldende-stigende intonationsbevægelse. For som vi så det i uddrag 2.3 og 2.5, kan en meget lang stigning op til toppen af normalregisteret tilføje gentagelsen en "overtone" af "overraskelse". Rent interaktionelt ser det ud til, at den faldende-stigende intonationsbevægelse er den mindst problematiserende – den anmoder kun om bekræftelse eller afkræftelse på gentagelsen, og jeg ser den derfor som den 'umarkerede variant', som udfører basis-funktionen i forbindelse med en identisk gentagelse.

Det stiliserede forløb kan beskrives på følgende måde:

A: (xxx)X(xxx)(?)
B: X?

Delene i parentes er ikke altid til stede eller er ikke nødvendigvis til stede samtidig.

Samlet set kan vi opsummere de fem identiske gentagelser med følgende skema:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Normalregister	Eksempel
NNS	Fuld	Præpositions forbindelse	A ³⁶ : xxxX? B: Y? A: Y? B: bekræftelse	Indeni	1.1 [i vandet] linje 7
NNS	Fuld	Nominal frase	A: X B: X? A: bekræftelse	Indeni	2.1 [lille by]
NNS	Partiel	Præpositions forbindelse	A: xxxX? B: X? A: bekræftelse	Indeni	2.2 [i sidste uge]
NNS	Partiel	Proprium	A: xxxX B: X? A: bekræftelse + udvidelse	Indeni	2.3 [exexby]
NNS	Partiel	Subjektivt vurderende adjektiv	A: xxxXxxx B: X? A: bekræftelse + udvidelse	Indeni	2.4 [svært]
NNS	Partiel	Subjektivt vurderende adjektiv	A: xxxX B: X? A: bekræftende gentagelse + [oversættelse]	Indeni	2.5 [anderledes]

Skema 2.1a – Opfattelsestjek

Oversigt og opsummering af uddrag behandlet i første del af kapitel 2.

³⁶ Bemærk, at i disse skematiske opsummeringer bruger jeg personbetegnelserne A og B uafhængigt af uddragene – første person er altid A uanset betegnelsen i uddraget.

Hertil kommer de eksempler, som findes i appendiks B:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Normalregister	Eksempel
NNS	Fuld	Interjektion	A: X B: Y A: Y? B: [visuel bekræftelse] A: okay, Y	Indeni og afslutning lidt udover	2.8 [velbekomme] linje 10
NNS	Partiel	Nomen	A: xxxX B: xxxY A: Y? B: bekræftelse	Indeni	1.3 [historie] linje 29
NNS	Partiel	Tidsadverbial	A: xxxX B: X? A: bekræftelse	Indeni	2.9 [tyve minutter i elleve]
NNS	Fuld	Syntagme	A: X B: Y A: [hva] B: Y A: Y? B: bekræftelse	Indeni	4.6 [ved min mor ikk] linje 27
NNS	Partiel	Subjektivt vurderende adjektiv	A: xxxXxxx B: X? A: bekræftende gentagelse + [oversættelse]	Indeni	2.10 [spændende]
NNS	Fuld	Nomen	A: X B: X? A: bekræftende gentagelse	Indeni, men op til toppen af normalregisteret	2.11 [hygge]
NS	Partiel	Nomen	A: xxxXxxx B: X? A: bekræftende gentagelse + [fremvisning]	I den øvre halvdel og op til toppen af normalregisteret	2.12 [pels]

NNS	Partiel	Verbum	A: xxxXxxx B: X? A: bekræftelse + [oversættelse]	Indeni, men op til toppen af normalregisteret	2.13 [fordel]
NNS	Fuld	Nomen	A: X B: X? A: bekræftelse	Indeni, men op til toppen af normalregisteret og lidt udover	2.14 [brystsvømning]
NNS	Partiel	Kategoriserende adjektiv	A: X B: X? A: bekræftelse	Indeni	2.15 [almindeligt]
NS	Fuld	Syntagma	A: X B: X? A: bekræftelse	Indeni	2.16 [jeg kiggede]

Skema 2.1b – Yderligere opfattelsestjek i kollektionen

Oversigt og opsummering af yderligere uddrag i appendiks B

Fælles for alle gentagelser, der bliver behandlet som opfattelsestjek, er, at deres intonationsbevægelse stort set holder sig inden for normalregisteret. Kun i 2 ud af 17 eksempler bliver handlingen udført af den modersmålstalende. Det er med andre ord en handling, som typisk udføres af den andetsprogtalende. De identiske gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse er interaktionelt interessante, fordi de viser noget om, hvad der er præference for i samtaler. Svennevig 2009 har vist, at forskellige reparaturmetoder har forskellige konsekvenser for samtalen. Det drejer sig om effektivitet over for styring/dominans i samtalen:

1) En identisk gentagelse *lokaliserer problemkilden* meget præcist, hvilket er afgørende for at minimere reparatursekvensen. Dette er i tråd med præferencen for progressivitet (Heritage 2007; Stivers & Robinson 2006).

2) En anden-initieret reparatur *viser respekt* for modparten, idet den giver mulighed for at lave selv-reparatur (Svennevig 2009; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977).

3) Desuden ser det ud til, at den faldende-stigende intonationsbevægelse bruges til at signalere den "mindst problematiske" reparaturinitiering eller *minimere problemkilden*, fordi den kun anmoder om bekræftelse/afkræftelse. Som Svennevig 2008 og Svennevig 2009 har vist, er et auditivt problem mindre ansigtstruende end et forståelsesproblem.

4) Dertil kommer, at det i mine eksempler ser ud til, at den faldende-stigende intonationsbevægelse af modparten (i første omgang) fortolkes som en anmodning om bekræftelse (Svennevig 2008). Det er vigtigt, fordi intonationsbevægelsen i så fald også angiver, *hvordan problemet kan løses hurtigst muligt (løsningsanvisning*; Svennevig 2009: 39) – endnu en gang i tråd med præferencen for progressivitet.

Jeg vil vende tilbage til denne diskussion, når vi har set de modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse. Jeg starter igen med at tage fat i eksempel 1.1 og udvider derfra beskrivelsen.

IV. Modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation

I denne sektion vil jeg igen vende tilbage til uddrag 1.1 og sammenholde dette eksempel på en modificeret gentagelse med yderligere to eksempler, hvor en modificeret gentagelse modtages med en bekræftelse. Jeg vil udbygge min analyse og argumentation for, at den faldende-stigende intonation er et vigtigt element for at handlingen fortolkes som et erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'), og for at den bliver modtaget med en bekræftelse, svarende til i uddrag 1.1.

Jeg gengiver her et meget forkortet uddrag af de centrale dele af uddrag 1.1 – med fokus på erstatningsforslaget:

	A:	i: d <u>i</u> : n v <u>a</u> ndet?	
		(0.5)	
5	B:	i v<u>a</u>ndet?	Erstatningsforslag
		(0.2)	
	A:	i v <u>a</u> ndet?	Opfattelsetjek
	B:	jah	Bekræftelse

Erstatningsforslaget forholder sig til præferencen for progressivitet, idet det foreslår en løsning på problemet – *løsningsforslag* (Svennevig 2009: 39). Samtidig viser erstatningsforslaget respekt for modparten, idet det giver mulighed for modparten at afvise forslaget, og det følger dermed også præferencen for selv-reparatur (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Svennevig 2009 har lavet en skala over forskellige reparationstypers trussel mod modpartens ansigt:

- "1 *Uttrykke manglende hørsel (<<hva sa du?>>): liten trussel mot eget ansikt.*
 - 2 *Framsette mulig fortolkning av samtalepartnerens ytring (<<du har ikke benyttet deg av kommunens tilbud?>>): liten trussel mot eget/annens ansikt*
 - 3 *Uttrykke manglende forståelse (<<hva mener du?>>): moderat trussel mot eget/annens ansikt*
 - 4 *Korrigere samtalepartnerens ytring (<<kommunen heter det>>): stor trussel mot annens ansikt"*
- (Svennevig 2009: 41)

Mine erstatningsforslag hører hjemme i kategori 2 på skalaen, idet erstatningen udtrykker en fortolkning af den del af foregående tur, som ikke umiddelbart giver mening for modtageren.

Samtidig gives der et løsningsforslag – som er det højeste på skalaen over reparationinitieringers løsningspotentiale:

- "1 *Ikke-specifikke problemindikatorer: indikerer forekomsten av et problem*
 - 2 *Lokaliserende problemindikatorer: lokaliserer hvor i forrige ytring problemet er*
 - 3 *Identtificerende problemindikatorer: angir årsaken til problemet*
 - 4 *Løsningsanvisninger: angir hvordan problemet kan løses*
 - 5 *Løsningsforslag: presenterer kandidater til løsning av problemet"*
- (Svennevig 2009: 39)

Formålet med uddrag 2.6 og 2.7 er at vise to andre modificerede gentagelser af en problemkilde i foregående tur. De efterfølges ikke kun af en bekræftelse, men også af en bekræftende udførelse i form af en identisk gentagelse af foregående turs modificerede gentagelse. Den tilføjede bekræftende udførelse kunne tyde på, at modtageren også viser sin orientering mod erstatningsforslaget som modpartens hjælp i situationen og derfor samtidig vil vise sin forståelse (Svennevig 2005: 37).

Uddrag 2.6

I uddrag 2.6 er gentagelsen modificeret, men udpeger alligevel et bestemt ord i foregående tur, da begge tilhører samme grammatiske kategori. Det udpegede ord bliver erstattet – men erstatningen er kun et forslag, og i kraft af den faldende-stigende intonation lyder det, som om den anmoder om en bekræftelse på, at forslaget er det, som modparten ville sige ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Modtageren – den andetsprogstalende – bekræfter ikke kun, men forholder sig som en andetsprogstalende med fokus på sproget til erstatningsforslaget ved at gentage det – en såkaldt 'demonstreret bekræftelse' (*demonstrated confirmation*; (Sacks 1992/1995 Vol.2: 141-142; Schegloff 1982; *eksplisitt eller implicitt framvisning av forståelse*; Svennevig 2005: 37)). Med dette eksempel vil jeg vise, hvordan den *faldende-stigende intonation i kombination med en modifikation* fungerer som en reparationitiering på noget i foregående tur, men samtidig lader det være op til modtageren at acceptere erstatningsforslaget. (A er ikke-indfødt, B er indfødt.)

Uddrag 2.6 [hvornår]

1	A: hvo::h
(1.6)
	A: v <u>i</u> l: du::
(3.8)
5	A: g a ::? (.) hehe
(0.5)
	A: ah te ((<u>ex</u> exby))
(0.7)
	→ B: hvorn <u>a</u> r?
(0.2)
10	

- A: jah (.) hvornår,
(0.2)
B: m::eh
(.)
15 B: det er ikk- det ved jeg
ikke helt endnu
(0.3)

Analyse

I dette uddrag er A i gang med at spørge B om hans planer for weekenden. A behersker endnu kun lidt dansk og signalerer ved hjælp af tøven og lange pauser flere gange undervejs i spørgsmålet, at hun er usikker omkring sine formuleringer (linje 1-7). Men også den kraftigt stigende intonation på 'gå' samt de efterfølgende generte latterstavelser – i linje 5 – signalerer hendes usikkerhed omkring formuleringen. De tur-interne pauser er markant lange (linje 2 og 4), men B giver sandsynligvis A ekstra tid for at A – som andetsprogsnybegynder – skal have en mulighed for at prøve at formulere sig. Alt i alt signalerer formatet dog en invitation til B om at hjælpe med formuleringerne (Brouwer 2003b), således at spørgsmålet bliver tydeligt nok til at kunne besvares. Men da det usikre er gennemgående, og da turen heller ikke giver mening, skal B selv finde ud af, hvilket problem han skal hjælpe med at løse for at kunne svare på As spørgsmål. På den ene side bruger A noget, der lyder som en udgave af spørgeordet 'hvor' – hvilket indikerer sted, på den anden side 'gå' (formodentlig oversættelses-kodeskift fra hendes modersmål) som indikerer bevægelse, og 'te ((by))' som er retningsangivende. To dele indikerer altså 'retning/bevægelse' og en del 'sted'.

Den efterfølgende pause er på 0,7 sekund, inden B griber til handling. Han har dermed givet hende selv mulighed for at reparere. Dernæst vælger B at initiere reparation i forhold til spørgeordet i linje 9. Problemkilden er her altså ikke placeret i slutningen af foregående tur – som vi ellers har set det – men faktisk i begyndelsen. B bruger et andet spørgeord (dvs. samme grammatiske ordkategori) til at udpege, at der er noget problematisk ved det spørgeord, som blev brugt (Schegloff 2000a). Det signalerer samtidig, at han formodentlig opfattede det første ord i As tur som spørgeordet 'hvor'. Hans 'hvornår' er et forslag til, hvad hun kan mene, og det passer bedre til resten af hendes tur. Det er derfor, jeg ser det som en modificeret

gentagelse, hvor det i kraft af den delvist ændrede form samtidig ligner det oprindelige spørgeord og peger på det som problemkilden. Forslaget bliver dermed et erstatningsforslag til det oprindelige spørgeord. Samtidig bevirker den faldende-stigende intonation, som stiger til toppen af normalregisteret, at det lyder som et temmelig usikkert erstatningsforslag, svarende til parafrasen: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'. B lyder, som om han tilbyder det nye ord til A, for at hun kan bekræfte eller afkræfte hans forståelse af hendes spørgsmål. Den faldende-stigende intonationsbevægelse i erstatningsforslaget afspejler det kognitive arbejde, som det har krævet for den modersmålstalende at fortolke det problematiske ord. Den faldende-stigende intonation indikerer, at det er et forslag, der skal bekræftes – det skaber altså relevans for bekræftelse, og man kan sige, at den faldende-stigende intonation gør, at forslaget samtidig er 'prøvemarkeret' (*trymarked*; Sacks & Schegloff 1979). As bekræftelse er ydermere en forudsætning for, at B kan besvare As spørgsmål forud for den indskudte sekvens.

B vælger at lave en dobbelt bekræftelse i linje 11, både med et 'ja' – en såkaldt 'hævdet bekræftelse' (*claimed confirmation*; Sacks 1992/1995 Vol.2: 141-142; Schegloff 1982; *hevdet forståelse*; Svennevig 2005) – og med en gentagelse – en demonstreret bekræftelse. Sammen viser de to bekræftelser, at hun forstår, og at hun bekræfter den modificerede gentagelse som et korrekt erstatningsforslag af spørgeordet 'hvor' i hendes foregående tur. Denne dobbelte bekræftelse – hvor gentagelsen ligger ud over, hvad der er nødvendigt for den fælles forståelse (og derfor bryder med præferencen for progressivitet) – signalerer også, at hendes fokus samtidig er på det sproglige aspekt (Theodórsdóttir 2010; *doing learning* – Firth & Wagner 2007: 811). Hendes tur afslutter reparationsekvensen, og i sin næste tur (linje 13-16) besvarer B tøvende As spørgsmål. Set overordnet bliver reparationsekvensen i dette tilfælde en indskudt sekvens (pga. den foregående 1. par-del i forhold til samtalen som helhed), idet B først laver et reparaturforslag til spørgsmålet i stedet for at besvare det.

Der er to elementer i dette, som gør, at det er relevant at henvise til Kurhila forskning. For det første har Kurhila fundet, at 'problemkilder' (*repairables*; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977) ofte er markeret

med usikkerhed ved hjælp af omstart, lydforlængelse, tøvelyd, stigende intonation og/eller latterstemme:

"Uncertainty in repairables is marked e.g. with re-starts, sound stretches, hesitation sounds, rising intonation and laughter."

(Kurhila 2003: 100)

Og når den andetsprogtalende viser usikkerhed, åbner det op for den modersmåltalendes hjælp:

"There is, however, one environment where the deviations recurrently are corrected by the NSs. This environment is the turn subsequent to a hesitant-framed turn by the NSS. That is, the NSs do corrections after the NNSs have displayed uncertainty about their utterance formulation [...]"

(Kurhila 2001: 1100)

For det andet forårsager denne form for reparation kun en kortvarig afbrydelse af samtalen – den sker *en passant* og accepteres uden videre af NNS:

"The sequences in the first group represent the "core" cases of correction: the NS substitutes a deficient linguistic term for the standard, without hedging the repair turn. After such a turn, the NNS immediately repeats and confirms the repair. In the second group, the NS does the repair more cautiously [...] but the NNSs still treat the turns as doing a correction. Instead of just confirming the repairs, the NNSs also repeat them. In these cases, the non-native speakers orient to the difference between the repairable and the repair and, hence to the activity of correcting, by exposing their acknowledgement of the modification. This repair type, although overt, is economical: the participants can return to the talk in which they are engaged after a minimum disruption. The NS can be said to do the repair en passant, without any delay or hedging, almost

*as a side remark. Also the NNS accepts the correction
as being self-evidently right [...]*

(Kurhila 2003: 107)

Selv-initieringen i problemturen gør sproglig hjælp relevant og "til-
ladt", og reparationsekvensen kan holdes på et minimum i samtalen.

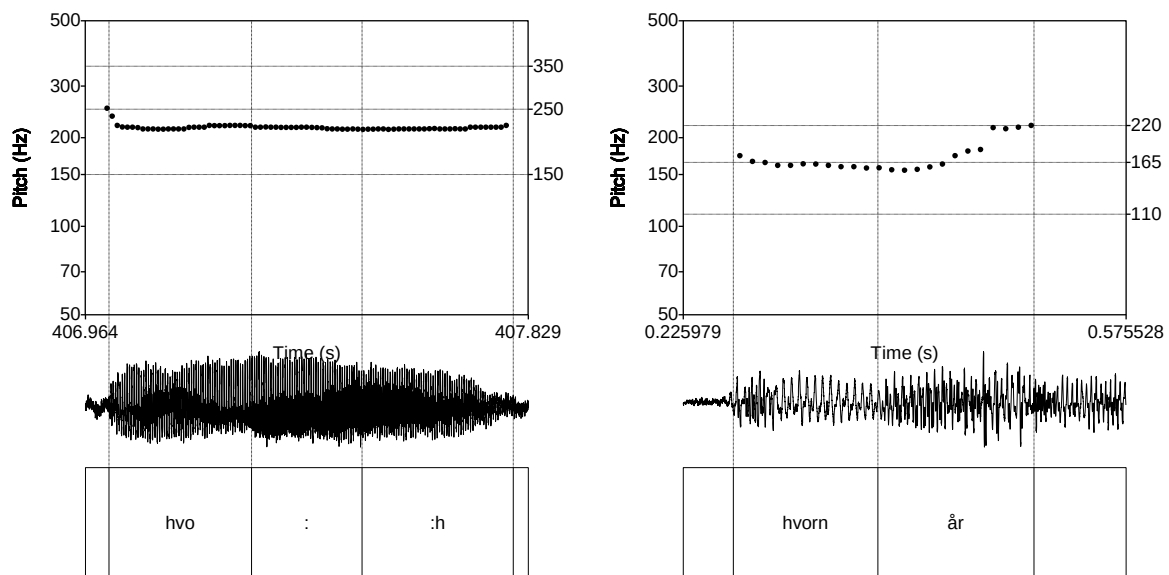
Det er nu tid til at se nærmere på intonationsbevægelserne. De cen-
trale ture for min intonationsanalyse består i dette tilfælde af en tur,
der indeholder en "fejl", og som samtidigt er en 1. par-del af et nær-
hedspar (erstatningsforslag), dvs.:

Originalen:

Den del af foregående tur som forårsager reparationinitieringen

1. par-del i form af en modificeret gentagelse af problemkilden
– et erstatningsforslag – med faldende-stigende intonation

Praat-analyserne viste følgende intonationskonturer af hhv. origina-
len og 1. par-delens gentagelse:

Graf 2.6a og 2.6b

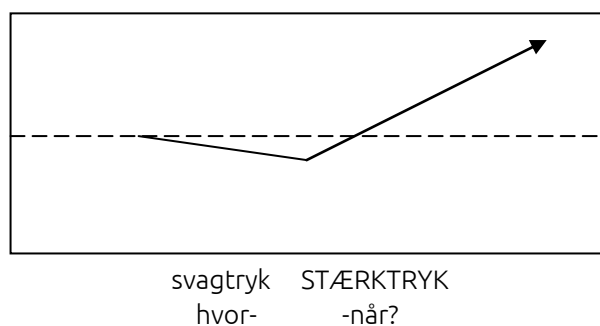
Graf 2.6a viser intonationskonturen i den tøvende original – linje 1, og graf 2.6b
viser intonationen i erstatningsforslaget, den modificerede gentagelse i 1. par-

delen – linje 9. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Originalens indhold er påfaldende udstrakt i tid (0,865 sekund), og det afspejler den meget tøvende forlængelse, som man kan høre i udtalen. Det er også markant, at intonationsniveauet ligger jævnt en anelse under registermidten som en slags "neutral" udtale, der ikke lyder, som om den signalerer en bestemt handling i sig selv. Denne meget tøvende udtale kan være medvirkende til at invitere den modersmålstalende til at give et erstatningsforslag (Kurahila 2001: 1100).

1. par-delen falder ganske svagt fra midten af registeret i første stavelse, og den når bunden i starten af den trykstærke stavelse. I den trykstærke stavelse starter stigningen, hvorefter intonationen stiger relativt kraftigt, og den når toppen af normalregisteret i slutningen af anden stavelse. Placeringen af retningsskiftet fra faldende til stigende bevægelse i forhold til trykmønsteret svarer med andre ord til det, vi så i de identiske gentagelser, der anmoder om bekræftelse. Umiddelbart ser det ud til, at intonationen ligner den, der blev beskrevet i forbindelse med gentagelsen i uddrag 1.1.

Den stiliserede fremstilling bliver derfor:

Model 2.6: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Kombinationen af faldende-stigende intonation (hvor stigningen sker i løbet af den sidste trykstærke stavelse) og en modificeret gentagelse (ændret leksikalsk form) bliver med andre ord behandlet af modtageren som et erstatningsforslag – et erstatningsforslag, som, fordi

det netop er et *forslag*, skal *accepteres* og *bekræftes* af modtageren. Den faldende-stigende intonation bliver fortolket som en anmodning om bekræftelse. Reparatursekvensen med de to par-dele er samtidig en forudsætning for, at B kan svare på As spørgsmål. Og som noget nyt i forhold til de identiske gentagelser er det ligesom i uddrag 1.1 den modersmålstalende, der reparationer initierer.

Også i det næste uddrag er det den modersmålstalende, som laver den modificerede gentagelse – et erstatningsforslag – med faldende-stigende intonationsbevægelse.

Uddrag 2.7

Uddrag 2.7 viser endnu et tilfælde, hvor en modificeret gentagelse bliver fortolket som et erstatningsforslag: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'. Erstatningsforslaget foreslår her en løsning på et problem i foregående tur – og modtageren svarer med en bekræftende gentagelse. Også i dette tilfælde er det den modersmålstalende, som giver erstatningsforslaget. I denne interaktionelle kontekst ville det også have været muligt for den modersmålstalende at lave en reel erstatning (rettelse) svarende til: 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'. Så eksemplet er samtidig udvalgt, fordi det viser, at ved at bruge et erstatningsforslag undgår den indfødte taler at påtage sig rollen som "reparatør" og dermed at true den andetsprogstalendes ansigt (Svennevig 2009: 41). (A er ikke-indfødt, og B er indfødt.)

Uddrag 2.7 [i morgen aften]

1	A:	i::h (.) hvornår skal du
komme hjem,
(1.7)
	B:	e[:hm:]
5	A:	[e:hm]
(0.5)
	A:	~i:e::h~ aften i morgen?
(0.5)
	A:	¥e:.he
10	%com:	((samtidig latter-stemme))
	→ B:	eh he[he he he] i morgen aften,

	A:	[.hhh hhh HE]
		(0.2)
15	A:	i morgen <u>a</u> ften,
		(0.2)
	B:	e:hm::
		(2.4)
	B:	jeg kommer h <u>j</u> em ve en:
		(1.8)
20	B:	f <u>i</u> retid
		(0.9)
	A:	jah
		(0.4)
	B:	°°jah°°
25		(1.1)

Analyse

Hvor uddraget starter, stiller A et spørgsmål til B. Spørgsmålet er ikke umiddelbart ufuldstændigt, om end verbaltempus er forkert – fremtid (med 'skal' i stedet for 'vil') i stedet for nutid. Men vigtigst – da der i det foregående ikke har været nævnt en tidsmæssig placering for handlingen (som derfor heller ikke kan være underforstået i spørgsmålet), er det ikke muligt at besvare spørgsmålet efter linje 2, dvs. der er projiceret noget mere, inden turen udgør en mulig syntaktisk afsluttet handling (Ford & Thompson 1996; Steensig 2001). Det overgangsrelevante sted er med andre ord endnu ikke indtruffet, og prosodisk lyder turen også uafsluttet. B tager heller ikke turen og afventer højst sandsynligt, at A gør spørgsmålet færdigt (med en form for tidsudtryk), som gør det muligt for B at svare – det forsinkede svar signalerer et problem mht. spørgsmålets indhold eller udformning, og det giver A endnu en mulighed for selv-reparatur:

"[...] other-initiations regularly are withheld a bit PAST the possible completion of trouble-source turn; [...] providing an 'extra' opportunity, in an expanded transition space, for speaker of trouble-source to self-initiate repair."

(Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 374)

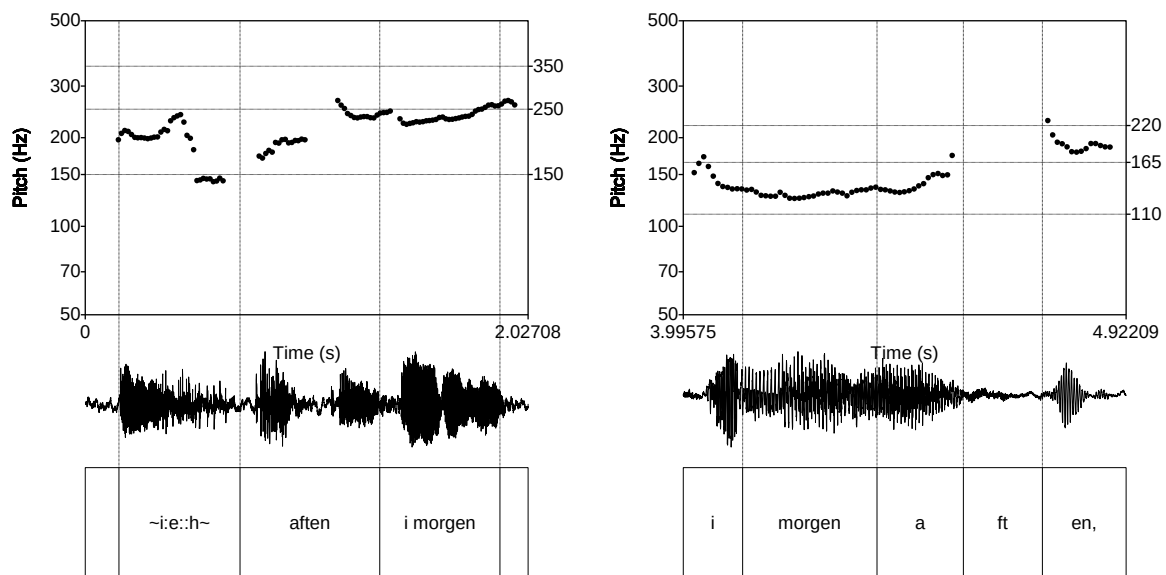
Efter 1,7 sekunder, hvor A ikke giver tegn til at ville gå videre, tager B turen med en tøvelyd i linje 4. Den forsinkede og tøvende start er første indikation på, at B har et problem med spørgsmålets indhold

eller udformning. I overlap med Bs tøvelyd tøver A også og går efter en kort pause (0,5 sekunder) videre med et forsigtigt forsøg på at udtrykke den tidsmæssige specificering, der manglede i linje 1-2. Hendes forsøg i linje 7 siges med lydforlængelse og knirkestemme samt to gange faldende-stigende intonation. Denne intonation ligner originalen i uddrag 1.1, og som selv-initiering kan den være en anmodning om enten at bekræfte, at det A siger, er rigtigt ('Siger jeg X rigtigt? Du skal blot bekræfte eller afkræfte'), eller at B skal hjælpe med at få formuleringen af tidsudtrykket på plads (Brouwer 2003b). Alt i alt lyder linje 7 meget tøvende, og den signalerer, at A er usikker på, om hun udtrykker sig rigtigt. Efter endnu en kort pause (0,5 sekunder) laver A i linje 9 en kombination af starten på en tøvelyd og et lille latterudbrud, som signalerer usikkerhed, og som igen inviterer B til at hjælpe hende. Hendes latterstemme inviterer også B til at grine med (Jefferson 1979). Da B tager turen i linje 11, indleder han med latterstavelser. Hans latter bliver overlappet af, at A suger luft ind, puster ud og afslutter med en enkelt latterstavelse (linje 12). Bs fortsatte tur – linje 11 – består af en modificeret gentagelse af det, A sagde i linje 7. Den delvist ændrede form er samtidig identisk nok til, at den udpeger det tidsudtryk, som voldte A problemer. Intonationen er svagt faldende efterfulgt af en stigning fra bitryksstavelsen ('mor-') over stærktryksstavelsen ('af-') og den afsluttende svagtryksstavelse ('-ten').

I linje 14 behandler A den modificerede gentagelse som et erstatningsforslag, der anmoder om bekræftelse, for As respons er en identisk gentagelse af Bs modificerede gentagelse, og hun viser dermed accept og forståelse (Svennevig 2005: 37) – og gentagelsen lyder bekræftende i kraft af den stigende-faldende intonation. Det, at A ikke blot bekræfter med et 'jah', men rent faktisk gentager den modificerede gentagelse, viser at hun som andetsprogsnybegyndere fokuserer på det sproglige udtryk (Theodórsdóttir 2010; *doing learning* – Firth & Wagner 2007: 811). Intonationen lyder, som om den på samme tid bekræfter Bs erstatningsforslag og reparerer på den forkerte formulering i linje 7. A fortolker med andre ord Bs erstatningsforslag som noget, der anmoder om en bekræftelse i tråd med: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'. Umiddelbart efter As bekræftelse tager B turen med en tøvelyd (linje 16). Men Bs egentlige svar kommer først 2,4 sekunder senere (linje 18-

20), og det virker derfor i denne kontekst, som om B har brug for at tænke sig om, inden han svarer. I linje 18 svarer B med en næsten fuldstændig tur. Dog tøver han og stopper op lige efter den præposition + ubestemte artikel der angiver tidsmæssig "omtrentlighed". Hans svar er med andre ord ufuldstændigt, og A afventer en fortsættelse, der vil føre turen til et overgangsrelevant sted. Han viser, at svaret er på vej, men at han skal tænke sig om. Først efter en lang *tur-intern pause* (1,8 sekunder; Steensig 2001: 65) afslutter B turen i linje 20 med selve klokkeslættet (der er angivet som et omtrentligt tidspunkt). Også den tur-interne pause indikerer, at B havde brug for at tænke sig om, inden han kunne svare. En *tur-intern pause* kan altså markant overskride normal standardlængde for pauser mellem ture, hvis turen eller turkonstruktionsenheden tydeligt høres som uafsluttet. A modtager Bs svar i linje 22 med et 'jah' efter en pause på 0,9 sekund. B gentager As 'jah' lavmælt i linje 24 – som en genbekræftelse af sit eget svar og As modtagelse, hvilket signalerer, at det er på plads og afsluttet.

I forhold til intonationsanalysen er det linje 7 (originalen) og linje 11 (den modificerede gentagelse), der er relevante her.

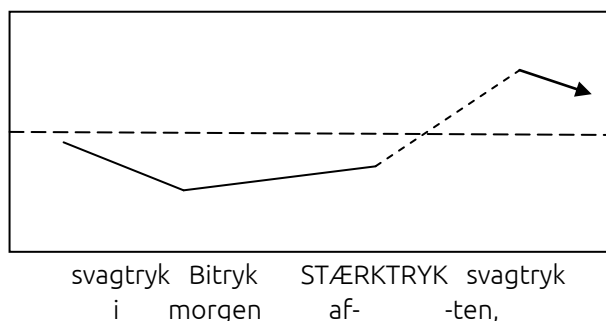

Graf 2.7a og 2.7b

Graf 2.7a viser originalens intonationsbevægelse (linje 7), og graf 2.7b viser gentagelsens intonationsbevægelse (linje 11). De fuldt optrukne tværstreger angiver top og bund i talernes normalregister samt midterlejet i normalregisteret. I forbindelse

med tryktildeling elideres den anden stavelse af 'morgen', sådan at ordet bliver et enstavelsesord. Derfor er gentagelsen tidsmæssigt kortere.

Originalen har to stærktryk, hvorimod gentagelsen har enhedstryk – der er tale om et fast tidsudtryk – en betydningsmæssig og grammatisk helhed. Originalens intonation falder fra den lavere halvdel af normalregisteret ned til bunden af normalregisteret i forbindelse med knirkestemmen i tøvetyden, men stiger derpå til midten af normalregisteret, hvor bevægelsen går ligeud og lyder som en slags "neutral" tøven. Denne ligeud bevægelse svarer til intonationsbevægelsen i den tøvende original i eksempel 2.6. I gentagelsen er der en markant anderledes intonationsbevægelse, idet intonationen falder til et lavt niveau i normalregisteret og dernæst går ligeud indtil starten af den sidste trykstærke vokal 'a' i 'aften'. Fra denne vokal og indtil gentagelsens slutning stiger intonationen kraftigt til midten af den øverste halvdel af normalregisteret. Gentagelsen benytter en større del af normalregisteret end gentagelsen i eksempel 2.6. Men stigningen fra starten af den sidste trykstærke vokal til gentagelsens slutning svarer til eksempel 2.6.

Model 2.7: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele. I forbindelse med tryktildeling elideres den anden stavelse af 'morgen' sådan at ordet bliver et enstavelsesord.

Ligesom i eksempel 2.6 reparerer initieres der på en del af et spørgsmål, hvilket åbner for en indskudt sekvens. Fælles for begge disse eksempler er også, at originalen fremføres meget tøvende og med faldende-stigende intonation, svarende til en selv-initiering ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig'). En

tøvende fremførelse – usikkerhedssignalering – åbner som tidligere nævnt op for, at den modersmålstalende involverer sig som ekspert – enten med et erstatningsforslag eller med en erstatning (Kurhila 2001; 2003).

Kort opsummering af de modificerede gentagelser indtil videre

I uddrag 1.1, 2.6 og 2.7 er de modificerede gentagelser den modersmålstalendes forsøg på at foreslå en løsning på det sproglige problem, som formuleringen af den foregående tur volder den andetsprogstalende. I alle tre uddrag har den andetsprogstalende brugt selv-initiering til at signalere, at den modersmålstalende kan tilbyde hjælp. Dertil kommer intonationsbevægelsen i den modificerede gentagelse. Den faldende-stigende intonationsbevægelse i erstatningsforslaget modererer handlingen, så den lyder mere forsigtig, og den spejler altså ikke en evt. faldende-stigende intonationsbevægelse i originalen (men for en undtagelse se uddrag 2.8). I uddrag 2.6 og 2.7 bevirker problemet med formuleringen af en tur, at den modersmålstalende har svært ved eller slet ikke kan besvare den foregående turs spørgsmål, inden problemet er løst. I disse to tilfælde bliver reparationsekvensen derfor en indskudt sekvens. I alle tre tilfælde modtages de modificerede gentagelser med en hævdet bekræftelse (i form af en minimal respons – fx 'jah') – og/eller en demonstreret bekræftelse (i form af en gentagelse hvormed der demonstreres forståelse). Den andetsprogstalende fortolker altså erstatningerne som forslag, til hvad der kan være ment ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Som forslag skal de derfor bekræftes (som værende rigtige) eller afkræftes (afvises som værende forkerte) af den andetsprogstalende. Det er på grundlag af denne fortolkning, at jeg har defineret dem som erstatningsforslag. Dog er det påfaldende, at de får en dobbelt (hævdet og demonstreret) bekræftelse. Theodórsdóttir 2010 og 2011b har vist, at dette er typisk for andetsprogsnybegyndere, idet de har et dobbelt fokus – indholdet og det sproglige udtryk. Det ser ud til, at det sproglige fokus "tilsidesætter" præferencen for progressivitet, som ellers gælder idet en hævdet bekræftelse er tilstrækkeligt for den fælles forståelse.

Men som jeg viste i forbindelse med uddrag 1.1, fandt jeg også erstatningsforslag efterfulgt af en identisk gentagelse, hvor den identiske gentagelse ikke bekræftede (og afsluttede reparationsekvensen), men anmodede om bekræftelse og dermed indledte endnu en reparationsekvens i reparationsekvensen, svarende til et opfattelsetjek: 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.' (kort tilbageblik til forløbet i linje 7-8 i uddrag 1.1).

5 B: i vandet?	Erstatningsforslag
(0.2)	
A: i vandet?	Opfattelsetjek
B: jah	

Et lignende forløb vil jeg se nærmere på i forbindelse med uddrag 2.8 i næste sektion.

V. Pragmatisk modificeret gentagelse med faldende-stigende intonation
Et erstatningsforslag kan udformes på en måde, så det ikke kun er et forslag, der anmoder om bekræftelse, men samtidig viser modparten, at det er en "humoristisk forklædt" reparation (erstatning eller rettelse), som skal udføres (svarende til eksemplerne i kapitel 4). Dette vil jeg vise i det næste uddrag, hvor et erstatningsforslag er udformet som en anmodning om bekræftelse, men hvor der snarere er tale om en erstatning, som derfor bagefter får en tilføjet gentagelse, som udfører reparationen, svarende til at erstatningsforslaget i stedet var en erstatning – (anden-initieret anden-reparation; sml. uddrag 1.3).

Uddrag 2.8 er udvalgt, fordi det adskiller sig fra de tidligere modificerede gentagelser ved, at modifikationen her ikke er af grammatisk/leksikalsk art, men af pragmatisk art. Det betyder, at erstatningsforslaget ikke er leksikalsk beslægtet med det, som det erstatter, men derimod pragmatisk/situationsmæssigt beslægtet med hensyn til betydning og/eller kontekst. Problemkilden og erstatningsforslaget hører til de sproghandlingsudtryk, som man kalder 'performative rutineformler' (Hansen & Heltoft 2011: 1133)

Uddrag 2.8

Uddrag 2.8 er udvalgt, fordi den modificerede gentagelse først efterfølges af et opfattelsestjek og dernæst af en reparaturudførelse. Bekræftelsen på opfattelsestjekket er i dette uddrag ikke synlig i datauddraget, men er muligvis til stede non-verbalt. Det lyder, som om erstatningsforslaget ikke kun fortolkes som et forslag til erstatning i modsætning til de tidligere uddrag, men som en "mildere" form for rettelse som er prosodisk forklædt i den interaktionelle kontekst. Eksemplet er desuden udvalgt, fordi det viser, hvordan en modifikation – hvor materialet hverken er leksikalsk eller grammatisk beslægtet kombineret med en intonationsbevægelse, der lyder som et intonationsmæssigt ekko af problemkilden (dvs. som ikke har gentagelsens leksikalske form, men som efterligner det prosodiske udtryk) – kan udpege problemkilden netop i kraft af intonationsbevægelsen i den interaktionelle kontekst.

(A og C er indfødte, og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 2.8 [velbekomme]

1	A: men <u>ta</u> k for <u>ma</u> d
(0.5)
	A: det var <u>dejl</u> igt ^{s37}
(0.5)
5	B: værs: (.) <u>go</u>
(1.0)
	→ A: [velbekomme]
B: [det var så] ° <u>li</u> dt°
(0.4)
10	B: <u>velbekomme</u>
(0.7)
	B: <u>okay</u>
(0.2)
	B: <u>velbekomme</u>
(0.3)
15	A: <u>eh</u> hehe[<u>he</u>]
C: [he]
(0.4)

³⁷ t^s angiver en affrikeret udtale af 't'.

Analyse

I uddrag 2.8 er de tre deltagere ved at rydde af bordet, efter at de har spist hjemme hos B. Hvor uddraget starter, takker A for mad og tilføjer, at 'det var dejligt' med et stiliseret tonefald (linje 3). Et stiliseret tonefald bruges typisk i forbindelse med dagligdags ritualiserede handlinger.

"What is signaled by this intonation is the implication that the message is in some sense predictable, stylized, part of a stereotyped exchange or announcement."

(Ladd 1978: 520)

Eller med Brazils ord:

"These are not my words addressed particularly to you on this occasion; they are rather a routine performance whose appropriateness to our present situation we both recognise."

(Brazil 1997: 136)

Det lyder lidt, som om hun "leger selskab". Dermed lægger hun muligvis op til, at B (som har lavet maden) kan "spille værtinde" i sin respons. Bs svar i linje 5 er en tilsvarende stiliseret udgave af 'værsgo' (hvilket er det pragmatisk korrekte svar på et andet skandinavisk sprog, som B behersker). Hun viser altså med stemmen sin orientering mod, at de "leger" (sml. Szczepek 2003). Men det sproghandlingsudtryk hun bruger er uidiomatisk på dansk efter 'tak for mad'. 'Værsgo' bruges på dansk kun til at give/tilbyde nogen noget. Bs svar afslutter det nærhedspar, som A startede med (linje 1-3). Der følger en pause på 1,0 sekund i linje 6. Men måske har B (evt. i kraft af visuelle signaler fra de andre) opfattet, at der er noget problematisk med hendes tur i linje 5. Eller også hører B den manglende modtagelse/fortsættelse som en indikation på, at der er noget, hun skal gøre anderledes, for hun tilføjer endnu en afsluttende 2. par-del i form af et sproghandlingsudtryk (linje 8) (som også er forkert) i overlap med As erstatningsforslag (linje 7). Den nye 2. par-del lyder som et forsøg på selv-reparatur. De første to stiliserede handlinger er i rytme med hinanden. Erstatningsforslaget bryder rytmen, idet pausen er dobbelt så lang – og det er med til at signalere reparatur.

Couper-Kuhlen har vist, at når rytmen i samtalen brydes, bliver problemkilden synlig, som noget der skal gøres noget ved:

"[...] an interlocutor in whose interest it is to have a problem glossed as a noticeable problem, as one which requires resolving on-the-record, can do so by using a rhythmically non-integrated format in initiating repair." [forfatterens fremhævningsmarkering]

(Couper-Kuhlen 1992: 354)

Hellermann 2003 har desuden vist, hvordan en forsinket modtagelse fra lærerens side i klasseværelseskommunikation (*delayed evaluation*) automatisk fortolkes som en *negativ* modtagelse (*negative evaluation*), dvs. der er noget forkert i det svar, som ikke bliver modtaget.

As erstatningsforslag er tydeligt forsinket, hvilket gør, at det lyder markeret. Men det har faldende-stigende intonation i lighed med de andre erstatningsforslag. Og intonationen bliver her central for fortolkningen. Da der leksikalsk er tale om et helt andet ord, signaleres erstatningen ikke ved hjælp af en leksikalsk modifikation. I dette tilfælde er der tale om en *pragmatisk* modifikation – den forkerte høflighedsfrase erstattes med den korrekte. Derfor er den faldende-stigende intonation i dette tilfælde et ekko, der "afspiller" originalens intonation, og som samtidig viser, hvordan handlingen skulle have været udført i linje 5 (som om den var en del af værtinde-gæst legen), samtidig med at den foreslår eller udfører reparation. Som Couper-Kuhlen 1996 har vist, kan prosodisk imitation bruges til at kommentere kritisk på det, der gentages.

Det manglende leksikalske forhold mellem problemkilden og den modificerede gentagelse gør, at B kan være i tvivl, om det er et erstatningsforslag eller en næste/anden handling. Det er muligvis dette, som intonationen kompenserer for ved at "afspille" intonationen i den handling, den erstatter (sml. Szczepek 2001). Bs modtagelse – i linje 10 – i form af en identisk gentagelse med faldende-stigende intonation tyder på, at B fortolker As tur som en modificeret gentagelse, som hun skal forholde sig til. Intonationen i den identiske gentagelse er ikke stileret – og det viser, at hun er trådt ud af "selskabslegen". Hendes modtagelse udfører tydeligvis et lidt overrasket op-

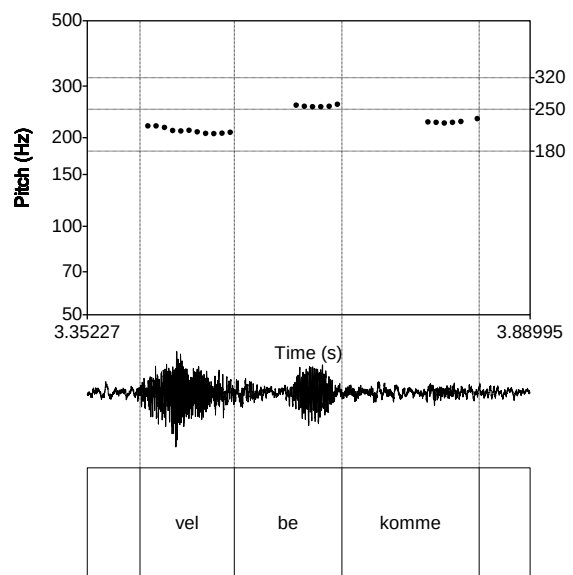
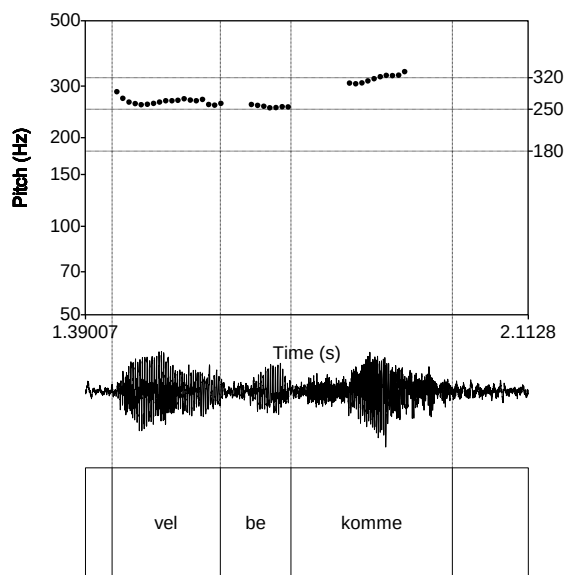
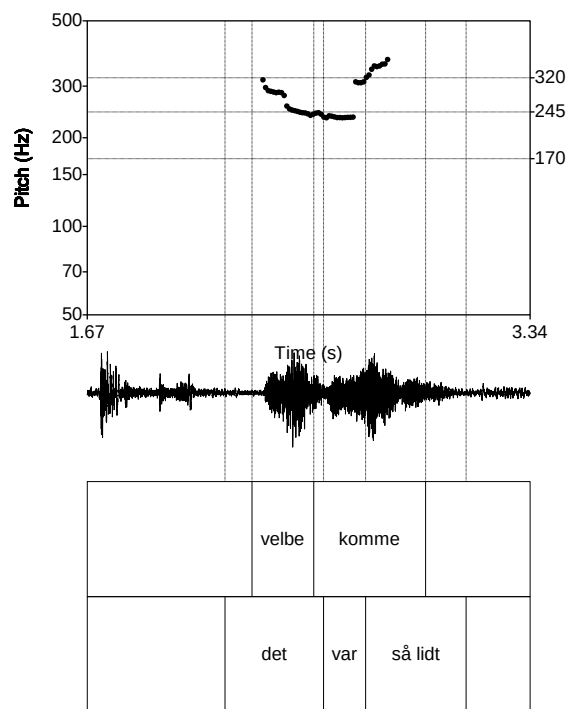
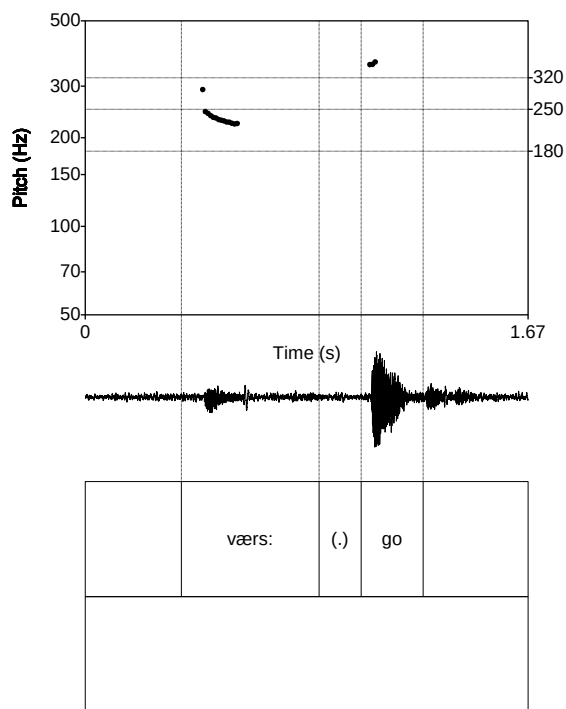
fattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Data viser dog ikke, at hun får en bekræftelse, men hendes efterfølgende 'okay' i linje 12 – efter en pause på 0,7 sekunder – kan tyde på, at hun har fået en non-verbal bekræftelse, for hun laver dernæst i linje 14 en identisk gentagelse med stigende-faldende intonation, som udfører erstatningen og afslutter reparatursekvensen. Turen lyder afsluttende, og intonationen er igen en lille smule stiliseret i lighed med Bs pragmatisk forkerte svar i linje 5 og det andet forsøg i linje 8. Dermed viser B atter sin orientering mod sin rolle i As "selskabsleg". At turene er en del af en leg, mener jeg, er relevant for at forstå, hvorfor afslutningen modtager latter fra begge NS-deltagere (linje 16-17).

"[Die prosodischen Stilisierungen] stellen jeweils einen Rahmen dar, innerhalb dessen die jeweilige Gesprächshandlung zu deuten ist. Selbstverständlich wäre es für die/den jeweilige/n Sprecher/in möglich, diesen Rahmen explizit zu benennen: 'Ich bin frustriert', 'Das ist typisch', 'Ich ziehe Dich auf', aber damit wäre der Rahmen durch die explizite Benennung sichtbar, thematisierbar, sprich einklagbar – und die gesungene Sprache hätte damit auf einen ihrer ureigensten Vorteile verzichtet."

(Couper-Kuhlen 2005: 23)

De viser deres orientering mod, at den leg, de alle tre har leget i fællesskab, nu er blevet korrekt fuldført (samtidig med at der har fundet reparatur sted i en sidesekvens fra linje 7-14).

I intonationsanalysen er det linje 5 (originalen), linje 7 (erstatningen udført som erstatningsforslag) og linje 10 (opfattelsestjekket), der er relevante. Desuden har jeg denne gang også analyseret den bekræftende reparaturudførelse i linje 14, da denne tur genoptager lidt af den stiliserede intonation i linje 5.

Graf 2.8a, 2.8b, 2.8c og 2.8d

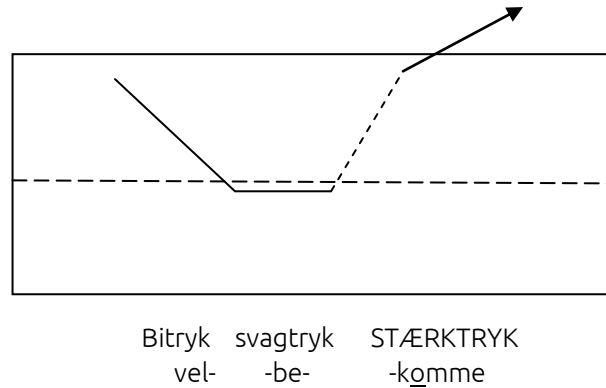
De øverste to grafer, graf 2.8a og graf 2.8b, viser hhv. originalen (linje 5) og den pragmatisk modificerede gentagelse (linje 7). De nederste to grafer, graf 2.8c og graf 2.8d, viser hhv. opfattelsestjekket (linje 10) og den identiske udførende gen-

tagelse (linje 14). For alle grafer gælder som sædvanligt, at de fuldt optrukne tværstreger angiver normalregisterets omfang og midterleje.

Når man ser nærmere på graf 2.8a og 2.8b, er det påfaldende, hvordan intonationsbevægelserne ligner hinanden i udvikling og Hz-placering. På trods af at de bygger på forskelligt leksikalsk materiale, er det tydeligt, at intonationsbevægelsen i graf 2.8b er en efterligning af intonationsbevægelsen i graf 2.8a. Dette fænomen er blandt andet beskrevet i Couper-Kuhlen 1996, hvor et *absolut registermatch* (i modsætning til et *relativt registermatch*) af en anden talers register og intonationsbevægelse bruges til at efterabe og udstille modpartens udsagn som forkert. I mit eksempel er det et prosodisk match som, kombineret med den pragmatiske erstatning, gør handlingen som helhed til en stærk opfordring til selv-reparatur.

Couper-Kuhlens artikel beskriver også, hvordan et absolut match bliver modtaget af modparten med stilhed, netop fordi gentagelsen bliver fortolket som efterabning. Også i mit uddrag følger der en pause, inden B følger opfordringen om selv-reparatur. Selv-reparaturen i graf 2.8c er et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'), der anmoder om bekræftelse. Bekræftelsen er som tidligere nævnt i analysen højst sandsynlig non-verbal, hvorefter B modtager og udfører reparaturen med en identisk gentagelse i graf 2.8d. Det er interessant at se, hvordan intonationsbevægelserne i graf 2.8c og 2.8d er helt anderledes end den meget stilerede intonationsbevægelse i graf 2.8a og 2.8b. I graf 2.8c svarer intonationsbevægelsen til de opfattelsestjek, vi så tidligere – den er svagt faldende og stiger til toppen af normalregisteret. I graf 2.8d er intonationen stigende-faldende – den ligner igen den stilerede udgave, men den svarer til den mindre markante anden udgave i graf 1.3c til uddrag 1.3.

En stiliseret udgave af erstatningsforslaget kunne derfor se ud sådan:

Model 2.8: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Jeg vil nu opsummere og diskutere analyserne af de modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse. Jeg vil her tage udgangspunkt i de punkter, som jeg opstillede i kapitel 1.

Diskussion af de modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation

Vi har nu set i alt fire uddrag med eksempler på modificerede gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse, der udpeger noget i foregående tur. I alle fire uddrag ser vi en gentagelse, der modificerer en del eller hele den foregående tur samtidig med, at det tilbydes som et erstatningsforslag. Tre af gentagelserne er leksikalsk modificerede i forhold til det, som de gentager, den fjerde gentagelse er et sproghandlingsudtryk, som bliver pragmatisk modificeret til idiomatisk dansk, men som udpeger en bestemt del af foregående tur ved hjælp af prosodisk efterligning. De første tre gentagelser (uddrag 1.1, 2.6 og 2.7) bliver fortolket som erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'), hvorimod den fjerde i kraft af den faldende-stigende intonationsbevægelse ligner et erstatningsforlag, men af modparten bliver behandlet som en erstatning ('Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'), og de bliver alle behandlet som gentagelser, som har fokus på modifikationen.

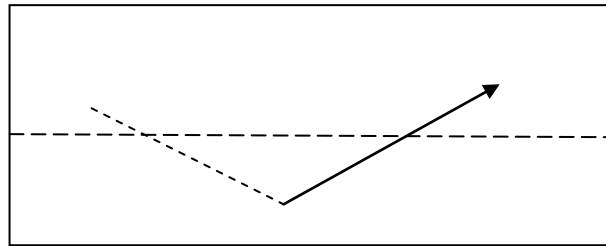
I modsætning til de identiske gentagelser med faldende-stigende intonation bliver de modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation altid udført af den modersmålstalende. At give et erstatningsforslag er altså muligvis noget, man skal være modersmålstalende for at kunne gøre. Men da erstatningsforslaget bliver givet med faldende-stigende intonationsbevægelse, som anmoder om bekræftelse, undgår den modersmålstalende at blive dominerende og at påberåbe sig rollen som "reparatør" (Svennevig 2009).

Jeg har kun et eksempel (uddrag 2.8), hvor den andetsprogstalende ikke har lavet selv-initiering og dermed har åbnet op for, at den modersmåls-hjælpende kan tilbyde sproglig hjælp. Ikke desto mindre ser vi, hvordan den modersmålstalende ved hjælp af den faldende-stigende intonation kan moderere den modificerede gentagelse:

"En måte å forholde seg til denne potensielle trusselen på er å formulere forslaget som usikkert, med stigende intonasjon (som en "gjetning") [...] Dermed bliver det markert at det er samtalepartneren som har autoritet til å avgjøre hva som er en relevant løsning på hans eller hennes kommunikasjonsproblem."

(Svennevig 2009: 53)

Intonationsbevægelsen kan stiliseres med den samme graf som ved de identiske gentagelser med faldende-stigende intonation. Jeg betragter eksempel 2.8 som specielt i kraft af den stilerede intonation, og det får derfor ikke indflydelse på modellen. I lighed med de faldende-stigende identiske gentagelser signalerer den faldende-stigende intonationsbevægelse den mindst problematiske handling i forbindelse med de modificerede gentagelser – en anmodning om bekræftelse (Svennevig 2008). Det vil sige, at den udtrykker den 'umarkerede' reparationinitiering.

Model II: Intonationsbevægelsen i erstatningsforslag. Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

De eksempler på erstatningsforslag, jeg har analyseret i dette kapitel, har alle haft faldende-stigende intonationsbevægelse. Men jeg formoder, at den faldende del ville kunne være fraværende, hvis materialet i gentagelsen er et enstavelsesord. Den faldende del er derfor stiplede i lighed med den stiliserede graf for et opfattelsestjek.

Derudover viser yderligere et eksempel i appendiks B – eksempel 2.17 [to gange i ugen] – en dobbelt faldende-stigende intonationsbevægelse i den øvre halvdel af normalregisteret. Den dobbelte intonationsbevægelse fremhæver de to trykstærke stavelser i gentagelsen.

Udgangspunktet for en stiliseret præsentation af forløbet ved de modificerede gentagelser er ligesom ved de identiske gentagelser en ytring, der ser sådan ud:

A: (xxx)X(xxx)(?)

Det som modificeres står typisk i slutningen af turen, men andre placeringer er mulige, fx i eksempel 2.6, hvor problemkilden står først. Turen kan være en spørgende handling på mere end en måde. Den kan lægge op til et svar fra modparten, samtidig med at den er udformet som en selv-initiering, der inviterer modparten til at bekræfte omformuleringen eller tilbyde hjælp. Spørgsmålstegnet i parentes i den stiliserede præsentation har derfor to betydninger i dette tilfælde.

Den næste handling, der udføres, er den modificerede gentagelse (markeret med fed skrift). Her er det ligesom ved de identiske gentagelser intonationsbevægelsen, der er afgørende for, hvordan handlingen høres: den faldende-stigende intonationsbevægelse er illustreret ved '?' i det stiliserede eksempel.

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: Y?

Ligesom ved opfattelsestjekkene er delene i parentes ikke altid til stede. De modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation, som er blevet analyseret i dette kapitel, kan derfor opsummeres med følgende tabel:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Normalregister	Eksempel
NS	Fuld	Præpositions forbindelse	A: xxxX? B: Y? A: Y? B: bekræftelse	Indeni	1.1 [i vandet] linje 5
NS	Partiel	Interrogativt adverbium	A: Xxxx? B: Y? A: bekræftelse + gentagelse	Indeni	2.6 [hvornår]
NS	Partiel	Tidsadverbial	A: xxxX? B: Y? A: bekræftende gentagelse	Indeni	2.7 [i morgen aften]
NS	Fuld	Interjektion	A: X B: Y A: Y? B: [visuel bekræftelse] A: okay + udførende gentagelse	Indeni og afslutning lidt udover	2.8 [velbekomme] linje 7

Skema 2.2a – Erstatningsforslag

Oversigt og opsummering af uddrag behandlet i anden del af kapitel 2.

Materialet i de modificerede gentagelser understøtter hypotesen om, at man nok skal være modersmålstalende for at kunne udføre et erstatningsforslag. Det drejer sig i de fire eksempler om grammatiske eller pragmatiske modifikationer: en grammatisk bøjningsform (hvor artiklen skal være et efterstillet suffiks), et spørgeord, et fast tidsudtryk og endelig brugen af et idiomatisk, pragmatisk udtryk. Disse problemer er typiske *andetsprogsproblemer* (og det gælder også for eksemplerne i appendiks B). I de første tre tilfælde – samt de to yderligere eksempler i appendiks B – bliver det også *signaleret af den andetsprogstalende selv i form af tøven, mens turen bliver sagt, dvs. ved hjælp af selv-initiering*. Tøven sammen med den faldende-stigende intonation medvirker til at invitere den modersmålstalende til at hjælpe.

I eksempel 2.8 er der en total ændring, da det er et helt andet leksikalsk udtryk. Dog er der i den foregående original også her en lille smule tøvende produktion. Der er ingen leksikalsk lighed, som kan udpege, hvad den modificerede gentagelse erstatter. Det betyder, at intonationen er den eneste faktor, som kan vise at erstatningsforslaget erstatter en tidligere handling ved at være et ekko af denne handling.

Nedenstående skema opsummerer de øvrige eksempler i kollektionen:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Normalregister	Eksempel
NS	Partiel	Tidsadverbial	A: X B: Y? A: bekræftende gentagelse	Indeni	2.17 [to gange i ugen]
NS	Partiel	Tidsadverbial	A: X B: Y? A: bekræftelse	Indeni	2.18 [fre-dag nat]

Skema 2.2b – Erstatningsforslag i kollektionen

Oversigt og opsummering af yderligere uddrag i appendiks B

At de modificerede gentagelser bliver opfattet som erstatningsforslag (og ikke erstatninger) skyldes formentlig kombinationen af modifikation og den faldende-stigende intonation, som anmoder om bekræftelse. Men mine eksempler viser, at en bekræftelse ikke er den eneste mulige respons, fx i uddrag 1.1 og 2.8. Modparten kan også lave et opfattelsestjek (dvs. at bekræftelseshandlingen bliver forsinket en tur og i stedet udføres af den modersmålstalende som i uddrag 1.1) eller lave både et opfattelsestjek og en reparaturudførelse (uddrag 2.8) og dermed vise sin orientering mod erstatningsforslaget som en prosodisk kamoufleret erstatning.

Vi har nu set både identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation. I næste kapitel drejer det sig om identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse. Som uddrag 1.2 viste, signaleres der her et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.') – dvs. den tredje type problem som reparatur som interaktionel mekanisme retter sig mod:

"An 'organization of repair' operates in conversation, addressed to recurrent problems in speaking, hearing, and understanding." [min fremhævnings]
(Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 361)

Forståelsesproblemer er en mere problematisk problemkategori, og de er derfor også mere markerede end den anden type identiske gentagelser – opfattelsestjek. I kapitel 3 vil jeg undersøge, hvordan intonationsbevægelsen bidrager til at gentagelseshandlingerne fortolkes som forståelsesproblemer.

3. Identiske gentagelser med stigende-faldende intonation

I dette kapitel vil jeg analysere en række samtaleuddrag, der indeholder eksempler på identiske gentagelser med stigende-faldende intonation i '*næste tur*'. Formålet med mine analyser i dette kapitel er at uddybe beskrivelsen af det interaktionelle forløb, hvori handlingerne forekommer, samt at undersøge forholdet mellem gentagelsen, den interaktionelle kontekst, den stigende-faldende intonationsbevægelse og den behandling, gentagelsen får af modtageren. Jeg vil tage udgangspunkt i de spørgsmål, som analysen af eksemplet i uddrag 1.2 i kapitel 1 affødte.

De identiske gentagelser med stigende-faldende intonation ser ud til at kunne kategoriseres som en handling, der udpeger problemkilden til et *forståelsesproblem*, hvor der er brug for uddybning og/eller forklaring. Handlingen har jeg parafraseret med:

'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'

Vi så denne handling i uddrag 1.2 – som her er gengivet igen for læsevenligheds skyld:

Men As variant er "korrigeret", så den svarer til idiomatisk dansk. B bruger imidlertid sin egen variant igen i den efterfølgende tur. Derfor ser jeg As variant som en 'indlejret' rettelse (en indlejret rettelse er en konsekutiv reference med forskellige termer, hvor udskiftningen ikke er det interaktionelle fokus) – og som vi ser, får den hverken fokus i samtalen eller effekt på Bs sprogbrug. Tidligere undersøgelser har vist, at en 'indlejret' rettelse er den mest almindelige/naturlige reaktion fra modersmålstalende³⁸, når man fokuserer på indholdet i kommunikationen (sml. Kurhila 2001; Brouwer, Rasmussen & Wagner 2004; Svennevig 2009). Det er også min fornemmelse at en modersmålstalende ikke gentager noget, der er sprogligt fejlagtigt, med mindre opmærksomheden er rettet mod det sproglige udtryk i sig selv, eller vedkommende vil lave sjov med det, der blev sagt – det vil i stedet være naturligt at bruge den idiomatisk rigtige form som en slags *en passant* rettelse.

Begge responser – 'nej' i linje 6 og 'INGEN problemer' i linje 7 – lyder som noget, der anmoder om en forklaring/begrundelse ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). Først bekræfter A, dernæst kommer hun straks med en uddybende forklaring – ved at nævne det, som hun ikke har problemer med – i en hel ytring, og hun tilføjer så i linje 11, hvad det står i modsætning til. I den uddybende forklaring fremhæver hun det egentlige subjekt ved at sætte det forrest i turen, og derved bliver det topikaliseret. B behandler med andre ord 'INGEN problemer', som om det var en identisk gentagelse – ændringen til idiomatisk dansk får ikke fokus i responsen – som udtrykker et forståelsesmæssigt problem, der kræver uddybende information.

Originalen og gentagelsen har begge emfase på negationen, men emfasen skabes ved forskellige virkemidler. Intonationen i originalen fremhæver 'ikk', ved at intonationen i resten af turen er lavtliggende og uden markant intonationsbevægelse (sml. Grønnum 1998: 161). Intonationen i gentagelsen viser en markant stigende-faldende be-

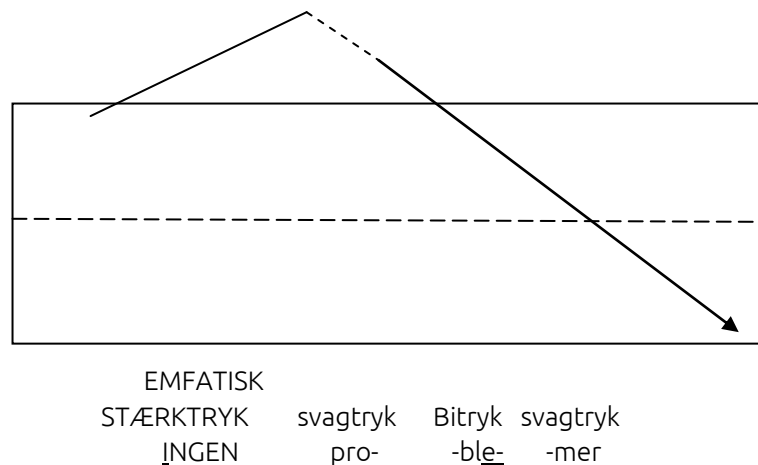
³⁸ Bemærk dog, at dette ikke gælder interaktion mellem barn-forælder eller interaktion mellem ægtefæller – her forekommer rettelser muligvis en hel del oftere pga. det nære forhold mellem personer, hvilket bevirker, at der ikke er de samme grænser for, hvad man kan tillade sig i forhold til modparten eller i forhold til som modpart at udtrykke irritation over at blive rettet. Dette ser vi nærmere på i kapitel 4.

vægelse, hvor stigningen går ud over normalregisteret³⁹, og hvor faldet strækker sig ned til normalregisterets bund. Den høje stigning bevirker her, at gentagelsen lyder *meget emfatisk* og *meget overrasket*. Stigningen sker i løbet af det første ord 'INGEN' (hvor vokalen i 2. stavelse elideres og den velære nasal bliver stavelsesbærende) og fremhæver derved markant dette ord. Registeromfanget udvides desuden væsentligt i forhold til den foregående tur, hvilket signalerer disaffiliation – at vise holdningsmæssig uenighed med foregående tur:

"Shifts in peak amplitude by speakers of their successive utterances operate as a mechanism for the affiliation and/or disaffiliation of such utterances relative to one another."

(Goldberg 1978: 201)

Intonationsbevægelsen blev stiliseret sådan:

Model 1.2: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele. Intonationsbevægelsen udenfor kassen benytter det paralingvistiske register – som lyder meget markant og tydeligt "overrasket".

³⁹ Se min definition af 'normalregisteret', der ikke omfatter 'paralinguistic range', men tager udgangspunkt i et følelsesmæssigt neutralt normalregister. (Sektion 1.2, side 16-17)

Resultatet af analysen i kapitel 1 mundede ud i følgende vigtige punkter til analyserne af de identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse:

- ✓ Intonationens rolle for fortolkningen
- ✓ Fordelingen af de identiske og modificerede gentagelser på andetsprogtalende og modersmåltalende
- ✓ Reparatur(initiering)
- ✓ Materialet i de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation
- ✓ Reparaturens interaktionelle konsekvens

Jeg vil starte med at præsentere de interaktionelle aspekter ved identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse, som jeg vil fokusere på i analyserne. Som tidligere er udgangspunktet en ytring, der stiliseret set ser sådan ud:

A: (xxx)X(xxx)(?)

I As tur er det sidste fremhævet med et stort X, da det er den typiske placering for 'originalen'. Det er ofte dele af slutningen af en tur, der bliver gentaget, muligvis fordi slutningen af en ytring oftere rummer det, der er 'ny information' i sammenhængen. Den 'nye' information bliver dernæst gjort til en del af den fælles forståelse (se side 90 – *common ground* og *grounding*; Clark 1996 og Clark & Brennan 1991).

Modparten reagerer med en delvis gentagelse af foregående tur – den er markeret med fed skrift.

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X?

Det ser ud til at intonationsbevægelsen har afgørende betydning for, at gentagelsen i disse tilfælde fortolkes som et forståelsesproblem. Da et forståelsesproblem er mere "problematisk" end et opfattelses-tjek, sagde jeg i forbindelse med uddrag 1.2, at den stigende-faldende intonationsbevægelse tilsyneladende er den 'markerede' variant.

Derudover er forståelsesproblem mere ansigtstruende end både opfattelsestjek og erstatningsforslag, som Svennevig 2009 har vist:

- ”1 *Uttrykke manglende hørsel (<<hva sa du?>>): liten trussel mot eget ansikt*
- 2 *Framsætte mulig fortolkning av samtalepartnerens ytring (<<du har ikke benyttet deg av kommunens tilbud?>>): liten trussel mot eget/annens ansikt*
- 3 *Uttrykke manglende forståelse (<<hva mener du?>>): moderat trussel mot eget/annens ansikt*
- 4 *Korrigere samtalepartnerens ytring (<<kommunen heter det>>): stor trussel mot annens ansikt”*

(Svennevig 2009: 41)

Forståelsesproblemer udgør en moderat trussel mod talerens og modpartens ansigt. I kapitel 2 gennemgik jeg de grundlæggende principper for anden-initieret reparatur (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977):

- ✓ Anden-initieret reparatur er forsinket sekventielt.
- ✓ Anden-initieret reparatur er ofte nedtonet på en eller anden måde.
- ✓ Reparatur uden forbehold finder normalt først sted, efter at anden-initieret reparatur med mulighed for selv-reparatur har været i brug og er blevet afvist.

Disse principper viser – som præsenteret i kapitel 2 – at der er præference for selv-reparatur. Selv-reparatur bliver set, men ikke bemærket (*seen but unnoticed*; Garfinkel 1967; Boyle 2000: 583), og præferencen for selv-reparatur bidrager derfor til, at interaktionen glider gnidningsløst. Forståelsesproblemer (anden-initieret reparatur) bliver derimod bemærket, og de ser derfor ud til at være mere ’markerede’. Udover den stigende-faldende intonationsbevægelse er det muligt, at det leksikalske materiale bidrager til fortolkningen af problemkilden i den interaktionelle kontekst.

Ligesom i kapitel 2 vil jeg i forbindelse med de interaktionelle analyser bruge Praat til at illustrere intonationsbevægelserne i gentagel-

seshandlingerne. Min kollektion rummer i alt 11 eksempler på forståelsesproblemer. Udover eksempel 1.2 vil jeg i dette kapitel analysere yderligere 5 eksempler på denne type identiske gentagelser. Dertil kommer et eksempel, som efterfølges af en erstatning – det vil vi se i uddrag 4.3 i kapitel 4.

Interaktionelle og prosodiske analyser af identiske gentagelser med stigende-faldende intonation

1. Modificerede gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende intonationsbevægelse efterfulgt af en forklaring/begrundelse

I dette kapitel vil jeg analysere yderligere fem eksempler på identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse. Jeg starter med et eksempel, der minder om det, som vi så i uddrag 1.2. Dernæst følger fire eksempler, som på forskellige måder afviger fra de første to (1.2 og 3.1).

Uddrag 3.1

I uddrag 3.1 gentages hele foregående tur, og gentagelsen lyder tydeligt *undrende* eller *uforstående*. Modtageren viser sin fortolkning af den identiske gentagelse i 'næste tur', hvor der gives en begrundelse, som starter med 'fordi'. Eksemplet er udvalgt, fordi det viser, hvordan en tøvende tur med en selv-initiering, der lægger op til en bekræftelse ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig'), kan blive ignoreret til fordel for en reparationitiering i forhold til "overraskende" information (dvs. et forståelsesproblem; 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). Med udgangspunkt i dette eksempel vil jeg beskrive en situation, hvor den indholdsmæssige side af samtalen bliver fokus for reparationen i stedet for originalturens sproglige problemer. (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 3.1 [det var lukket]

- 1 A: de:t va:r godt
 (0.2)
 A: men: de:t
 (0.5)
5 A: det var lukket?
 (0.5)

- **B: det var lukket.**
 (0.7)
 A: a::h .hh hhh
 10 (0.5)
 A: fordi::
 (1.9)
 A: vi besøgth
 (0.1)
 15 A: dom:e:h
 (1.5)
 A: pretty late
 (0.3)
 A: e:h i [af]ten a:h når
 20 B: [mh]
 (0.3)
 B: a:h i var de:r [sent om]
 A: [mhm]
 B: aftenen
 25 (1.2)

Analyse

A har lige fortalt at hun har været på en tur til en dansk provinsby. B spørger, hvad hun syntes om turen, og om hun besøgte domkirken. Hvor uddraget starter, evaluerer A turen positivt (linje 1). Hun fortsætter turen i linje 3 med et 'men', hvilket indikerer, at der var noget, som ikke var godt. Denne fortsættelse siges med tøven og lydforlængelse. Turen afsluttes i linje 5 med en formulering der, på trods af brugen af 'det' i stedet for 'den' (med henvisning til domkirken), logisk set må referere til kirken, som var lukket. Hendes tur i linje 5 er samtidig en selv-initiering med faldende-stigende intonationsbevægelse. Den ser ud til, at den efterspørger en bekræftelse på, at hun udtrykker sig rigtigt ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig'). Det prosodiske lydindtryk svarer til originalerne i 1.1 (i d|j|n vandet? – linje 5) og 2.7 (~i:e::h~ aften i morgen – linje 7), hvor vi også så faldende-stigende intonationsbevægelse brugt i forbindelse med ordsøgning (Brouwer 2003b). Bs næste tur i linje 7 viser dog ingen orientering mod As behov for bekræftelse. I stedet gentager B As formulering 'det var lukket' med en temmelig emfatisk stigende-faldende intonation, hvor især ordet 'lukket' bliver fremhævet. Han signalerer, at dette for ham er overraskende og uventet, og at han har et forståelsesproblem ('Hvad mener du med

X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). Dermed ignorerer han As anmodning om bekræftelse. A tager turen med en tøvelyd (a::h) i linje 9. Der er to grunde til, at jeg hører 'a::h' som en tøvelyd og ikke som et forlænget 'jah' uden 'j'-lyd. Den første grund er, at A bruger denne lyd i forskelligt lange versioner, hver gang hun leder efter ord. Her er et andet eksempel på dette:

B: hva lavet du der
 (1.0)
 → **A: a:h**
 (1.4)
 A: je:g .h h
 (0.6)
 B: besøgte |du noen|
 A: |ja vi |besøg-
 jeg besøgte
 (1.2)
 %com: ((højt knald i pausen))
 A: ((exexby))

Den anden grund er, at hendes første ord efter tøvelyden i linje 9 er et 'fordi' (i linje 11), der også lyder tøvende og som har lydforlængelse. Hendes tøven i linje 9-11 samt den efterfølgende pause på 1,9 sekunder signalerer ordsøgning – men da den modersmålstalende i dette tilfælde har et forståelsesproblem, kan han ikke hjælpe hende, for han ved ikke, hvad hun vil sige.

Allerede ordet 'fordi' viser klart, at A fortolker Bs gentagelse som noget, hun er nødt til at besvare med en forklaring. As forklaring løber fra linje 11-19, og den er undervejs 'afbrudt' af pauser pga. hendes tøven i linje 12 og 16, når hun har vanskeligheder med at finde ordene. Jeg hører hendes 'dom' (i linje 15) som et forsøg på at sige/huske ordet 'domkirke' (eller alternativt 'dome' – det engelske ord for domkirke). A vælger i linje 17 at lave et kodeskift til engelsk, muligvis fordi hun efter 1,5 sekunder (i linje 16) opgiver at finde ordene på dansk.

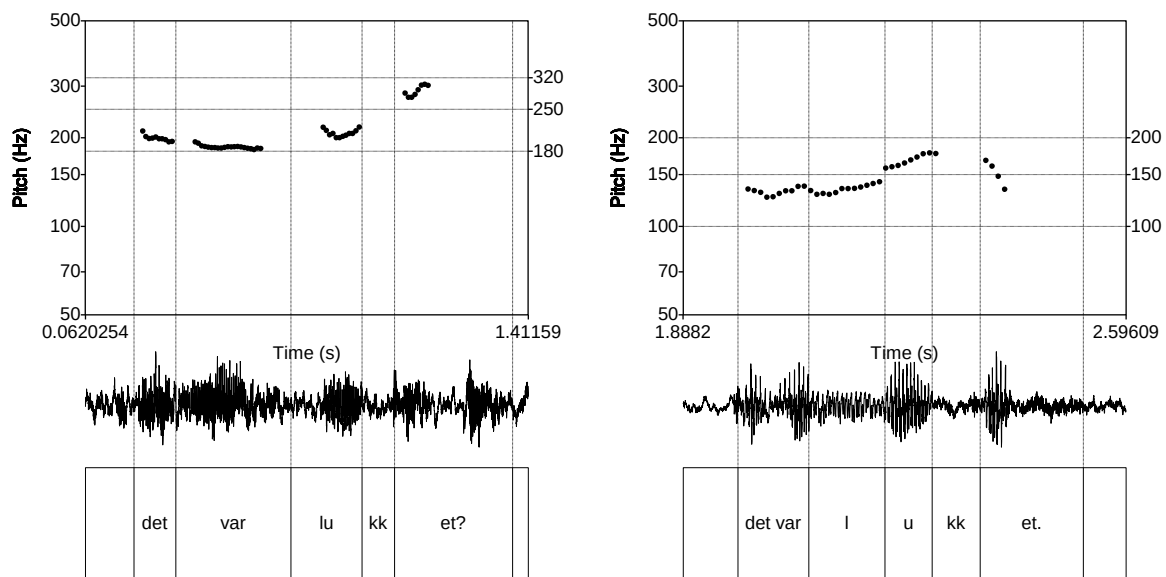
"The practice has, at least, two functions: 1) to achieve intersubjectivity, which is the primary function [...] and

2) to mark a search for this term in the L2 and invite the L1 speaker to help."

(Theodórsdóttir & Eskildsen 2011: 63)

Men hun afslutter turen på dansk (linje 19). I overlap med denne afslutning viser B, at han modtager (linje 20) – og da As tur er færdig, viser B i linje 22, at As forklaring løste det forståelsesproblem, som hans gentagelse udpegede. For det første med 'a:h' som signalerer ny forståelse i form af en tilstandsskiftemarkør, og for det andet ved at omformulere den sidste del af As tur (i linje 17 og 19) til idiomatisk dansk ved hjælp af to 'indlejrede rettelser' (linje 22 og 24). Han giver de danske ord for As kodeskift 'pretty late', og han erstatter også 'i aften' med 'om aftenen', hvilket er det idiomatisk korrekte i konteksten (sml. ændringen til idiomatisk dansk i uddrag 1.2). A modtager hans nye forståelse og omformulering i overlap (linje 23).

I dette eksempel er det originalen ('det var lukket?') i linje 5 og 1. par-delen i linje 7 ('det var lukket'), hvis intonationsbevægelser skal undersøges. Begge ture har samme trykmønster med et stærktryk på 'luk-'.
'luk-'.

Graf 3.1a og 3.1b

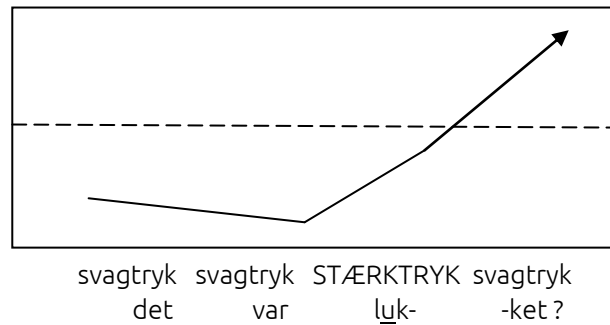
Graf 3.1a viser intonationen i originalen (linje 5), og graf 3.1b viser intonationen i gentagelsen (linje 7). De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

I originalen er der en svagt faldende intonation, som når registerbunden i løbet af 'var'. Det sidste ord 'lukket' har en stigende intonationsbevægelse fra lavt i registeret til registertoppen. Det svarer til den stigende del af intonationen i originalen i uddrag 1.1. Det er i høj grad den stigende intonation, som får det til at lyde som en selv-initiering, der inviterer modparten til at bekræfte ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig').

I gentagelsen (1. par-delen) ser vi en stigende-faldende intonation, som når op i nærheden af registertoppen i løbet af den trykstærke vokal 'u' i 'lukket'. Den stigende-faldende intonationsbevægelse sker i løbet af forståelsesproblemets centrale ord 'lukket', og den fremhæver netop dette ord som det problematiske. En faldende intonation ville derimod have bekræftet – som er det selv-initieringen i originalen anmoder om. Det er derfor her tydeligt, at det er intonationsbevægelsen, som er afgørende for, at handlingen bliver forstået som et forståelsesproblem. Den stigende-faldende intonationsbevægelse ligner lidt intonationen i eksempel 1.2, hvor problemet dre-

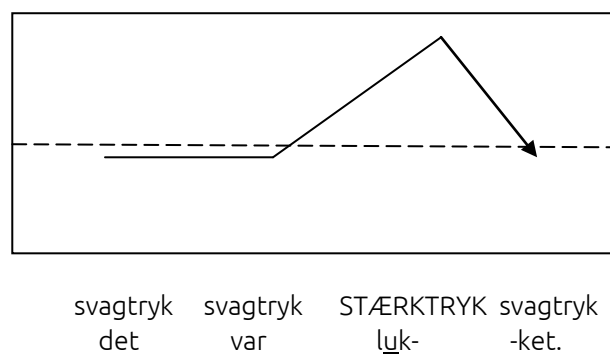
jer som om at få en forklaring – selvom udsvinget er mindre idet det ligger inden for normalregisteret i eksempel 3.1.

Intonationsbevægelsen i originalen kan stiliseret vises sådan:

Model 3.1a: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Intonationsbevægelsen i gentagelsen kan stiliseret vises sådan:

Model 3.1b: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Kort foreløbig opsummering af identiske gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende intonation

I begge eksempler indtil videre er det den modersmålstalende, som laver den anden-initierede reparatur – og begge er mere eller mindre emphatiske, men vigtigst er: de er *ikke forsinkede*, som anden-reparatur normalt er – der er kun hhv. 0,1 og 0,5 sekunds mellem-turspause inden reparaturinitieringen. Dette er påfaldende, men jeg ser det som et udtryk for, at præferencen for intersubjektivitet "tilsidesætter" præferencen for selv-reparatur – en måde at sige det på kunne være: når den fælles forståelse går tabt, drejer det sig først og fremmest om at genoprette den – og det vejer tungere end andre hensyn i samtalen.

Materielemæssigt ser vi for første gang et syntagma – i form af en komplet sætning – blive gentaget – 'det var lukket'. I de tidligere gentagelser var det enkeltord eller forskellige ordforbindelser (nominalfrase eller præpositionsforbindelser).

Når man sammenligner eksempel 1.1 og eksempel 3.1, hvor originalturen i begge tilfælde produceres med selv-initiering, kan man se, at et sprogligt fokus kun bruges, hvis der ikke er indholdsmæssige aspekter i samtalen, som har en højere prioritet for samtaleforløbet (jævnfør præferencen for intersubjektivitet). Det samme så vi i eksempel 1.2, hvor der er en indlejret rettelse, men hvor den sproglige ændring bliver ignoreret, da der er indholdsmæssige aspekter, som det er vigtigere at "reparere" på.

Men somme tider er den første fortolkning af gentagelseshandlingen ikke tilstrækkelig til at problemet bliver løst. Uddrag 3.2 viser et eksempel på dette.

II. Modificerede gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende gentagelser der som første respons modtager mindre end en forklaring/begrundelse

I uddrag 1.2 og 3.1 så vi, hvordan to gentagelser, der signalerer et forståelsesproblem, får en uddybende forklaring/begrundelse. Men det er ikke altid tilfældet: en samtaledeltager kan give mindre end det, der anmodes om for at løse "problemet". Jeg vil her undersøge, hvilke interaktionelle konsekvenser dette har.

Uddrag 3.2

Uddrag 3.2 viser en gentagelse i form af et deiktisk pronomen i hhv. første og anden person singularis – i hhv. originalen og i gentagelsen. At problemkilden er et *deiktisk pronomen* i første og anden person, *umuliggør leksikalisk "identiskhed"*. Men den *referentielle "identiskhed"* bliver selvfølgelig opretholdt, og dermed er det stadig en identisk gentagelse mht. indhold og betydning.

Det, gentagelsen tilsyneladende anmoder om, er en bekræftelse eller afkræftelse – gentagelsen indleder en indskudt sekvens. Bekræftelsen er dermed også en forudsætning for, at modparten kan svare på den 1. par-del, som foregående tur er. Gentagelsen modtages også med en bekræftelse. Dette eksempel er udvalgt, fordi gentagelsens materiale gør det umuligt at komme med andet end en bekræftelse – den identiske gentagelse burde altså være et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Efter bekræftelsen som afslutter den indskudte sekvens, besvares det foregående spørgsmål, men svaret ser ud til ikke at være et fyldestgørende svar. Den indskudte sekvens fører dermed til, at en misforståelse bliver afdækket. (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 3.2 [mig]

- 1 A: kun dig du alene bor her
 (0.5)
 → B: **mig?**
 (0.2)
 5 A: mhm
 B: nej
 (1.5)
 B: jeg bor sammen med min kæreste

- 10 A: okay
(0.7)
A: du har en kæreste
B: ja(hh) [ha] .hhh jah
A: [(mh)⁴⁰]
(0.6)

Analyse

Uddraget starter med en ytring fra A. Linje 1 er en ytring i grammatisk fremsættende form, men da den handler om noget, som kun B kan vide – og bekræfte eller afkræfte – må den være et spørgsmål til B – dvs. en A-ytring om en B-begivenhed (*A statement about B event*; Labov & Fanshel 1977: 100). B ser imidlertid ud til at være usikker med hensyn til, om hun skal behandle ytringen som et spørgsmål, der refererer til hende selv – og hvad det i givet fald er, hun skal bekræfte (det skyldes, at hun tidligere i samtalen har fortalt noget, der indebærer, at dette burde være 'kendt' viden for A – og som A tidligere har modtaget med en fortsættelsesmarkør). Men linje 1 viser, at der er noget, A ikke har forstået (det vender jeg tilbage til). B gentager i linje 3 det deiktiske pronomener (som A bruger til at referere til hende med) – det lyder i sammenhængen som en slags opfattelsestjek – nærmere bestemt en "overrasket" anmodning om bekræftelse – på grund af at intonationen går højt op i normalregisteret ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Derved udpeger B problemkilden. Men ordet må i dette tilfælde nødvendigvis ændre sin leksikalske form, da pronominet som deiktisk ord ikke kan referere til det samme objekt i virkeligheden – når talerens synsvinkel skifter – og stadig være referentielt identisk, uden at formen ændres.

A viser i sin bekræftende respons i linje 5, at hun fortolker det som et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Jeg hører det også, som at B tilsyneladende beder om en bekræftelse, men gentagelsen har samtidig en klar "overtone" af overraskelse. Dette skyldes med stor sandsynlighed, at B i starten af deres samtale har fortalt A, at hun lige er flyttet til København, fordi hendes kæreste bor og arbejder der. Dette har A modtaget med påstået forståelse:

⁴⁰ (mh) angiver smilestemme og minimal bekræftelse.

- B: jah (.) men jeg er lige flyttet te københav
 fordi min kæreste bor her o arbejder
 A: m|hm |
 B: |.hh|

Vi kommer derfor uvilkårlig ind på noget, som man kunne beskrive som kulturel forforståelse/misforståelse. I As hjemland bor unge ikke sammen, inden de bliver gift, men det er jo snarere reglen end modsat her i Danmark – det er derfor mere eller mindre implicit information, da B sagde, at hun var flyttet pga. sin kæreste. Den identiske gentagelse af det deiktiske ord viser altså i dette tilfælde, at noget af det forudgående var ”kulturelt underforstået” – det *blev* forstået af modparten, men på *hendes* kulturelle præmisser.

Den anden fortolkning – anmodning om forklaring/begrundelse (‘Hvad mener du med mig? Du skal uddybe, forklare eller begrunde’) – er ikke mulig her, og opfattelsestjekket bunder altså i et forståelsesproblem (i forhold til noget af det forudgående i samtalen). Reparatursekvensen er samtidig en indskudt sekvens i den ydre (omsluttende) spørgsmål-svar sekvens, idet bekræftelsen er en forudsætning for, at B kunne besvare spørgsmålet.

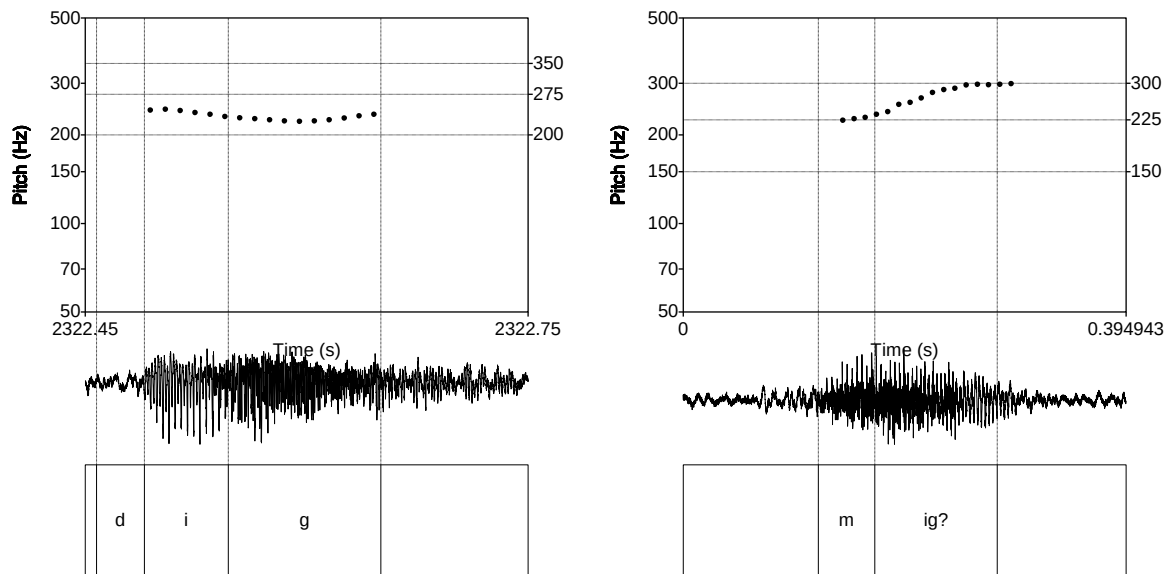
1	A:	kun dig du alene bor her	1. par del (ydre par)
		(0.5)	
	B:	mig?	1. par del (indre par)
		(0.2)	
5	A:	mhm	2. par del (indre par)
	B:	nej	2. par del (ydre par)
		(1.5)	
	B:	jeg bor sammen med min kæreste	
	A:	okay	
10		(0.7)	
	A:	du har en kæreste	

Efter Bs svar er der en lang pause (1,5 sekunder) i samtalen (linje 7), uden at A – ved hjælp af en modtagelseskvittering – viser, at hun har forstået. Den lange pause og den manglende modtagelse tyder på, at svaret er uventet og/eller ufuldstændigt for A, og at hun venter på at B uddyber. A viser muligvis også non-verbalt, at hun ikke har forstået, for det er B, der til sidst tager turen og uddyber svaret ved at

fortælle, at hun bor *sammen med* sin kæreste (linje 8). A modtager med et 'okay' i linje 9, og dernæst formulerer hun det, som er "ny" information og anmoder om en bekræftelse (linje 11) – på trods af at hun tidligere har modtaget denne information – at A har en kæreste. B bekræfter med latterstemme i linje 12, og A modtager med en fortsættelsesacceptmarkør (linje 13) i overlap med As latter. Hun viser dermed, at Bs forklaring gør, at hun nu forstår. Det forklarer også, hvorfor Bs svar (i linje 6) på det indledende spørgsmål i linje 1 voldte hende problemer, og hvorfor det for hende ikke var et fyldestgørende svar.

I dette eksempel ser vi, hvordan en forudgående misforståelse bliver udbedret ved hjælp af reparationsekvensen (Schegloff 1987a). En misforståelse adskiller sig fra ikke-forståelse, ved at den ikke er en kognitivt bevidst handling (Weigand 1999). Når man ikke forstår, er man klar over det og kan lave et opfattelsestjek eller signalere et forståelsesproblem i forhold til et mere eller mindre præcist udpeget problem. Men en person, som misforstår, kan ikke udpege problemkilden. Misforståelser kræver derfor ofte en anden og mere kompliceret form for reparation, der involverer begge parter i samarbejde inden problemet bliver udredt og udbedret.

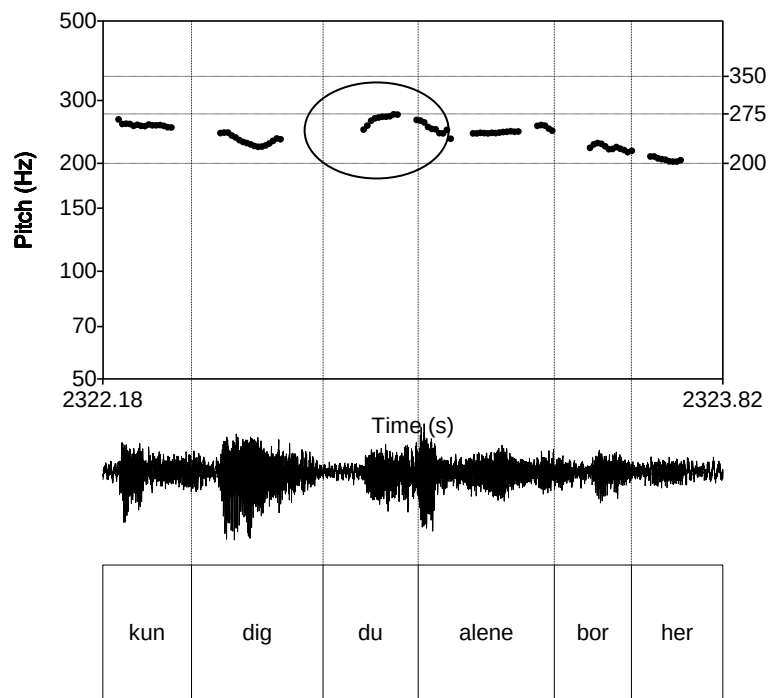
Ligesom ved de tidligere uddrag har jeg analyseret intonationen i originalen og 1.par-delen.

Graf 3.2a og 3.2b

Graf 3.2a viser den relevante del af originalen (linje 1), graf 3.2b den samme del i gentagelsen (1. par-delen) – linje 3. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

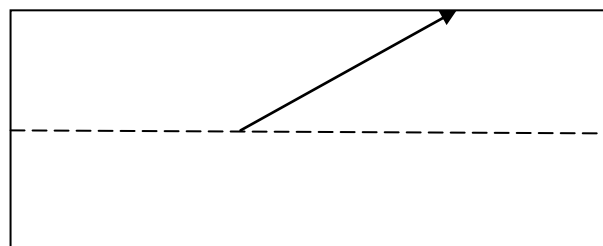
Originalen viser en meget svagt faldende-stigende intonationsbevægelse. Det passer godt med, at ordet er det afsluttende ord i første del af turen (den første turkonstruktionsdel: 'kun dig'; se cirkel i graf 3.2c), og den lille stigning afslører samtidig, at turen som helhed ikke er afsluttet, da der følger endnu en turkonstruktionsenhed ('du alene bor her'). Ved afslutningen af anden turkonstruktionsenhed når intonationen bunden i Bs register som signal på, at turen er afsluttet (se grafen af turen som helhed i graf 3.2c).

Graf 3.2c

Graf 3.2c viser intonationsbevægelsen i hele den tur, hvor originalen forekommer, og den viser dermed også forholdet mellem originalens intonationsbevægelse og den tur, som den indgår i. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Gentagelsens intonationsbevægelse er i dette tilfælde en stigning fra midt i registeret til registertoppen. Det viser, at den "overraskende" "overtone" skyldes det høje stemmeleje og slutpunkt for intonationsbevægelsen. Stiliseret svarer den til en model som denne:

STÆRKTRYK
mig?

Model 3.2: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Når gentagelsen kun består af en stavelse, er intonationsbevægelsen altså en stigning uden foregående fald – dette så vi også i uddrag 2.4. Stigningens slutpunkt, toppen af registeret, afspejles også i lydindtrykket. Gentagelsen lyder ikke kun som en anmodning om bekræftelse, men lyder også "overrasket" fordi den ligger i den øvre del af normalregisteret og slutter i toppen af normalregisteret.

Indtil videre har vi set tre identiske gentagelser. De første to signalerer forståelsesproblemer og bliver behandlet som sådan – det indholdsmæssige fokus (pga. forståelsesproblemet) bliver behandlet til fordel for evt. sproglige ændringer, som i andre sammenhænge kunne have fået fokus i samtalen. Det sidste eksempel er intonationsmæssigt udformet som et "overrasket" opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte. '), men kamouflerer et gensidigt forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde. '), som bliver løst ved hjælp af en uddybende forklaring, som gentager den information, som allerede havde været nævnt. Desuden er det værd at bemærke, at uddrag 3.2 viser det første tilfælde af et opfattelsestjek, som bliver udført af den modersmålstalende.

Gentagelsernes intonationsstigning har imidlertid været forskelligt placeret i forhold til normalregisteret. Et tilfælde viser, hvordan intonationsstigningen går langt ud over normalregisteret (uddrag 1.2 'ingen problemer'), i et tilfælde er stigningen inden for normalregisteret (uddrag 3.1 'det var lukket'), mens der i det sidste tilfælde (uddrag 3.2 'mig') er tale om en stigende-faldende intonationsbevæ-

gelse, der er reduceret til en intonationsstigning i løbet af den eneste stavelse, som gentagelsen omfatter. Når stigningen ligger i den øvre halvdel af normalregisteret og går op til toppen af normalregisteret, lyder den "overrasket". En stigning udover toppen af normalregisteret lyder meget "overrasket".

I de næste to eksempler vil vi se identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse, der udtrykker forståelsesproblemer, men som får en respons, der er *mindre end det, der blev anmodet om*. En samtaledeltager kan med andre ord vælge (bevidst eller ubevidst) at fortolke en gentagelse udelukkende som et opfattelsestjek i stedet for som et forståelsesproblem. Den person, som udførte reparaturinitieringen, viser derpå, at svaret ikke var tilstrækkeligt ved at "forfølge" den manglende forklaring.

Uddrag 3.3

I uddrag 3.3 er gentagelsen et enkeltord – 'kaffeost' – som må være betegnelsen på en speciel slags ost. Den identiske gentagelse lyder meget "skeptisk", hvilket også kan have noget at gøre med selve den leksikalske sammensætning af 'kaffe' og 'ost'. Som respons gives dog en bekræftelse alene. Eksemplet er udvalgt, fordi kombinationen af en gentagelse af et "specielt" *leksem* og kraftigt stigende-faldende intonation signalerer et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). Men eksemplet viser også, at hvis det for modparten ikke er "underligt", kan vedkommende altså vælge at ignorere disse signaler og behandle det som et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). En anden fortolkning end den, som der blev anmodet om, får konsekvenser for, hvor hurtigt reparaturrekvensen kan afsluttes. (A er indfødt, og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 3.3 [kaffeost]

- 1 A: det forhåbentlig ikk san
 no:et kaffeost,
 (1.7)
→ B: ↑⁴¹KAFFEost,

⁴¹ ↑ angiver at der sker et hop opad i tonehøjde på den efterfølgende vokal.

- 5 (0.2)
 A: jah
 (2.5)
 B: er det her kaffeost ehv-
 hva- hva er kaffeost
 10 (1.2)
 A: kaffe((xy:xxy))⁴²
 (0.5)
 A: >hedder det ikk det<⁴³
 (1.3)
 15 A: det der some:h
 (0.5)
 B: nå:h ((xyxyxy:xxy))
 (0.5)
 B: ^{tsk44}nej^{M45}
 20 %com: (('nej' udtales med dental kliklyd
 og et svagt [m] finalt pga. mad i
 munden))
 (1.5)
 A: det- jeg tror det hedder kaffeost
 25 på ((xxxsk))
 (0.8)
 B: nåh det vidst jeg ikk

Analyse

I uddraget er de to samtaledeltagere i gang med at lave mad. I forbindelse med det vil B gerne have, at A smager på en ost, der er speciel for hendes land. Hvor uddraget starter, udtrykker A en forhåbning med en implicit vurdering, hvor han prøver at sikre sig – 'forhåbentlig' – at det *ikke* er en bestemt type ost, som han kalder 'kaffeost' (linje 1-2). B svarer ikke afkræftende (som spørgsmålet lægger op til) i de efterfølgende 1,7 sekunder i linje 3. Responsen er med andre ord hørbart forsinket, hvilket allerede i sig selv signalerer, at der muligvis er et problem. Da B tager turen i linje 4, indleder hun i stedet for reparation ved at gentage navnet på osten – 'kaffeost' – med stigende-faldende intonation og dermed udpege det som et forståelsesproblem, der skal løses inden hun kan besvare As første

⁴² ((xy:xxy)) angiver et anonymiseret ord som ville afsløre hvilket modersmål den andet-sprogstalende har. 'x' er konsonant og 'y' e vokal – tryk angives ved understregning, længde med kolon (:).

⁴³ > < angiver at det mellemliggende siges hurtigt.

⁴⁴ ^{tsk} angiver en dental kliklyd.

⁴⁵ ^M angiver et svagt finalt [m] som skyldes mad i munden.

spørgsmål. Hendes gentagelse bliver sagt meget emphatisk med kraftigt stigende-faldende intonation. Det lyder både uforstående (som om hun aldrig har hørt ordet før) og "skeptisk" (som om hun sætter spørgsmålstegn ved, at der er noget, der hedder det), og det lægger dermed sandsynligvis op til en forklaring af ordet i form af en reference, der "udpeger" og/eller skaber en referentiel kontekst, så hun forstår, hvad det er for en ost, A mener. A vælger dog i linje 6 at behandle Bs identiske gentagelse som et opfattelsestjek, der kun anmoder om en bekræftelse fra ham ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Dernæst følger en pause (i linje 7), som er meget lang (2,5 sekunder). Det ser ud til, at A fortolker gentagelsen, som at B kender ordet, og at hun bare er overrasket og vil tjekke, om det var det, han sagde. Men B viser i linje 8-9, at bekræftelsen overhovedet ikke løste problemet for hende, for hun besvarer ikke det indledende spørgsmål, hvis konditionelle relevans er sat på standby af den identiske gentagelse. Hun viser med to eksplicitte spørgsmål efter hinanden, hvad hun har brug for, og hvad hendes problem med ordet 'kaffeost' er (linje 8: 'er det her kaffeost' – sandsynligvis med reference til noget de begge kan se – og linje 9: 'hval er kaffeost' – som beder om en forklaring).

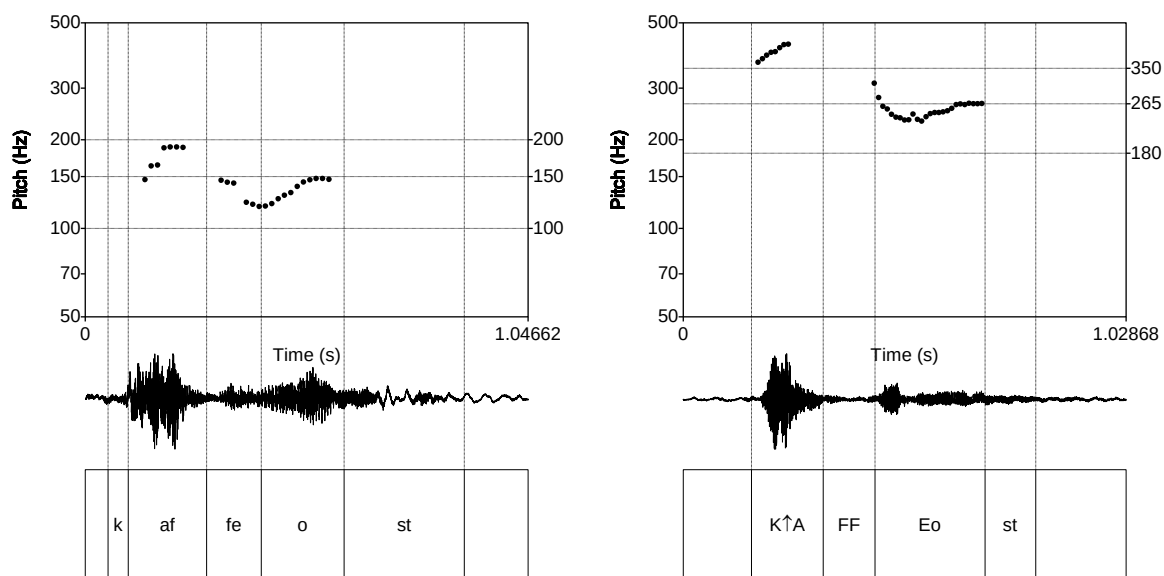
Der går 1,2 sekunder, inden A tager turen. Det kunne tyde på, at spørgsmålet er overraskende for ham, hvilket i så fald bekræfter, at han fortolkede Bs gentagelse i linje 4 som udelukkende et opfattelsestjek. Da B tager turen i linje 11, forsøger han sig med en oversættelse (et kodeskift) til Bs modersmål for at forklare, hvad han mener. Da det ikke umiddelbart fører til genkendelse fra Bs side, tilføjer han et spørgsmål, der spørger om osten ikke hedder det, han kalder den (linje 13). Det kunne tyde på, at han er usikker mht. oversættelsen, fordi den måske er mere eller mindre "hjemmestrikket", og det er han klar over. Men da B ikke har svaret efter 1,3 sekunder, begynder han i linje 15 på en forklaring, som tilsyneladende vil referere til noget fælles viden, som de deler (der er muligvis også kropssprog involveret). Det er noget, som lyder som starten til forsøg på at skabe en referentiel kontekst. Og i næste tur – i linje 17 – viser B, at det var tilstrækkeligt, for hun tager turen og signalerer med en tilstandsskiftemarkør ('nåh'), at hun nu forstår, hvad han mener og tilføjer derpå ostens navn på hende modersmål (navnet er noget helt andet end det, A sagde). Dette bekræfter, at As hjemmestrikkede oversættelse

var forkert og muligvis forvirrede B. Efter en kort pause viser B sin orientering mod det spørgsmål (i det overordnede nærhedspar), der indledte uddraget, og som altså har været på standby under hele reparatursekvensen, men som hun ikke har glemt, og som nu i kraft af den afsluttede reparatursekvens kan få sin 2. par-del i form af et afkræftende svar i linje 19.

1	A: det forhåbentlig ikk s<u>å</u>n
no:et k<u>å</u>ffeost,
(1.7)	1. par-del
→	B: ↑K<u>Å</u>FF<u>E</u>ost,
(0.2)
Indskudt
sekvens
5	A: jah
(2.5)	
	B: er <u>det</u> her k <u>å</u> ffeost ehv-
hva- hva er k <u>å</u> ffeost
(1.2)	
10	A: k <u>å</u> ffe((xy:xxy))
(0.5)	
	A: >h <u>e</u> dder det ikk <u>de</u> t<
(1.3)	
15	A: <u>de</u> t der s <u>o</u> me:h
(0.5)	
	B: n <u>å</u> :h ((xyxyxy:xxy))
(0.5)	2. par-del
	B: ^{tsk} nej^M	

Derved bliver reparatursekvensen en temmelig lang indskudt sekvens (linje 3-17). Dette demonstrer tydeligt, at præferencen for intersubjektivitet "vinder over" præferencen for progressivitet, men at præferencen for kontiguitet kun er sat på standby af reparaturen. Besvarelsen af den spørgende tur, som indledte reparatursekvensen, er stadig konditionelt relevant. Efter en pause på 1,5 sekunder giver A – i linje 24-25 – en forklaring (*account*; Heritage 1984b; Heritage 1988) på, hvorfor han brugte ordet 'kaffeost'. B siger, at det vidste hun ikke, og hun viser dermed, hvorfor svaret voldte hende problemer (linje 27).

Intonationsanalysen omfatter originalen (i linje 2) og gentagelsen (i linje 4):

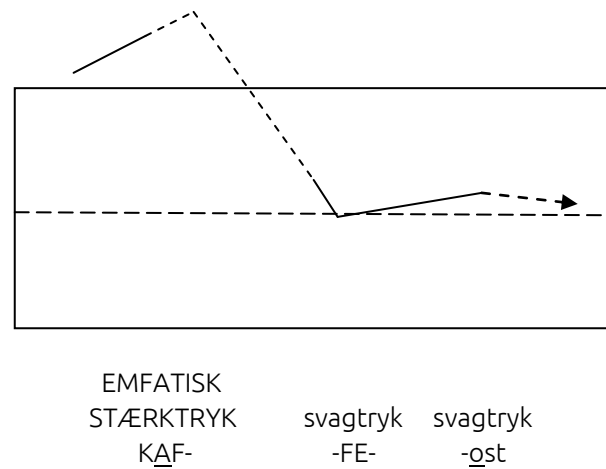

Graf 3.3a og 3.3b

Graf 3.3a viser originalens intonationsbevægelse (linje 2), og graf 3.3b viser gentagelsens intonationsbevægelse (linje 4). De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Originalens intonationsbevægelse har to stigende-faldende bevægelser, dvs. en på hver af de to dele som ordet er sammensat af. Det fremhæver og understreger begge de to dele. Stigningen i intonationen ligger inden for talerens normalregister.

I gentagelsen, derimod, sker der ligesom i gentagelsen i uddrag 1.2 en voldsom stigning, sådan at intonationsstigningen går markant ud over normalregisteret. Denne stigning efterfølges af et fald til midten af registeret, og den voldsomme stigning fremhæver den første stavelse 'kaffe' og bevirker, at den anden stavelse bliver meget mindre markant sammenlignet med 2. stavelsen i originalen (originalens bitryk i anden stavelse bliver i gentagelsens anden stavelse reduceret til svagtryk). Ligesom i uddrag 1.2 lyder gentagelsen samtidig som en "skeptisk" protest (bl.a. i kraft af stemmekvaliteten som dog er svær at definere med ord, men som bedst kan beskrives som en kombination af "overraskelse" og "skepsis").

Model 3:3: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele. Intonationsbevægelsen udenfor kassen benytter det paralingvistiske register, som lyder meget markant og tydeligt "overrasket".

Ovenstående model viser den stiliserede udgave af intonationsbevægelsen i den identiske gentagelse. Det er værd at bemærke den afsluttende svage stigning, hvor man ville have forventet et efterfølgende lille fald (svarende til den afsluttende stiplede pil). Men det fonetiske materiale kan være medvirkende til, at dette fald ikke kommer til udtryk, da '-st' er ustemt.

I dette uddrag blev gentagelsen i første omgang behandlet som et opfattelsestjek i stedet for et forståelsesproblem på trods af den markante stigende-faldende intonation. Det medførte en lang side-sekvens, inden problemet blev løst. I modsætning til eksempel 1.2 var det ikke nok, at gentagelsen blev sagt med et kraftigt emphatisk tryk og en intonationsbevægelse, som gik langt ud over normalregisteret. Og heller ikke det semantisk lidt mærkelige ord 'kaffeost' blev fortolket som et forståelsesproblem, da det for modtageren af gentagelsen åbenbart ikke var bemærkelsesværdigt. Hvad, der er "semantisk specielt", er underlagt en subjektiv fortolkning i den interaktionelle kontekst, og samtaledeltagerne kan derfor behandle en problemkilde på forskellig vis. Men som uddraget viser, er præferencen for intersubjektivitet meget stærk, og deltagerne arbejder som ven-

tet på at løse problemet inden de vender tilbage og genoptager samtalen fra det sted, hvor forståelsesproblemet opstod.

Med udgangspunkt i uddrag 3.3 vil jeg argumentere for, at en stigende-faldende intonation kombineret med en identisk gentagelse udtrykker et forståelsesproblem, og at den som respons anmoder om en forklaring/uddybning/begrundelse. Det er nemlig først, når modparten har opnået forståelse, at reparatursekvensen afsluttes, og samtalen går videre. Og uddrag 3.3. står derfor i kontrast til uddrag 1.2 og 3.1, hvor gentagelsen umiddelbart blev fortolket som et forståelsesproblem.

I det næste uddrag viser jeg et eksempel, hvor modtageren af gentagelsen muligvis bevidst vælger at behandle en gentagelse som et opfattelsestjek i stedet for som et forståelsesproblem, hvilket er det den stigende-faldende intonationsbevægelse umiddelbart signalerer. Denne gang er det muligvis et led i et venskabeligt drilleri.

Uddrag 3.4

I uddrag 3.4 bliver den identiske gentagelse med stigende-faldende intonationsbevægelse også behandlet som et opfattelsestjek, der anmoder om bekræftelse. Men modtageren viser (ved at forfølge den manglende forklaring), at gentagelsen signalerer et forståelsesproblem. Eksemplet er udvalgt, fordi det viser, hvordan en taler kan forfølge en manglende forklaring/begrundelse, når et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.') bevidst bliver "ignoreret", og det i stedet behandles som et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Med udgangspunkt i dette eksempel vil jeg igen argumentere for, at den stigende-faldende intonationsbevægelse er den 'markerede' måde at udpege en problemkilde på. (A er ikke-indfødt og B og C er indfødte.)

Uddrag 3.4 [optaget på minidisk]

1 A: ehm
 (0.4)

- 5 A: e:h -⁴⁶er du b- bevidst om at du
blir optaget
(0.9)
- C: jeg blir hvad?
(0.1)
- A: du blir optaget på:eh minidisk
(0.5)
- 10 A: det ska li[:ge:h]
→ C: [optaget] på minidisk=
A: =jah
A: det ska vi: s:e[-]
C: [e]:r
- 15 A: [e:h til jer]
C: [e:r- er det her] er der skjult
kamera i øjeblikket
B: (<°jah° det>⁴⁷) skjult mikrofon
A: jah skjult mi- mikrofon
- 20 C: |nåh|
A: |det| ska i så vide altså det-
B: det lissom me:d ((politiker))
han:
(0.3)
- 25 A: | eh | | he |
B: |han-| >nu er det |vel| ikk< en
mikrofon du |står| med der
A: | he |
(C): ()⁴⁸
B: lyder det |i en| kommentar fra
C: | mh |
- 30 |udenrigs|ministeren
A: | eh |
C: jamen er det i forbindelse med din
undervisning af din[e ((xxx)ske))
A: [nej]
C: st[ude]ren[de]
- 35 A: [nej] [ne]j nej det er
det de:r forskning som jeg
ha:r fortalt om
C: nåh?
A: e:hm:
- 40 (0.2)

⁴⁶ -xx angiver at det, der siges, starter pludseligt som en omvendt hørlig afspnupning.

⁴⁷ < > angiver at det mellemliggende siges langsomt.

⁴⁸ Tom parentes bestående af () omslutter noget som jeg ikke kan høre og derfor ikke kan transskribere.

- A: så: har- har i noet imod at i
 sån e:h anonymt blir eh
optaget
 C: ikke hvis vi ved det en dag
 45 i forvejen så har vi ikk (.)hahaha
 A: =jamen nu: o-

Analyse

Hvor uddraget starter, har samtalen været i gang i ca. et kvarter. Uddraget starter efter et mindre ophold i samtalen, og A tager turen med en tøvlyd (linje 1). Hun spørger derefter, om C er 'bevidst om', at han bliver optaget (linje 3-4) – det lyder som en forløber til at informere ham om, at han bliver det (*pre-announcement*; Schegloff 1995). Hendes spørgsmål er på den ene side lidt henkastet, men har samtidig en vis formel "overtone" i kraft af formuleringen 'bevidst om' (linje 3). Der går 0,9 sekund, hvilket kunne være en begyndende indikation på, at der er et problem, inden C tager turen i linje 6 med en identisk gentagelse af en del af turen – hvor han lokaliserer problemet ved at gentage en del af den foregående tur og erstatte problemkilden med 'hvad'. At erstatte problemkilden med et spørgeord er en af de måder, hvorpå anden-initieret reparation kan initieres, og hvor initieringen samtidig udpeger problemkilden. 'Hvad' bliver ydermere udtalt med et blødt 'd' til sidst, hvilket er en tydelig indikator af, at den lokaliserede del af foregående tur var problematisk på en anden måde end bare rent auditivt. Et 'hvad' udtalt med lang vokal og [ð] (blødt d) indikerer, at turen blev hørt, men at modtageren har et problem med at acceptere det, der blev sagt⁴⁹. At fortælle nogen, at de allerede er blevet optaget, er en handling, som kan medføre sanktioner (*sanctionable*; Boyle 2000). Allerede brugen af 'hvad' i linje 6 indikerer altså, at C går i offensiven.

As bekræftende respons i linje 8 gentager det, hun sagde i sit spørgsmål, og hun tilføjer en forklaring på hvordan: 'på minidisk'. Svaret har et præfereret format, men som handling er det dispræfereret. As svar kunne tyde på, at hun fortolker – eller vælger at fortolke (sml. *po-faced receipts of teases*; Drew 1987) gentagelsen, som om den kun var et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot be-

⁴⁹ Dansk har fire forskellige brug af spørgeordet hvad: hva', hvar, hvad og hva:' (Jørgensen 2011).

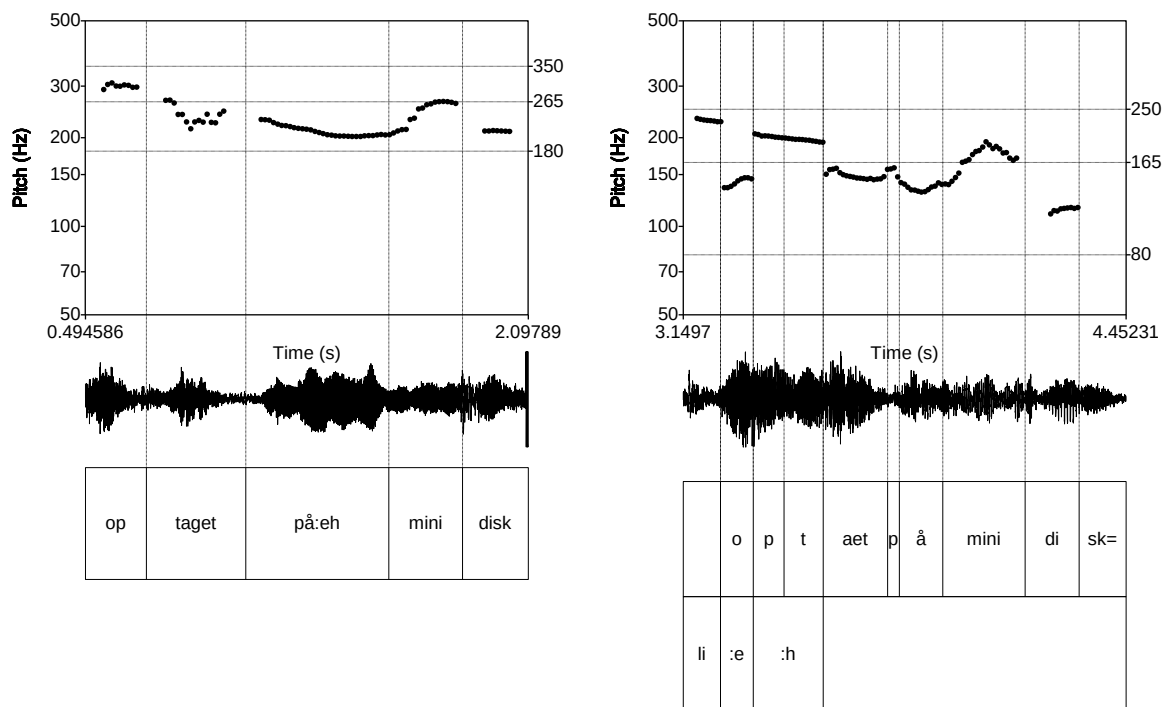
kræfte eller afkræfte.'). Men det kan også være indledningen til den information, hun vil give ham, og som blev bragt på banen af den indledende forløber i linje 3-4. Hendes fortsættelse i linje 10 lyder mest af alt lidt *en passant*, men hun når ikke at færdiggøre sin tur. For allerede i overlap med hendes fortsættelse viser C, at han har brug for mere end bare en bekræftelse. Han laver en ny opgraderet reparaturinitiering (linje 11) – denne gang som en identisk gentagelse der reproducerer problemkilden. En problemkilde, der ikke er placeret i umiddelbart foregående tur, kan trækkes frem i fokus ved at blive "citeret" (*retrieval of trouble source by quotation*; Schegloff 2000a). I forhold til den tidligere lokalisering af problemkilden er dette en opgradering af reparaturinitieringen – spørgeord er mindre stærkt end gentagelse (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 369). Den identiske gentagelse har en stigende-faldende intonationsbevægelse, som fremhæver den trykstærke stavelse 'mini-' i ordet 'minidisk'. På grund af denne emfase lyder det da også for mig, som om C er meget uforstående, og samtidig er der en snert af protest i hans stemmekvalitet. Men A vælger endnu en gang at ignorere, såvel at der stadig er et problem som den uforstående "overtone" i C's gentagelse. I kraft af stemmekvaliteten lyder C også en lille smule, som om han driller hende (sml. *po-faced receipts of teases*; Drew 1987), og A behandler da også endnu engang C's reparaturinitiering som et opfattelsestjek med et 'jah' (i linje 12). Så der er tegn på, at de er i gang med et gensidigt drilleri.

I linje 13 genoptager A det, hun prøvede at sige i linje 10, og hun udbygger det i linje 15. As tur starter med de samme to ord, hvorefter turen får en anden fortsættelse. Men turen bliver sagt på den samme konkluderende måde, og den lyder derfor som et "ekko", der henviser til den tidligere tur i linje 10. Hun giver med andre ord ikke en forklaring, som er det C efterlyser, men oplyser ham bare om det igen. Første gang A tøver en lille smule, tager C turen i overlap med A i linje 14. Men C's tur starter også med et tøvende forlænget 'e:r', og muligvis derfor fortsætter A i overlap i stedet for at standse op. Men C giver imidlertid ikke op og forsøger at komme ud af overlap (linje 16) ved at gentage 'e:r' og udbygge sin turstart (Schegloff 1987b; 2000b), mens han overlapper hendes fornyede forsøg på at afslutte sin tur. Ligeså snart C kan høre, at han er ude af overlap (fordi A har afsluttet sin tur), leverer han det fuldt formulerede spørgsmål. Hans

tur i linje 16-17 – med den ”skeptiske” formulering om hvorvidt det er skjult kamera – lyder som en mild protest, der samtidig forfølger As manglende svar (Pomerantz 1984b) ved at formulere spørgsmålet, så svaret er indeholdt i spørgsmålet (*pursuing a respons*; Pomerantz 1984b). Desuden er spørgsmålet formuleret, så A kan nøjes med at bekræfte det, han spørger om. Spørgsmålet må formodes at være rettet mod A, som jo bragte emnet på bane med sit indledende spørgsmål til C, men det er B, der tager turen i linje 18 og foregriber As mulighed for at svare. B bekræfter og modificerer samtidig det svar, der er indbygget i C’s spørgsmål (fra ’skjult kamera’ til ’skjult mikrofon’). A viser sin enighed med Bs modificerede udgave (linje 19). C modtager dette med et ’nåh’, som lyder konstaterende.

I linje 21 genoptager A sit forsøg på at informere dem om, at de bliver optaget. Idet A stopper op, tager B turen og sammenligner det med en episode, hvor en dansk politiker blev optaget (linje 22). B gengiver først den kommentar som politikerens ytrede (linje 26-27). Dernæst fortsætter B med et inkvit, som beskriver situationen (linje 28-30). A overlapper ham delvist med latterstavelser. Men C viser, at der stadig mangler noget (for at han forstår sammenhængen) ved at forfølge den manglende forklaring endnu engang med yderligere et spørgsmål, der indeholder hans gæt på en forklaring (Pomerantz 1988), og som beder om en bekræftelse fra A (linje 32-33 og 34). Men allerede i overlap afkræfter A (linje 33) og henviser til noget, som hun har fortalt på et tidligere tidspunkt (linje 35-37). C modtager igen med et konstaterende ’nåh’. A spørger nu, om de har noget imod at blive optaget anonymt (linje 41-43). Dermed viser hun en orientering mod, at hendes indledende spørgsmål i linje 3-4 var ”sanktionerbart”. Cs svar i linje 44-45 afslører dog, at han driller hende. A påbegynder dernæst starten på et forsvar for, at hun optager.

I intonationsanalysen er det relevant at sammenligne originalen i linje 8 og C’s andet forsøg på reparationinitiering – den identiske gentagelsen i linje 11. Begge har det samme trykmønster.

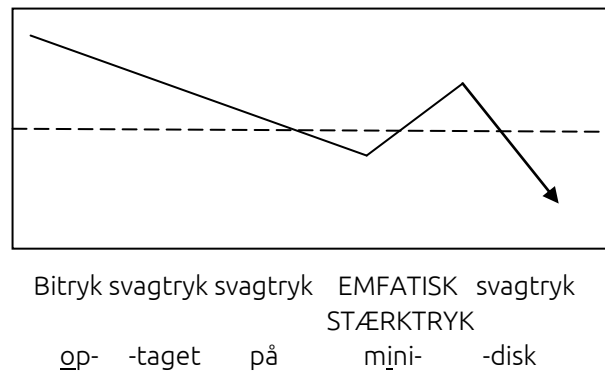

Graf 3.4a og 3.4b

Graf 3.4a viser den relevante del af As original (i linje 8). Graf 3.4b viser C's gentagelse, hvoraf starten overlappes af A, i linje 11. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Intonationen i originalen er faldende frem til ordet 'minidisk', hvor der er et skift til stigende-faldende intonationsbevægelse på dette ord, hvilket fremhæver ordet. I gentagelsen er der også en faldende intonationsbevægelse frem til ordet 'minidisk'. Men den stigende-faldende intonationsbevægelse breder sig over en større del af normalregisteret, og den ligger højere op i registeret, hvilket medvirker til at gøre den stigende-faldende intonationsbevægelse 'markeret'. Stigningen går op i den øvre halvdel af registeret, og den faldende del går længere ned i registeret, hvilket svarer godt til, at ordet 'minidisk' høres som fremhævet/emfatisk og uforstående/"skeptisk" i forhold til de prosodiske omgivelser. Den samme registerudvidelse så vi uddrag 1.2 (Goldberg 1978: 201).

Stiliseret vil jeg vise dette sådan:

Model 3.4: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Inden vi går videre til et eksempel, der afviger fra det, vi har set indtil nu, vil jeg kort opsummere, hvad de identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse har vist.

Dette eksempel er interessant, fordi den "nye information" i linje 3-4 ikke kun bliver bemærket, men den fører til krav om forklaring, og derudover gør den også, at modtageren kan sanktionere "afsenderen" (visse handlinger er ikke kun *noticeable* og *accountable*, men også *sanctionable*; Boyle 2000). Som analysen har vist, bliver forståelsesproblemet, som her drejer sig om en manglende forklaring på, hvorfor der bliver optaget på minidisk, forfulgt indtil modparten har fået begrundelsen. Det minder derfor om det, vi så i uddrag 3.3, hvor reparatursekvensen fortsætter indtil problemkilden 'kaffeost' er blevet forstået.

Kort udvidet opsummering af identiske gentagelser – forståelsesproblem med stigende-faldende intonation – og sammenligning med afvigende eksempler

Jeg har indtil nu vist fem eksempler på identiske gentagelser, der repræsenterer forståelsesproblemer ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). Intonationsbevægelsen er stigende-faldende (hvis materialet er et et-stavelsesord, er intonationen dog kun stigende) og ser ud til at anmode om forklaring/uddybende information/begrundelse. I de to første eksempler (1.2 og 3.1) bliver begge gentagelser fortolket som forståelsesproblemer, og de efterfølges af uddybende responser/begrundelser. I uddrag 3.2 udtrykker gentagelsen et forståelsesproblem, men materialet i gentagelsen gør, at den ikke kan forklares, uddybes eller begrundes, og den bliver derfor i første omgang behandlet som et opfattelsestjek og modtages med en bekræftelse. Men de efterfølgende ture viser, at der er sket en misforståelse tidligere i samtalen. I de sidste to eksempler (uddrag 3.3 og 3.4) bliver identiske gentagelser, der signalerer forståelsesproblemer, behandlet som opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'), og det får, som vi har set, andre konsekvenser for samtalens forløb. Disse afvigende eksempler viser samtidig, at den stigende-faldende intonation bruges til at udpege forståelsesproblemer.

Fordelingen på andetsprogstalende og modersmålstalende er stort set den modsatte af det, vi så i forbindelse med opfattelsestjekkerne i kapitel 2. Det ser altså ud til, at det typisk er den modersmålstalende, der laver identiske gentagelser, som udtrykker forståelsesproblemer ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'). – i fire ud af fem tilfælde – hvorimod andetsprogstalende fortrinsvis laver identiske gentagelser, som udtrykker opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.').

Materialet i gentagelsen indeholder i fire ud af fem eksempler den nye information fra den foregående tur – information som er overraskende, fordi modparten ikke forventede den (uddrag 1.2, 3.1, 3.3 og 3.4). Forståelsesproblemet ligger i misforholdet mellem den nye information, og hvad der forventedes. Intonationsbevægelsen stiger nogle gange til toppen af normalregisteret (uddrag 3.1 og 3.2), hvilket gør, at gentagelsen har en "overtone" af "overraskelse". Men in-

tonationsbevægelsen kan også gå ud over normalregisteret (uddrag 1.2 og 3.3). Og det ser ud til, at denne intonation kan bruges til at signalere anmodning om forklaring/begrundelse *kombineret med "skepsis"*, dvs. det er ikke kun et forståelsesproblem, men det er noget, som lyder ulogisk eller fejlagtigt svarende til, at gentagelsen *bestrider* det sagte ('Det kan ikke være rigtigt? Det kan du da vist ikke mene?').

Hvis vi kigger på forholdet mellem gentagelsernes intonationsbevægelse og den fortolkning samt respons, de får, tyder det på, at stigende-faldende intonation lægger op til mere end en bekræftelse. I uddrag 1.2 og 3.1 gives der en forklaring/begrundelse. Og i de to tilfælde, hvor der ikke gives en forklaring/begrundelse, forfølges den (uddrag 3.3 og 3.4). Men i disse to uddrag kan man også se, hvordan modtageren af den utilstrækkelige respons forholder sig til en samtalenorm om, at den foregående taler først skal gives mulighed for at komme med et mere fyldestgørende svar (jævnfør præferencen for selv-reparatur). Modtageren af bekræftelsen kan vælge at vente (som i uddrag 3.3) i stedet for straks at forfølge den manglende forklaring for at vise, at det ikke var et fyldestgørende svar. Derved gives modparten en mulighed for selv at komme med en forklaring uden ekstra opfordring (jævnfør præferencen for selv-reparatur). Men modtageren kan også (som i uddrag 3.4) i andet forsøg retmæssigt forfølge den mangelfulde respons.

Man kan altså præsentere de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation sådan:

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X?

A: forklaring/begrundelse/udddybning

I de tilfælde hvor A kun bekræfter, kan B enten forfølge den manglende forklaring/begrundelse/udddybning med non-verbale signaler (som måske er det, der sker i uddrag 3.2) eller verbalt (som i uddrag 3.3 og 3.4). Dette er markeret med kursiv i firkantede parenteser, svarende til:

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X?

A: bekræftelse

B: [*hvorfor?/hvordan?*]

A: *forklaring/begrundelse/udddybning*

Opklaringssekvensen efter den utilstrækkelige bekræftelse – dvs. de to ture med kursiv i den stiliserede sekvens ovenfor – kan strække sig over flere ture, som eksemplerne i uddrag 3.3 og 3.4 viser.

I det næste eksempel på en identisk gentagelse med stigende-faldende intonationsbevægelse vil vi se endnu et afvigende eksempel, som viser, at et forståelsesproblem også kan bruges til at bestride modpartens tur. Vi vil se, hvordan modparten ikke får mulighed for at komme med en forklaring/begrundelse. Den identiske gentagelse (anden-initieringen) bruges i stedet som *optakt* til en tur, der udtrykker uenighed med det, taleren har sagt i den foregående tur. Uenighedserklæringen er dermed dispræfereret såvel i format som mht. placering.

III. Stigende-faldende gentagelse der ikke når at få en respons

I denne sektion vil jeg se på et tilfælde, hvor den person, som laver gentagelsen, viser gentagelsens betydning, inden modparten når at vise sin fortolkning af den. I dette tilfælde foregriber samtaledeltageren altså en 'næste handling' og udtrykker samtidig uenighed. Derved overtrumfer samtaledeltageren præferencen for selv-reparatur, præferencen for enighed og præferencen for kontiguitet, da han signalerer et problem – med format som et forståelsesproblem – uden at have brug for en forklaring/begrundelse fra modparten. Med udgangspunkt i dette eksempel vil jeg argumentere for, at den stigende-faldende intonation er den kraftigste måde at problematisere en problemkilde på. Derfor er den stigende-faldende intonationsbevægelse mere 'markeret' end den faldende-stigende intonationsbevægelse.

Uddrag 3.5

I uddrag 3.5 lyder gentagelsen ikke kun uforstående, men også protesterende ('skeptisk'/kritisk) – dvs. at den udtrykker uenighed med modpartens original (hvilket bryder med præferencen for enighed).

Taleren uddyber også i umiddelbar forlængelse sin egen kontrasterende holdning (hvilket bryder med præferencen for selv-reparatur). Eksemplet er udvalgt, fordi det viser, hvordan den konditionelle relevans for 'næste tur' brydes af en foregribelse af den forklaring/begrundelse, som gentagelsen anmoder om, men som modparten aldrig når at give. Med dette eksempel vil jeg vise, hvordan noget, der på overfladen er designet som et forståelsesproblem, kan bruges til at signalere disalignment og disaffiliation med det, som den foregående tur udtrykker. (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 3.5 [i skraldespanden]

- 1 A: o så:: (tager du () din)⁵⁰
 (0.5)
 A: o putte:r i:e:h
 (0.7)
 5 A: skraldespanden
 (0.3)
 → B: **i SKRALDESPANDEN**
 (0.3)
 B: jeg ville da bare kast den ned
 10 (0.6)
 A: EH⁵¹ ehhhhhe:
 (0.3)
 A: -⁵²HA
 (0.7)
 15 A: EHHH eh ih det er ikke særlig
 bæredygtigt fordi så går du på
 den
 (1.3)
 A: tramper du på den den samme
 20 hundelo|rt|
 B: |bl|ablabla
 (2.8)
 B: ikk særlig bæredygtigt
 (.) hal|lo |
 25 A: |h(h)h|
 (0.7)
 A: eh he haha he ha ha .hh.hhe

⁵⁰ En parentes med transskription angiver transskriptionen er usikker.

⁵¹ EH angiver et latterudbrud.

⁵² -HA angiver et latterudbrud med glottalt lukke initialt.

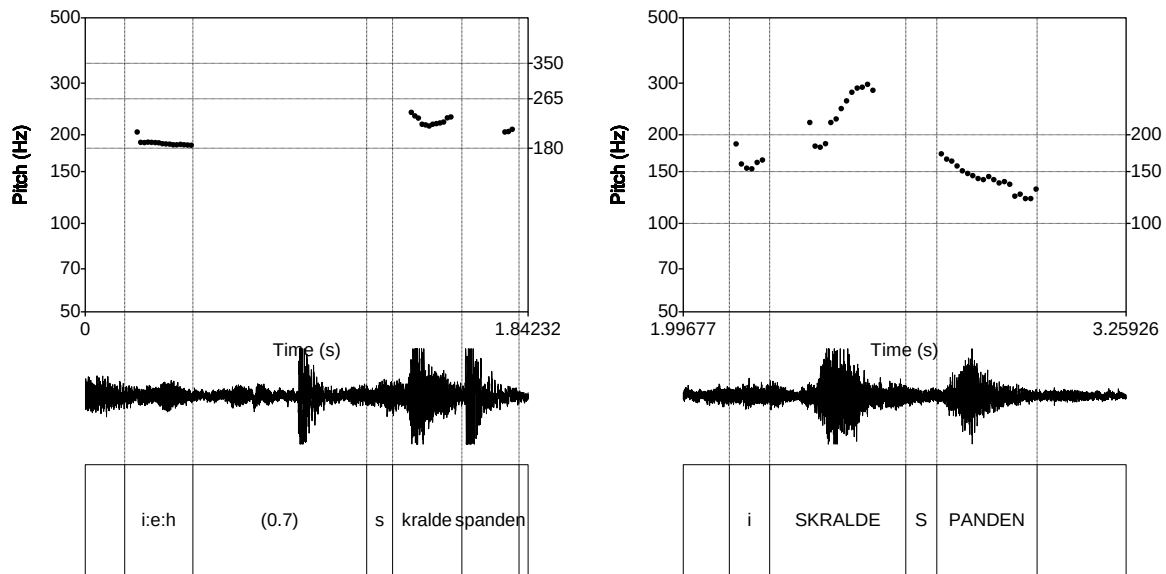
Analyse

Hvor uddraget starter, er B i gang med at fjerne en hundelort fra deres altan med en plastikpose som handske. I linje 1-5 siger A til B, at han skal putte plasticposen (med hundelorten) i skraldespanden. I linje 7 gentager B 'i skraldespanden'. Gentagelsen er en identisk gentagelse af den sidste del af foregående tur, og den udpeger problemkilden. Gentagelsen af hele præpositionsforbindelsen (præposition + substantiv) tydeliggør, at det er placeringen ('i skraldespanden') frem for ordet 'skraldespanden', der er fokus for reparaturen (svarende til brugen af 'hvor?' frem for 'hvad?' som reparaturinitiering; Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Bs gentagelse ligner en identisk gentagelse, som signalerer et forståelsesproblem, men den fungerer her først og fremmest som et signal om uenighed (hvilket bryder præferencen for enighed) – og gentagelsen efterfølges da også straks i linje 9 af, hvad Bs havde tænkt sig at gøre (hvilket i sin tur bryder med præferencen for selv-reparatur). Hans fortsættelse 'jeg ville da bare kast den ned' – altanen er ikke i stueetagen – angiver hans næste skridt (sml. *targetting a next action*; Schegloff 1997: 531; Goodwin & Goodwin 1987: 207). Han viser dermed også, hvorfor 'i skraldespanden' er årsag til reparaturen, og hvorfor denne del blev gentaget. Bs gentagelse lyder meget "skeptisk", nærmest "vantro" ('Det kan ikke være rigtigt? Det kan du da vist ikke mene?'). I kraft af den kraftige udvidelse af registeromfanget i forhold til den foregående tur udtrykker gentagelsen også kraftig disaffiliation (Goldberg 1978). Det er derfor også en logisk fortsættelse, at B udbygger sin tur med sin egen løsningsmodel. Jeg hører Bs udbygning som en lidt frustreret reaktion på noget, der kunne være en bevidst provokation, og As efterfølgende reaktion, et højlydt prust (linje 11 og 13), kunne lyde som en slags latterudbrud over noget, hun vidste at hun ville få en reaktion på fra B – en "leg" med provokationer mellem personer som kender hinanden godt.

Da A uddyber latterudbruddet i linje 15-17, argumenterer hun med latterstemme for, hvorfor Bs forslag er dårligt set med hendes øjne ('det er ikke særlig bæredygtigt fordi så går du på den'). Umiddelbart er det lidt tvetydigt med ordet 'bæredygtigt' i den sammenhæng, og det kunne se ud til, at A mener 'holdbart' snarere end 'økologisk/miljørigtigt'. Hendes latterstemme er muligvis samtidig en tilkendegivelse af, at hun ved, at hun siger noget, der kan opfattes som

ulogisk. Efter 1.3 sekunder hvor B ikke reagerer (linje 18), tager A turen på ny med en gentagelse, der ser ud til at fokusere på at lave en selv-reparatur af udsagnsordet i hendes foregående tur. Hun erstatter 'går' med 'trampler' (den svenske udgave af verbet 'træder') (linje 19-20). Hendes korrigerende gentagelse bliver også sagt med latterstemme. Bs modreaktion kommer i overlap med slutningen af ordet 'hundelort' (linje 21). Han reagerer ikke på As argument med, at han vil komme til at træde på den, men i stedet på brugen af ordet 'bæredygtig' (hvilket måske netop er det, B tænker på, når han vil smide hundelorten ned i stedet for i skraldespanden). Hans 'blablabla' fungerer som en lodret afvisning af As miljøargument. A modtager ikke på hørbar vis denne afvisning af sin argumentation, men der er højst sandsynligt en eller anden form for non-verbal kommunikation. Først efter endnu en lang pause (2,8 sekunder) tager B turen igen og uddyber protesten mod As tidligere formulering ved at gentage den: 'ikk særlig bæredygtigt' (linje 23). Han afslutter sin tur med et 'hallo' (linje 24), som kun kan betyde 'prøv lige og hør hvad du selv siger, du argumenterer jo mod dig selv'. Midtvejs i 'hallo' begynder A at grine (linje 25-27). Hendes latterstemme lyder, som om hun giver sig, og diskussionen går heller ikke videre.

I dette uddrag er det intonationsbevægelsen i As 'i:e:h skraldespanden' (linje 3-5) og Bs gentagelse i linje 7, der skal sammenlignes. Begge præpositionsforbindelser har det samme trykmønster.

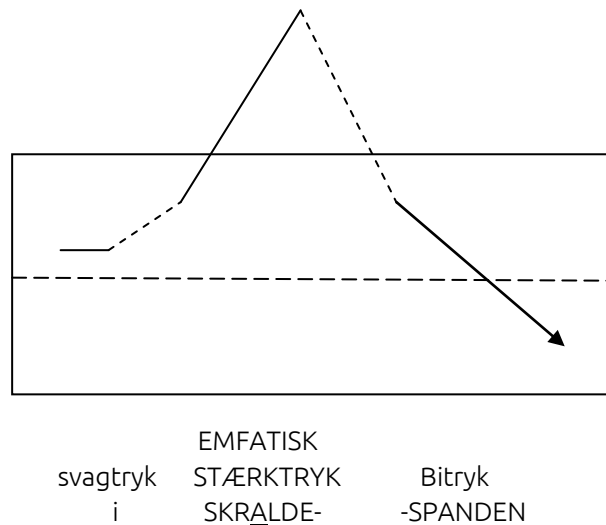
Graf 3.5a og 3.5b

Graf 3.5a viser intonationsbevægelsen i originalen (linje 3-5), og graf 3.5b viser intonationsbevægelsen i gentagelsen (1. par-delen) – linje 7. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

I originalen ligger intonationen ved registerbunden i det tøvende 'i:e:h' og beskriver ellers en svagt faldende-stigende-faldende bevægelse i den lavere halvdel af registeret, hvilket passer fint med, at det samtidig lyder som afslutningen på en tur.

I gentagelsen er intonationen derimod markant. Først ved at den går ca. 100 Hz ud over normalregisteret, og dernæst ved det lange fald til den nederste tredjedel af registeret. Ligesom tidligere er det formentlig kombinationen af en stigning langt ud over registertoppen efterfulgt af et kraftigt fald, som får det til at lyde emphatisk hhv. "skeptisk"/"vantro". Det er en meget markant måde at problematisere noget i foregående tur på. En lignende intonationsbevægelse så vi i uddrag 1.2.

Den stiliserede model bliver således:

Model 3.5: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele. Intonationsbevægelsen udenfor kassen benytter det paralingvistiske register, som lyder meget markant og tydeligt "overrasket".

Forløbet med dette forståelsesproblem ser anderledes ud, idet den identiske gentagelse følges direkte af et modangreb, som kan strække sig over flere ture. Modangrebet er markeret i skarpe parenteser:

A: (xxx)X(xxx)(?)
B: X? [modangreb]

Diskussion af de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation
I de faldende-stigende identiske og modificerede gentagelser blev bekræftelsen i visse situationer efterfulgt af *mere end gentagelsen anmodede om* – fx en forklaring/begrundelse (se uddrag 2.4 og 2.5). På samme vis har vi nu set eksempler på stigende-faldende identiske gentagelser, hvor modparten af forskellige grunde vælger at give *mindre end det gentagelsen anmoder om*, nemlig en bekræftelse i stedet for en forklaring/begrundelse (uddrag 3.3 og 3.4). I disse tilfælde bliver den manglende forklaring/begrundelse "forfulgt" af modparten. Og i det sidste eksempel – uddrag 3.5 – har vi set, at den samtaledeltager, der rejser forståelsesproblemet ved hjælp af den identiske gentagelse, kan udvise uenighed med indholdet i gentagelsen i

direkte forlængelse af gentagelsen – som derfor ikke er et reelt forståelsesproblem, hvor der er brug for en forklaring/begrundelse.

De identiske gentagelser med stigende-faldende intonation kan opsummeres med følgende tabel:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Normal-register	Eksempel
NS	Fuld	Nominalfrase	A: xxxX B: X? A: [forklaring]	Udover	1.2 [ingen problemer]
NS	Partiel	Syntagma	A: xxxX B: X? A: [forklaring]	Indeni	3.1 [det var lukket]
NS	Partiel	Deiktisk pronomen	A: xXxx? B: X? A: bekræftelse + uddybning	Indeni	3.2 [mig]
NNS	Partiel	Nomen	A: xxxX? B: X? A: bekræftelse B: [forfølger manglende forklaring]	Udover	3.3 [kaffeost]
NS	Partiel	Infinit verbal + adverbial	A: xxxX B: X? A: bekræftelse B: forfølger manglende forklaring]	Indeni	3.4 [optaget på minidisk]
NS	Partiel	Præpositions forbindelse	A: xxxX B: X? B: [modangreb]	Udover	3.5 [i skraldespanden]

Skema 3a – Forståelsesproblemer

Oversigt og opsummering af uddrag behandlet i kapitel 3.

Som vi kan se, er det hovedsageligt den modersmåltalende, som laver identiske gentagelser, der udtrykker forståelsesproblemer. Problemkilden befinder sig som regel i slutningen af den foregående tur, og i halvdelen af tilfældene går intonationsbevægelsen udover normalregisteret.

Hertil kommer de øvrige eksempler i kollektionen:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Normal-register	Eksempel
NS	Partiel	Nomen	A: xxxX B: Y? A: X! B: Y- + [forklaring på Y]	Toppen af Normal-registeret	4.3 [hestesovs - pestosovs] linje 8
NNS	Partiel	Verbum	A: xxxX B: X? A: bekræftelse + forslag til løsning på forståelsesproblem	Toppen af Normal-registeret	3.6 [segne]
NS	Fuld	Nominal-frase	A: X B: X? A: forklaring	Indeni	3.7 [orange arme] linje 18
NNS	Partiel	Nomen	A: xxxXxxx B: X? C: bekræftelse A: forklaring	Indeni	3.8 [brunkål]
NNS	Partiel	Nomen	A: xxxX A: X? + spørgsmål B: forklaring	Toppen af Normal-registeret	3.9 [dykker-maske]

Skema 3b – Forståelsesproblemer i kollektionen

Oversigt og opsummering af yderligere uddrag i appendiks B

Ved at inddrage de øvrige eksempler i kollektionen ændrer billedet sig lidt, da der er yderligere tre eksempler på, at det er den andet-sprogstalende, som udpeger forståelsesproblemer. Fælles for disse fire eksempler er dog, at de stammer fra data med de avancerede andetsprogstalende.

Sekventielt er grundforløbet sådan:

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X?

A: forklaring/begrundelse/udddybning

Men som eksemplerne har vist, kan dette udvides eller afkortes. Jeg har fundet to alternative forløb:

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X?

A: bekræftelse

B: *[hvorfor?/hvordan?]*

A: *forklaring/begrundelse/udddybning*

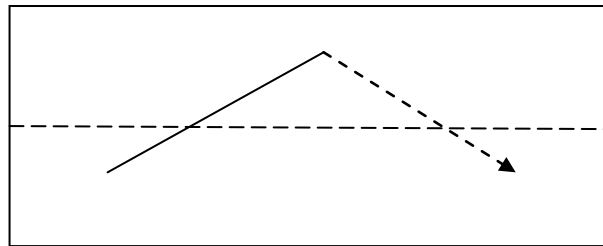
og

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: X? [modangreb]

Den stigende-faldende intonation er det gennemgående kendetegn, om end det også er muligt at tilføje en "overtone" af "skeptis"/"vantro" ved at intonationsstigningen væsentligt overskrider normalregistertoppen. Når materialet ikke indeholder mere end én stavelse, bliver intonationsbevægelsens faldende del ikke udført. Det viser, at stigningen er den bærende del af intonationsbevægelsen, når man skal signalere et forståelsesproblem. Det samme så vi i faldende-stigende gentagelser med kun en stavelse, hvor stigningen ligeledes var den del, der blev manifesteret i gentagelser med en stavelse.

Stiliseret giver det følgende graf:

Model III: Intonationsbevægelsen i forståelsesproblemer. Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Her angiver kassen normalregisteret. Den fuldt optrukne linje med pil er den obligatoriske del af intonationsbevægelsen. Desuden vil den som oftest efterfølges af en faldende bevægelse. Modellen skal ses som den neutrale udgave af den stigende-faldende intonationsbevægelse. Jo større udsving inden for normalregisteret, jo mere "overrasket" lyder gentagelsen. En intonationsstigning, som går ud over normalregisteret, tilføjer gentagelsen en "overtone" af "skeptisk"/"vantro".

Det er påfaldende, at disse identiske gentagelser – såfremt man forestiller sig at de var blevet sagt med faldende-stigende intonationsbevægelse – alle ville have kunnet fungere som et opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Intonationsbevægelsen er derfor i høj grad med til at signalere forståelsesproblemet. Men samtidig er det værd at lægge mærke til, at materialet i tre tilfælde indeholder "overraskende information" (uddrag 1.2, 3.1 og 3.4), og i hele seks tilfælde består af specielle ord eller sammenstillinger af ord (uddrag 3.3, 4.3, 3.6 [segne], 3.7 [orange arme], 3.8 [brunkål] og 3.9 [dykkermaske]). Så jeg mener, at man kan konkludere, at materialet bidrager til, at de fortolkes som forståelsesproblemer.

I kapitel 4 vil jeg beskæftige mig med eksempler på stigende-faldende gentagelser, hvor modifikationen er det vigtigste fokus for gentagelseshandlingen. Disse gentagelser bliver alle behandlet som værende modificerede, dvs. en gentagelse som gennemtvinger et fokus på modifikationen. Det er fænomenet anden-initieret anden-

reparatur, som både initierer og udfører en reparatur, og som beder den anden samtaledeltager om også selv at udføre reparaturen for at vise, at den er blevet forstået samt dermed anerkende den som berettiget. Men vi skal også se et eksempel på, hvad der sker, hvis modifikationen ikke straks anerkendes af den andetsprogstalende.

4. Modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation

I dette kapitel vil jeg analysere fire samtaleuddrag med eksempler på modificerede gentagelser, der laver erstatning i *'næste tur'*. Formålet med dette kapitel er at uddybe beskrivelsen af den interaktionelle kontekst og forholdet mellem den modificerede gentagelse, den stigende-faldende intonationsbevægelse og hvordan gentagelsen bliver fortolket og modtaget. Jeg tager igen udgangspunkt i de spørgsmål, som analyserne af uddrag 1.3 i kapitel 1 affødte.

De modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation kan kategoriseres som en handling, der udpeger en problemkilde og samtidig reparerer på den – det vil sige en anden-reparatur – jeg kalder det en erstatning – og i daglig tale kalder vi det en rettelse – en handling, som er dispræfereret i forhold til de andre typer reparatur. Handlingen kan parafraseres med:

'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage'

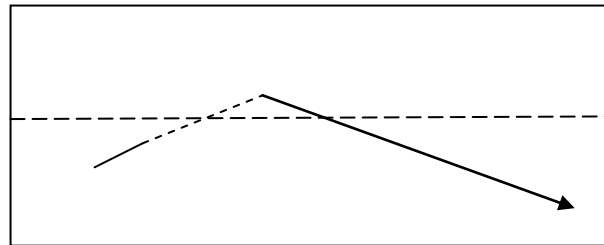
Det første eksempel på denne handling så vi i uddrag 1.3 – som jeg gengiver igen her for læsevenlighedens skyld:

Uddrag 1.3 [historie]

1	A: hva læ <u>s</u> er du,
	(0.6)
	B: .hh a:h (.) jeg læ <u>s</u> er
	(.) d <u>a</u> nsk,
5	B: her
	(2.2)
	B: e::h

10 B: (0.4)
 |en:| (.) kultur,
 com%: ((en: lyder som om det kunne være
 brugen af det engelske ord 'and' i
 stedet for 'og' - og det optræder
 flere gange på tilsvarende måde))
 15 (0.9)
 A: danske kultur?
 (0.9)
 B: danssk, |en:| dansk kultur,
 A: jah
 20 (0.2)
 B: |en:|
 (0.2)
 B: o:: .hh
 (0.4)
 25 B: dansk historii
 (0.6)
 → A: dansk historie, Erstatning
 (0.3)
 → B: historie? Opfattelsestjek
 30 (0.3)
 A: jah Bekræftelse
 (0.2)
 A: °hi° sto ri e
 %com: ((stavelsesopdelt udtale))
 35 (0.3)
 B: °hi°stori°e°
 (0.9)
 %com: ((hviskende latter i pausen))
 B: mh

Intonationsbevægelsen blev efterfølgende stiliseret som:

svagtryk STÆRKTRYK svagtryk svagtryk
hi- -st_o- -ri- -e

Model 1.3a: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Og forløbet i uddrag 1.3 kan stiliseres sådan:

A: X
B: Y
A: Y?
B: bekræftelse

I mine analyser vil jeg ved hjælp af flere eksempler underbygge, hvorfor denne type identisk gentagelse bliver fortolket som en erstatning ('Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'). Derudover vil jeg selvfølgelig undersøge nærmere, hvordan intonationsbevægelsen og det leksikalske materiale bidrager til fortolkningen i den konkrete interaktionelle kontekst. Som vi så i uddrag 1.3, virker den stigende-faldende intonationsbevægelse mere 'markeret' end den faldende-stigende intonationsbevægelse, fordi den i højere grad "problematiserer" problemkilden.

Ligesom i de tidligere kapitler vil jeg analysere intonationen ved hjælp af Praat for at kunne se i detalje, hvordan intonationsbevægelserne forløber og prøve at uddrage, hvilke aspekter der mere præcist spiller en rolle for fortolkningen.

Min kollektion rummer ni eksempler på erstatninger. Vi har allerede set uddrag 1.3, og dette kapitel vil tilføje yderligere fire analyser.

I opsummeringen i kapitel 1 angav jeg følgende vigtige punkter for analyserne i kapitel 4:

- ✓ Intonationens rolle for fortolkningen
- ✓ Fordelingen af de identiske og modificerede gentagelser på andetsprogtalende og modersmåltalende
- ✓ Reparatur(initiering)
- ✓ Materialet i de modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation
- ✓ Reparaturens interaktionelle konsekvens

Derudover er der to interaktionelle aspekter i forbindelse med erstatninger, som det er interessant at se nærmere på:

- ✓ En erstatning kan kun udføres, hvis det, der er blevet sagt, er blevet forstået på trods af, at det er "fejlagtigt". Man kan svært erstatte noget, man ikke har forstået auditivt og indholdsmæssigt.
- ✓ Hvis den andetsprogtalende modtager erstatningen med et opfattelsestjek, viser vedkommende en tydelig orientering mod situationen som en sproglæringssituation (Vickers 2010), hvor fokus på sproget vejer tungere end præferencen for progressiviteten. Den mest brugte modtagelse er dog en bekræftende gentagelse.

Inden jeg viser flere eksempler på identiske gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse, vil jeg først uddybe den teoretiske beskrivelse af denne type gentagelser. De adskiller sig nemlig fra de tidligere tre typer, ved at de ikke kun initierer reparation, men også samtidig *udfører reparationen*.

Anden-initieret anden-reparatur – en uddybende baggrund

Som allerede nævnt i kapitel 1 er anden-initieret anden-reparatur mere begrænset i sin forekomst. Det skyldes bl.a., at mulighederne for selv-reparatur ligger før mulighederne for anden-reparatur i en interaktionel sekvens. Derfor taler man om præference for selv-reparatur (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977) – og præferencen for hhv. selv- og anden-reparatur kommer i denne rækkefølge:

"Self-correction

- (1) *Correct in same turn.*
- (2) *Correct in transition space.*
- (3) *Correct in turn after next.*

Other-initiation

- (4) *Request clarification in second turn.*
- (5) *Guess at intended meaning in second turn.*

Other-correction

- (6) *Correct in fourth turn, following (4) or (5).*
- (7) *Correct in second turn."*

(Norricks 1991: 67-68)

Opfattelsestjek og forståelsesproblem hører hjemme i gruppe 4, erstatningsforslag i gruppe 5 og erstatninger i gruppe 7.

Derudover er det relevant at se på de måder anden-reparatur bliver udført på, samt hvilken betydning den sociale kontekst – forholdet mellem personer – spiller for, om anden-reparatur finder sted eller ej. Ifølge Schegloff, Jefferson & Sacks (1977:381) forekommer nummer 7 på ovenstående liste fortrinsvis i den intime kontekst, der er mellem forælder-barn eller ægtefæller. Det samme har Norrick (1991) fundet. Dette er ikke så underligt, for en erstatning er den type reparatur, som dominerer modparten i samtalen mest:

- "1 *Selvinitieret anden-reparasjon (A: <<Hva heter det igjen?>> B: <<Kommune?>>): hjelpsomhet og respekt*
- 2 *Andre-initiert selv-reparasjon (<<Kommun?>>): respekt*

- 3 *Forslag til korrigerende (<<Kommunen, mener du?>>):
respektfull selvhevdelse*
- 4 *Konstaterende korrigerende (<<Det heter kommunen>>): dominerende selvhevdelse"*
(Svennevig 2009: 42-43)

Anden-initierede anden-reparaturer er derfor ifølge Gaskill (1980) som hovedregel:

- Forsinkede, dvs. kommer efter en pause
- Modererede, dvs. de formuleres, så de samtidig udtrykker usikkerhed om det, de reparerer

Hvis de ikke er modererede, forekommer de i bestemte kontekster, hvor de bliver "inviteret" af selv-initiering i den foregående tur. Også derfor er de mere begrænsede i deres forekomst.

Jefferson (1987) har dog vist, at en reparatur ikke altid får fokus i samtalen, men somme tider finder sted, samtidig med at samtalen går videre (jævnfør præferencen for progressivitet) – uden at fokus flyttes fra det indholdsmæssige til det sproglige i turen. Jefferson kalder disse reparaturer for en 'indlejret' rettelse (svarende til *embedded correction*). De reparaturer, som ikke sker *en passant*, er derimod 'eksplicitte' (*exposed*).

Selve den sociale kontekst spiller imidlertid også en rolle for, hvordan reparaturer udføres. Norrick (1987) siger, at lærerens rolle i klasseværelset er institutionaliseret, og det giver derfor læreren ret/(pligt?) til at lave anden-initieret anden-reparatur.

McHoul (1990) har imidlertid fundet to tendenser:

- (1) at den hyppigst forekommende reparatur i klasseværelsessituationer er anden-initieret selv-reparatur (s. 355), og at anden-initieret anden-reparatur ofte først bruges som sidste udvej (s. 365)
- (2) at anden-initieret selv-reparatur forekommer hyppigere i klasseværelseskontekst end i naturlig samtale (s. 366)

Det er i tråd med Hellermanns positive og negative evaluering i form af en gentagelse af elevens svar (2003).

I en naturlig samtale, hvor rollerne ikke er institutionaliserede (i kraft af situation, rolle og sted, fx læge-patient i konsultation, lærer-elev i klasseværelse, socialrådgiver-klient på socialkontor), skaber deltagerne i fælles enighed somme tider en rollefordeling som hhv. ekspert overfor novice i reparatursituationen (den "svage" part har dog mulighed for at afvise sin rolle – se nærmere i uddrag 4.4). Denne rollefordeling – som udspringer af identiteterne som hhv. modersmålstalende og andetsprogstalende – er midlertidig i samtalen og kan fx tjene det formål at løse "et problem i samtalen" (se side 136; citat fra Kurhila 2003: 107). Problemet kan være såvel sprogligt som fx vidensmæssigt/informationsmæssigt. Rollefordelingen i situationen tager udgangspunkt i deltagerens kompetence i relation til "problemet" i situationen. Her har såvel Vickers (2010) som Theodórsdóttir (2010) fundet, at den andetsprogstalende har en tendens til i højere grad at fokusere på det sproglige aspekt af situationen, hvorimod den modersmålstalende har fokus på indholdet i situationen.

Det så vi fx i uddrag 1.1, hvor den andetsprogstalende udtrykker sig på en tøvende måde og *selv-initierer* og derved åbner op for, at den modersmålstalende kan hjælpe sprogligt. Vi så også, hvordan den modersmålstalende forsøger at undgå rollen som ekspert/lærer ved udelukkende at *foreslå* noget, som kan erstatte den andetsprogtalendes udtryk (i stedet for at korrigere), og derved give den andetsprogstalende mulighed for at acceptere eller afvise det foreslåede. Men alligevel så vi, hvordan den andetsprogstalende forholder sig konkret til den sproglige hjælp ved at modtage erstatningsforslaget med et efterfølgende opfattelsestjek. Selv-initiering medfører altså ofte, at der er fokus på erstatningsforslaget.

"[...] being the recipient of 'teaching' is not a favourite pastime in modern conversational 'cultures'. Correspondingly, would-be 'teachers' must avoid giving the impression that 'teaching' is their favourite pastime. They must therefore carefully prepare the ground before launching into 'teaching' on their own initiative. As

was noted, matters are somewhat simpler in the case of 'pupil-initiated' 'teachings'. It is noteworthy to repeat that there is a strong preference for 'pupil-initiated' 'teachings' in our conversational culture." [forfatternes fremhævnings]

(Keppler & Luckmann 1991: 160)

I dette kapitel vil jeg vise uddrag, hvor der indtræffer en rollefordeling svarende til ekspert-novice (læs: modersmålstalende-andetsprogstalende) i relation til et sprogligt "problem". I mine eksempler hænger rollefordelingen ofte sammen med samtaledeltagernes identitet som modersmålstalende hhv. andetsprogstalende *på dansk*, da samtalerne foregår på dansk. Men når andre kompetenceområder (fx sproglige aspekter i forhold til den andetsprogstales modersmål) kommer i spil, kan ekspert-novice forholdet være omvendt. Rollefordelingen er altid af midlertidig karakter i forbindelse med det sproglige problem, dvs. når problemet er løst, er parterne igen samtaledeltagere på lige fod. Derudover vil jeg vise, hvordan begge parter skal acceptere deres rolle for at rollefordelingen kan etableres – selv midlertidigt – i samtalen.

Interaktionelle og prosodiske analyser af modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation

I denne sektion vil jeg vise yderligere fire eksempler på modificerede gentagelser, som udfører erstatning. I disse eksempler kommer modifikationen i fokus i interaktionen, men ikke som noget, der skal bekræftes eller afkræftes som ved et erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Disse identiske gentagelser er i stedet erstatninger, som anmoder om *udførelse af erstatningen* ('Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.')

I. Modificerede gentagelser – erstatning med stigende-faldende intonation

Uddrag 4.1

I uddrag 4.1 er den modificerede gentagelse en erstatning af noget i modpartens foregående tur. I dette tilfælde bliver den ikke behandlet som et erstatningsforslag, der anmoder om bekræftelse, men

som en erstatning, der retter en "fejl". Uddraget hedder 'joðdag', fordi det er dette ord, som bliver erstattet – og jeg har valgt at bruge IPA-tegnet 'ð' for at vise udtalen af ordet 'joddag', da det er lige præcis dette fonem, som er omdrejningspunktet for den erstatning, som indtræffer i samtalen. Men jeg markerer kun udtalen, hvor den er relevant for forståelsen af uddraget, og jeg har derfor valgt stadig at skrive ordet med et finalt 'g', selvom dette ikke bliver udtalt.

Eksemplet er udvalgt, fordi det viser, at forståelse er en forudsætning for, at der kan laves en erstatning. I dette eksempel bliver det "fejlagtige" ord først accepteret (og dermed også forstået) og dernæst rettet. Det andet aspekt er, at den andetsprogtalende selvinitierer i originalerne, dvs. signalerer et problem i forhold til ordet. Det er med til at åbne op for muligheden, at den modersmåltalende kan gøre noget ved det (Kurhila 2001: 1100). (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 4.1 [joðdag]

- 1 A: <de:t va:r> de:t var
 (1.1)
 A: |jude|
 (0.7)
- 5 A: |jułda|=
 B: =jah
 (0.2)
 B: eh he
 A: mhm
 (1.1)
- 10 → B: jo{ð⁵³}⁵⁴d~a~g
 (0.4)
 A: jo|w|dag
 B: ~jo{ð}~ hh(h)hh
- 15 A: jo|w|dag=
 B: =°eh he .eh°
 A: mh
 (0.5)
- 20 B: dagen hvor julebryggen
 blev frigivet

⁵³ ð – fonetisk tegn som angiver lyden for det bløde 'd' i dansk – en stemt dental approksimant.

⁵⁴ { } omslutter transskription med fonetisk tegn.

(0.5)
 A: j:a(h) hehe [hhhhh]
 B: [eh he]

Analyse

I uddrag 4.1 er A ved at besvare et spørgsmål fra B om, hvad hun har oplevet, siden de sidst snakkede sammen. A begynder at fortælle om den såkaldte J-dag – dagen hvor juleøllen gives fri. Hendes problem markeres allerede, inden hun når denne betegnelse – i form af lang-sommere artikulationshastighed, lydforlængelse og omstart i linje 1 – uden at turkonstruktionsenheden afsluttes. Alle tre markører signalerer, at hun søger efter et ord. Derefter følger en hørbart lang pause, som yderligere indikerer, at A har et problem af en eller anden art med det efterfølgende ord. Efter 1.1 sekund 'tur-intern pause' (Steensig 2001: 65) forsøger hun at afslutte turen ved at sige det ord, hun er i tvivl om: 'joddag' [joðda]. Hendes første forsøg (i linje 3) har stigende intonation, og det lyder derfor som en selvinitiering, hvor hun beder B bekræfte, at det hun siger, er rigtigt ('Siger jeg X rigtigt? Du kan bekræfte eller afkræfte eller hjælpe mig'). B responderer ikke verbalt, men måske nikker han. I As andet forsøg på at udtale ordet (linje 5) er den stigende intonation udskiftet med stigende-faldende intonation. Det kunne tyde på, at hun har fået en form for non-verbal bekræftelse fra B, som viser hende, at han forstår. Hun modificerer samtidig sin udtale fra [jude] til [julda]. Udtalemæssigt lyder det derfor også, som om hun laver en selv-reparatur, og nu er mere sikker på, at hun bruger det rigtige ord. Begge forsøg har dog en forkert udtale.

B har dog forstået, hvad A snakker om, for han bekræfter hendes benævnelse med et 'jah' og to latterstavelser (linje 6 og 8). I linje 9 genbekræfter A med sit 'mhm'. I den lange pause som følger (i linje 10), kunne A være gået videre med at beskrive, hvad hun har oplevet. Men i stedet tager B turen og erstatter As to "fejlagtige" udtaler med den korrekte udtale: jo[ð]dag. Det er dermed en modificeret gentagelse, som udpeger problemkilden, og som i kraft af den fonetiske modifikation sammen med brugen af stigende-faldende intonationsbevægelse signalerer, at det er en erstatning ('Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.') – dvs. en 'eksplicit rettelse'. Det er den 'markerede' stigende-faldende intona-

tionsbevægelse, som gør, at det lyder som en erstatning – ('Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.') der anmoder om, at A skal udføre gentagelsen og bekræfte – og ikke kun et erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'). Det, at B har *hævdet forståelse* med sit 'ja' i linje 11, projicerer også, at den næste handling ikke kan være et erstatningsforslag som anmoder om bekræftelse. Vi har set, at erstatningsforslag bruges, når modparten er usikker på, hvad der menes.

Bs intonationsbevægelse falder helt ned til knirkestemme, hvilket gør, at erstatningen lyder temmelig kontant. A fortolker tydeligvis også Bs modificerede gentagelse som en erstatning, idet hendes gentagelse i linje 13 lyder som et forsøg på bekræftelse og udførelse af en reparatur, der demonstrerer, at hun har forstået den korrekte udtale – demonstreret bekræftelse. Men på grund af at udtalen i As nye gentagelse stadig er fejlagtig, erstatter B i linje 14 – endnu en gang med knirkestemme – denne gang målrettet den del af ordet der udtales forkert, nemlig bogstavdelens udtale. A gentager derpå i linje 15 hele ordet igen for på ny at demonstrere, at hun har forstået, hvordan udtalen skal være – men hendes udtale er stadig forkert. B griner lavmælt i umiddelbar forlængelse af As anden udførelse. I linje 17 laver A en minimal respons, og da B tager turen, har han opgivet at rette udtalen og går i stedet videre og giver en omskrivende beskrivelse af J-dag (linje 19-20). Omskrivningen genoptager samtalen, fra hvor behovet for reparatur indtraf. A bekræfter med et forlænget 'ja' og efterfølgende latter (linje 22), som B falder ind i (linje 23).

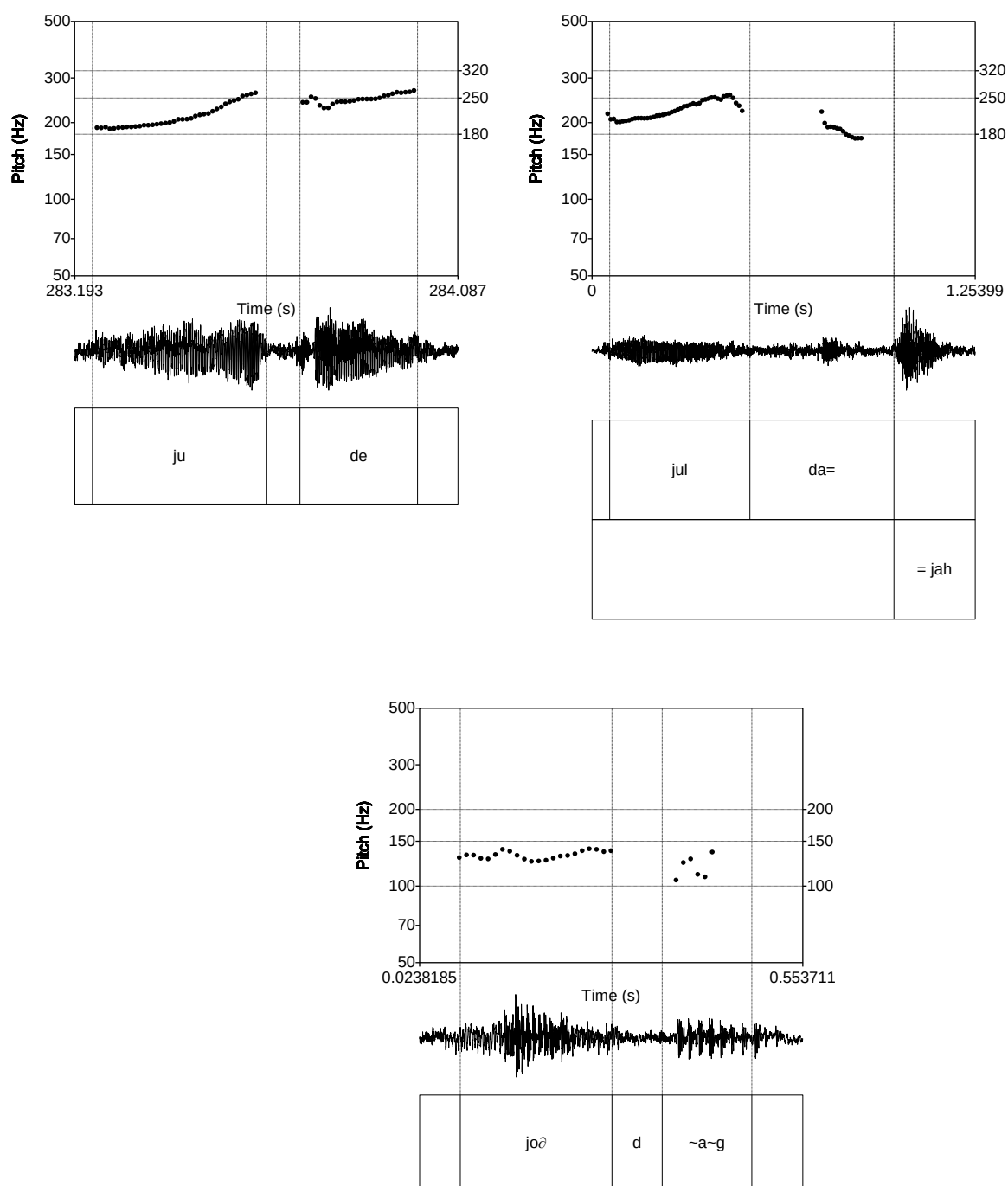
Her ser vi igen, hvordan sproglæringsfokusset dominerer over præferencen for progressivitet. Den andetsprogstalende viser ikke bare en orientering mod sin identitet som 'novice' (Vickers 2010), men "udøver" sin identitet som andetsprogsnybegynder (Theodórsdóttir 2010; 2011a; 2011b). Og det bliver af modparten behandlet som "normalt" – set, men ikke bemærket, sml. Theodórsdóttir 2010:

"The language learning activities, in which our focal L2 speaker engages, are very intense at times, and the interaction almost resembles a language-classroom [...]. One of the interesting aspects of these activities is that

the participants treat them as 'normal', i.e. seen but unnoticed (Seedhouse 2004)."

(Theodórsdóttir 2010: 20)

I uddrag 4.1 er de centrale ture for min intonationsanalyse: de første to ture der indeholder en forkert udtalt version af J-dag (linje 3 og 5), og den første 1. par-del af et nærhedspar (i linje 11) – i form af en anden-initierede anden-reparatur.

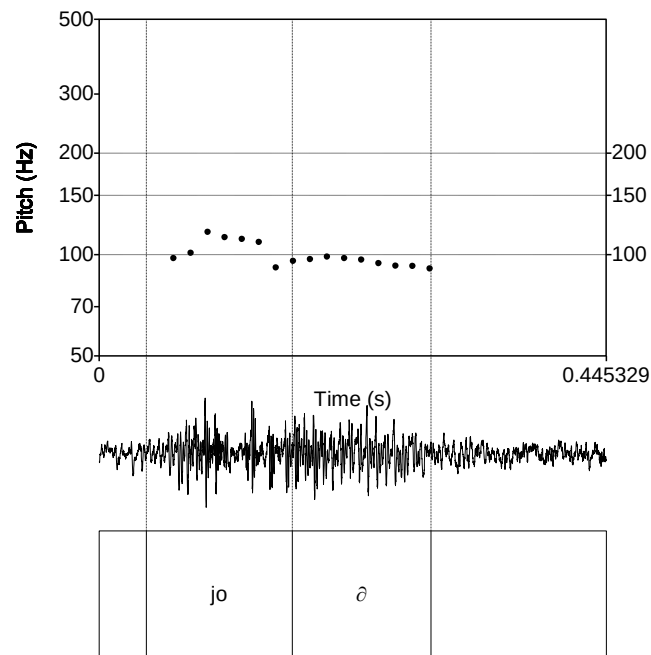
Graf 4.1a, 4.1b og 4.1c

Graf 4.1a og graf 4.1b viser de to originaler (linje 3 og 5) med hhv. stigende og stigende-faldende intonation. I graf 4.1c ses den modificerede gentagelse (linje 11), som erstatter originalerne – intonationen er faldende og ligger lavt i normalregi-

steret. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Intonationsbevægelsen er stigende i graf 4.1a. Det svarer godt til ordets lydindtryk som en spørgende og usikker selvinitiering. Stigningen sker i første stavelse – 'j' [joð] – og udpeger dermed denne del som værende fokus for selvinitieringen. I graf 4.1b er intonationen derimod stigende-faldende. A lyder også mere sikker og projicerer dermed, at hun afslutter turen. Udover at intonationen er stigende-faldende, falder den til et lavt stemmeleje lige ved eller næsten under normalregisterets bund, hvilket også kan indikere turafslutning. I graf 4.1c, som viser den modificerede gentagelse – erstatningen – falder intonationen fra midt i personens register til lavt leje lige ved normalregisterets bund og får også knirkestemme. Det lave registerleje giver erstatningen det lydlige indtryk som en temmelig "konstant" erstatning. Dermed adskiller den sig fra den erstatning vi så i uddrag 1.3, hvor den stigende-faldende intonationsbevægelse blev brugt.

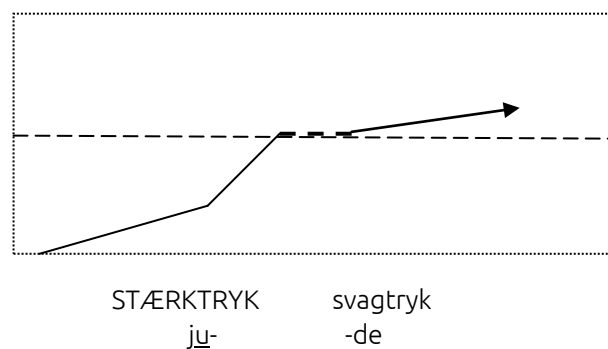
I den anden erstatning – i linje 14 – hvor erstatningen kun omfatter den første stavelse ('jod' – [joð]), som er det sted, hvor udtalen er forkert (den andetsprogstalende siger 'jowdag' i linje 13) – ligger intonationen nede langs med bunden af registeret og har derfor til dels knirkestemme. Det virker som en mindre 'markeret' udgave. Modtageren ved, hvilken aktivitet som er i gang, og det er derfor ikke nødvendigt at markere erstatningen intonationsmæssigt.

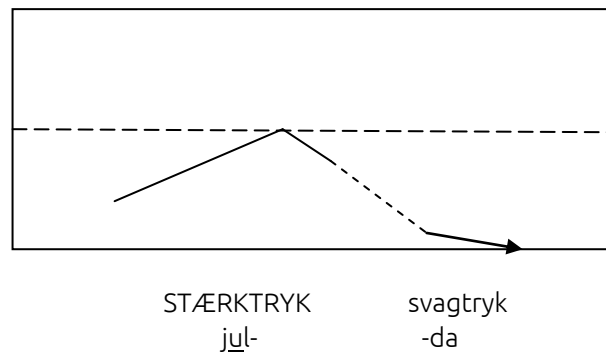
Graf 4.1d

Graf 4.1d viser erstatningen af den første stavelse af ordet 'joddag' – 'jod' (linje 14). Intonationen ligger nede ved normalregisterets bund og er iblandet knirkestemme. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

De to originaler kan stiliseres med følgende to grafer:

Model 4.1a: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Model 4.1b: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

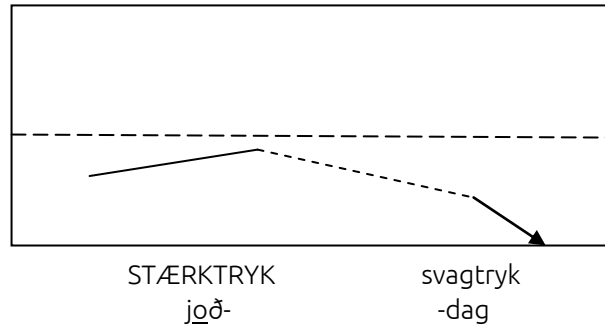
Den første erstatning bruger stigende-faldende intonation ligesom den anden original (linje 5), men faldet går helt ned i knirkestemme, hvilket gør lydindtrykket mere markant og bidrager til, at handlingen lyder som en erstatning og ikke som en bekræftende modtagelse af den anden original (som ser ud til at være et forsøg på selv-reparatur).

Forløbet er en udvidet erstatningssekvens med sprogligt fokus:

A: xxxX	Selvinitiering inviterer B
[B]	[Muligvis visuel tilbagemelding fra B]
A: X	Selv-reparatur
B:	Bekræftelse
A:	Modtagelse af bekræftelse
B: Y	Erstatning
A: Z	Forkert udførelse af erstatning
B: Y	Forny et erstatning af den problematiske del
A: Z	Forny et forkert udførelse af erstatning

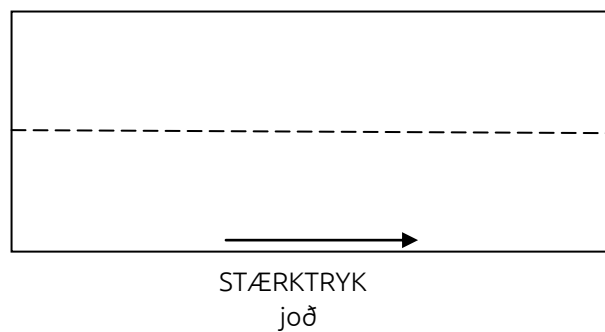
Da det ikke lykkes for den andetsprogtalende at udføre rettelsen korrekt, slutter sidesekvensen, uden at reparaturen er opnået.

Den første erstatning kan stiliseres sådan:

Model 4.1c: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationsspilen gengiver de afstemte dele.

Den anden erstatning ser derimod sådan ud:

Model 4.1d: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

I uddrag 4.1 finder der en erstatning (anden-reparatur) sted – den er forudgået af selvinitiering i forhold til problemkilden, hvorefter modparten viser forståelse i modtagelsen af den problemkilde, som udpeges af selvinitieringen. Reparaturen er altså inviteret i kraft af selvinitieringen (se side 136; Kurhila 2001: 1100). Den er dog forsinket, idet den først indtræffer i linje 11 efter at den andetsprogstalende har udført sin egen selv-reparatur i linje 5 og har fået den bekræftet – i kraft af bekræftelsen har den modersmålstalende også vist, at han som modtager forstår, hvad der menes.

Som vi så i afsnittet om anden-initieret anden-reparatur (side 211ff.), er den slags reparatur som hovedregel forsinket for at give mulighed for selv-initieret selv-reparatur. Og i dette tilfælde – efter en accept – kaldes det for fjerde-positions reparatur (*fourth position*; Schegloff 2000a). Det er ikke altid sådan, at en problemkilde i første omgang bliver accepteret i samtalen og først i anden omgang erstattet. Det kan ses som en måde at respektere modpartens ansigt på, og det er dispræfereret i forhold til præferencen for progressivitet.

Men somme tider skyldes forsinkelsen, at forståelse er den første forudsætning for, at en anden-initieret anden-reparatur kan udføres. I det næste uddrag – uddrag 4.2 – vil vi se, hvordan problemkilden i første omgang er årsag til et forståelsesmæssigt problem. Først da forståelse er opnået (jævnfør præferencen for intersubjektivitet), kan modparten udføre den modificerede gentagelse, der erstatter problemkilden.

Uddrag 4.2

I uddrag 4.2 er problemkilden skyld i et mindre sammenbrud i kommunikationen. Først da den fælles forståelse er genoprettet (som tidligere nævnt vinder præferencen for intersubjektivitet over præferencen for selv-reparatur), laver den modersmålstalende en erstatning i form af en modificeret gentagelse. Denne efterfølges af en lidt modvillig udførelse af erstatningen. Eksemplet er udvalgt, fordi det viser, hvordan erstatningens lydlige format muligvis har indflydelse på, hvordan den modtagende gentagelse udføres. En meget distinkt og overdreven erstatning – ”læreragtig irettesættelse” – får modparten til at modtage på en måde, der signalerer, at måden, erstatningen blev givet på, var ”for meget”. Derudover viser eksemplet, hvordan erstatningen først kan finde sted, efter at ”reparatøren” forstår problemkilden. (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 4.2 [mikrofonen]

1	A: ø:hm:: (.) hvor er m <u>i</u> kken henne
(1.7)
	A: (hvor er) m <u>i</u> k
(.)
5	B: nå:h

- A: mikh
(0.4)
- B: **mikrofonen**
(0.2)
- 10 A: mikrofonen
(0.7)
- A: den attende
(0.8)
- 15 A: er det den attende i dag
(0.8)
- A: jow
B: jow

Analyse

Hvor uddraget starter, er båndoptageren lige blevet tændt. A stiller B et spørgsmål, men bruger ordet 'mikken' i stedet for 'mikrofonen' (linje 1). B svarer ikke i 1,7 sekunder, hvilket tyder på, at han har et problem med hendes spørgsmål. A gentager starten af sin tur i linje 3. Efter en mikropause signalerer B ny forståelse i linje 5 med et 'nå:h' som tilstandsskiftemarkør. Det er muligt, at det skyldes, at A holder mikrofonen frem, så B kan se den eller peger på den. A modtager i linje 6 Bs nye forståelse med en identisk gentagelse af ordet 'mik' – som for at bekræfte det hun sagde. Efter at B har vist ny forståelse, og A har gentaget, hvad hun sagde, kan samtalen gå videre – intersubjektiviteten er genoprettet. Men B vælger at lave en modificeret gentagelse, der erstatter problemkilden med den danske form (linje 8). B bruger en *emfatisk* stigende-faldende intonation, som på dansk indebærer, at grundtonebevægelsen på de omgivende betonede stavelser mindskes (se citat fra Grønnum 2005: 196, side 69). Brugen af denne emfatiske stigende-faldende intonationsbevægelse svarer til andre undersøgelser af rettelser i samtale mellem modersmålstalende og ikke-modersmålstalende, hvor den modersmålstalende ser sig selv som "ekspert/lærer".

"When the native speaker perceives him/herself in the role of instructor, this entails a slower speech rate and "explanatory" prosody." [min fremhævnings]
(Ravid, Olshtain & Ze'elon 2003: 73).

Bs erstatning viser, A at hun bruger et forkert ord – det vil sige påpeger samtidig "et hul" i As danskkundskaber:

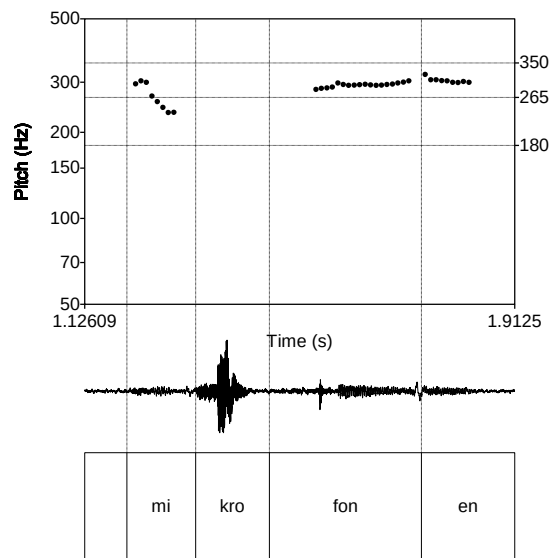
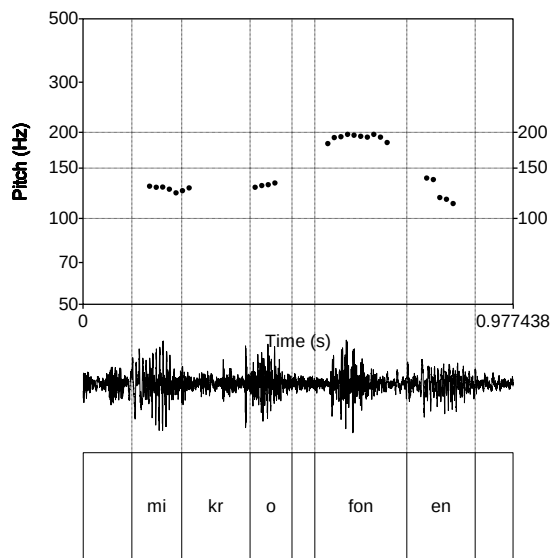
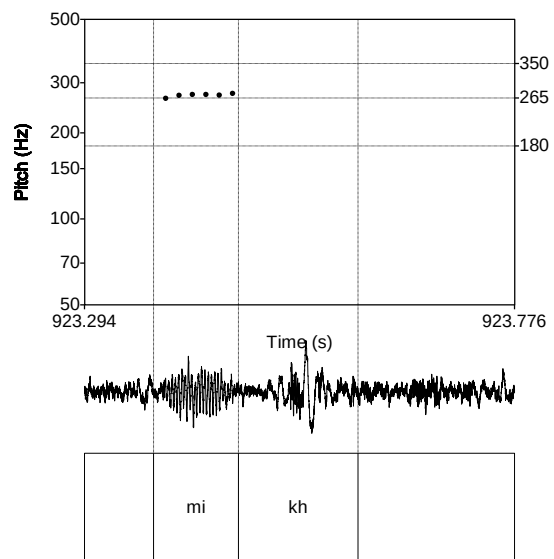
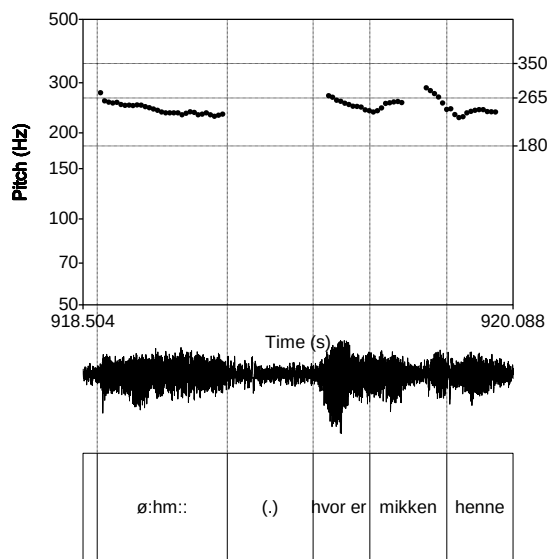
"Other-correction poses a potential face threat between approximate equals, because it entails a judgement by one participant about a gap in the other's speaking ability or world knowledge."

(Norricks 1991: 80)

Og med den identiske gentagelse i linje 10 viser A sin orientering mod erstatningen som noget, der skal udføres. Bs stigende-faldende intonation og emfatiske udtale lyder imidlertid meget irettesættende, og dette afspejles i As udførelse af reparaturen. Hun lyder tilsvarende emfatisk – et højt registerleje i intonationsbevægelsen gør gentagelsen markant – og hendes stemmekvalitet har en snert af efterabning, som om hun på en irriteret måde samtidig vil sige 'OK, nu får du din udførelse, selvom det ikke er nødvendigt'. Klewitz & Couper-Kuhlen 1999 har vist, at bl.a. et skift til højere register er en måde at fremhæve noget som et citat med undertoner af irritation. Hun viser med andre ord modstand mod at blive behandlet som andetsprogsnybegynder og modstand mod at skifte til et sprogligt fokus. Den identiske gentagelse afslutter reparatursekvensen, og i linje 12 A går hun straks videre med samtalen, hvilket er i tråd med præferencen for progressivitet.

Sammenlignet med uddrag 1.3 og uddrag 4.1 ser vi her et helt andet forløb. I de to tidligere sekvenser udspillede der sig et scenario af "doing being learner" – hvor den andetsprogstalende har fokus på både indholdet og sproglæring (Theodórsdóttir 2010; *doing learning* – Firth & Wagner 2007: 811). Her se vi derimod, hvordan den avancerede andetsprogstalende orienterer sig mod indholdet og progressiviteten som første prioritet i samtalen.

I forhold til intonationsanalysen er der i dette tilfælde fire ture, som er relevante: originalen (linje 1), den bekræftende gentagelse (linje 4), erstatningen (linje 6) og den modtagende gentagelse som udfører erstatningen (linje 8). Disse ture kan sammenlignes to og to – originalen og den bekræftende gentagelse – og – erstatningen og den modtagende gentagelse.

Graf 4.2a, 4.2b, 4.2c og 4.2d

Graf 4.2a viser den tur hvor originalen forekommer (linje 1), og graf 4.2b viser As bekræftende gentagelse (linje 4). Graf 4.2c viser Bs erstatning (linje 6), og graf 4.2d As modtagende identiske gentagelse, som udfører erstatningen (linje 8). De fuldt optrukne streger angiver normalregister og midterlejet for de to talere.

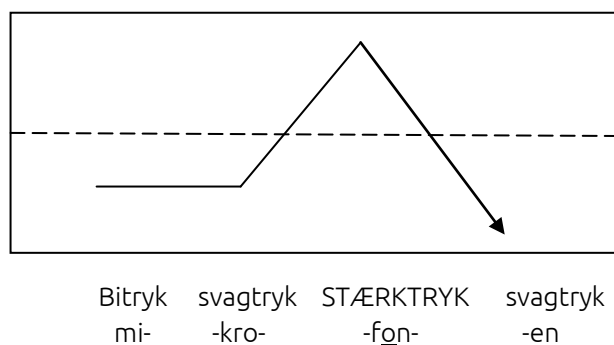
Originalen ('mikken') har stigende-faldende intonation. Ordet er det eneste indholdsord i spørgsmålet, og intonationsbevægelsen frem-

hæver det derfor uvilkårligt som det centrale. Den bekræftende gentagelse (graf 4.2b) har derimod ligeud neutral intonation i midten af normalregisteret.

Den modificerede gentagelse (i graf 4.2c) har en ligeud intonation under registermidten indtil den trykstærke stavelse, som stiger til toppen af normalregisteret – med et efterfølgende fald på den tryk-svage endelse. Det er et typisk intonationsforløb ved brug af emphatisk intonation – bitryksstavelsen 'mik-' nivelleres til fordel for et større udsving på stærktryksstavelsen '-fon-'.

Graf 4.2d viser intonationen i den identiske gentagelse – som er både modtagelse og udførelse. Bitryksstavelsen er fremhævet ved en kort faldende intonation, og stærktryksstavelsen samt den efterfølgende svagtryksstavelse ligger i den øvre halvdel af normalregisteret med en ganske svag stigende-faldende bevægelse. Det er i høj grad denne høje registerplacering, der får gentagelsen til at lyde lidt som en irriteret efteråbning (Klewitz & Couper-Kuhlen 1999).

Den modificerede gentagelse kan stiliseres sådan:

Model 4.2: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Og selve forløbet kan stiliseres sådan:

A: (xxx)X(xxx)(?)
B: tilstandsskiftemarkør
A: X
B: Y
A: Y

Stiliseringen ovenfor viser yderligere en udvidet erstatningssekvens, ligesom vi i uddrag 1.3 og 4.1 så en erstatningssekvens, som bliver udvidet på grund af andetsprogsnybegynderens sproglige fokus i samtalen.

Inden jeg går videre med flere eksempler, vil jeg lave en kort opsummering af det, vi indtil nu har set mht. erstatninger.

Foreløbig opsummering af modificerede gentagelser – erstatning med stigende-faldende intonation

Vi har nu set tre eksempler på modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation. Af disse eksempler er der kun et (eksempel 4.1), som er "forsinket" i forhold til problemkilden – i dette eksempel udføres erstatningen, først længe efter problemkilden er blevet bekræftet som forstået af begge deltagere. I eksempel 4.1 er erstatningen ydermere inviteret ved hjælp af selv-initiering i den foregående tur, og erstatningen er derfor heller ikke modereret, som vi så det i erstatningsforslagene. I dette tilfælde etablerer selv-initieringen en midlertidig rollefordeling for samtaledeltagerne som ekspert-novice. Denne rollefordeling opretholdes mens reparaturen udføres, og erstatningen bliver bekræftet.

I eksempel 4.2 – hvor problemkilden i første omgang ikke bliver forstået – er der derimod ikke etableret et forhold svarende til ekspert-novice mellem deltagere, inden erstatningen finder sted, hvilket muligvis er grunden til, at reparaturen ikke bliver modtaget med samme accept som i uddrag 1.3 og uddrag 4.1. Dette uddrag er relevant, fordi det viser, at en erstatning først kan udføres, hvis/når der er fælles forståelse. Så længe der er et forståelsesmæssigt problem, kan modparten hverken give et erstatningsforslag (som i uddrag 1.1,

2.6 og 2.7) eller en erstatning (som i uddrag 1.3, 2.8 og 4.1). Forståelse er første forudsætning for at lave en erstatning, hvilket viser, at modificerede gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse fungerer på andre præmisser end de øvrige gentagelser – såvel identiske gentagelser (opfattelsestjek eller forståelsesproblemer) som modificerede gentagelser (erstatningsforslag). Erstatninger er nemlig *ikke interaktionelt nødvendiggjort*, for at samtalen kan gå videre – i modsætning til de andre tre typer gentagelser.

De stiliserede forløb er indtil videre alle udvidede – i uddrag 1.3 ved hjælp af et opfattelsestjek, i uddrag 4.1 på grund af fornyet erstatning af den problematiske del og den andetsprogtalendes forkerte modtagende bekræftelse og i uddrag 4.2 på grund af et midlertidigt forståelsesproblem.

I alle tre erstatninger er problemkilden dog et typisk andetsprogsproblem, fordi det drejer sig om udtale eller ordforråd. Derfor er det også naturligt, at det er den modersmålstalende, som udfører reparaturen. Udover modifikationen er intonationsbevægelsen med til at understrege, at der er tale om en erstatning – i fællesskab markerer og understreger modifikationen og intonationsbevægelsen erstatningen, som noget der afviger fra det, der blev sagt.

Men erstatninger kan også modificere en "forkert udført" identisk gentagelse. Eksempel 4.3 viser, hvordan erstatningen først sker i 'næste tur' efter en "forkert udført" identisk gentagelse med stigende-faldende intonation, som anmoder om forklaring (gentagelsen giver udtryk for et forståelsesproblem).

II. En modificeret gentagelse udført af samme person som ytrede "originalen" og forårsaget af en opfattelsesfejl hos modparten

Uddrag 4.3

I uddrag 4.3 giver problemkilden udtryk for et forståelsesproblem ligesom den type, som vi så i kapitel 2. I dette tilfælde er den imidlertid ikke identisk pga. en hørefejl. Derfor efterfølges den af en modificeret gentagelse (som samtidig er identisk med en del af turen før den forkerte original) – den modificerede gentagelse erstatter den

foregående forkert udførte "identiske" gentagelse. Dette eksempel er udvalgt, fordi det viser, hvordan en erstatning i 'næste tur' kan bruges til at korrigere en hørefejl. (A er ikke-indfødt og B er indfødt.)

Uddrag 4.3 [hestesovs - pestosovs]

- 1 A: ehm:
 (0.1)
 A: ((navn))⁵⁵ har () gi|w|i- givet
 os e:h
5 (0.2)
 A: pestosovs
 (0.6)
 B: eHHH⁵⁶ hestesovs
 (1.2)
10 → A: <pestoso(h)vs>
 (0.2)
 B: hesteso(hh)- ehhe jeg hørte det
 som hesteso(h)vs

Analyse

Uddraget starter umiddelbart efter en pause i samtalen. A genoptager samtalen med en tøvelyd i linje 1, og dernæst fortæller hun, at de har fået pestosovs af en navngiven person (fælles ven). A søger helt kortvarigt efter ordet 'pestosovs' i linje 4-5, inden det kommer i linje 6. Idet A siger 'pestosovs', har hun samtidig noget mad i munden. Som følge deraf bliver hendes udtale en smule utydelig, både fonemet /p/⁵⁷ – der ikke er tydeligt aspireret – og fonemet /o/ i den anden tryksvage stavelse – der bliver udtalt som en schwa-vokal.

As tur som helhed lægger dog op til en eller anden form for modtagelse af den "nye" information fra Bs side. Men Bs modtagelse er en gentagelse af, hvordan han har hørt den (linje 8). Gentagelsen – hestesovs – har stigende-faldende intonation og svarer til et forståelsesproblem i form af en identisk gentagelse – som, udover at den signalerer, at den udtrykker et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'), også signalerer "skepsis" – svarende til fx uddrag 3.3. Det vil sige, at gentagelsen

⁵⁵ ((navn)) angiver et anonymiseret personnavn.

⁵⁶ HHH angiver emphatisk udånding gennem munden.

⁵⁷ I denne sammenhæng – fx /p/ etc. – angiver de skrå streger at det er et fonem.

lægger op til, at A forklarer, begrundet eller uddyber, hvad hun mener.

Men problemkilden er i dette tilfælde en "forkert identisk" gentagelse af, hvad A har sagt. Hans gentagelse udtrykker på overfladen et forståelsesproblem med tydeligt stigende-faldende intonationsbevægelse ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrundet.'), men på grund af gentagelsens materiale – ordet 'hestesovs' – lyder den snarere, som om den anmoder om en selv-reparatur. Den efterfølges af en meget lang pause (1,2 sekund).

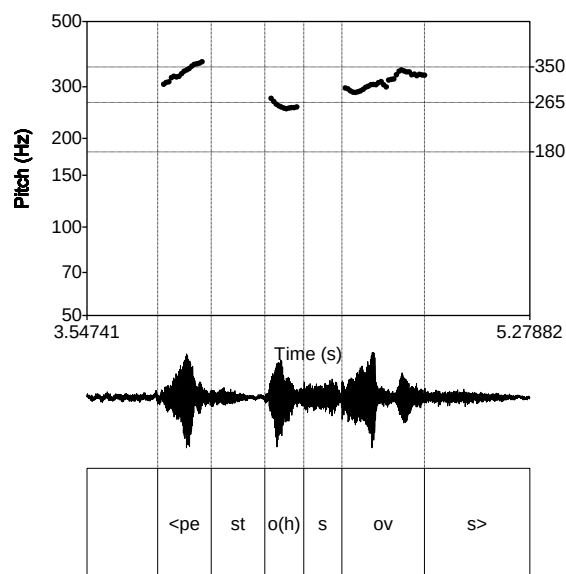
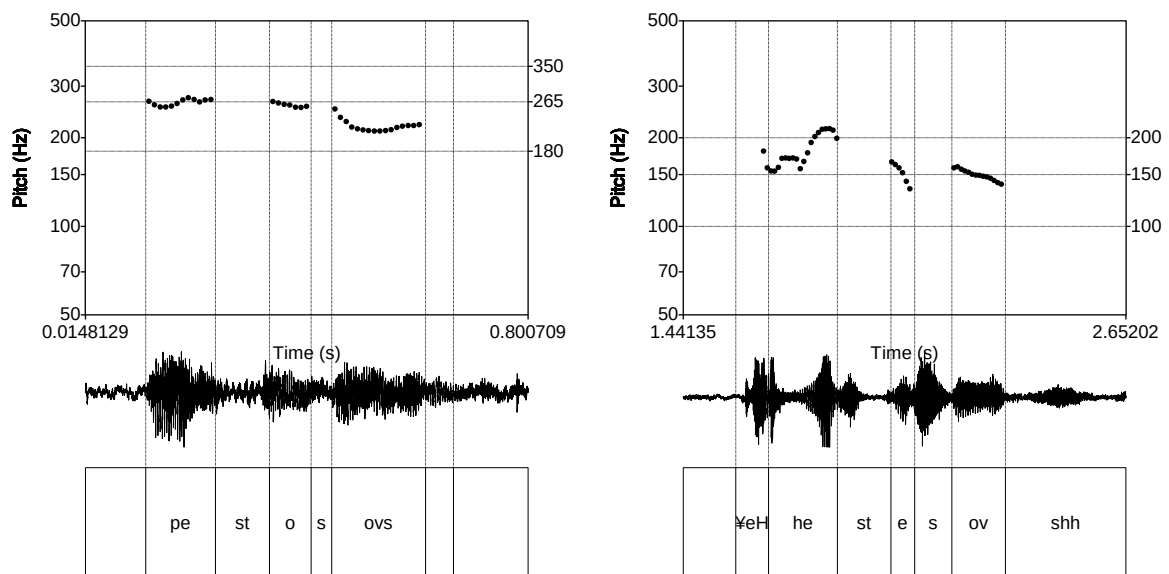
As forsinkede modtagelse (linje 10) af den "fejlagtige" identiske gentagelse kan til dels signalere, at gentagelsen er problematisk, men pausens længde kan også tilskrives, at A skal synke den mad, hun har i munden, mens hun siger 'pestosovs'. Samtidig levner pausen mulighed for, at B kan nå at rette sig selv (præferencen for selv-reparatur) – fordi B kan nå at "genhøre" for sit indre øre, hvad han har hørt og opdage sin fejl.

As forsinkede erstatning af den "fejlagtige" identiske gentagelse er en meget langsom og artikulatorisk overtydelig gentagelse af det ord, hun oprindeligt sagde. Dermed udpeger hun den "fejlagtige" identiske gentagelse som et auditivt problem. Udtalen er dog stadig utydelig, idet /p/ stadig er uden aspiration og det trykssvage /o/ endnu engang udtales med schwa-vokal. Anden del er desuden påvirket af, at A taler med latterstemme.

Denne erstatning i 'næste tur' er interaktionelt nødvendiggjort af den modersmålstalendes hørefejl, og den har til formål at genoprette den fælles forståelse (jævnfør præferencen for intersubjektivitet – som går forud for præferencen for progressivitet). Den overtydelige artikulation og det lavere artikulationstempo viser samtidig en tydelig orientering mod problemet som værende en hørefejl. Den stigende-faldende intonation i den modificerede gentagelse understreger yderligere den artikulatoriske kontrast mellem den "fejlagtige" identiske gentagelse, og det der blev sagt (sml. Tarplee 1996: 420). Samtidig signalerer A med latterstemmen en slags overbærenhed over for hørefejlen (dvs. der er ikke brug for en forklaring eller uddybning). B starter dernæst på en identisk gentagelse af sin tidligere fejl

(linje 12), men klipper ordet af da han begynder at grine i anden del af ordet. I stedet giver han i linje 12-13 en forklaring på, hvordan problemkilden i form af den "fejlagtige" gentagelse opstod (dvs. han forklarer sin hørefejl – *post-trouble resolution "diagnosis"*; Egbert 2004: 1475).

I forbindelse med intonationsanalysen kigger jeg på den oprindelige original (linje 6), den "fejlagtige" original (linje 8) og erstatningen af den "fejlagtige" original (linje 10).

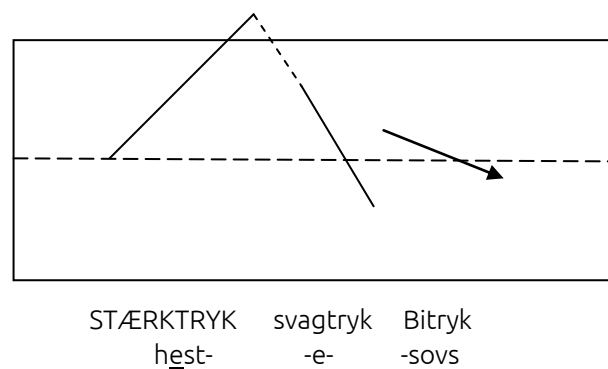

Graf 4.3a, 4.3b og 4.3c

Graf 4.3a viser det, som går forud for det, som den "fejlagtige" original prøver at gengive (linje 6), graf 4.3b viser den "fejlagtige" original (linje 8) og graf 4.3c den modificerede gentagelse, der samtidig er identisk med det, som går forud for den "fejlagtige" original. De fuldt optrukne streger angiver normalregister og midterlejet for de to talere.

I den "fejlagtige" original går intonationsbevægelsen på den trykstærke stavelse ud over normalregisteret, hvilket signalerer noget ekstraordinært (sml. uddrag 1.2, 3.3 og 3.5). Det manglende fald i anden del af den "fejlagtige" original skyldes sandsynligvis det emphatiske tryk på første halvdel, og at det er en form for citat, hvilket bevirker, at intonationen rykker op i registeret – sml. eksempel 4.2 og Klewitz & Couper-Kuhlen 1999.

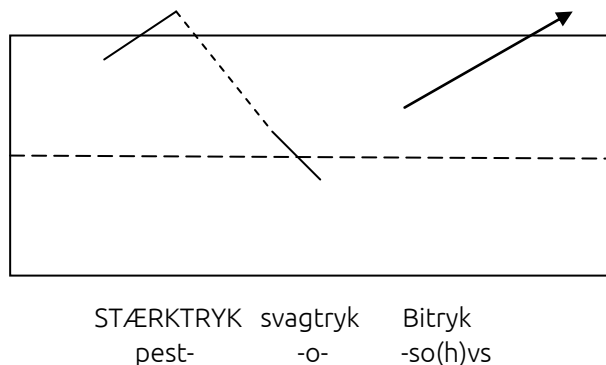
Den "fejlagtige" original kan stiliseres sådan:

Model 4.3a: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele.

Den modificerede gentagelse af den "fejlagtige" original viser også sin erstattende funktion, ved at den efterligner den "fejlagtige" original intonationsmæssigt – med en intonationsbevægelse der går lidt ud over normalregisteret, og som fremhæver de to dele ved hjælp af en stigende-faldende dobbeltbevægelse, som i anden-delen slutter i et meget højt niveau. Den stigende-faldende intonationsbevægelse i erstatninger har som regel et slutpunkt tæt på normalregisterets bund.

Erstatningen af den "fejlagtige" original bliver til følgende stiliserede model:

Model 4.3b: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten. Den/de stiplede del/e af intonationspilen gengiver de afstemte dele. Bemærk at den stigende-faldende intonationsbevægelse udføres i den første del af det sammensatte ord 'pesto-' – og dermed sætter den fokus på den del af ordet, som er blevet hørt forkert.

Dette eksempel er interessant, fordi det viser, hvordan den samtale-deltager, der gentager, ikke er klar over, at han gentager forkert og derfor retmæssigt behandler sin egen gentagelse som en identisk gentagelse, der signalerer et forståelsesproblem ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.') ved hjælp af den stigende-faldende intonation. Samtidig peger hans "fejlagtige" gentagelse tydeligt tilbage på et bestemt ord i den foregående tur. Ligesom ved nogle af de andre forståelsesproblemer i min kollektion går den stigende-faldende intonationsbevægelse ud over normalregisteret, svarende til nogle af de "skeptiske" forståelsesproblemer.

I dette uddrag ser man tydeligt, at både forståelsesproblemer og erstatninger er mere problematiske end opfattelsestjek og erstatningsforslag. Det afspejler sig i deres stigende-faldende intonationsbevægelse, som derfor må ses som den 'markerede' intonationsbevægelse. Den faldende-stigende intonationsbevægelse er mindre problematiserende, og den er derfor den mere 'umarkerede' intonationsbevægelse.

Ligesom ved 4 ud af de 5 gentagelser der signalerer forståelsesproblemer, er det den modersmålstalende, der laver gentagelsen. Og da

gentagelsen består af et semantisk mærkeligt ord, kan dette eksempel også sammenholdes med eksempel 3.3 ('kaffeost'). Men da gentagelsen i dette tilfælde er forkert gengivet, er det nødvendigt at stilisere dette eksempel på en lidt anden måde:

A: xxxX	
B: Y?	1. par-del
A: X	2. par-del
B: Y ⁻⁵⁸ + forklaring	

Indtil videre har jeg vist fire modificerede gentagelser i 'næste tur'. I de første tre uddrag blev erstatningen modtaget med en udførelse, hvorimod den i det sidste uddrag blev modtaget med en forklaring på, hvordan problemet opstod. Men ikke alle modificerede gentagelser bliver behandlet som berettigede af modparten. Derfor vil jeg i det næste uddrag vise, hvilke konsekvenser dette kan have for reparaturens forløb.

III. En modificeret gentagelse som ikke efterfølges af en udførelse

I denne sektion vil jeg undersøge, hvad der sker, hvis modtageren af en modificeret gentagelse ikke forholder sig som andetsprogstalende til modifikationen ved at udføre den ændrede gentagelse, men blot modtager den med en bekræftelse som viser hævdet forståelse.

Uddrag 4.4

Uddrag 4.4 viser en modificeret gentagelse, der lyder som en erstatning, men som bliver modtaget med et 'jah' i stedet for en bekræftende identisk gentagelse, der anerkender erstatningen. Eksemplet er udvalgt, fordi erstatningen ser ud til i første omgang ikke at blive forstået som interaktionel handling. Grunden til dette kan skyldes, at intonationen ikke tydeligt markerer det som en erstatning, men i stedet laver en parentetisk erstatning. Jeg vil også argumentere for, at det spiller en rolle for fortolkningen af erstatningen, at den modificerede gentagelse erstatter et grammatisk ord, som ikke har skabt forståelsesmæssige problemer i samtalen, samt at der i forbindelse med erstatningen ikke er etableret et ekspert-novice forhold i samtalen.

⁵⁸ Y- gengiver den delvise gentagelse med afsnupning.

lesituationen. Situationen kan sammenlignes med erstatningen i uddrag 4.2, hvor erstatningen er "læreragtig". (A er indfødt, og B er ikke-indfødt.)

Uddrag 4.4 [andet]

- 1 A: ahh: har du ikk noget noget
 vintertøj som (.) du ka
 ta [(med hjem nu hvor du rejser)]
- 5 B: [jah jeg ta:r jeg har kun min]
 vinte::r (.) jakke
 (0.3)
- B: men den tar jeg med hjem: (.) nu
 (1.2)
- 10 A: det måske lige tidlig nok
 (0.2)
- A: >er det< [okay]
 B: [(nej)]
 (0.5)
- B: det tror jeg i(h)(kk je)h)hh
 (0.4)
- 15 B: jeg har andre tøj oss (.) de:r
 asså der i midden
 (1.4)
- A: ~~¥~~a~a~ndet
20 (0.4)
- B: .tlhh⁵⁹ jahh
 (0.3)
- A: °jah°
 (0.9)
- 25 B: s|a|gde jeg anden
 (0.3)
- A: ~~¥~~andre
 (0.3)
- B: o:h okay
30 (0.6)
- A: tøj er altid si- singularis
 B: jah
 (3.7)
- B: ve du ha en (.) det dine
- 35 A: .hh hehe
 B: haha| ha| |jahahh|

⁵⁹ .tlhh angiver en palatal kliklyd med samtidig indåndning.

A: | ja| hehehe |heheh| he|he-|
 B: |.hh|
 hhhhh ikkeh(h)he(h)
 (0.2)
 40 A: men det var det jo ikk mere

Analyse

I uddraget taler de to deltagere om, hvordan B skal transportere nogle af sine ting hjem i forbindelse med et kort besøg i sit hjemland. A foreslår, at B tager noget af sit vintertøj med (linje 1-3). B viser allerede efter verbet 'ta' – linje 3 – (og inden turen er afsluttet), at hun forstår As forslag. Hendes tur består af en bekræftelse (dog i den forkerte form; jah bruges ikke efter negerede spørgsmål) efterfulgt af subjekt og verbum. Hendes tur har et indholdsmæssigt fokus på, hvad hun har til hensigt at tage med hjem. I verbet i linje 4 tøver B, inden hun omstarter turen og nævner den eneste ting, hun kan tage med. A modtager ikke turen ved det første overgangsrelevante sted i linje 5, så efter en kort pause (0,3 sekunder) fortsætter B med en udvidelse. B bruger en lydforlængelse (hjem: i linje 7) og signalerer dermed igen overgangsrelevans. Da denne anden turkonstruktionssenhed er afsluttet, tager A stadig ikke turen, så der opstår en mikropause, inden B genafslutter ved at tilføje en tidsangivelse ('nu'). A har haft tre muligheder for at tage turen i løbet af linje 6-7 (efter linje 5, efter 'hjem:' og efter 'nu'), men har ikke taget initiativ. Efter Bs anden udbygning og genafslutning opstår der en lang pause (1,2 sekunder).

Pausen i linje 8 sammen med de tre forsømte overgangsrelevante steder forinden tyder på, at A har et problem med Bs tur (sml. hhv. præferencen for progressivitet over for præferencen for selv-reparatur). Da A tager turen i linje 9, viser hun, at hun er uenig med Bs beslutning vedrørende vinterjakken, idet hun giver udtryk for, at hun mener, at det er for tidligt (helt at afskrive kolde dage). B tager ikke turen i direkte forlængelse, så A tilføjer en modificering af sin vurdering i form af et spørgsmål, der appellerer til B om at give hende ret, men også åbner mulighed for at B kan erklære sig uenig (linje 11). I overlap med det centrale ord i spørgsmålet ('okay'; linje 11) tager B turen og afviser forsigtigt As vurdering (hun modificerer afvisningen med ordet 'tror'), og hun bruger samtidig latterstemme (linje 12-14). A modtager ikke Bs forsigtige vurdering, så efter en kort pau-

se (0,4 sekunder) udvider B turen med en forklaring på, hvorfor hun kan undvære sin vinterfrakke (linje 16-17). Men A modtager heller ikke Bs forklaring, så der opstår yderligere en lang pause (1,4 sekunder i linje 18). Pausen kan antyde, at A fortsat er uenig med Bs beslutning, men kan også skyldes at A venter på, at B korrigerer den grammatiske fejl, hun har lavet i sin tur – ifølge præferencen for selv-reparatur ('andre' i stedet for 'andet'). Efter pausen vælger A ikke at fortsætte uenigheden omkring det indholdsmæssige, men i stedet at dreje samtalen mod den grammatiske fejl ved at lave en modificeret gentagelse af 'andre' og erstatte det med 'andet' i linje 19. Den ændrede form udpeger problemkilden og udbedrer den samtidigt. Ved at udpege en sproglig problemkilde som ikke truer den fælles forståelse, forlader A diskussionen og lader i stedet for Bs sproglige konstruktion blive fokus for samtalen.

For det første er den modificerede gentagelse ikke særlig markant prosodisk og artikulatorisk, men starter dog med et glottalt lukke, hvilket gør, at den lyder mere skarp. For det andet siges den hurtigt og lyder derfor temmelig parentetisk (sml. hvordan prosodien kan signalere at noget er parentetisk; Uhmann 1992; Kurhila 2003: 88). For det tredje udpeger den modificerede problemkilde en problemkilde, der er placeret tidligt i foregående tur, og som er af en grammatisk karakter, men som ikke forstyrrer forståelsen, og derfor ofte vil blive hørt "hen over". Og for det fjerde udpeges kun pronominet ('andre' – 'andet') i stedet for hele nominalfrasen ('andre tøj' – 'andet tøj'). Disse fire aspekter af erstatningen kan være medvirkende til, at B ikke selv reparerer, men i stedet modtager As modificerede gentagelse med en tsk-lyd og et 'jah' i linje 21 uden at lave en udførelse af erstatningen eller kommentere erstatningen i øvrigt. Modtagelsen lyder (muligvis i kraft af tsk-lyden) lidt, som om hun ikke helt forstår, hvorfor A vil skifte fokus til et sprogligt aspekt. Hun viser modstand mod at gå ind i et sproglæringsfokus med andetsprogsidentitet, fordi hun selv måske reducerer fejlen til en fortalelse eller en ubetydelig fejl for forståelsen, og den er derfor imod præferencen for progressivitet. Dette er en måde at afvise erstatningshandlingens berettigelse på, ligesom Keppler & Luckmann har vist det:

"It has already been noted that the dialogical character of 'teaching' can be impaired by an absence of recipient

signals. [...]. The turn-taking modifications which mark 'teaching' sequences are cancelled, the authorization of the principal speaker no longer seems to hold, and other participants frequently re-enter conversation by introducing new topics."

(Keppler & Luckmann 1991: 155)

Samtidig viser B, at hun ikke vil beskæftige sig med samtals sproglige plan ved at lade A styre samtalen, sml.:

"[...] a speaker may have an asymmetrical position vis-à-vis some organized distribution of knowledge, but is not thereby necessarily controlled by his or her co-participant."

(Drew 1991: 41)

A kvitterer for bekræftelsen med sit lavmælte 'jah' i linje 23, hvilket lukker erstatningssekvensen, men hun genoptager ikke samtalen ved at forholde sig til Bs respons omkring tøjet (i linje 16-17). Hun afventer i stedet Bs udspil. Efter en temmelig lang pause (0,9 sekunder) stiller B et opfølgende spørgsmål til A om, hvorvidt hun sagde 'anden' (linje 25). Dermed viser B to ting: 1) at hun ikke kan huske, hvad hun sagde (hvilket er sandsynligt) – eller også lader hun som om for at demonstrere, at erstatningshandlingen ikke var berettiget med udgangspunkt i forståelsen, og 2) at det ikke længere er relevant at forholde sig til rettehandlingen ved at give en udførelse, da As kvittering har lukket rettesekvensen.

A besvarer Bs spørgsmål i linje 27. Hendes svar 'andre' lyder igen temmelig 'skarpt' i kraft af det initiale glottale lukke og knirkestemmen i den første del af vokalen. B modtager As svar med et 'okay' og viser dermed ny forståelse/viden (linje 29). A fortsætter det sproglige fokus med en forklaring (i linje 31), som ligeledes modtages med et 'jah' af B (linje 32). A insisterer altså i sit sproglige fokus, efter at B har vist forståelse, og det medfører at sidesekvensen slutter.

"Unsuccessful continuations of the transfer of knowledge [...] are probably attributable to the 'teacher's' undue extension of his privilege as principal speaker."
(Keppler & Luckmann 1991: 156)

Idet A opgiver sit forehavende med det sproglige fokus, opstår der en meget lang pause (3,7 sekunder), hvorefter B byder A noget mere af det, de spiser (linje 34) ("*[...] other participants frequently re-enter conversation by introducing new topics.*" (Keppler & Luckmann 1991: 155). De begynder begge at grine, og det løsner op for den spændte atmosfære. Det ender derfor med, at A aldrig forholder sig til Bs forklaring i linje 16-17.

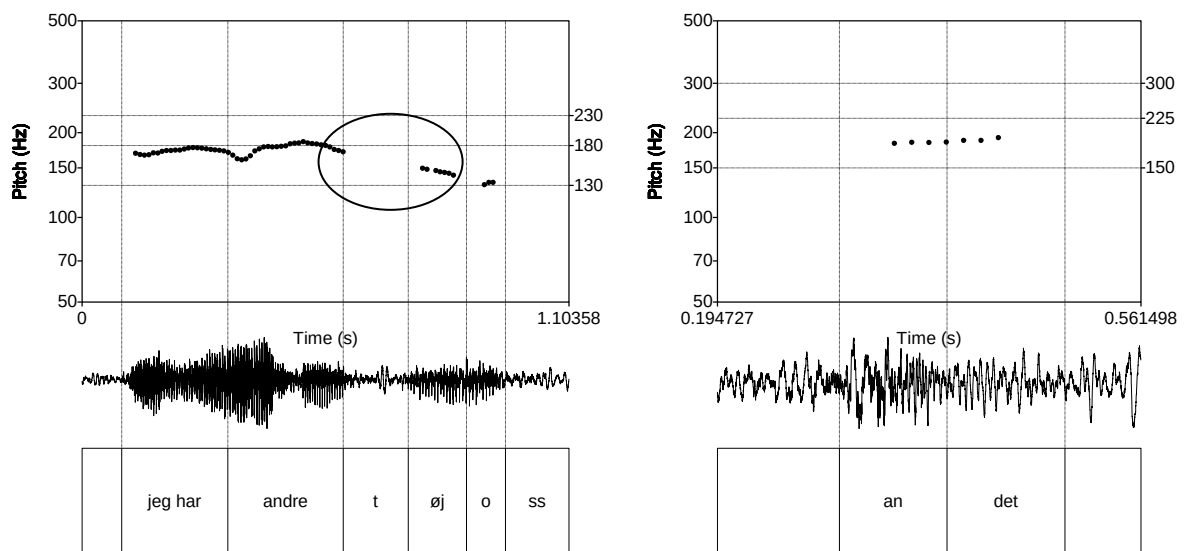
Man kan opsummere den centrale del af forløbet (linje 16-23) som følger:

A: xxxXxxx
B: Y
A: bekræftelse
B: kvittering
A: sagde jeg Z?
B: X
A: tilstandsskiftemarkør
B: grammatisk forklaring
A: kvittering

Eksemplet viser, hvordan en erstatning indirekte bliver accepteret med en bekræftelse, som afslutter sekvensen. Men erstatningen bliver ikke demonstreret ved hjælp af en udførende gentagelse. B modtager også As grammatiske forklaring med et 'jah'. B viser med de to 'hævede bekræftelser' (Svennevig 2005) "modstand" mod at etablere et forhold, som baserer sig på deres forskellige sproglige identiteter – som modersmålstalende og andetsprogstalende – og som oftest lægger op til, at den andetsprogstalende skal lave en udførende bekræftelse. At den andetsprogstalende viser modstand kan skyldes, at hun er en avanceret andetsprogstalende. Theodórsdóttir 2010 har vist, hvordan andetsprogsnybegyndere tværtimod insisterer på et sprogligt fokus:

"One of the points made in my study is that (low level) L2 interaction has two interactional goals, conducting the business, and at the same time a linguistic goal: L2 learning (cf. all three articles in chapters 3-5)."
(Theodórsdóttir 2010: 21)

De nedenstående Praat-grafer viser intonationen i originalen (med markering af den del der erstattes) samt den modificerede gentagelse:

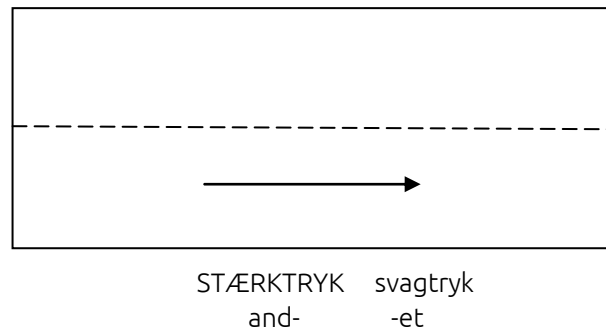

Graf 4.4a og 4.4b

Graf 4.4a viser den relevante del af originalen i kontekst (linje 16), og graf 4.4b viser intonationen i erstatningen 'andet' (linje 19). De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

I eksempel 4.4 er der i modsætning til de tidligere eksempler ikke en stigende-faldende intonationsbevægelse.

Den stiliserede graf vil i dette tilfælde se ud som følger:

Model 4.4: Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

Dette uddrag viser mit eneste eksempel i kollektionen, hvor en erstatning bliver behandlet som en rettelse uden at blive efterfulgt af en udførelse. Derudfra kan man måske slutte, at de fleste erstatninger i almindelige dagligdags samtaler mellem modersmålstalende og andetsprogtalende bliver modtaget enten med et opfattelsestjek eller med en udførelse, hvor personen demonstrerer, at forskellen mellem erstatningen, og det der blev sagt, er blevet hørt og forstået.

Samtidig er det relevant at se på, hvem der udfører modificerede gentagelser i form af erstatninger. I de eksempler, som analyserne i dette kapitel har vist, har det i alle tilfælde undtagen uddrag 4.3 været den modersmålstalende, der laver erstatningen. Dette er logisk ud fra betragtningen, at den modersmålstalende har det største sproglige "repertoire" på dansk. Det understreges desuden af, at jeg har et eksempel i min kollektion – uddrag 4.8 [y:xyxy] – på at en andetsprogtalende udfører erstatninger, når det drejer det sig om noget på vedkommendes modersmål, hvor danskeren jo er den andetsprogtalende.

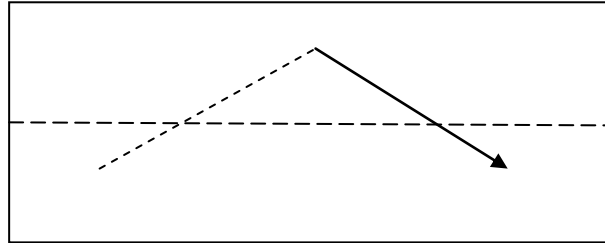
Diskussion af de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation

Dette kapitel har behandlet den fjerde type gentagelser i denne afhandling, nemlig de modificerede gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse. Med undtagelse for uddrag 4.4 har de alle stigende-faldende intonation. I min kollektion har jeg yderligere et eksempel med stigende-faldende intonationsbevægelse, to eksempler med ligeud intonation placeret under registermidten (svarende til eksempel 4.4) og tre eksempler (hvoraf to i samme uddrag) på faldende intonation i den nedre halvdel af normalregisteret.

Det er derfor ikke muligt at lave én stiliseret model. Ud fra mine eksempler vil jeg argumentere for, at der er to intonationsbevægelser, som kan bruges i to forskellige interaktionelle kontekster.

Hvis der er etableret et ekspert-novice forhold ved hjælp af den andetsprogstalendes selv-initiering, bruges den stigende-faldende intonationsbevægelse (uddrag 1.3 og 4.7 [hva du skal øve dig på]) – som kan reduceres til en faldende intonationsbevægelse. Hvis der ikke er etableret et ekspert-novice forhold, kan personer, som har et nært forhold til hinanden (svarende til ægtefæller), skabe et ekspert-novice forhold ved hjælp af den stigende-faldende intonationsbevægelse (se fx uddrag 4.2 og 4.8 [y:xyxxy]). Intonationen kan altså være en måde at gøre det sproglige fokus relevant for den andetsprogstalende, når vedkommende ikke selv har fokuseret på det. Dertil kommer eksempel 4.3 – hvor den andetsprogstalende retter på den modersmålstalendes hørefejl – dvs. den andetsprogstalende tager rollen som ekspert og gennemtvinger et sprogligt fokus.

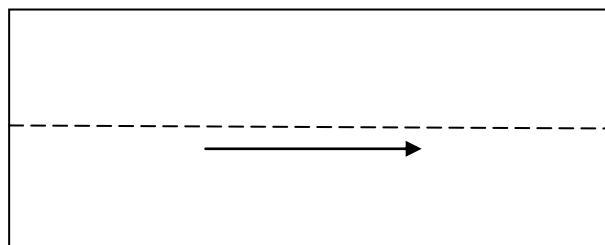
Stiliseret giver det følgende graf for erstatninger, der har sprogligt fokus:

Model IV: Intonationsbevægelsen i erstatninger. Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

I de tilfælde hvor et ekspert-novice forhold med sprogligt fokus ikke er interaktionelt berettiget, eller hvor den modersmålstalende ikke ønsker at gøre det sproglige fokus relevant – dvs. at erstatningen udføres parentetisk, bruges i stedet en ligeud intonationsbevægelse, som er placeret lige under registermidten eller lavere (uddrag 4.4, 4.5 [siden] og 4.6 [ved min mor ikk]).

Stiliseret ses den som:

Model V: Intonationsbevægelsen i alternative erstatninger. Kassen symboliserer normalregisteret. Den stiplede linje er registermidten.

I begge modeller angiver kassen normalregisteret. Den fuldt optrukne linje med pil er den obligatoriske del af intonationsbevægelsen. Den stiplede del *kan* være til stede. Erstatningen kan høres som mere eller mindre emphatisk afhængig af udsvinget i den stigende-faldende intonationsbevægelse i model IV. Det er dog karakteristisk for erstatningerne, at de alle ligger inden for normalregisteret (i modsætning til forståelsesproblemerne).

De anden-initierede anden-reparaturer adskiller sig fra de andre tre typer gentagelser, ved at de ikke blot udpeger et problem, men også demonstrerer hvad der skal gøres ved problemet ved at udføre reparaturen – ved at de erstatter noget i foregående tur. Modifikationen er her ikke et forslag som ved erstatningsforslagene (hvor parterne i fællesskab løser et problem ved hjælp af et forslag og en bekræftelse). I disse modificerede gentagelser påberåber den ene part sig den nødvendige viden samt retten til at ændre/udbedre/erstatte ("rette") noget, som den anden part har sagt.

De uddrag, som er blevet analyseret i dette kapitel, er alle "udvidede" på den ene eller den anden måde: Men på basis af et ukompliceret eksempel i appendiks B – uddrag 4.5 [siden] – kan basis-forløbet beskrives sådan:

A: (xxx)X(xxx)(?)

B: Y

Erstatning

A: Y

Modtagende udførelse af erstatning

B: bekræftelse

Bekræftelse for udførelse

Materialet i det, der udbedres, er typisk for samtaler mellem andet-sprogstalende og modersmålstalende. Det drejer sig om udtale, vokabular eller grammatisk bøjning/syntaks, fordelt på denne måde:

Udtale: uddrag 1.3, 4.1, 4.5 [siden] og 4.8 [y:xyxy]

Vokabular: uddrag 4.2 og 4.7 [hva du skal øve dig på]

Grammatisk bøjning/syntaks: 4.4 og 4.6 [ved min mor ikk]

Men som uddrag 4.3 viser, kan en hørefejl føre til, at det er den andetsprogstalende som retter den modersmålstalende, når vedkommende har misforstået det, der blev sagt. Men derudover har jeg kun eksempler på, at det er den modersmålstalende, der udfører de modificerede gentagelser.

Man kan diskutere, hvorfor disse gentagelser er reparationer. Schegloff, Jefferson & Sacks (1977) definerer reparation som noget, der bruges ved problemer med at tale, høre eller forstå. Men lige præcis ved modificerede gentagelser med stigende-faldende intona-

tion, der erstatter/retter noget, den anden taler har sagt, er det en forudsætning, at "reparatøren" både har hørt og forstået, hvad der egentlig skulle have været sagt (sml. eksempel 4.2 hvor det først er, når forståelsen er på plads, at erstatning kan finde sted). Reparaturen retter sig derfor i dette tilfælde mod modpartens problemer med at tale. Det kræver med andre ord et stort sprogligt overskud i samtalsituationen – noget som det typisk er den modersmålstalende, der har (alternativt en andetsprogstalende som har nået et højt niveau, eller hvor det er den modersmålstalende, som tager fejl (sml. uddrag 4.3)). Disse anden-initierede anden-reparaturer går dermed længere end de andre typer reparaturer, idet de ikke er nødvendige for den fælles forståelse – undtagen ved misforståelsen i uddrag 4.3.

Den stigende-faldende intonation ser ud til, at den ofte er temmelig emphatisk, svarende til de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation. Som nævnt i analysen af uddrag 4.2 kan denne intonation muligvis påvirke den måde, som erstatningen (rettelsen) bliver modtaget på af den anden taler. Den stigende-faldende intonation ser ud til at blive brugt, når der er et ekspert-novice forhold i situationen, men erstatningerne kan også udføres parentetisk med en ligeud intonationsbevægelse. Den ligeud intonation er en måde at moderere erstatningen på. Erstatningsforslagene og de intonationsmæssigt modererede erstatninger er i en vis forstand sammenlignelige mht. den interaktionelle kontekst og forholdet mellem den modersmålstalende og den andetsprogstalende. Intonationen bruges til at præsentere et erstatningsforslag som et *forslag* – typisk efter en invitation i form af tydeligt signaleret usikkerhed i den foregående tur. Erstatningerne kan være forsinket, idet de foregår af en pause, inden erstatningen udføres, men typisk bliver turen med problemkilden ikke udført på en måde, der inviterer den modersmålstalende til at hjælpe (en tydelig selv-initiering forekommer kun i uddrag 4.1). Derimod ser intonationen i erstatningen ud til at spille en rolle for, om de bliver fortolket som 'iørefaldende' eller 'parentetiske' erstatninger.

De modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation kan opsummeres i følgende skema:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Register-placering	Eksempel
NS	Partiel	Nomen	A: xxxX B: xxxY A: Y? B: bekræftelse	Indeni	1.3 [historie] linje 27
NS	Fuld	Nomen	A: xxxX? A: X B: bekræftelse A: modtagelse af bekræftelse B: Y A: Z B: Y A: Z	Indeni	4.1 [joðdag]
NS	Partiel	Nomen	A: xxxXxxx B: xxxX? A: X B: Y A: Y	Indeni	4.2 [mikrofonen]
NNS	Fuld	Nomen	A: xxxX B: Y? A: X! B: Y- + [forklaring på Y]	Udover	4.3 [hestesovs - pestosovs] linje 10
NS	Partiel	Pronomen	A: xxxXxx B: Y A: minimal bekræftelse	Indeni	4.4 [andet]

Skema 4a – Erstatninger

Oversigt og opsummering af uddrag behandlet i kapitel 4.

Dertil kommer eksemplerne i appendiks B:

Hvem udfører	Fuld/Partiel gentagelse	Materiale	Modellen	Register-placering	Eksempel
NS	Partiel	Adverbium	A: xxX B: Y A: Y B: bekræftelse	Indeni	4.5 [siden]
NS	Fuld	Syntagme	A: X B: Y A: [hva] B: Y A: Y? B: bekræftelse	Indeni	4.6 [ved min mor ikk] linje 21
NS	Partiel	Ledsætning	A: X B: Y A: minimal bekræftelse A: [anmodning om gentagelse] B: Y A: Z	Udover	4.7 [hva du skal øve dig på]
NNS	Partiel	Tidsadverbial	A: xxxX B: Y B: Y A: Y	Indeni	4.8 [y:xyxxy] linje 10
NNS	Partiel	Tidsadverbial	A: xxxX B: Y B: Y A: Y	Indeni	4.8 [y:xyxxy] linje 12
NNS	Fuld	Nomen	A: X B: nej Y A: Y	Indeni	3.7 [orangi] linje 40

Skema 4b – Erstatninger i kollektionen

Oversigt og opsummering af yderligere uddrag i appendiks B

I dette kapitel har jeg analyseret det sidste af mine fire gentagelsesfænomener. Jeg har løbende diskuteret fænomenerne i forhold til hinanden, når analyserne har ført til nye indsigter. Tilbage er nu at opsummere de resultater, som mine analyser har ført til. Det vil jeg gøre i det afsluttende kapitel 5, som opsummerer, diskuterer og perspektiverer resultaterne i analysekapitlerne.

5. En opsummerede diskussion af identiske og modificerede gentagelser

Denne afhandling har præsenteret fire forskellige typer gentagelser i samtaler mellem danskere og udlændinge med forskelligt danskniveau – på den ene side andetsprogsnybegyndere og på den anden side avancerede andetsprogtalende. Analysens fokus har været at undersøge, hvordan gentagelser i 'næste tur' bliver fortolket, og hvilken respons de får. I min præsentation i indledningen af kapitel 1 delte jeg gentagelserne op i to hovedgrupper, hhv. identiske og modificerede, med udgangspunkt i hvordan de bliver *behandlet* i samtalen. I de tilfælde, hvor gentagelsen bliver *behandlet som identisk* (uanset eventuelle leksikalsk-grammatiske ændringer), er fokus rettet mod *indholdet* i gentagelsen, hvorimod de gentagelser, der bliver *behandlet som modificerede*, skaber fokus på *formen*. Der er med andre ord ikke altid et et-til-et forhold mellem formen, og hvilken gruppe gentagelsen tilhører, men derimod tale om en kategorisering der tager udgangspunkt i samtaledeltagernes behandling af gentagelsen. Dertil kommer, at en samtaledeltager kan vælge at behandle en gentagelse anderledes, end hvad dens intonationsmæssige udformning umiddelbart lægger op til.

I min beskrivelse af sammenhængen mellem gentagelsestypen og responsen har jeg haft fokus på intonationsbevægelsen i gentagelseshandlingen. Udgangspunktet var en hypotese om, at intonationsbevægelsen signalerer, hvilken type problem gentagelsen giver udtryk for, og dermed hvilken type respons der anmodes om, og at dette påvirker, hvorvidt gentagelsen bliver behandlet som identisk eller modificeret.

Undervejs i mine analyser har jeg også set på originalens intonationsbevægelse, men der har ikke været en sammenhæng mellem originalens intonationsbevægelse og gentagelsens intonationsbevægelse. Af denne grund har jeg i appendiks B kun grafer af gentagelsens intonationsbevægelse.

I kapitel 1 var udgangspunktet for analyserne, at der fandtes følgende varianter:

Gentagelsestype Intonations- bevægelse	Identiske gentagelser	Modificerede gentagelser
Faldende-stigende intonation	Opfattelsestjek – 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'	Erstatningsforslag – 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'
Stigende-faldende intonation	Forståelsesproblem – 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.'	Erstatning – 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'

Skema 5.1

Gentagelsestypernes fordeling på hhv. faldende-stigende og stigende-faldende intonation.

I min opsummerende diskussion vil jeg dels tage udgangspunkt i de indledende spørgsmål, som de første analyser i kapitel 1 affødte, og dernæst vil jeg se på de resultater, som de efterfølgende analysekapitler viste. De vigtige aspekter er:

- ✓ Fordelingen på modersmålstalende og andetsprogstalende, herunder også fordelingen på andetsprogsnybegyndere og avancerede andetsprogstalende
- ✓ Det interaktionelle problem som gentagelsen signalerer
- ✓ Den fortolkning som gentagelsen får
- ✓ Intonationens rolle for denne fortolkning

Identiske gentagelser med faldende-stigende intonation

De identiske gentagelser med faldende-stigende intonation blev i kapitel 1 beskrevet som en handling, der kan parafraseres med: 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.' Jeg gav dem betegnelsen 'opfattelsestjek'. Det betyder, at de som udgangspunkt anmoder om bekræftelse/afkræftelse på, at noget er *opfattet* rigtigt. I et eksempel som 1.1, hvor den identiske gentagelse med faldende-stigende intonation følger efter et erstatningsforslag, kan der muligvis også være en delvis orientering mod produktionen – svarende til parafrasen: 'Siger jeg X rigtigt? Du skal blot bekræfte eller afkræfte'.

Et opfattelsestjek svarer altså til definitionen på reparation i Schegloff, Jefferson & Sacks (1977) ved at være noget, der orienterer sig mod problemer med at *høre*.

I kapitel 2 analyserede jeg yderligere 5 eksempler på identiske gentagelser med faldende-stigende intonation. Alle disse 6 eksempler blev *udført af andetsprogsnybegynderen*. Dette afspejler en klar tendens, for i den samlede kollektion ser fordelingen mellem de tre forskellige typer talere sådan ud:

	Andetsprogsnybegyndere	Avancerede andetsprogtalende	Modersmålstalende
Opfattelsestjek	13	1	3

Skema 5.2

Fordelingsoversigt over opfattelsestjek

Det viser sig med andre ord, at opfattelsestjek er en gentagelses-handling, der typisk udføres af den andetsprogtalende – og typisk en andetsprogsnybegynder. I de opfattelsestjek, som følger efter et erstatningsforslag, kan der også være et delvist fokus rettet mod produktionen af gentagelsen, dvs. at den andetsprogtalende vil have bekræftet, om gentagelsen bliver gengivet rigtigt. Hovedfokus er dog at få bekræftet, at noget er opfattet rigtigt: 'Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'

Identiske gentagelser med faldende-stigende intonation anmoder om en bekræftelse, men som analyserne viste, er det muligt at give mere end en bekræftelse. Dette kan dog også være en måde at fortsætte turen på. Somme tider kan det være brugen af visuelle signaler fra modparten, som fører til, at der gives mere end bare en bekræftelse. Hvis intonationsbevægelsen ligger højt i normalregisteret, lyder gentagelsen "overrasket", og der kan være tale om et forståelsesproblem, som bliver kamufleret som et opfattelsestjek. Det afsløres i så fald ved, at problemet først er løst, når der er givet en forklaring eller begrundelse.

Som kapitel 2 viste, endte det stiliserede turforløb med at se sådan ud:

A: (xxx)X(xxx)(?)

Problemturen

B: X?

Identisk gentagelse

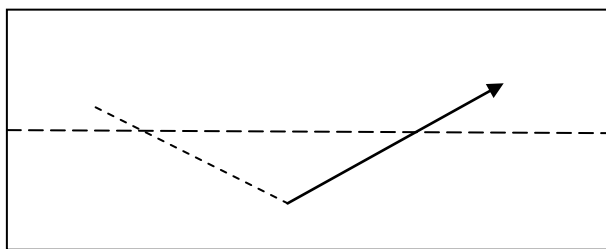
A: bekræftelse (eller afkræftelse) Bekræftelse af at den identiske gentagelse er rigtigt opfattet

Problemturen kan indeholde forskellige dele ud over selve problemkilden, og problemturen kan være såvel spørgende som fremsættende. De fakultative dele er i det stiliserede turforløb sat i parentes. Den identiske gentagelse udpeger problemkilden. Responsen er en bekræftelse eller afkræftelse – men i mine eksempler har jeg ikke eksempler på afkræftelse. Bekræftelsen kan være en modtagende gentagelse eller en minimal respons ('jah', 'mhm').

Som reparaturmåde kan man sige, at identiske gentagelser med faldende-stigende intonation – opfattelsestjek – hører til i den svagere ende af skalaen over, hvordan man fremviser forståelse (sml. side 62; Svennevig: 2005: 37), og de fører til den kortest mulige reparationsekvens med kun to ture: 1) en anden-initiering i forhold til et auditivt problem og 2) en bekræftelse (eller afkræftelse). Derfor kan den faldende-stigende intonation muligvis ses som en slags empirisk 'default intonation' for reparationer og gentagelser (sml. kapitel 1). Med 'default intonation' mener jeg den mindst problematiserende intonation, der signalerer, at der kun er brug for den mindst problematiske reparation. Den faldende-stigende intonation bliver somme tider reduceret til en stigende intonation. Her spiller materialet en

betydning, idet enstavelsesgentagelser altid mister den faldende del af intonationen, men det kan også ske med et flerstavelsesord. Her sker det dog ikke altid i mine eksempler (se uddrag 2.5 og uddrag 2.15 [almindeligt]).

Det betyder, at intonationsbevægelsen kan stiliseres med den figur, som jeg præsenterede på side 125 i kapitel 2:

Model 5.1: Endelig model af intonationsbevægelsen i opfattelsestjek

Kassen symboliserer normalregisteret. Intonationsbevægelsen angives med stiptet og optrukken linje, fordi den stigende del af intonationsbevægelsen er obligatorisk, hvorimod den faldende del afhænger af materialet samt trykplaceringen. Men intonationsbevægelsens placering i normalregisteret kan også spille en rolle for, hvordan gentagelsen lyder og bliver fortolket. Vi så i to eksempler, at en højt placeret stigende intonationsbevægelse, som lyder "overrasket", først bliver behandlet som et opfattelsestjek, men at det først er, når der følger en forklaring, at reparatursekvensen afsluttes. Der kan med andre ord være tale om et forståelsesproblem kamufleret som et opfattelsestjek.

Modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation

Det første eksempel på en modificeret gentagelse med faldende-stigende intonationsbevægelse blev analyseret i kapitel 1. Som udgangspunkt blev denne handling parafraseret som: 'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte' – det vil sige, at handlingen giver et erstatningsforslag. Et erstatningsforslag orienterer sig mod et problem med at *opfatte* og *forstå* den foregående tur (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977), og som anden-initiering giver

den mulighed for selv-reparatur (jævnfør præferencen for selv-reparatur), men i kraft af modifikationen foreslår den samtidig en mulig løsning, som modtageren gives mulighed for at bekræfte eller afkræfte. Som anden-initiering orienterer et erstatningsforslag sig altså mod præferencen for selv-reparatur. I 5 ud af 6 tilfælde (undtagelsen er uddrag 2.8) produceres problemturen med tøven og signalerer derved tydeligvis selv-initiering i forhold til problemet. I de tilfælde, hvor problemturen er en spørgende 1. par-del, kan et evt. problem eller usikkerheden med hensyn til forståelsen gøre, at modparten ikke kan besvare det spørgsmål, som problemkilden er en del af – se uddrag 2.6, 2.7 og 2.18 [fredag nat]. I disse tilfælde er reparatursekvensen en indskudt sekvens, og reparaturen er en forudsætning for, at samtalen kan gå videre.

I kapitel 2 analyserede jeg yderligere tre eksempler på modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation. Og i modsætning til de identiske gentagelser bliver et erstatningsforslag typisk *udført af den modersmålstalende*. Jeg har i min kollektion kun eksempler med modersmålstalende, svarende til denne fordeling mellem de tre typer talere:

	Andetsprogs-nybegyndere	Avancerede andetsprogstalende	Modersmåls-talende
Erstatningsforslag			6

Skema 5.3

Fordelingsoversigt over erstatningsforslag

Skravering angiver, at der ikke er fundet nogen eksempler.

Det kan muligvis betyde, at man skal være modersmålstalende eller muligvis en meget avanceret andetsprogstalende for at kunne give et erstatningsforslag. Man kunne også forestille sig et erstatningsforslag givet af en avanceret andetsprogstalende til en andetsprogsnybegynder. Alternativt kunne man forestille sig, at den andetsprogstalende giver et erstatningsforslag, hvis det drejer sig om noget sprogligt på vedkommendes modersmål (svarende til hvad der kan

ske ved erstatninger, se uddrag 4.8 [y:xyxxy] i appendiks B og afsnittet om erstatninger i dette kapitel).

Ligesom ved opfattelsestjekkene signalerer den faldende-stigende intonationsbevægelse i erstatningsforslagene behov for den mindre problematiske form for reparation. Det ser jeg som et udtryk for lidt mere forsigtighed – respekt overfor modpartens ”ansigt” – da gentagelsen ikke blot gentager, men samtidig fortolker det gentagne og modificerer det (se skalaen over ansigtstrussel i reparationstyper side 132; Svennevig 2009: 41). Erstatningsforslagene vedrører ikke kun et problem med at høre, men somme tider også et problem med at forstå. Det er muligvis derfor, at erstatningsforslagene modtages med enten en bekræftelse og/eller en evt. gentagelse, der bekræfter forslaget. Og i to af de 6 tilfælde modtages erstatningsforslaget af et opfattelsestjek. Det tyder på, at modtageren retter et sprogligt fokus mod modifikationen. Det drejer sig om eksempel 1.1 og 2.8. Eksempel 2.8 er specielt, ved at erstatningsforslaget er en udskiftning af et pragmatisk udtryk, og det gives med stiliseret intonation i en ”legende” kontekst. Her så vi, hvordan intonationsbevægelsen kan udpege problemkilden, når der ikke er leksikalsk lighed med problemkilden.

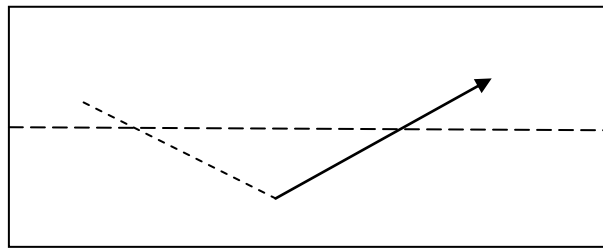
Det stiliserede turforløb i forbindelse med erstatningsforslagene bliver sådan:

A: (xxx)X(xxx)(?)	Problemturen
B: Y?	Erstatningsforslag
A: bekræftelse	Bekræftelse som godkender erstatningsforslaget

Ligesom ved opfattelsestjekkene så vi, hvordan problemturen kan indeholde forskellige andre dele ud over problemkilden – markeret med parentes i det stiliserede turforløb, fordi de ikke altid er til stede. Problemturen kan være spørgende eller fremsættende. I tilfælde af en spørgende problemtur udgør reparaturens 1. par-del og 2. par-del sammen en indskudt sekvens, inden samtalen går videre.

De modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation er forslag til, hvad den foregående tur skulle have udtrykt svarende til:

'Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte'. I modsætning til opfattelsestjekkene hører erstatningsforslagene hjemme i den stærkere ende af skalaen over, hvordan man fremviser forståelse (sml. side 62; Svennevig: 2005: 37). Samtidig minimeres reparaturens trussel mod modpartens "ansigt", ved at der kun anmodes om bekræftelse. Derfor er der en vis logik i, at den faldende-stigende intonation også bruges i erstatningsforslagene – som ved opfattelsestjekkene ser den ud til at være en empirisk 'default' intonation, der beder om den mindre komplicerede reparation. I mine eksempler er der ingen eksempler med enstavelsesord. Men man må formode, at den faldende-stigende intonationsbevægelse ville kunne blive reduceret til en stigende intonationsbevægelse, hvis materialet i gentagelsen er et enstavelsesord. I kapitel 2, side 154, blev den stiliserede graf derfor fremstillet ligesom ved opfattelsestjekkene:

Model 5.2: Endelig model af intonationsbevægelsen i erstatningsforslag

Kassen symboliserer normalregisteret. Intonationsbevægelsen angives med stiplede og optrukne linje, fordi den stigende del af intonationsbevægelsen er obligatorisk, hvorimod den faldende del formentlig afhænger af materialet samt trykplaceringen i den modificerede gentagelse. Sammenlignet med opfattelsestjekkene ser man, at der også her er en mulighed for, at intonationsbevægelsen i kraft af sin placering højt i normalregisteret lyder "overrasket", hvis erstatningsforslaget rummer en snert af forståelsesproblem (som i uddrag 2.6).

Samlet om identiske og modificerede gentagelser med faldende-stigende intonation

For begge typer gentagelser med faldende-stigende intonationsbevægelse gælder, at de kan bestå af meget forskelligartet materiale, der som hovedregel leksikalsk-grammatisk ligner originalen. Uddrag

2.8 har dog vist, at et intonationsmæssigt "ekko" ser ud til at kunne erstatte den leksikalsk-grammatiske lighed i kontekstuelle omstændigheder, hvor den leksikalsk-grammatiske lighed ikke er mulig.

Materialet og det interaktionelle forløb spiller en rolle sammen med intonationsbevægelsen, når en samtaledeltager skal fortolke, hvilken type anmodning der er tale om. Afhængig af intonationsbevægelsens niveaumæssige placering i og udstrækning i forhold til normalregisterets omfang kan taleren samtidig signalere mere eller mindre "overraskelse", og modtageren kan vælge at forholde sig til det "overraskede" tonefald i svaret ved at tilføje en uddybende forklaring (som i uddrag 2.3 og 2.4) eller fysisk vise, hvad der menes (uddrag 2.12 [pels]).

Men mine eksempler har også vist, at modtageren af en gentagelse har mulighed for at vælge en anden fortolkning end den, som intonationsbevægelsen i kombination med materialet muligvis lægger op til i første omgang og først tilføje en forklaring/begrundelse efter en bekræftelse (som i uddrag 2.3). På samme måde har modtageren af en bekræftelse mulighed for at forfølge en mere uddybende respons, hvis vedkommendes gentagelse i stedet for var udtryk for et forståelsesmæssigt problem (uddrag 2.5).

I forhold til det konversationsanalytiske begreb 'reparatur' mener jeg, at man kan definere disse identiske og modificerede gentagelser som reparationer. I forbindelse med opfattelsestjekkene er der tale om et problem med at høre – de fungerer som kontrolspørgsmål (hvad enten modtageren er usikker på, om vedkommende har hørt/forstået rigtigt eller bruger dem til at "vinde tid" til at tænke over svaret). Og det gælder også erstatningsforslagene. De rummer både et opfattelsestjek og reparerer i forhold til et forståelsesmæssigt usikkerhedsmoment, og de er derfor en alternativ interaktionel handling i stedet for at udføre en erstatning. Begge passer derfor til definitionen for reparatur. Schegloff, Jefferson & Sacks (1977) definerer reparatur som noget, der orienterer sig mod problemer med at tale, *høre* eller *forstå*.

De ti gentagelser, som vi har set i kapitel 2, er alle udformet som reparationer – de gør (med forskellig intensitet) opmærksom

på en del af foregående tur som værende en problemkilde, der skal repareres på – og angiver en reparaturløsning ved at anmode modparten om at bekræfte, inden samtalen kan gå videre. Jeg nævnte i kapitel 1 de forskellige måder som reparatur(initiering) kan laves på. Men jeg har i ingen af mine eksempler fundet modificerede gentagelser, der er verbalt modereret med 'du mener' eller tilsvarende (sml. Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 368). I stedet er det i mine eksempler den faldende-stigende intonation, som modererer modifikationen til at være et forslag, som modparten kan bekræfte eller afkræfte. I ingen af disse eksempler dominerer den modersmålstalende den andetsprogstalende (sml. side 212; Svennevig 2009: 42-43), men tilbyder forslaget som hjælp. Det er også relevant at notere, at den som oftest tøvende produktion i originalturen åbner op for, at den modersmålstalende kan komme med et erstatningsforslag, ved at den "inviterer" den modersmålstalende til at hjælpe (Kurhila 2001: 1100).

Men i uddrag 2.8 så vi, at erstatningsforslaget i virkeligheden er en kamufleret erstatning. Det viser modtageren også i sin respons, som indeholder først et opfattelsestjek og dernæst en modtagende udførelse. Derfor er det sværere at definere denne modificerede gentagelse entydigt. På den ene side erstatter den noget i den foregående tur og er som sådan en rettelse. På den anden side har den faldende-stigende intonation. Denne intonationsbevægelse ser dog ikke ud til at blive fortolket som en anmodning om bekræftelse, men som et intonationsmæssigt ekko der udpeger problemkilden, og som i kraft af det registermæssige match udpeger originalen som forkert (sml. Couper-Kuhlen 1996). Det er dog værd at bemærke, at gentagelsen i uddrag 2.8, ligesom i uddrag 1.1, bliver modtaget med et opfattelsestjek. Det står i modsætning til uddrag 2.6 og uddrag 2.7, hvor erstatningsforslaget efterfølges af en gentagelse, der udfører reparaturen. Denne type *udførende gentagelse* så vi også efter erstatninger i kapitel 4. Dette indikerer, at visse erstatningsforslag blev fortolket som kamuflerede erstatninger.

Identiske gentagelser med stigende-faldende intonation

I kapitel 1 analyserede jeg også et eksempel på en identisk gentagelse med stigende-faldende intonation. Denne handling valgte jeg at parafrasere med: 'Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare

eller begrunde.' Jeg definerede den som et forståelsesproblem (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977), da modparten i modsætning til ved opfattelsestjekkene ikke kan nøjes med at give en bekræftelse. Der kræves mere, for at problemet bliver løst. Identiske gentagelser, der udtrykker et forståelsesproblem, adskiller sig også mht. den respons, de får. I det første eksempel viste jeg desuden, at disse eksempler, om end de ikke altid er leksikalsk-grammatisk identiske, alligevel bliver *behandlet, som om de er identiske*, dvs. at en evt. ændring ikke kommer i fokus i samtalen. Hypotesen var, at intonationen signalerede, at der var brug for andet og mere end bare en bekræftelse.

Efterfølgende analyserede jeg i kapitel 3 yderligere 5 eksempler. I modsætning til de identiske gentagelser med faldende-stigende intonation er det hovedsageligt den modersmålstalende, der udfører de identiske gentagelser med stigende-faldende intonation. Blandt de 6 analyserede eksempler var fordelingen: 5 *udført af den modersmålstalende* og et udført af den andetsprogtalende. I den samlede kollektion ser fordelingen sådan ud:

	Andetsprogs- nybegynder	Avanceret andetsprogtalende	Modersmåls- talende
Forståelsesproblemer		4	7

Skema 5.4

Fordelingsoversigt over forståelsesproblemer

Skravering angiver, at der ikke er fundet nogen eksempler.

Det viser sig altså, at gentagelser der udtrykker et forståelsesproblem, i mine data udføres af modersmålstalende eller avancerede andetsprogtalende, og aldrig af andetsprogtalende der endnu er nybegyndere. Det ser altså ud til, at man skal kunne en del andetsprogs-mæssigt for at kunne bruge denne handling i en samtale. Hvor andetsprogsnybegyndere typisk bruger faldende-stigende intonation og anmoder om bekræftelse, problematiserer avancerede andetsprogtalende forståelsen med stigende-faldende intonation. Forståelsesproblemer, hvor en samtaledeltager beder om en forklaring/begrundelse ved hjælp af en gentagelse, er altså muligvis et fæ-

nomen, som først kan håndteres, når man ikke længere er nybegynder på andetsproget. Dette er i tråd med, at en identisk gentagelse, der signalerer et forståelsesproblem, er en mere problematiserende reparaturinitiering end opfattelsestjek, fordi reparaturen anmoder om andet og mere end bare en bekræftelse. Der er dog et andet vigtigt aspekt af denne gentagelseshandling: forståelsesproblem er forholdsvis mere ansigtstruende for modparten end opfattelsestjek (sml. side 132; Svennevig 2009: 41).

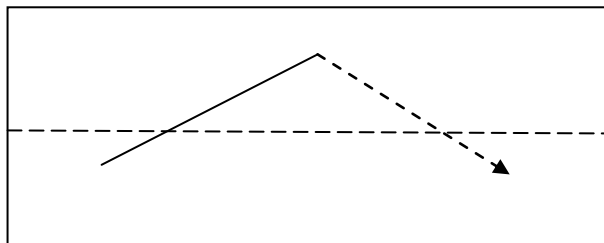
Derfor har jeg i mine analyser også argumenteret for, at den stigende-faldende intonationsbevægelse er den 'markerede' af de to intonationsbevægelser. Den er en mere markant intonation på flere måder. I flere tilfælde når intonationen helt op til registertoppen – hvilket gør, at gentagelsen lyder "overrasket". Dertil kommer muligheden for at bevæge sig ud over normalregisteret for at signalere "skepsis"/"vantro" i yderligere 3 tilfælde ud af de 11 eksempler.

Det grundlæggende turforløb er sådan:

A: (xxx)X(xxx)(?)	Problemturen
B: X?	Forståelsesproblem
A: forklaring/begrundelse/uddybning	Opklaring af forståelsesproblem

Problemturen og den identiske gentagelse adskiller sig ikke fra dem, vi så i turforløbet ved opfattelsestjekkene. Men reparaturens 2. par del er her noget, der forklarer, uddyber eller begrundet det, der er blevet udpeget som problemkilde. Jeg har i mine analyser vist, hvordan den stigende-faldende intonationsbevægelse er mere problematiserende og 'markeret'. De afvigende eksempler viste, at når forståelsesproblemet bliver fortolket som en mindre problematiserende reparatur, bliver reparatursekvensen udvidet. Det ser jeg som belæg for, at intonationsbevægelsen er den vigtigste (indikator) for fortolkningen af den interaktionelle handling, men at samtaledeltagere forsøger at undgå de mere ansigtstruende gentagelser ved at starte med en mere "ufarlig" gentagelse.

I kapitel 3, side 205, valgte jeg at stilisere intonationsbevægelsen på denne måde:

Model 5.3: Endelig model af intonationsbevægelsen i forståelsesproblemer

Her angiver kassen normalregisteret. Den fuldt optrukne linje er den obligatoriske del af intonationsbevægelsen, og den bruges i gentagelser, som består af én stavelse. Hvis der er mere end en stavelse, vil den som oftest efterfølges af en faldende bevægelse. Hvis der kun er én efterfølgende tryksvag stavelse, er det dog muligt, at den faldende del af intonationsbevægelsen ikke kommer til udtryk (se uddrag 3.6 [segne]). Det viser, at stigningen er den bærende halvdel af bevægelsen, når man skal signalere et problem. Det samme så vi i faldende-stigende opfattelsestjek med kun en stavelse, hvor stigningen ligeledes var den del, der blev manifesteret i enstavelsesgentagelser.

Jo større udsving inden for normalregisteret, jo mere overrasket lyder gentagelsen. Et udsving, der når toppen af normalregisteret, lyder meget "overrasket". Et udsving udover normalregisteret efterfulgt af et kraftigt fald lyder "skeptisk"/"vantrø". I de tilfælde hvor gentagelsesturen indeholder andet end problemkilden, indtræffer den stigende-faldende intonationsbevægelse i problemkilden. Det, der går forud for problemkilden, har en forholdsvis neutralt faldende eller ligeud intonation. Problemkilden befinder sig som sagt (se skema 3a og 3b, side 201-203) typisk sidst i problemturen.

Det er påfaldende, at disse identiske gentagelser, såfremt de var blevet sagt med faldende-stigende intonationsbevægelse, alle ville have lydt som opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.'). Materialet ser altså ud til at spille en mindre eller ingen rolle i forbindelse med forståelsesproblemerne, hvilket gør, at

det rent faktisk er intonationsbevægelsen, som "bærer" den interaktionelle handling. Analyserne har vist, at disse gentagelser er identiske eller bliver behandlet som værende identiske, dvs. at en eventuel modifikation i tråd med den idiomatiske udtryksmåde ikke bliver fokus for den efterfølgende reparation (sml. uddrag 1.2: 'ikk problemer – INGEN problemer').

Hvor såvel opfattelsestjek ('Hører jeg dig sige X? Du skal blot bekræfte eller afkræfte.') som erstatningsforslag ('Det må være Y, du mener. Du skal blot bekræfte eller afkræfte') tit retter sig mod noget leksikalsk-grammatisk, er dette sjældent ved forståelsesproblemer ('Hvad mener du med X? Du skal uddybe, forklare eller begrunde.') – med mindre problemkilden er noget, der leksikalsk-semantic er uventet/ulogisk eller et ukendt begreb (fx 'kaffeost').

De overordnede aspekter ved disse reparationer indikerer alle, at de retter sig mod problemer med at *forstå* – det tredje typiske reparationproblem (sml. Schegloff, Jefferson & Sacks 1977), hvorimod opfattelsestjek retter sig mod problemer med at *høre*, og erstatningsforslag retter sig mod problemer med at *høre* og (evt.) *forstå*.

Modificerede gentagelser med stigende-faldende intonation

De modificerede gentagelser med stigende-faldende intonationsbevægelse er anden-initierede anden-reparationer, i daglig tale også kaldet rettelser. De foretager en erstatning af noget i den foregående tur og signalerer dermed, at dette var "forkert". Det betyder, at de orienterer sig mod noget, der ligger ud over definitionen for reparation: reparation retter sig mod problemer med at *tale* (selv-reparation), *høre eller forstå* (anden-reparation) (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Som jeg viste i mine eksempler, er det nemlig en forudsætning for at foretage erstatningen, at samtaledeltageren har *hørt og forstået* foregående tur, inkl. problemkilden, i dens kontekst. Dette, at reparationen retter sig mod modpartens problemer med at tale, er årsagen til, at erstatninger er 'dispræferede' og "sanktionerbare". I kapitel 1 parafraserede jeg denne handling med: 'Det hedder ikke X, det hedder Y. Vis, at du har forstået dette ved at gentage.'.

Analysen af det første eksempel i kapitel 1 blev i kapitel 4 suppleret med yderligere fire analyser. Forståelse af den "fejlagtige" del er en

forudsætning for, at en taler kan lave en erstatning. Efter en interrogativ tur ville erstatningen og den bekræftende gentagelse strukturelt kunne blive en indskudt sekvens (Schegloff 1972), men jeg har ikke eksempler på dette i min kollektion.

Analysen af uddrag 4.4 viste desuden, at hvis den andetsprogstalende modtager med en bekræftelse alene, kan det ske at "reparatøren" insisterer i sit sproglige fokus. De fleste erstatninger får nemlig en bekræftende gentagelse, der viser at reparaturen er forstået.

Jeg har set på, hvordan disse modificerede gentagelser fordeler sig på de andetsprogstalende og de modersmålstalende. Interessant nok viser det sig her, at andetsprogstalende også laver erstatninger inden for de domæner, hvor de er den mest kompetente, fx når der tales om/på deres modersmål. Fordelingen bliver derfor sådan:

	Andetsprogs- nybegyndere	Avancerede andetsprogstalende	Modersmåls- talende
Erstatninger		4 (hvoraf to fra samme uddrag)	7

Skema 5.5a

Fordelingsoversigt over erstatninger

Skravering angiver, at der ikke er fundet nogen eksempler.

De fire erstatninger, som laves af den andetsprogstalende, er hhv. tre erstatninger på vedkommendes modersmål (vedrørende udtale og vokabular) og en erstatning, hvor den modersmålstalende har hørt forkert. Det er også relevant at se på, hvad den modersmålstalende erstatter.

Eksemplerne fordeler sig sådan:

Udtale	5
Vokabular	4
Grammatisk bøjningsform	1
Syntaks	1

Skema 5.5b

Materialer i erstatninger

Der er altså et tydeligt sprogligt fokus i erstatningerne. Det går fint i tråd med, hvem der *udsættes for* erstatningerne. Her er fordelingen nemlig:

	Andetsprogs- nybegynder	Avancerede andetsprogtalende	Modersmålstalende
Erstatning	8	2	1 (pga. en hørefejl)

Skema 5.5c

Fordelingsoversigt over erstatninger

Det er altså ikke overraskende mere almindeligt forekommende, at det er den modersmålstalende, som laver erstatninger i samtaler med andetsprogtalende. I disse samtaler forekommer der ved flere lejligheder en situation mellem de talende, som "tillader" erstatninger, fordi der i kraft af selv-initiering er etableret et ekspert-novice forhold. Dette forhold så vi også ved erstatningsforslagene.

Som nævnt kræver erstatningerne som hovedregel en bekræftende gentagelse, hvor den andetsprogtalende viser, at vedkommende har hørt og forstået erstatningen. Det er dog også muligt for den andetsprogtalende at lave et opfattelsestjek (uddrag 1.3), hvorimod en hævdet bekræftelse ikke ser ud til at være nok – i det eneste eksempel jeg har på dette (uddrag 4.4).

Opfattelsestjek	2
Bekræftende gentagelse	6
Forklaring	1
Jah (minimal bekræftelse)	1

Skema 5.5d

Modtagelser af erstatninger

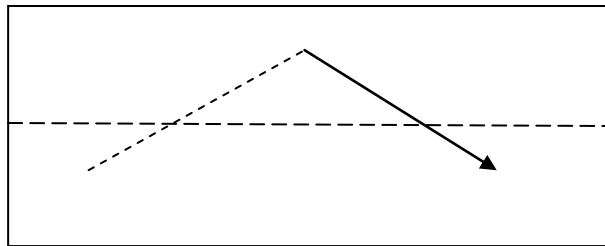
Den første erstatning i uddrag 4.8 [y:xyxy] bliver ikke modtaget, derfor er der her kun 10 forekomster.

Det eneste eksempel, hvor der gives en forklaring, er det, hvor erstatningen er nødvendiggjort af, at modparten har hørt forkert (uddrag 4.3).

Praat-analyserne afslørede to forskellige intonationsbevægelser. I fire eksempler blev der brugt en stigende-faldende bevægelse, som sætter et tydeligt fokus på erstatningen. Den stigende del kan være fraværende, og det er derfor den faldende del, som "bærer" erstatningshandlingen. Den stigende-faldende intonationsbevægelse kan også reduceres til en faldende eller ligeud intonationsbevægelse, fx i nummer to erstatning (uddrag 4.1). I visse tilfælde bliver der brugt en ligeud intonation under registermidten. Denne intonationsbevægelse er tilsyneladende mere parentetisk, og den bruges derfor, når der ikke er skabt et ekspert-novice forhold i interaktionen. I kollektionen som helhed er fordelingen: 5 tilfælde af stigende-faldende intonationsbevægelse, tre tilfælde af faldende intonationsbevægelse (hvoraf to i samme uddrag; uddrag 4.8 [y:xyxy]), som er placeret under registermidten, og tre ligeud intonationsbevægelser, ligeledes under registermidten.

Generelt er stigende-faldende, alternativt faldende, altså den intonation, der bliver brugt, hvis der er etableret et ekspert-novice forhold, hvorimod den ligeud intonation under registermidten signalerer en mere parentetisk udført erstatning. Jeg blev derfor nødt til at præsentere to modeller for den stiliserede intonationsbevægelse.

Først den stigende-faldende intonationsbevægelse:

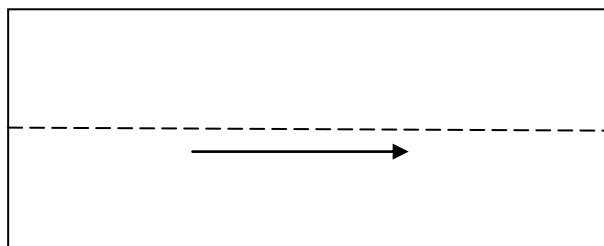

Model 5.4: Endelig model af den typiske intonationsbevægelse i erstatninger – hvor der er etableret et ekspert-novice forhold.

Kassen angiver som tidligere normalregisteret. Den fuldt optrukne linje med pil er den obligatoriske del af intonationsbevægelsen – men intonationsbevægelsen kan reduceres til den faldende del (se uddrag 4.8 [y:xyxxy] og 3.7 [orange arme]).

Erstatningen kan høres som mere eller mindre emphatisk afhængig af udsvinget i intonationsbevægelsen. Det er dog karakteristisk for erstatningerne, at de ligger inden for normalregisteret (i modsætning til forståelsesproblemerne). Den eneste undtagelse er uddrag 4.3, hvor erstatningen reparerer på en hørefejl, som præsenteres som et forståelsesproblem. Den er derfor ikke en "almindelig" erstatning.

Men vi så også, hvordan erstatninger kan laves med en ligeud intonationsbevægelse under registermidten. Det giver følgende model:

Model 5.5: Endelig model af intonationsbevægelsen i parentetiske erstatninger

Jeg har her valgt at flytte pilen lidt op i grafen, da de fleste eksempler har en intonationsbevægelse meget lidt under midten.

Efter denne detaljerede opsummering vil jeg give en kortfattet oversigt over tendenserne i identiske og modificerede gentagelser.

Kortfattet opsummering

Jeg vil her kort opsummere de overordnede tendenser, som mine eksempler viser.

Identiske gentagelser:

En identisk gentagelse kan udpege en problemkilde i foregående tur. Ved hjælp af intonationsbevægelsen angives problemets art, og der anmodes om en bestemt løsning. Det semantiske indhold i den identiske gentagelse kan bidrage til at angive problemets art.

Hvis intonationsbevægelsen er faldende-stigende, er den identiske gentagelse et opfattelsestjek, som anmoder om en bekræftelse. Jo større udsvinget i den stigende del af intonationen er, eller jo højere den er placeret i normalregisteret, jo mere "overrasket" lyder den.

Hvis intonationsbevægelsen er stigende-faldende, er den identiske gentagelse et forståelsesproblem, som anmoder om forklaring, uddybning eller begrundelse. Jo større udsvinget i den stigende del af intonationen er, eller jo højere den er placeret i normalregisteret, jo mere "overrasket" lyder den. Hvis den stigende del af intonationen går ud over normalregisteret, udtrykker gentagelsen også "skeptis"/"vantro".

Somme tider er kun den stigende del til stede. I de tilfælde kan de to handlinger ligne hinanden. Men jo højere i registeret intonationen ligger, jo mere sandsynligt er det, at der er tale om et forståelsesproblem. Hvis modparten behandler det som et opfattelsestjek, vil det vise sig i den efterfølgende tur, om denne fortolkning var rigtig eller ej. Opfattelsestjek udføres typisk af andetsprogsnybegyndere, hvorimod erstatningsforslag typisk udføres af modersmålstalende. For at udføre et opfattelsestjek kræves det kun, at gentagelsen er opfattet. Denne type gentagelse er den eneste type gentagelse, som kun kræver, at gentagelsen er hørt/opfattet. Erstatningsforslag kræver, udover at gentagelsen er hørt/opfattet, at der er opnået en form for *forståelse* af problemturens verbale indhold. Ellers vil det næppe være muligt at give et erstatningsforslag.

Modificerede gentagelser:

En modificeret gentagelse kan udpege en problemkilde i foregående tur. Ved hjælp af intonationsbevægelsen angives problemets art, og der anmodes om en bestemt løsning. Modifikationens form bidrager til at angive problemets art.

Hvis intonationsbevægelsen er faldende-stigende, er den modificerede gentagelse et erstatningsforslag, som anmoder om en bekræftelse. Jo højere i normalregisteret intonationsbevægelsen ligger, jo mere "usikker" lyder erstatningsforslaget. Erstatningsforslag bruges typisk efter en tur, hvor der har fundet selv-initiering sted.

Hvis intonationsbevægelsen er stigende-faldende, er den modificerede gentagelse en erstatning, som anmoder om en modtagende gentagelse, der viser, at reparaturen er forstået. Jo større udsvinget i den stigende del af intonationen er, eller jo højere den er placeret i normalregisteret, jo mere emphatisk og "irettesættende" lyder den. Somme tider reduceres intonationen til den faldende del, som er placeret i den nedre halvdel af normalregisteret.

I de tilfælde hvor der ikke er etableret et ekspert-novice forhold i samtalen, kan erstatningen finde sted som en parentes i interaktionen. I disse tilfælde bruges typisk en ligeud intonation, som er placeret i den nedre halvdel af normalregisteret. Forståelsesproblem og erstatninger udføres typisk af modersmålstalende eller avancerede andetsprogstalende. Begge gentagelser forudsætter, at der er opnået en form for *forståelse* for problematurens verbale indhold. Ellers vil det næppe være muligt at udpege forståelsesproblemet eller give en erstatning.

Afslutningsvis vil jeg konkludere på afhandlingens resultater samt kort perspektivere, hvordan resultaterne kan bruges som afsæt til videre forskning inden for prosodi og dansk som andetsprog.

Konklusion og perspektivering

Jeg skrev i indledningen til denne afhandling, at fortolkningen af en ytring afhænger af udformningen i den interaktionelle kontekst, og at dette er noget, som kan analyseres på mikroniveau. Netop mikroanalysen afslører, hvilke resurser deltagerne bruger, og hvordan de bliver fortolket i den interaktionelle kontekst. I mine analyser har jeg også vist, hvordan intonationsbevægelsen i identiske og modificerede gentagelser ikke er tilfældig, men et vigtigt element i konstruktionen af handlingen. Og jeg har også afdækket, hvordan materialet kan spille en rolle for fortolkningen i en given interaktionel kontekst.

Ikke desto mindre er der aspekter, man kan diskutere:

- ✓ Hvad slags data bygger korpus på?
- ✓ Påvirker datatypen fordelingen af gentagelseshandlingerne?
- ✓ Hvordan spiller den interaktionelle kontekst sammen med intonationen?
- ✓ Betyder intonationens udformning i det hel taget noget, eller hvordan bidrager den?
- ✓ Kan denne undersøgelse sige noget om, hvordan andetsprogstalende fungerer i samtaler?

Data må formodes at have en indflydelse på, hvilke interaktionelle fænomener, man finder. De resultater, jeg har præsenteret i denne afhandling, bygger på dagligdagssamtaler mellem danskere og dansktalende udlændinge, som kender hinanden mere eller mindre godt. Spændevidden i deres kendskab til hinanden er stor. Den går fra, at deltagerne ikke har mødt hinanden før over forskellige grader af venskab til et parforhold. Man kan spekulere over, om resultaterne ville være anderledes, hvis mit korpus havde været større. Det ville måske give en anden forekomsthypighed af de fire gentagelseshandlinger og/eller af fordelingen på de to typer andetsprogstalende og de modersmålstalende. Resultaterne kunne måske have været anderledes, hvis korpus i stedet havde bestået af institutionelle samtaler (sml. Kurhila 2003) eller tilfældige dagligdags samtaler i kortvarige situationsbaserede relationer, fx kunde-ekspedient i indkøbssituationer (sml. Theodórsdóttir 2010).

I mine analyser har jeg prøvet at belyse, hvordan intonationsbevægelsen i samspil med gentagelsens materiale spiller en rolle for fortolkningen. Vi har også set, at hvis der er skabt et sprogligt fokus i løbet af originalturen ved hjælp af selv-initiering, er der i højere grad skabt mulighed for et erstatningsforslag (eller evt. en erstatning). Men vi har også set, at erstatninger kan finde sted, uden at der er et sprogligt fokus. De mere "læreragtige" erstatninger finder først sted, efter at de er blevet modtaget som forstået af "reparatøren" og finder oftest sted mellem personer, som har et "tættere" forhold til hinanden. I forbindelse med intonationen ser det ud til, at jo større udsving intonationsbevægelsen har, jo mere påvirker den fortolkningen som tommelfingerregel. Ikke desto mindre kan modparten vælge at behandle gentagelsen som mindre "problematiske".

Et andet formål var at undersøge, hvordan andetsprogstalende fungerer i dagligdags samtaler uden for skolen, bl.a. for at afdække en lille flig af, hvordan disse samtaler bidrager til sprogtilegnelsen, og derfor muligvis kan inddrages i den pædagogiske praksis.

Min afhandling har vist, at de forskellige gentagelseshandlinger fordeles sig forskelligt på de to typer andetsprogstalende og de modersmålstalende – der er ikke blot en sammenhæng med de sproglige færdigheder, men også en sammenhæng med hvordan den foregående tur produceres (med eller uden selv-initiering), samt hvilket sprogligt beredskab man skal have til rådighed for at kunne udføre de forskellige handlinger.

Hvis man ser overordnet på, hvordan gentagelseshandlingerne fordeles sig, ser vi, at de tre mere avancerede reparaturer (erstatningsforslag, forståelsesproblemer og erstatninger) typisk udføres af de modersmålstalende og de avancerede andetsprogstalende. Det kunne tyde på, at opfattelsestjek er den gentagelseshandling, man først lærer at bruge. Men vi ser, at selv andetsprogsnybegyndere kan fortolke og reagere rigtigt på de tre mere avancerede gentagelseshandlinger. Man kunne måske sammenligne det lidt med en learners passive og aktive ordforråd. Det passive ordforråd er større end det aktive, og tilsvarende bliver opfattelsestjek tilsyneladende som de første en del af det aktive prosodiske repertoire, og så følger evnen til at udføre de andre gentagelseshandlinger hen ad vejen, i takt med at

andetsproget vokser. I den forstand er der en sammenhæng mellem det sproglige repertoire og fordelingen af gentagelseshandlingerne.

Men det er alligevel lidt bemærkelsesværdigt, at andetsprogstalende så systematisk er i stand til at fortolke og bruge intonationsbevægelsen til at skelne mellem forskellige interaktionelle gentagelseshandlinger. Min afhandling viser, at dette er noget andetsprogstalende kan bruge allerede med en meget lille andetsprogskompetence. Desværre kan min undersøgelse ikke vise, om det er tværsprogligt eller blot noget, som man lærer meget tidligt.

Den pædagogiske relevans må formodes at være størst ved de gentagelseshandlinger, som skaber "sprogligt fokus" og derfor potentielt danner "platform" for læring. I forbindelse med opfattelsestjek, erstatningsforslag og erstatninger kan vi se, hvordan learneren arbejder aktivt med sprogtilægnelsen, idet vedkommende i de fleste tilfælde retter fokus mod sproget. Men vi kan ikke "bevise", hvornår læring rent faktisk sker, bare at opmærksomheden er rettet mod det sproglige aspekt. Som Hougaard påpeger:

"[...] analysts cannot capture, analyze and describe the process of "learning" as it unfolds if the participants do not orient to that process in one way or the other. We can [...] infer that "learning" is taking place or has taken place, but we cannot capture the here-and-now of that process."

(Hougaard 2009: 5)

I leksikalsk-semantic "specielle" gentagelser ser det ud til, at det leksikalsk-semantic aspekt kan bidrage til at signalere forståelsesproblematikken, men hvis modparten regner med, at problemkilden er et kendt begreb, kan responsen være ikke-fyldestgørende, i forhold til hvad der blev signaleret (fx uddrag 3.3 [kaffeost]). Gentagelser af en del af den foregående tur er reparationer i den forstand, at de orienterer sig mod et problem med at høre, tale eller forstå (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Men de adskiller sig, mht. hvad de beder om, og hvad de udpeger som problemkilden. Responsen på en identisk eller modifieret gentagelse kommer altså an på et samspil af faktorer:

- ✓ Hvilken type problem udpeger gentagelsen?
- ✓ Hvilken intonation bruges der?
- ✓ Hvordan bidrager materialet til den samlede fortolkning af problemkilden?

Når responsen ikke svarer til det problem, som problemkilden signalerer og dermed ikke løser problemet, bliver den manglende reparation fokus i samtalen. Derved bliver de normer og mekanismer, som samtalen bygger på, pludselig synlige. Samtalen er nemlig et fællesprojekt, og den fungerer i kraft af, at deltagerne bidrager til det fint koordinerede samarbejde. Det interessante er, at både andetsprogtalende og modersmålstalende behersker de samtaleresurser, der kræves for at få en samtale til at fungere – resurser som derfor med rette kan kaldes for interaktionelle resurser. Denne afhandling har haft til formål at afdække og beskrive nogle af disse resurser detaljeret i et forsøg på at bidrage til forskningen i dansk som andetsprog og til beskrivelsen af, hvordan samtaler fungerer.

Vi har også set, hvordan de forskellige gentagelser griber ind i samtalerens forløb på forskellige måder. I den forbindelse er der tre faktorer, som spiller ind: en reparaturs løsningspotentiale, en reparaturs potentiale som ansigtstrussel og en reparaturs dominansfaktor i samtalen (Svennevig 2009). De fire gentagelseshandlinger har forskelligt potentiale som ansigtstrussel og dominansfaktor – men også forskelligt løsningspotentiale.

Derfor konkluderer Svennevig også:

"I møde med en problematisk ytring fra samtalepartnere vil dermed talere være orientert mot å velge en reparasjonsinnleder som framstiller problemet som minst mulig ansiktstruende. Det er altså en preferanse for å indikere at man ikke hørte, over å indikere at man ikke forstod, og for å foreslå en fortolkning over å foreslå en korrigerende."

(Svennevig 2009: 41)

Det kan forklare, hvorfor de gentagelseshandlinger, som kamufleres som mindre ansigtstruende og dominerende, kan have et højere løsningspotentiale uden at opleves som ansigtstruende og dominerende, som vi fx så det i uddrag 2.8

Denne afhandling er et forsøg på et lille bidrag til grundforskning i interaktionel lingvistik på dansk og forskning i dansk som andetsprog. Som beskrevet i kapitel 1, afsnit 1.3 bygger den konversationsanalytiske metode på den etnometodologiske tilgang. I konversationsanalysen ser man på interaktion ved hjælp af mikroanalyse for at afdække de normer, som samtaledeltagerne orienterer sig mod (*the interaction order*, Goffman 1983) og for at afdække, hvordan det løbende samarbejde bringer samtalen fremad. Resultatet er en beskrivelse af:

"[...] how participants understand and respond to one another in their turns at talk, with a central focus on how sequences of action are generated."

(Hutchby & Wooffitt 2008: 12)

Som mine analyser har vist, følger modersmålstalende og andetsprogtalende de samme interaktionelle normer. Uanset størrelsen på det sproglige "repertoire" (*ordforråd, grammatik og syntaktisk korrekthed samt kendskab til faste, idiomatiske udtryk*) er de interaktionelle "trafikregler" de samme. I lighed med andre interaktionelle beskrivelser af samtaler mellem modersmålstalende og andetsprogtalende viser mine eksempler også, at det asymmetriske forhold mht. lingvistisk kompetence kun "aktualiseres" lokalt i samtalen i forhold

til et konkret "problem", som samtaledeltagerne samarbejder om at løse, så samtalen kan gå videre. Det viser samtidig at:

"[...] this relationship is dynamically constructed in interaction through a process ratification or rejection of 'achieved identities [...]"

(Vickers 2010: 2)

Kurhila 2003 har vist, at det asymmetriske forhold rent faktisk kan være en resurse i det interaktionelle forløb, fordi "problemet" dermed kan løses smidigst muligt. Dermed bidrager asymmetrien til at fremme præferencen for progressivitet og minimere truslen mod den andetsprogstalendes ansigt.

"Det gjelder både hvordan de [= modersmålstalende] foregriper problemer og hindrer dem i å oppstå, og hvordan de reparerer dem når de først har oppstått. [...] valget av ulike strategier for å håndtere problemer har konsekvenser ikke bare for hvor raskt og effektivt problemet bliver løst, men også for hvordan andre-språksbrukerens selvbilde som språkbruker blir ivare-tatt, og hvordan hans eller hendes handlefrihet og integritet blir respektert."

(Svennevig 2009: 35)

Men vigtigt er også, at gennem den konversationsanalytiske tilgang bliver fokus flyttet fra sproglige "mangler" til resurser – den andetsprogstalendes interaktionelle kompetencer. Det står i kontrast til tidligere andetsprogsforskning og forskning i andetsprogstilegnelse. Firth & Wagner (1997) startede et opgør med den forskningsmæssige tilgang hvor:

"the learner is viewed as a defective communicator. So the focus and emphasis of research [...] is on the foreign learner's linguistic deficiencies and communicative problem."

(Firth & Wagner 1997: 288)

Men den grundlæggende sproglige udtryksform er samtalen, og derfor er samtalen også den vigtigste arena for sprogtilegnelse.

"Learning a language [...] essentially means learning how to deal with contextualized, interactionally oriented discourse activities [...] More specifically, language learning is rooted in learners' participation in organizing talk-in-interaction, structuring participation frameworks, configuring discourse tasks, interactionally defining identities, and becoming competent members of the community (or communities) in which they participate."

(Mondada & Pekarek Doehler 2004: 504)

Afslutningsvis vil jeg tænke i et lidt bredere perspektiv i forhold til samtaler og andetsprogstilegnelse. Siden midten af 90'erne har forskning i andetsprog fokuseret på den andetsprogstalendes interaktionelle resurser, og afhandlinger som Brouwer 2001 og Kurhila 2003 har vist, at den andetsprogstalende bruger sine interaktionelle kompetencer til at deltage i en samtale på lige fod med den modersmålstalende. Det grundlæggende aspekt i samtalen er samarbejdet, og det er samarbejdet mellem den andetsprogstalende og den modersmålstalende, som giver den andetsprogstalendes mulighed for at deltage på lige fod. Det indebærer også, at man ikke ensidigt kan se på den andetsprogstalendes bidrag til samtalen, når man vurderer en andetsprogstalendes sprog (sml. Daugaard 2003; Fogtmann 2006; 2007).

Senest har Theodórsdóttir 2010 med longitudinale data vist, hvordan den andetsprogstalende udvikler sig (i løbet af 2 et halvt år) – fra at have fokus på sproget og færdiggørelse af sine egne ture til at indgå i en samtale med en modersmålstalende, hvor begge har fokus på indholdet i samtalen. Man kan med andre ord følge en udviklings- og tilegnelsesproces, uden at det er muligt at kortlægge den præcist. Samtale stiller et læringsrum til rådighed – forholdet mellem "samtalerummet" og den "udvikling", som samtaledeltageren kan opnå der, er en synergi-effekt i sprogtilegnelsesprocessen.

Brouwer & Wagner (2004) har foreslået, at andetsprogstilegnelse kan studeres ved hjælp af den konversationsanalytiske metode, idet læring også foregår i uformelle samtaler uden for undervisningen. I mine analyser har jeg også flere steder kunnet påvise en orientering mod det sproglige aspekt af samtalen. Det kunne tyde på, at reparation er et af de fænomener, som skaber et læringsrum, hvor vi kan iagttage 'potentiel læring' i forbindelse med en orientering mod at løse et sprogligt problem. Samtidig har vi set, at de reparatormetoder, der bruges, tager udgangspunkt i forholdet mellem samtaledelegerne for at undgå at "true" den andetsprogtalendes "ansigt". Reparation er tilsyneladende en resurse, som kan aktiveres i en samtale, og som udover at afhjælpe et "problem" muligvis kan medføre sprogtilegnelse som "bigevinst".

Pallesen 2009 har diskuteret, hvorvidt læringsmuligheder i uformelle samtaler kan overføres til pædagogisk praksis i klasseværelsets mere formelle undervisningssituation. Hun konkluderer, at det er svært på kunstig vis at skabe samtaler med læringsmuligheder. Men det betyder ikke, at man kan ignorere betydningen af samtaler med modersmålstalende, da de er nogle af de vigtigste værktøjer i tilegnelsesprocessen af et andetsprog.

Som mine resultater har vist, er der forskel på fordelingen af de forskellige typer gentagelser. Vi ser, at begge parter er meget orienteret mod modpartens bidrag – hvad enten det er den andetsprogtalende, som tjekker opfattelsen eller den modersmålstalende, som tilbyder erstatning eller erstatter. Man kan spekulere over, hvordan dette kunne bruges i praksis i andetsprogsundervisningen. Den ideelle andetsprogsundervisning kunne måske med udgangspunkt i autentiske data gøre learnerne bevidste om, hvilke prosodiske resurser de har, og hvordan de bruges til at løse problemer i samtaler. En større bevidsthed om de interaktionelle muligheder kunne måske føre til, at den andetsprogtalende med større selvtillid tør bruge sit andetsprog i samtaler med modersmålstalende. Men der er et stykke vej fra teori til praksis. Uanset hvad er flere samtaler med modersmålstalende uden for sprogskolen nøglen til bedre og hurtigere andetsprogstilegnelse.

Referencer

Atkinson, J. Maxwell & John Heritage (1984) (eds.) *Structures of Social Action. Studies in Conversation Analysis*, Cambridge: Cambridge University Press

Auer, Peter (1992) 'Introduction : John Gumperz' Approach to Contextualization' i Auer, P. & A. Di Luzio (eds.) *The Contextualization of Language*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1-37

Auer, Peter (1996) 'On prosody and syntax of turn-continuations' i Couper-Kuhlen, E. & M. Selting (eds.) *Prosody in Conversation – Interactional Studies*, Cambridge: Cambridge University Press, 57-100

Auer, Peter & Aldo Di Luzio (1992) (eds.) *The Contextualization of Language*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Beach, Wayne A. (1993) 'Transitional regularities for 'casual' "Okay" usages', *Journal of Pragmatics* 19: 325-352

Boersma, Paul (2001) 'Praat, a system for doing phonetics by computer', *Glott International* 5 (9/10): 341-345

Boyle, Ronald (2000) 'Whatever happened to preference organisation?', *Journal of Pragmatics* 32: 583-604

Brazil, David (1997) *The Communicative Value of Intonation in English*, Cambridge: Cambridge University Press

Brouwer, Catherine E. (2000) *L2 Listening in Interaction*. Unpublished Ph.D. dissertation. Odense: Institute of Language and Communication, University of Southern Denmark, Odense University

Brouwer, Catherine E. (2003a) 'Hvad??? – om opfordringer til gentagelse i NS-NNS samtaler' i Holmen, A., E. Glahn & H. Ruus (red.) *Veje til dansk – forskning i sprog og sprogtilegnelse*, København: Akademisk Forlag, 141-167

Brouwer, Catherine E. (2003b) 'Word Searches in NNS-NS Interaction: Opportunities for Language Learning?', *The Modern Language Journal* 87 (iv): 534-545

Brouwer, Catherine E. (2004) 'Doing Pronunciation: A Specific Type of Repair Sequence' i Gardner, R. & J. Wagner (eds.) *Second Language Conversations*, London: Continuum, 93-113

Brouwer, Catherine E. & Anette Nissen (2003) 'At lære dansk som andetsprog i praksis' i Steensig, J. & B. Asmuss (red.) *Samtalen på Arbejde – konversationsanalyse og kompetenceudvikling*, Frederiksberg: Samfundslitteratur, 52-72

Brouwer; Catherine E., Gitte Rasmussen & Johannes Wagner (2004) 'Embedded corrections in second language talk' i Gardner, R. & J. Wagner (eds.) *Second Language Conversations*, London: Continuum, 75-92

Bruce, Gösta (2007) 'Components of a prosodic typology of Swedish intonation' i Riad, T. & C. Gussenhoven (eds.) *Tones and Tunes, Volume 1: Typological Studies in Word and Sentence Prosody*, Berlin: Mouton de Gruyter, 113-146

Bruce, Gösta & Eva Gårding (1978) 'A prosodic typology for Swedish dialects' i Gårding, E, G. Bruce & R. Bannert (eds.) *Nordic Prosody*, Lund: Gleerup, 219-228

Clark, Herbert H. (1994) 'Managing problems in speaking', *Speech Communication* 15: 243-250

Clark, Herbert H. (1996) *Using language*, Cambridge: Cambridge University Press

Clark, Herbert H. & Brennan, Susan E. (1991) 'Grounding in communication' i Resnick, L. B., J. M. Levine & J. S. D. Teasley *Perspectives on socially shared cognition*, American Psychological Association, 127-149

Bateson, Gregory (1972) *Steps to an Ecology of Mind*, New York: Bantam

Brouwer, Catherine E. & Johannes Wagner (2004) 'Developmental issues in second language conversation', *Journal of Applied Linguistics* 1 (1): 29-47

Couper-Kuhlen, Elizabeth (1992) 'Contextualizing Discourse: The Prosody of Interactive Repair' i Auer, P. & A. Di Luzio (eds.) *The Contextualization of Language*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 337-364

Couper-Kuhlen, Elizabeth (1993) *English Speech Rhythm: Form and function in everyday interaction*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Couper-Kuhlen, Elizabeth (1996) 'The prosody of repetition: on quoting and mimicry' i Couper-Kuhlen, E. & M. Selting (eds.) *Prosody in Conversation – Interactional Studies*, Cambridge: Cambridge University Press, 366-405

Couper-Kuhlen, Elizabeth (1998) *On high onsets and their absence in conversational interaction*, Konstanz: InList – Interaction and Linguistic Structures, no. 8

Couper-Kuhlen, Elizabeth (2001) 'Interactional prosody: high onsets in reason-for-the-call turns', *Language in Society* 30: 29-53

Couper-Kuhlen, Elizabeth (2005) 'Prosodische Stilisierungen im Gespräch' i Assmann, A., U. Gaier & G. Trommsdorf (eds.) *Zwischen Literatur und Anthropologie. Diskurse, Medien, Performanzen*, Tübingen: Niemeyer, 315-337

Couper-Kuhlen, Elizabeth (2009) 'A sequential approach to affect: The case of "disappointment"' i Haakana, M., M. Laakso & J. Lindström (eds.). *Talk in interaction-comparative dimensions*, Helsinki: Finnish Literature Society (SKS), 94-123

Couper-Kuhlen, Elizabeth & Margret Selting (1996) (eds.) *Prosody in Interaction*, Cambridge: Cambridge University Press

Cruttenden, Alan (1986 (1. Udg.); 1997 (2. udg.)) *Intonation*, Cambridge: Cambridge University Press

Curl, Traci S. (2004) "'Repetition" repairs – The relationship of phonetic structure and sequence organization' i Couper-Kuhlen, E. & C. E. Ford (eds.) *Sound Patterns in Interaction*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 273-298

Daugaard, Line Møller (2003) *Der skal to til. Om historiefortælling i sproglig vurdering af dansk som andetsprog*, Københavnerstudier i tosprogethed, København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag

Drew, Paul (1987) 'Po-faced receipts of teases', *Linguistics* 25: 219-253

Drew, Paul (1991) 'Asymmetries of knowledge in conversational interactions' i Marková, I. & K. Foppa (eds.) *Asymmetries in Dialogue*, Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf, 29-48

Drew, Paul (1997) "'Open" class repair initiators in response to sequential sources of troubles in conversation: Sequential sources of troubles in understanding', *Journal of Pragmatics* 28 (1): 69-101

Egbert, Maria M. (2004) 'Other-initiated repair and membership categorization – some conversational events that trigger linguistic and regional membership categorization', *Journal of Pragmatics* 36: 1467-1498

Femø Nielsen, Mie (2002) 'Nå! En skiftemarkør med mange funktioner.', *Årsberetning for Selskab for Nordisk Filologi, 2000-2001*, 51-67

Femø Nielsen, Mie & Søren Beck Nielsen (2005) *Samtaleanalyse*, København: Samfundslitteratur

Firth, Alan & Johannes Wagner (1997 – genudgivet i 2007) 'On discourse, communication and (some) fundamental concepts in SLA research', *The Modern Language Journal* 81 (3): 285-300

Fogtman, Christina (2006) "'Det er jo bare at lytte til personerne og bedømme om de kan tale dansk eller ikke kan tale dansk" – om sprogkravet i danske naturalisationssamtaler', i Arnfast, J. Söderberg (ed.) *Sproget galt i halsen? – Aktuell forskning i dansk som andetsprog*, København: Københavnerstudier i tosprogethed, bind 39, Humanistisk Fakultet, Københavns Universitet, 7-40

Fogtman, Christina (2007) *Samtaler med Politiet. Interaktionsanalytiske studier af sprogtestning i danske naturalisationssamtaler*. Upubliceret Ph.d. afhandling. København: Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet

Ford, Cecilia, E. & Sandra A. Thompson (1996) 'Interactional units in conversation: syntactic, intonational, and pragmatic resources for the management of turns' i Ochs, E., E. A. Schegloff & S. A. Thompson (eds.) *Interaction and Grammar*, Cambridge: Cambridge University Press, 134-184

Ford, Cecilia E., Barbara A. Fox & Sandra A. Thompson (1996) 'Practices in the construction of turns: the "TCU" revisited', *Pragmatics* 6 (3): 427-454

Ford, Cecilia E., Barbara A. Fox & Sandra A. Thompson (2002) 'Constituency and the Grammar of Turn Increments' i Ford, C., B. Fox & S. A. Thompson *The Language of Turn and Sequence* Oxford: Oxford University Press, 14-38

French, Peter & John Local (1983) 'Turn-competitive incomings', *Journal of Pragmatics* 7: 17-38

Gardner, Rod (1998) 'Between speaking and listening: the vocalisation of understandings', *Applied Linguistics* 19 (2): 204-224

Gardner, Rod & Johannes Wagner (2004) (eds.) *Second Language Conversations*, London: Continuum

Garfinkel, Harold (1967) *Studies in Ethnomethodology*, Cambridge: Polity Press

Gaskill, William H. (1980) 'Correction in Native Speaker – Nonnative Speaker Conversation' i Larsen-Freeman, D. (ed.) *Discourse Analysis in Second Language Research*, Rowley, MA: Newbury House, 125-137

Goffman, Erving (1955) 'On face-work; an analysis of ritual elements in social interaction', *Psychiatry* 18 (3): 213-31.

Goffman, Erving (1967) *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior*, Garden City, NY: Doubleday

Goffman, Erving (1974) 'Replies and responses', *Language in Society* 5 (3): 257-313

Goffman, Erving (1981) *Forms of Talk*, Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press

Goffman, Erving (1983) 'The Interaction Order: American Sociological Association, 1982 Presidential Address', *American Sociological Review* 48 (1): 1-17

Goldberg, Jo Ann (1978) 'Amplitude Shift. A mechanism for the affiliation of utterances in conversational interaction' i Scheinkein, J. (ed.) *Studies in the Organization of Conversational Interaction*, New York: Academic Press, 199-218

Goodwin, Marjorie Harness & Charles Goodwin (1987) 'Children's arguing' i Philips, S., S. Steele, & C. Tanz, (eds.) *Language, gender, and sex in comparative perspective*, Cambridge: Cambridge University Press, 200-48

Goodwin, Charles & John Heritage (1990) 'Conversation analysis', *Annual Review of Anthropology* 19: 283-307

Grabe, Esther, Greg Kochanski & John Coleman (2003) 'Quantitative Modelling of Intonational Variation', *Proceedings of Speech Analysis*

and Recognition in Technology, Linguistics and Medicine 2003, Poznań: Adam Mickiewicz University. The paper is available at <http://www.phon.ox.ac.uk/oxygen/publications.php> Tilgængelig: [30.04.2012]

Grønager, Johannes (1999-2003) *Nøgle til musikken – grundlæggende musikteori*, Aarhus: Systime

Grønnum, Nina (1992) *The Groundworks of Danish Intonation. An Introduction*, Copenhagen: Museum Tusculanum Press

Grønnum, Nina (1998 (1. udg.); 2001 (2. udg.); 2005 (3. udg.)) *Fonetik og Fonologi – Almen og Dansk*, København: Akademisk Forlag

Grønnum, Nina (2003) 'Dansk intonation' i Holmen, Anne, Esther Glahn & Hanne Ruus (eds.) *Veje til dansk*, København: Akademisk Forlag

Grønnum, Nina (2007) *Rødgrød med fløde – En lille bog om dansk fonetik*, København: Akademisk Forlag

Grønnum, Nina (2009) 'A Danish phonetically annotated spontaneous speech corpus (DanPASS)', *Speech Communication* 51: 594-603

Grønnum, Nina & John Tøndering (2007) 'Question intonation in non-scripted Danish dialogues' i Proceedings of the XVth International Congress of Phonetic Sciences 2007, Saarbrücken, Saarbrücken: Saarland University, 1229-1232.

Gumperz, John J. (1982) *Discourse Strategies*, Cambridge: Cambridge University Press

Gumperz, John J. (1992) 'Contextualization and understanding' i Durranti, A. & C. Goodwin (eds.) *Rethinking context*, Cambridge: Cambridge University Press, 229-252

Gumperz, John J. & Dell H. Hymes (1972) (eds.) *Directions in Sociolinguistics – the ethnography of communication*, Oxford: Basil Blackwell

Günthner, Susanne (1997) 'The contextualization of affect in reported dialogues' i Niemeier, S. & R. Dirven (eds.) *The Language of Emotions*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 247-275

Günthner, Susanne (1999) 'Polyphony and the 'layering of voices' in reported dialogues: an analysis of the use of prosodic devices in everyday reported speech', *Journal of Pragmatics* 31: 685-708

Gårding, Eva (1998) 'Intonation in Swedish' i Hirst, D. & A. Di Cristo (eds.) *Intonation Systems. A Survey of Twenty Languages*, Cambridge: Cambridge University Press, 112-130

Hansen, Erik & Lars Heltoft (2011) *Grammatik over det danske sprog*, København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Have, Paul ten (1999; 2007) *Doing Conversation Analysis: A Practical Guide*, London: Sage Publications

Hellermann, John (2003) 'The interactive work of prosody in IRF exchange: Teacher repetition in feedback moves', *Language in Society* 32: 79-104

Heritage, John (1984a) 'A change-of-state token and aspects of its sequential placement' i Atkinson, J. M. & J. Heritage (eds.) *Structures of Social Action*, Cambridge: Cambridge University Press, 299-345

Heritage, John (1984b) *Garfinkel and Ethnomethodology*, Cambridge: Polity Press

Heritage, John (1988) 'Explanations as accounts: a conversation analytic perspective' i Antaki, C. (ed.) *Analysing Everyday Explanation*, London: SAGE Publications, 127-145

Heritage, John (2007) 'Intersubjectivity and progressivity in person (and place) reference' i Stivers, T. & N. J. Enfield (eds.) *Person Reference in Interaction: Linguistic, Cultural and Social Perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press, 255-280

Heritage, John & Marja-Leena Sorjonen (1994) 'Constituting and maintaining activities across sequences: *And*-prefacing as a feature of question design', *Language in Society* 23: 1-29

Honorof, Douglas N. & D. H. Whalen (2005) 'Perception of pitch location within a speaker's F0 range', *Journal of the Acoustical Society of America* 117 (4): 2193-2200

Hougaard, Gitte Rasmussen (2009) 'Legitimate Peripheral Participation as a Framework for Conversation Analytic Work in Second Language Learning', *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, Vol. 10 (2), Art. 4, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs090247> Tilgængelig: [30.04.2012]

Hutchby, Ian & Robin Wooffitt (1998 (1. udg.); 2008 (2. udg.)) *Conversation analysis: Principles, practices and applications*, Cambridge: Polity Press (UK and Europe) & Blackwell Publishers Inc (USA)

Hymes, Dell H. (1972) 'Models of the interaction of language and social life' i Gumperz, J. J. & D. H. Hymes (1972) (eds.) *Directions in Sociolinguistics – the ethnography of communication*, Oxford: Basil Blackwell, 35-71

Handbook of the International Phonetic Association – A guide to the use of the International Phonetic Alphabet, (1999), Cambridge: Cambridge University Press

Jefferson, Gail (1972) 'Side sequences'. i Sudnow, D. (ed.) *Studies in social interaction*, New York: Free Press, 294-338

Jefferson, Gail (1973) 'A case of precision timing in ordinary conversation: overlapped tag- positioned address terms in closing sequences', *Semiotica* 9: 47-96

Jefferson, Gail (1979) 'A technique for inviting laughter and its subsequent acceptance declination' i Psathas, G. (ed.) *Everyday language: studies in ethnomethodology*, New York: Irvington, 79-96

Jefferson, Gail (1980) 'On 'trouble-premonitory' response to inquiry', *Sociological Inquiry* 50 (3/4): 153-185

Jefferson, Gail (1983a) *Notes on a Possible Metric which Provides for a 'Standard Maximum' Silence of Approximately One Second in Conversation*, Tilburg: Tilburg papers in language and literature, 42

Jefferson, Gail (1983b) *Issues in the Transcription of Naturally Occurring Talk: Caricature versus Capturing Pronunciational Particulars*, Tilburg: Tilburg papers in language and literature, 34

Jefferson, Gail (1983c) 'Notes on some orderliness of overlap onset' i *Two Explorations of the Organization of Overlapping Talk in Conversation*, Tilburg: Tilburg papers in language and literature, 28

Jefferson, Gail (1985) 'An exercise in the transcription and analysis of laughter' i Dijk, T.A. van (ed.) *Handbook of Discourse Analysis*, Vol. 3 Discourse and Dialogue, London: Academic Press, 25-34

Jefferson, Gail (1986) 'Notes on 'latency' in overlap onset', *Human Studies* 9: 153-83

Jefferson, Gail (1987) 'On exposed and embedded correction in conversation' i Button, G. & J. R. E. Lee (eds.) *Talk and Social Organisation*, Clevedon, Avon: Multilingual Matters, 86-100

Jefferson, Gail (1988) 'On the sequential organization of troubles talk in ordinary conversation', *Social Problems* 35 (4): 418-442

Jefferson, Gail (1990) 'List-construction as a task and resource' i Psathas, G. (ed.) *Interaction Competence*, Washington, D.C.: University Press of America, 63-92

Jefferson, Gail (1996) 'A case of transcriptional stereotyping', *Journal of Pragmatics* 26: 159-170

Jefferson, Gail & Emanuel A. Schegloff (1975) 'Sketch: Some orderly aspects of overlap in natural conversation'. Unpublished manuscript.

Presented at the 74th annual Meeting, American Anthropological Association. San Fransisco, December 1975.

Jørgensen, Maria (2011) 'Hva'ffornoed? Om ordet "hvad" i dansk talesprog', <http://sprog museet.dk/grammatik-2/hva'ffornoed-om-ordet-hvad-i-dansk-talesprog/> Tilgængelig: [30.04.2012]

Kelly, John & John Local (1989) *Doing Phonology*, Manchester: Manchester University Press, kap. 5: 263-285

Keppler, Angela & Thomas Luckmann (1991) 'Teaching': conversational transmission of knowledge' i Marková, I. & K. Foppa (eds.) *Asymmetries in Dialogue*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf, 143-165

Kirk, Katrine (2008) *Dansk udtale – en undervisningsvejledning*, København: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Klewitz, Gabriele & Elizabeth Couper-Kuhlen (1999) *Quote – Unquote? – The role of prosody in the contextualization of reported speech sequences*, Konstanz: *InList – Interaction and Linguistic Structures*, no. 12

Knudsen, Anette Dahl (2003) *Prosodi som resurse til at udføre positive vurderingsaktivitet*, Aarhus: Institut for Lingvistik, Aarhus Universitet. Upubliceret emneopgave.

Kotthoff, Helga (1993) 'Disagreement and concession in disputes: On the context sensitivity of preference structures', *Language in Society* 22 (2): 193-216

Kurhila, Salla (2001) 'Correction in talk between native and non-native speaker', *Journal of Pragmatics* 33: 1083-1110

Kurhila, Salla (2003) *Co-constructing Understanding in second Language Conversation*, Ph. D. Dissertation. Helsinki: Department of Finnish Language, University of Helsinki

Kurhila, Salla (2004) 'Clients or language learners – being a second language speaker in institutional interaction' i Gardner, R. & J. Wag-

ner (eds.) *Second Language Conversations*, London & New York: Continuum, 58-74

Kurhila, Salla (2005) 'Different orientations to grammatical correctness' i Richards, K. & P. Seedhouse (eds.) *Applying Conversation Analysis*, London: Palgrave Macmillan

Labov, William & David Fanshel (1977) *Therapeutic Discourse: Psychotherapy as Conversation*, New York: Academic Press

Ladd, D. Robert (1978) 'Stylized intonation', *Linguistic Society of America* 54 (3): 517-540

Laver, John (1980) *The Phonetic Description of Voice Quality*, Cambridge: Cambridge University Press

Laver, John (1994) *Principles of Phonetics*, Cambridge: Cambridge University Press

Lerner, Gene H. (2003) 'Selecting next speaker: The context-sensitive operation of a context-free organization', *Language in Society* 32: 177-201

Llisterri, Joaquim (1994) *Prosody Encoding Survey*, MULTTEXT – LRE Project 62-050, Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona

Local, John (1992) 'Continuing and restarting' i Auer, P. & A. Di Luzio (eds.) *The Contextualization of Language* Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 273-296

Local, John (1996) 'Conversational phonetics: some aspects of news receipts in everyday talk' i Couper-Kuhlen, E. & M. Selting (eds.) *Prosody in Interaction*, Cambridge: Cambridge University Press, 177-230

Local, John & John Kelly (1986) 'Projection and 'silences': notes on phonetic and conversational structure', *Human Studies* 9: 185-204

Local, J.K., J. Kelly & W.H.G. Wells (1986) 'Towards a phonology of conversation: turn-taking in Tyneside English', *Journal of Linguistics* 22: 411-437

Long, Michael H. (1983) 'Native speaker/non-native speaker conversation and the negotiation of comprehensible input', *Applied Linguistics* 4 (2): 126-141

McHoul, A. W. (1990) 'The organization of repair in classroom talk', *Language in Society* 19: 349-77

Mondada, L. & S. Pekarek Doehler (2004) 'Second language acquisition as situated practice: Task accomplishment in the French second language classroom', *Modern Language Journal* 88 (4): 501-518

Müller, Klaus (1992) 'Theatrical moments: on contextualizing funny and dramatic moods in the course of telling a story in conversation' i Auer, P. & A. Di Luzio (eds.) *The Contextualization of Language*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 199-221

Nakamura, Ian (2008) 'Understanding how teacher and student talk with each other: An exploration of how 'repair' displays the co-management of talk-in-interaction', *Language Teaching Research* 12 (2): 265-283

Norrby, Catrin (1996 (1. udg.); 2004 (2. udg.)) *Samtalsanalys – Så gör vi när vi pratar med varandra*, Lund: Studentlitteratur

Norrick, Neal R. (1987) 'Functions of repetition in conversation', *Text* 7 (3): 245-264

Norrick, Neal R. (1991) 'On the organization of corrective exchanges in conversation', *Journal of Pragmatics* 16, 59-83

Ogden, Richard (2001) 'Turn transition, creak and glottal stop in Finnish talk-in interaction', *Journal of the International Phonetic Association* 31 (1): 139-152

Ogden, Richard (2004) 'Non-modal voice quality and turn-taking in Finnish' i Couper-Kuhlen, E. & C. E. Ford (eds) *Sound Patterns in Interaction*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 29-62

Ogden, Richard (2006) 'Phonetics and social action in agreements and disagreements', *Journal of Pragmatics* 38: 1752-1775

Oreström, Bengt (1983) *Turn-taking in English Conversation*. Ph.D. Dissertation. Lund: Liber Förlag (CWK Gleerup)

Pallesen, Anne (2003) *Konversationens musik – en eksplorativ undersøgelse af rytme som interaktionelt relevant fænomen*, Aarhus: Institut for Lingvistik, Aarhus Universitet. Upubliceret emneopgave

Pallesen, Anne (2004) *To talende i takt – en eksplorativ undersøgelse af rytme som interaktionelt relevant fænomen i samtaler mellem modersmåls- og andetsprogstalende*, Aarhus: Institut for Lingvistik, Aarhus Universitet. Upubliceret emneopgave

Pallesen, Anne Stroyer (2009) *Naturlig sproglærings relevans for den formelle sprogundervisning – En redegørelse og diskussion i socialt-interaktionelt perspektiv* Aarhus: Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, Afdeling for Lingvistik, Aarhus Universitet. Upubliceret speciale

Pedersen, Anne Bisgaard (2011) *Prosodi i deklarative spørgsmål – Fungerer stemmelejevorskellen som funktionsmarkør?*, Aarhus: Lingvistik, Institut for Æstetik og Kommunikation, Aarhus Universitet. Upubliceret bacheloropgave

Pomerantz, Anita (1984a) 'Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred/dispreferred turn shapes' i Atkinson, J. M. & J. Heritage (eds.) *Structures of Social Action*, Cambridge: Cambridge University Press, 57-101

Pomerantz, Anita (1984b) 'Pursuing a response' i Atkinson, J. M. & J. Heritage (eds.) *Structures of Social Action*, Cambridge: Cambridge University Press, 152-163

Pomerantz, Anita (1988) 'Offering a candidate answer: an information seeking strategy', *Communication Monographs*, vol. 55

Pomerantz, Anita & B. J. Fehr (1997) 'Conversation Analysis: An approach to the study of social action as sense making practices' i van Dijk, T. A (ed.) *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*, London: Sage, 64-91

Psathas, George (1995) *Conversation analysis: the study of Talk-in-Interaction*, Thousand Oaks: Sage

Rasmussen, Gitte & Johannes Wagner (2000) 'Reparatur i international kommunikation', *Movin Publications 1*,
<http://www1.sdu.dk/Hum/movin/Repair.PDF>

Ravid, Dorit, Elite Olshtain & Rachel Ze'elon (2003) 'Gradeschoolers' linguistic and pragmatic speech adaptation to native and non-native interlocution', *Journal of Pragmatics* 35: 71-99

Rischel, Jørgen (1995) 'Introduction' i Rischel, J. & H. Basbøll (eds.) *Aspects of Danish Prosody*, RASK Supplement, Vol. 3, Odense: Odense University Press, 3-19

Rischel, Jørgen & Hans Basbøll (eds.) (1995) *Aspects of Danish Prosody*, RASK Supplement, Vol. 3, Odense: Odense University Press

Sacks, Harvey (1984) 'Notes on methodology' i Atkinson, J. M. & J. Heritage (eds.) *Structures of Social Action – Studies in Conversation Analysis*, Cambridge: Cambridge University Press, 21-27

Sacks, Harvey (1987) 'On the preferences for agreement and contiguity in sequences in conversation' i Button, G. & J.R.E. Lee (eds.) *Talk and social organisation*, Clevedon, PA: Multilingual Matters, 54-69

Sacks, Harvey (1992; 1995 (2. udg.)) *Lectures on conversation*, 2 vols. Jefferson, Gail (ed.) with introductions by Emanuel A. Schegloff, Oxford: Basil Blackwell

Sacks, Harvey, Emanuel A. Schegloff (1979) 'Two preferences in the organization of reference to persons in conversation and their interaction' i Psathas, G. (ed.) *Everyday language: studies in ethnomethodology*, New York: Irvington, 15-21

Sacks, Harvey, Emanuel A. Schegloff & Gail Jefferson (1974) 'A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation', *Language* 50 (4): 696-735

Schegloff, Emanuel A. (1972) 'Notes on a conversational practice: formulating place' i Sudnow, D. (ed.) *Studies in social interaction*, New York: Free Press, 75-119

Schegloff, Emanuel A. (1979) 'The relevance of repair to syntax-for-conversation' i Givon, T. (ed.) *Syntax and semantics 12: Discourse and syntax*, New York: Academic Press: 261-86

Schegloff, Emanuel A. (1982) 'Discourse as an interactional achievement: Some uses of 'Uh huh' and other things that come between sentences' i Tannen, D. (ed.) *Analyzing Discourse: Text and Talk*, Georgetown University Roundtable on Languages and Linguistics 1981, Washington D.C.: Georgetown University Press, 73-93

Schegloff, Emanuel A. (1987a) 'Some sources of misunderstanding in talk-in-interaction', *Linguistics* 25: 201-218

Schegloff, Emanuel A. (1987b) 'Recycled turn beginnings' i Button, G. & J.R.E. Lee (eds.) *Talk and social organisation*, Clevedon, PA: Multilingual Matters, 70-85

Schegloff, Emanuel A. (1988) 'Discourse as an Interactional Achievement II: An Exercise In Conversation Analysis' i Tannen, D. (ed.) *Linguistics in Context: Connecting Observation and Understanding – Lectures from the 1985 LSA/TESOL and NEH Institutes*, Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 135-158

Schegloff, Emanuel A. (1989) 'Reflections on language, development, and the interactional character of talk-in-interaction' i Bornstein, M. H. & J. S. Bruner (eds.) *Interaction in Human Development*, Hillsdale,

New Jersey & Hove and London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 139-153

Schegloff, Emanuel A. (1990) 'On the organization of sequences as a source of coherence in talk-in-interaction' i Dorval, B. (ed.) *Conversational Organization and its Development*, Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 51-77

Schegloff, Emanuel A. (1992) 'Repair after next turn: the last structurally provided defense of intersubjectivity in conversation', *American Journal of Sociology* 97: 1295-1345

Schegloff, Emanuel A. (1995) 'Discourse as an interactional achievement: The omnirelevance of action', *Research on Language and Social Interaction* 28 (3): 185-211

Schegloff, Emanuel A. (1996) 'Turn-organization: One intersection of grammar and interaction' i Ochs, E., E. A. Schegloff & S. A. Thompson (eds.) *Interaction and Grammar*, Cambridge & New York: Cambridge University Press, 52-133

Schegloff, Emanuel A. (1997) 'Practices and Actions: Boundary Cases of Other-Initiated Repair', *Discourse Processes* 23: 499-545

Schegloff, Emanuel A. (1998) 'Reflections on studying prosody in talk-in-interaction', *Language and speech* 41: 235-63

Schegloff, Emanuel A. (2000a) 'When "others" initiate repair', *Applied Linguistics* 21: 205-43

Schegloff, Emanuel A. (2000b) 'Overlapping talk and the organization of turn-taking for conversation', *Language in Society* 29: 1-63

Schegloff, Emanuel A. (2001) 'Conversation Analysis: A project in progress – "Increments"', paper from Forum Lecture, LSA Linguistic Institute, Santa Barbara, July 2001

Schegloff, Emanuel A. (2004) 'On dispensability', *Research on Language & Social Interaction* 37 (2): 95-149

Schegloff, Emanuel A. (2007) *Sequence Organization in Interaction – A Primer in Conversation Analysis, Volume 1*, Cambridge University Press: Cambridge

Schegloff, Emanuel A. & Harvey Sacks (1973) 'Opening up closings', *Semiotica* 7: 289-327

Schegloff, Emanuel A. & Harvey Sacks (1974) 'Opening up closings' i Turner, R. (ed.) *Ethnomethodology: Selected Readings*, Harmondsworth: Penguin, 233-264

Schegloff, Emanuel A., Gail Jefferson & Harvey Sacks (1977) 'The preference for self-correction in the organization of repair in conversation', *Language* 53: 361-82

Schegloff, Emanuel A., Irene Koshik, Sally Jacoby & David Olsher (2002) 'Conversation analysis and applied linguistics', *Annual Review of Applied Linguistics* 22: 3-31

Selting, Margret (1988) 'The role of intonation in the organization of repair and problem handling sequences in conversation', *Journal of Pragmatics* 12: 293-322

Selting, Margret (1992) 'Prosody in conversational questions', *Journal of Pragmatics* 17: 315-45

Selting, Margret (1994) 'Emphatic speech style – with special focus on the prosodic signalling of heightened emotive involvement in conversation', *Journal of Pragmatics* 22: 375-408

Selting, Margret (1995) *Prosodie im Gespräch. Aspekte einer interaktionalen Phonologie der Konversation*, Max Niemeyer Verlag: Tübingen

Selting Margret (1996a) 'On the interplay of syntax and prosody in the constitution of turn-constructive units and turns in conversation', *Pragmatics* 6 (3): 371-388

Selting, Margret (1996b) 'Prosody as an activity-type distinctive cue in conversation: the case of so-called 'astonished' questions in repair' i Couper-Kuhlen, E. & M Selting *Prosody in Conversation - Interactional Studies*, Cambridge: Cambridge University Press, 231-70

Selting, Margret (2000) 'The construction of units in conversational talk', *Language in Society* 29: 477-51

Selting, Margret, Peter Auer, Birgit Barden, Jörg Bergmann, Elizabeth Couper-Kuhlen, Susanne Günthner, Christoph Meier, Uta Quasthoff, Peter Schlobinski, Susanne Uhmann (1998) 'Gesprächsanalytische transkriptionssystem', *Linguistische Berichte* 173: 91-122

Steensig, Jakob (2001) *Sprog i virkeligheden. Bidrag til an interaktionel lingvistik*, Aarhus: Aarhus Universitetsforlag

Steensig, Jakob (2005) 'Transskription' i Femø Nielsen, M. & S. Beck Nielsen (2005) *Samtaleanalyse*, København: Samfundslitteratur, 175-200

Steensig, Jakob & Trine Heinemann (under udgivelse): 'When 'yes' is not enough – as an answer to a yes/no question'. In: B.S. Reed & G. Raymond (eds.) *Units of Talk – Units of Action*. Amsterdam/New York: Benjamins

Steensig, Jakob & Tine Larsen (2008) 'Affiliative and disaffiliative uses of you say x questions', *Discourse Studies* 10: 113-132

Stivers, Tanya & Jeffrey D. Robinson (2006) 'A preference for progressivity in interaction', *Language in Society* 35: 367-392

Stivers, Tanya, Lorenza Mondada & Jakob Steensig (2011) 'Knowledge, morality and affiliation in social interaction' i Stivers, T. L. Mondada & J. Steensig (eds.) *The Morality of Knowledge in Conversation*, Cambridge: Cambridge University Press, 3-24

Svennevig, Jan (2003a) 'Echo answers in native/non-native interaction', *Pragmatics* 13 (2): 285-309

Svennevig, Jan (2003b) 'Reformulering av spørsmål i andrespråkssamtaler' i Nordberg, B., L. Keevallik Eriksson, K. Thelander & M. Thelander. (red.) *Grammatik och samtal. Minnesskrift till Mats Eriksson*, Uppsala: Uppsala Universitet, 75-90

Svennevig, Jan (2004) 'Other-repetition as display of hearing, understanding and emotional stance', *Discourse Studies* 6 (4): 489-516

Svennevig, Jan (2005) 'Repetisjon og reformulering som forståelsesstrategi i andrespråkssamtaler' i Lie, S., G. Nedrelid & H. Omdal (red.) *MONS 10. Utvalde artiklar frå det tiande Møtet om norsk språk i Kristiansand 2003*, Kristiansand: Høyskoleforlaget, 33-56.

Svennevig, Jan (2008) 'Trying the easiest solution first in other-initiation of repair', *Journal of Pragmatics* 40: 333-348

Svennevig, Jan (2009) 'Forståelse og sosiale relasjoner i håndtering av språkproblemer i andrespråkssamtaler', *Nordand - Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning* 4 (2): 35-64

Svetozarova, Natalia (1998) 'Intonation in Russian' i Hirst, D. & A. Di Cristo (eds.) *Intonation Systems. A Survey of Twenty Languages*, Cambridge: Cambridge University Press, 261-274

Szczepek, Beatrice (2001) 'Prosodic Orientation in Spoken Interaction', Konstanz: *InList - Interaction and Linguistic Structures*, no. 27

Szczepek, Beatrice (2003) *Practices for Prosodic Collaboration in English Talk-in-interaction*. Unpublished PhD Thesis, University of Potsdam

Szczepek, Beatrice (2006) *Prosodic Orientation in English Conversation*, Houndmills, Basingstokes, Hampshire: Palgrave Macmillan Ltd

Tannen, Deborah (1993) (ed.) *Framing in Discourse*, New York & Oxford: Oxford University Press

Tarplee, Clare (1996) 'Working on young children's utterances: prosodic aspects of repetition during picture labelling' i Couper-Kuhlen,

E. & M. Selting (eds.) *Prosody in Interaction*. Cambridge: Cambridge University Press, 406-435.

Theodórsdóttir, Guðrún (2010) *Conversations in Second Language Icelandic: Language Learning in Real-Life Environments*. Unpublished Ph.D. Dissertation. Odense: Institute of Language and Communication, University of Southern Denmark, Odense University

Theodórsdóttir, Guðrún (2011a) 'Language Learning Activities in Real-Life Situations: Insisting on TCU Completion in Second Language Talk' i Palotti, G. & J. Wagner (eds.) *L2 Learning as Social Practice: Conversation-Analytic Perspectives*, National Foreign Language Resource Center, University of Hawai'i ,Mānoa, Honolulu, 185-208,

Theodórsdóttir, Guðrún (2011b) 'Second Language Interaction for Business and Learning' i Hall, J. K., J. Hellermann & S. Pekarek Doehler (eds.) *L2 Interactional Competence and Development*, Bristol, Buffalo & Toronto: Multilingual Matters, 93-116, ,

Theodórsdóttir, Guðrún & Søren Wind Eskildsen (2011) 'The use of English in everyday Icelandic as second language: Establishing intersubjectivity and doing learning', *Nordand - Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 59-85

Thøgersen, Jacob & Søren Beck Nielsen (2009) 'Ja men nej og nej men ja. Når man hverken be- eller afkræfter ja/nej-spørgsmålets antagelser. Eller: Det fyldt udviklede "nja"' i Hovmark, H., I. Stampe Sletten & A. Gudiksen (eds.) *I mund og bog. 25 artikler om sprog tilegnet Inge Lise Pedersen på 70-årsdagen d. 5. juni 2009*, København: Københavns Universitet, 337-350.

Tøndering, John (2004) Intonation og informationsstatus i spontane monologer – belyst ved prominensmålinger. Upubliceret speciale. Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet.

Tøndering, John (2008) *Skitser af prosodi i spontant dansk*, København: Lingvistisk Laboratorium, Institut for Nordiske Studier og

Sprogvidenskab, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.
Upubliceret speciale.

Uhmann, Susanne (1992) 'Contextualizing Relevance: On Some Forms and Functions of Speech Rate Changes in Everyday Conversation' i Auer, P. & A. Di Luzio (eds.) *The Contextualization of Language* Amsterdam: John Benjamins, 297-336

Vickers, Caroline H. (2010) 'Language competence and the construction of expert-novice in NSA-NNS interaction', *Journal of pragmatics* 42 (1): 116-138

Wagner, Johannes & Jakob Steensig (2000) 'Prosody and completion in Danish talk-in-interaction', Paper read at the first Conference on 'Interactional Linguistics', Spa, Belgium, September 2000. Upubliceret manuscript

Walker, Gareth (2003) "'Doing a rushthrough" – a phonetic resource for holding the turn in everyday conversation', Paper at 15th ICPhS Barcelona

Weigand, Edda (1999) 'Misunderstanding: The standard case', *Journal of Pragmatics* 31: 763-785

Wells, Bill & Sarah Macfarlane (1998) 'Prosody as an interactional resource: turn-projection and overlap', *Language and Speech* 41 (3-4): 265-294

Wells, Bill & Sue Peppé (1996) 'Ending up in Ulster: prosody and turn-taking in English dialects' i Couper-Kuhlen, E. & M. Selting (eds.) *Prosody in Conversation – Interactional Studies*, Cambridge: Cambridge University Press, 101-130

Appendiks A – Transskriptionsnotation

transskription	Understegning angiver trykplacering.
(0.3)	Tiendedelssekund angiver pausen mellem turene.
ja:	Kolon angiver lydforlængelse.
o	PARENTES bestående af omslutter fonetisk transskription for at angive, at det mellemliggende siges med en udtale, der afviger hørbart fra standardudtale.
?	Spørgsmålstegn angiver klart stigende intonationsbevægelse.
→	Pilen angiver gentagelsesturen.
(.)	Angiver mikropause på en tiendedelssekund eller mindre.
[]	Kantede parenteser markerer, hvor overlap finder sted.
INGEN	Store bogstaver angiver emphatisk udtale.
^s	Angiver at der er et kort [s] foran lyden [l].
,	Komma angiver, at intonationen lyder uafsluttet.
.hh	Angiver indåndning gennem munden – længden kan variere.
° °	Omslutter noget der siges med hviskestemme.
=	Angiver at to ture siges i direkte forlængelse af hinanden, dvs. uden hørbart mellemrum.
xx-	Angiver hørlig afsnupning af det foranstående.
hhh	Angiver udåndning gennem munden – længden kan variere.
com%	Angiver kommentarlinje i transskriptionen.
mtsk	Angiver dental kliklyd.
~ ~	Angiver at det mellemliggende siges med knirkestemme.
((exexby))	Er anonymisering af et bynavn med tryk på første stavelse af tre i alt.
¥	Angiver glottalt lukke.
((xxxsk))	Anonymiserer et sprog.
°° °°	Omslutter noget der siges med meget svag hviskestemme.
t ^s	Angiver en affrikeret udtale af 't'.
(hh)	Angiver smilestemme.

(mh)	Angiver smilestemme og minimal bekræftelse.
↑	Angiver at der sker et hop opad i tonehøjde på den efterfølgende vokal.
((xy:xxy))	Angiver et anonymiseret ord som ville afsløre, hvilket modersmål den andetsprogtalende har. 'x' er konsonant og 'y' e vokal – tryk angives ved understregning, længde med kolon (:).
> <	Angiver at det mellemliggende siges hurtigt.
tsk	Angiver en dental kliklyd.
m	Angiver et svagt finalt [m] som skyldes mad i munden.
-xx	Angiver at det, der siges, starter pludseligt som en omvendt hørlig afsnupning.
< >	Angiver at det mellemliggende siges langsomt.
()	Tom parentes bestående af () omslutter noget, som jeg ikke kan høre og derfor ikke transskribere.
(o du)	En parentes med transskription angiver, at transskriptionen er usikker.
ð	Fonetisk tegn som angiver lyden for det bløde 'd' i dansk – en stemt dental approksimant.
{ }	Omslutter transskription med fonetisk tegn.
((navn))	Angiver et anonymiseret personnavn.
.tlhh	Angiver en palatal kliklyd med samtidig indånding.
m	Angiver at der er et kort [m] inden den labiale klusil.
>> <<	Angiver at det mellemliggende siges meget hurtigt.

Appendiks B – Kollektion

Bemærk, at de gentagelser, som ikke er blevet behandlet i afhandlingen, også illustreres med grafer. Dog er der ikke lavet grafer af originalerne, da jeg i løbet af min afhandling ikke kunne påvise en sammenhæng mellem originalens intonationsbevægelse og gentagelsens intonationsbevægelse.

Opfattelsestjek – behandlet i afhandlingen

Uddrag 1.1 [i vandet] (A er NNS, og B er NS)

1	A:	jeg <u>f</u> aldt
(0.8)
	A:	i: d <u>i</u> : n v <u>a</u> ndet?
(0.5)
5	B:	i v <u>a</u> ndet?
(0.2)
	→ A:	i v<u>a</u>ndet?
	B:	jah
(0.4)
10	A:	men:
(1.0)
	A:	de:t va::r
(1.2)
	A:	ne <u>m</u> lig
(0.6)
15	A:	a:h hv <u>o</u> dden si <u>r</u> man
(0.8)
	A:	mud
(0.7)
20	B:	m <u>u</u> dder
(0.3)
	A:	m <u>u</u> dder

Uddrag 2.1 [lille by] (A er NS, og B er NNS)

1 B: [okay]
 A: [jah ke-] jah der er jeg født
 (.)o opvokset
 (0.2)
5 B: m::m:
 (0.3)
 A: så-=
 B: =det dejligt?
 A: ja:h det en rigtig flot by
10 (1.3)
 A: lille by
 (0.2)
 → B: **lille by?**
 A: jah
15 (.)
 B: o[kay]
 A: [men] meget meget flot
 (0.4)

Uddrag 2.2 [sidste uge] (A er NS, og B er NNS)

1 A: hva har du ellers lavet
 siden i sidste uge
 (0.9)

5 → B: .hh s:i- sidste uge?
 (0.2)
 A:jah
 (0.9)

 B: m:h hhh
 (0.7)

10 com%: ((dør smækker højt i pausen))
 B: jeg va::r v-
 (0.7)

 B: mtsk jeg var på uni:,
 (1.3)

15 B: jeg var på uni [~o j~eg]
 A: [jah]

 B: læste,
 (0.7)

 B: danskhhh

20 A: jah

Uddrag 2.3 [exexby] (A er NNS, og B er NS)

1 A: o|w| hvor kommer d|u| fra
 (0.7)
 B: e:h
 (0.1)
5 B: nu bor jeg i ((exexby))
 (0.7)
 B: men:e:h
 (0.3)
 B: eh oprindelig kommer jeg
10 fra
 (.)
 B: ((exexby))
 (1.0)
 A: hva sir du
15 (0.5)
 B: oprindelig kommer jeg
 (.)
 B: fra ((exexby))
 (0.5)
20 → A: ((exexby))
 B: jah
 (0.2)
 B: før jeg var i ((exexby)) var jeg
 i ((exexby))
25 (0.6)
 A: er de:t
 (0.9)
 A: ¥ .hh en li|vi| b|u| o eh stor by,
 %com: ((li|vi| bliver i konteksten
30 forståeligt som 'lille'))

Uddrag 2.4 [svært] (A er NS, og B er NNS)

- 1 A: så nu er jeg flyttet nu bor jeg
 her det svært
 (0.3)
- B: jah=
- 5 A: =jeg syns det svært o flytt te sån
 stor by
 (1.0)
- B: **svært,**
- A: jah
10 (0.6)
- A: fordi alle mine venner [er i((by))]
- B: [a:::ah]
 (0.4)
- B: det den (er)
- 15 A: jah
 (0.8)

Uddrag 2.5 [anderledes] (A er NS, og B er NNS)

1 A: det spændende
 (0.8)
 A: o:::
 (0.3)
5 A: o læse ((xxxsk))
 (0.4)
 B: m[:]
 A: [f]ordi::h
 (0.6)
10 A: m: de- det er så anderledes
 (0.7)
 → B: anderlede[s]
 A: [a]nderlede[s]
 B: [hv]a
15 [bety|d|er] ant-
 A: [diifferent]
 (0.2)
 A: diifferent
 B: mhm
 (0.6)

Uddrag 2.8 [velbekomme] (A og C er NS, og B er NNS)

- 1 A: men tak for mad
 (0.5)
 A: det var dejligt^s
 (0.5)
- 5 B: vær: (.) go
 (1.0)
 A: [velbekommе]
 B: [det var så] °lidt°
 (0.4)
- 10 → B: **velbekommе**
 (0.7)
 B: okay
 (0.2)
 B: velbekommе
15 (0.3)
 A: eh hehe[he]
 C: [he]
 (0.4)

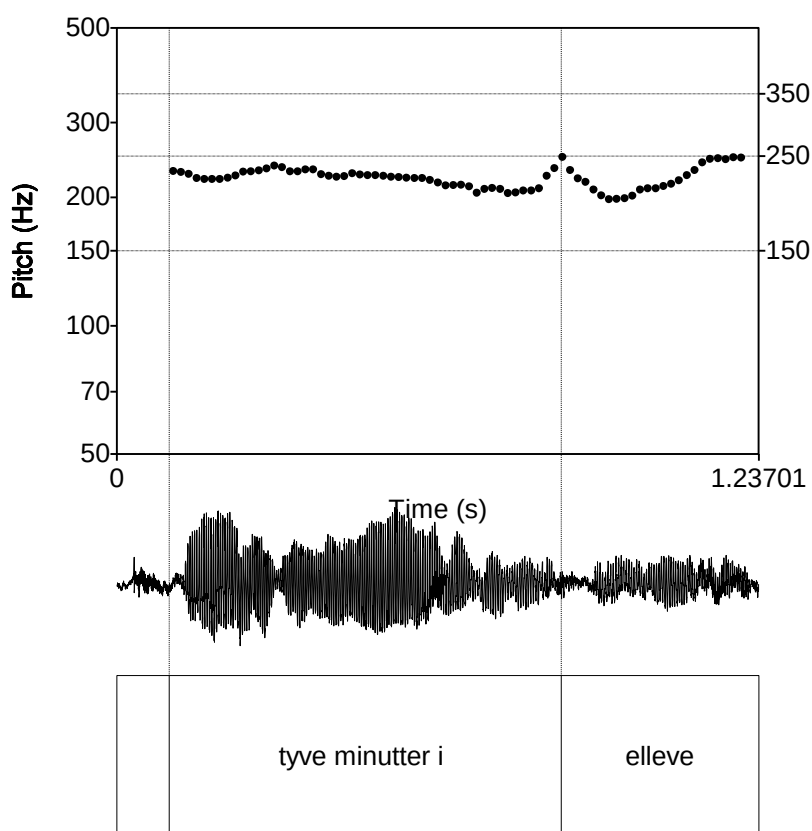
Uddrag 1.3 [historie] (A er NS, og B er NNS)

1 A: hva læser du,
 (0.6)
 B: .hh a:h (.) jeg læser
 (.) dansk,
5 B: her
 (2.2)
 B: e::h
 (0.4)
10 B: |en:| (.) kultur,
 com%: ((en: lyder som om det kunne være
 brugen af det engelske ord 'and' i
 stedet for 'og' - og det optræder
 flere gange på tilsvarende måde))
15 A: danске kultur?
 (0.9)
 B: dansk, |en:| dansk kultur,
 A: jah
20 B: |en:|
 (0.2)
 B: o:: .hh
 (0.4)
25 B: dansk historii
 (0.6)
 A: dansk historie,
 (0.3)
 → B: **historie?**
30 A: jah
 (0.2)
 A: °hi° stori e
 %com: ((stavelsesopdelt udtale))
35 B: °hi°stori°e°
 (0.9)
 %com: ((hviskende latter i pausen))
 B: mh

Opfattelsestjek der ikke er analyseret i afhandlingen

Uddrag 2.9 [tyve minutter i elleve](A er NNS, og B er NS)

- 1 A: hvad er klokken n|u|
 %com: ((‘u’ udtales som svensk u))
 (3.7)
- 5 A: det ved jeg ikk
 (3.2)
- B: m:::
 (1.3)
- 10 B: den e:r tyve minutter i elleve
 (1.0)
- A: **tyve minutter i elleve,**
 (0.2)
- B: jah
 (0.9)
- 15 A: jaah
 (2.3)
- A: a::h
 (1.3)
- 20 A: vil du lavede din:
 (0.2)
- A: pro|j|ekt i nat
 %com: ((halvt engelsk udtale i ’projekt’))
 (0.7)
- B: mhemhe .hhh
 (0.2)
- 25 B: det tror jeg ikk nej
 (0.5)

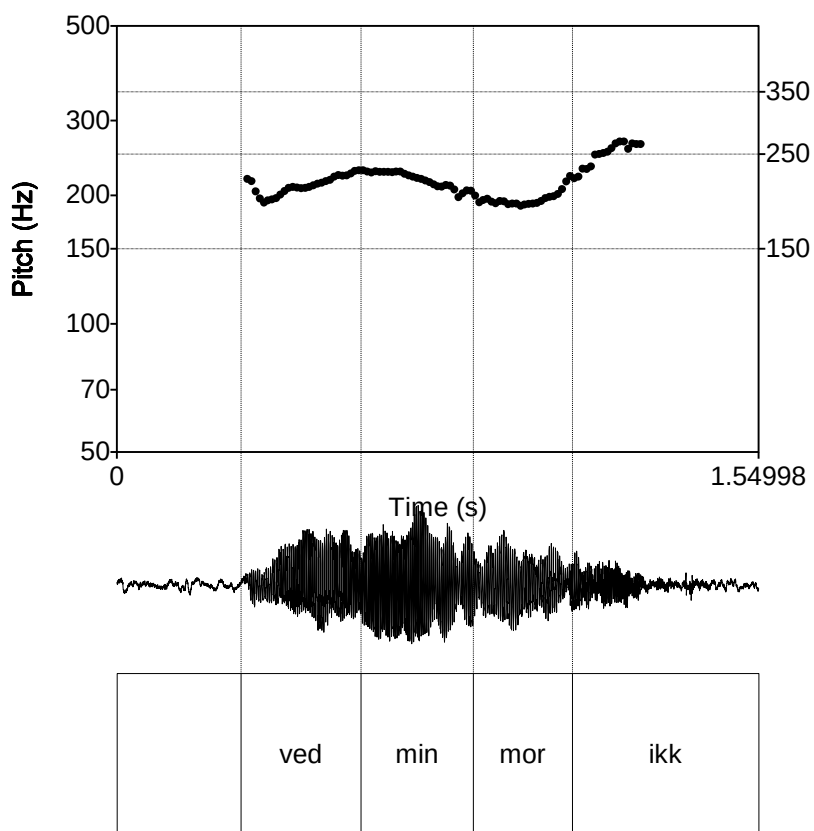

Graf 2.9 [tyve minutter i elleve] linje 11

Faldende-stigende intonationsbevægelse i løbet af det sidste trykstærke ord 'elleve'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 4.6 [ved min mor ikk] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: m:: måske:
 (0.9)
 A: ehm:
 (4.5)
- 5 A: som: ting?
 (0.9)
 A: eh
 (0.5)
- 10 A: sometimes
 (0.2)
 B: hmhm
 (0.8)
- B: some tider
 (0.4)
- 15 A: some tider
 (0.8)
 A: min mor ved ikk
 (1.3)
- 20 A: a::h
 (1.5)
 B: ved °°min°° mor ikk
 (0.8)
- A: what
 (0.3)
- 25 B: ved min mor ikk
 (1.0)
- A: **ved min mor ikk?**
 (0.3)
- 30 B: jah
 (3.6)
 A: jah
 (1.0)
- A: men:
 (1.4)
- 35 A: ahehm:
 (0.2)
 A: bare |v|enn
 (0.3)
- A: hun spiser
 (4.2)

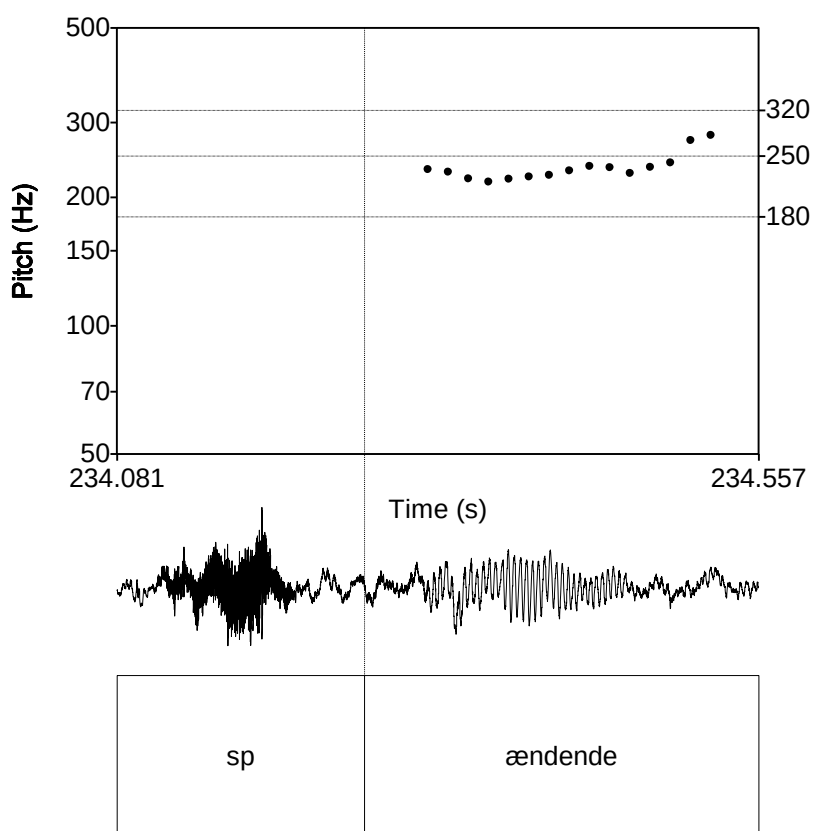

Graf 4.6 [ved min mor ikk] linje 27

Stigende intonationsbevægelse fra det sidste trykstærke ord 'mor'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.10 [spændende](A er NS, og B er NNS)

- 1 A: var det spændende
 (0.8)
- A: var det spændende at læse
 om udvandringen
5 (0.9)
- B: **spændende**
 (0.4)
- A: e::h spændende
 (0.5)
- 10 A: exciting
 (1.0)
- B: ne::j [eh he hehehe .hhh]
 A: [ehh hehe hahaha eh]
 [he he he he]
- 15 B: [hhhhheh]
 (0.4)
- B: .ehhhhhh [he he]
 A: [hhe] eh
 (0.5)
- 20 A: så det var sjovere o være
 te konsert
 (0.5)
- B: °°m:h°°
 (2.5)

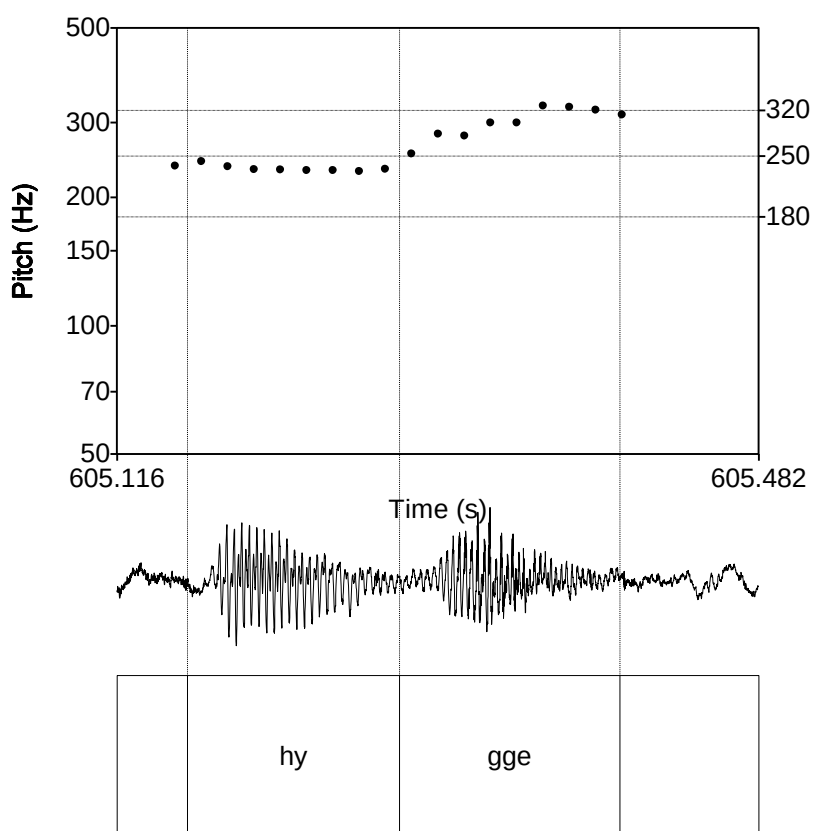

Graf 2.10 [spændende] linje 6

Stigende intonationsbevægelse fra den trykstærke vokal 'æ' i 'spændende'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.11 [hygge](A er NS, og B er NNS)

- 1 A: o::: rydde lidt op o
 hygge med vennerne
 (0.3)
- A: på kollegiet
5 (0.7)
- B: hva
 (0.4)
- A: hygge
 (0.5)
- 10 → B: **hygge?**
 (0.1)
- A: hygge
 (0.8)
- A: e:::[:h]
15 B: [er det] hygge
 (1.1)
- B: er det hygge (.) [e::h]
 A: [jah]
 (0.9)
- 20 B: [< o: læ:>]se
 A: [>det meget hyggelig<]
 (0.3)
- B: ((xxxsk))
 (0.3)
- 25 B: |o:|
 A: |ja|
 (0.8)
- A: det e:r
 (0.4)
- 30 A: det sjovt

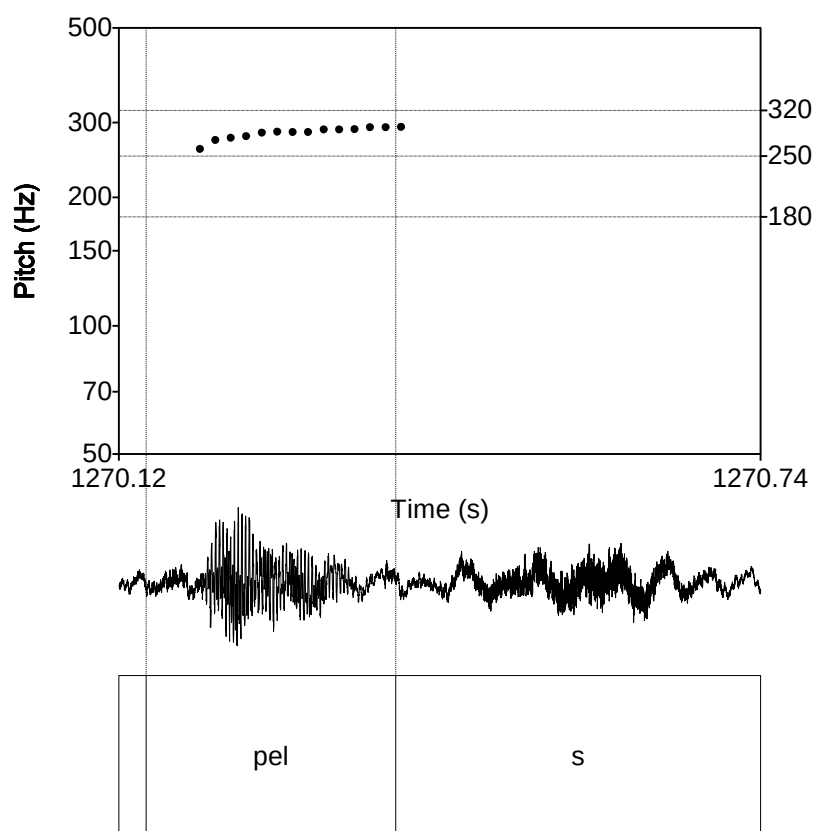

Graf 2.11 [hygge] linje 10

Stigende intonationsbevægelse fra den trykstærke vokal 'y' i 'hygge'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.12 [pels](A er NNS, og B er NS)

- 1 A: ehh .hhh ehm: (.) hun vil så gerne
 gi mig al mulige ting o jeg har lidt
 svært ved at ta emod
 (0.2)
- 5 A: al sån noen
 (0.8)
- A: hun har gi|en| mig en pels (.) hvor
 (.) den eh den er lige der
- B: pels?
- 10 A: (0.3)
- A: en pels,
 (1.3)
- A: for eksempel
 (0.5)
- 15 A: [en:e:h] så:n hva hedder det
- B: [a:j:]
 (0.8)
- A: en fårepels (.) som er- (.)
 altså som sidste
- 20 A: (1.0)
- A: e:hm
 (1.1)
- A: nu her e:h hva hedder den (.)
 i vinteren
- 25 A: (0.7)
- B: jah=
- A: =var bare
 (1.6)
- A: det ba:r det var bare (.) det mest
30 moderne

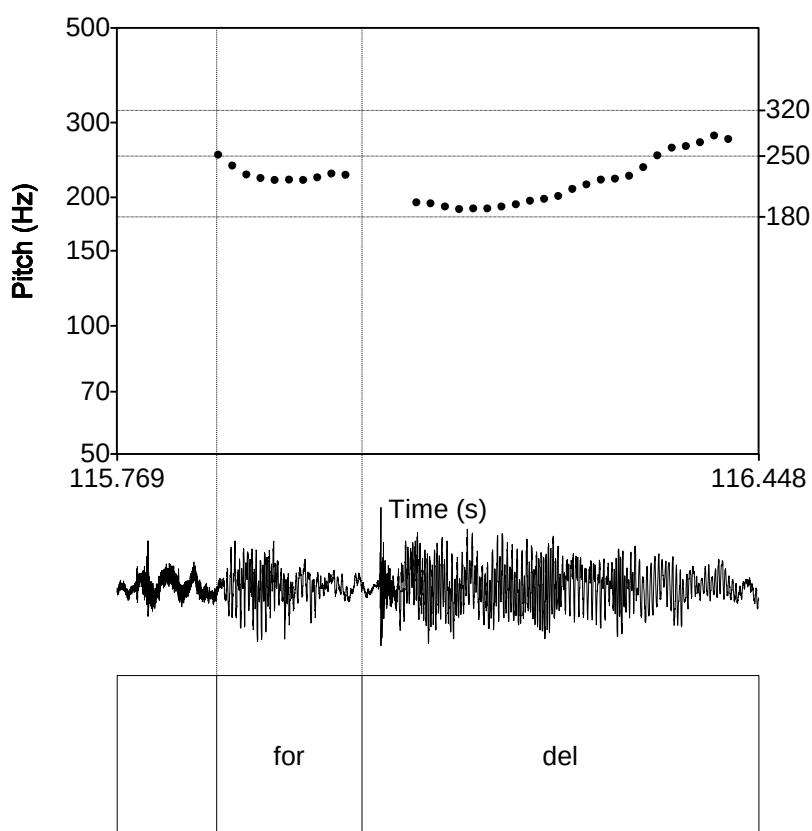

Graf 2.12 [pels] linje 9

Mindre markant stigning, der dog ligger i toppen af normalregisteret, hvilket giver et overrasket lydindtryk. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.13 [fordel] (A er NS, og B er NNS)

1 A: tsk øh vi har et kursus
 (0.9)
 A: hvor alle
 (0.2)
5 A: kapitler i bogen
 (0.7)
 A: blir
 (0.6)
 A: alle
10 (0.3)
 A: all the chapters in the book
 (0.4)
 B: mhm
 A: alle kapitler i bogen
15 (0.7)
 A: blir fordelt
 (0.3)
 A: til eleverne
 (0.5)
20 → B: **fordel?**
 (0.3)
 A: jah
 (0.5)
 A: e::h
25 (1.7)
 A: e::h split out (.) onto
 e::h
 (1.2)
 A: e::h
30 (0.8)
 A: ev-
 (0.7)
 A: e:h fordelt på eleverne
 every- every:: (.) student
35 gets gets a chapter
 (0.9)
 A: kapitlerne blir [fordelt]
 B: [m:h]
 A: på studenterne
40 (1.1)

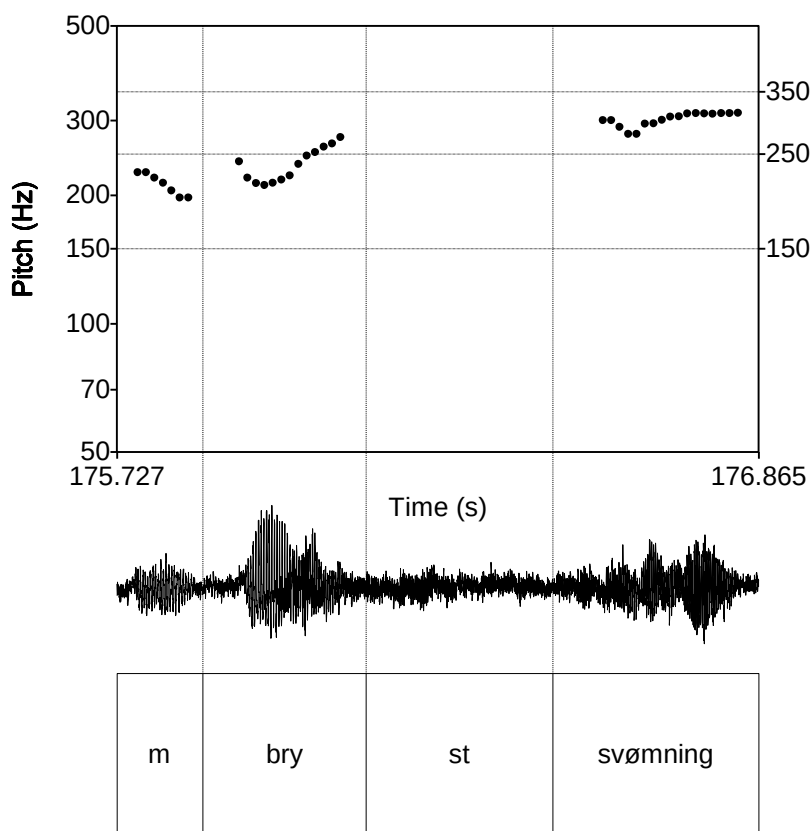
Graf 2.13 [fordel] linje 20

Faldende-stigende intonationsbevægelse i løbet af den identiske gentagelse 'fordel'. Stigningen finder sted i løbet af det trykstærke 'del'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.14 [brystsvømning](A er NNS, og B er NS)

- 1 A: ne::j
 (0.6)
 A: jeg er ikke t-
 (0.3)
5 A: a::h
 (0.6)
 A: jeg kan li
 (0.4)
 A: breaststroke?
10 (0.6)
 B: jah
 (0.3)
 B: bryst[svømning] jah
 A: [a:hm]
15 jah
 (0.7)
 A: hv- hvad er det
 (0.4)
 B: brystsvømning
20 (0.2)
 → A: ^{m60}brystsvømning?
 (0.1)
 B: mhm
 (0.2)
25 A: ahm:
 (1.7)

^{60 m} angiver at der er et kort [m] inden den labiale klusil.

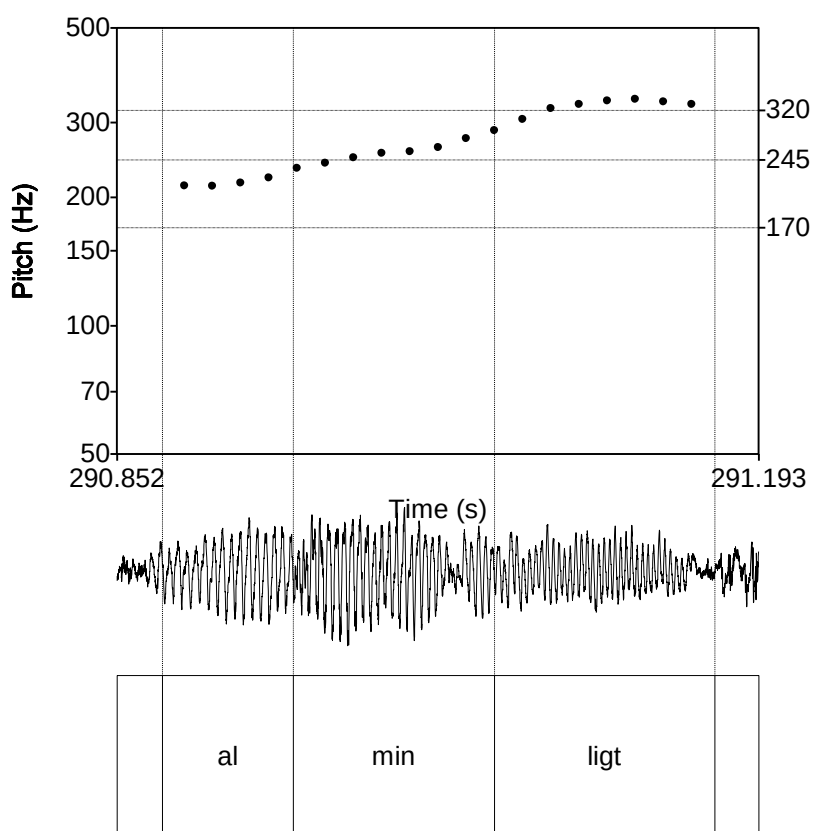

Graf 2.14 [brystsvømning] linje 21

Stigende intonationsbevægelse fra den trykstærke vokal 'y' i 'brystsvømning'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.15 [almindeligt] (A og C er NS, og B er NNS)

- 1 A: er det noen speciel dej du
 har brugt
 (1.3)
 B: m:h
 (1.5)
 B: altså der står i opskrift at man
 ska bruge sånt durum
 (0.5)
 A: mh
10 B: hvede
 (0.5)
 B: hve:del?
 (0.4)
 A: mh
15 (0.6)
 B: men j|a| har blandet det (.) med
 (0.3)
 B: sædvanlig
 (0.2)
20 B: [()] almindeligt
 C: [jah]
 (0.4)
 → A: **almindeligt?=
 B: =m:h,
25 (0.7)
 B: almindeligt.
 (1.2)
 B: jah
 (1.6)
30 B: jeg ved ikk om det gør sån
 stor forskel (.) lidt måske
 (0.8)**

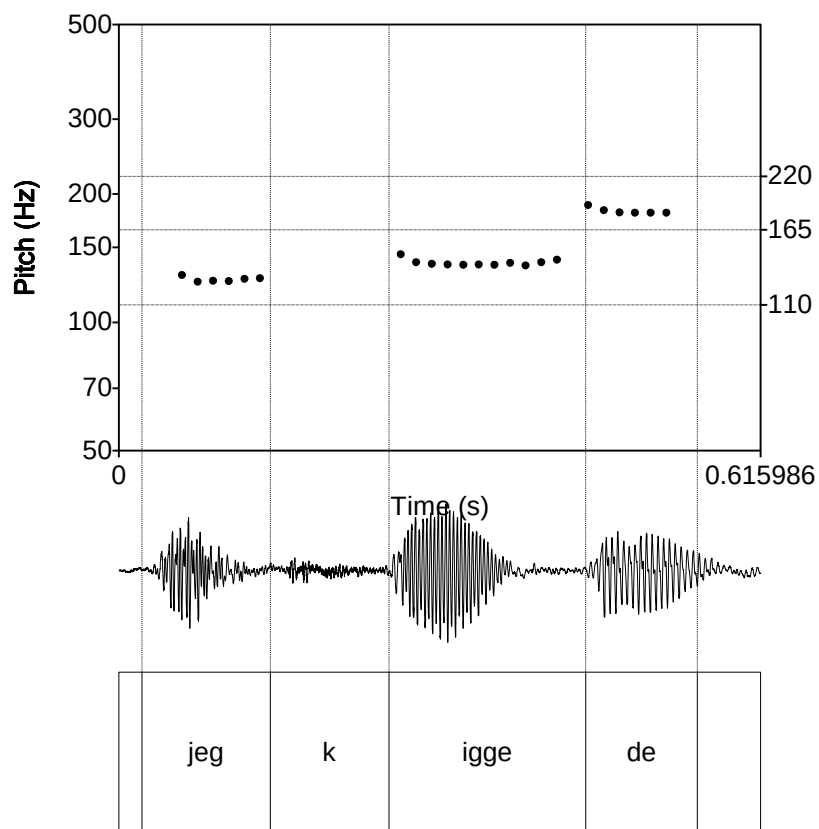
Graf 2.15 [almindeligt] linje 23

Stigende bevægelse gennem hele ordet inkl. den tryksvage første stavelse. Det høje slutpunkt gør, at det lyder 'overrasket'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.16 [jeg kiggede](A er NNS, og B er NS)

1 A: du:::
 (1.2)
 A: s:i:: s:å::
 (1.0)
5 A: når du sov
 (0.5)
 A: i tog
 (0.7)
 B: eh jeg sov i toget
10 (0.3)
 A: jah
 B: jah (.) mh
 (0.3)
 B: .ehh
15 (0.2)
 B: jeg lå godt
 (1.1)
 A: jah
 (0.4)
20 B: mhm
 (0.9)
 B: mhm
 (1.8)
 A: du:::
25 (0.5)
 A: kiggede
 (1.5)
 A: så:::
 (2.5)
30 → B: **jeg kiggede?**
 (0.4)
 A: jah
 (2.2)
 A: du: kiggede (sø:d)
35 (2.1)
 A: du:: se: (sø:d)
 (1.6)
 A: ~nej~
 (0.2)
40 B: .hh
 (0.3)
 B: du så:

45 B: (1.0)
kiggede is:
(0.7)
B: ehm:
(0.6)
B: to watch
(0.7)
50 A: a::h
(0.6)

Graf 2.16 [jeg kiggede] linje 30

Lavtliggende intonation i 'jeg' og derefter et spring opad i de to efterfølgende stavelser, med yderligere et spring i den afsluttende endelse, dvs. gennemgående stigende intonation. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Erstatningsforslag - behandlet i afhandlingen

Uddrag 1.1 [i vandet] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: jeg faldt
 (0.8)
 A: i: d|i:|n vandet?
 (0.5)
- 5 → B: **i vandet?**
 (0.2)
 A: i vandet?
 B: jah
 (0.4)
- 10 A: men:
 (1.0)
 A: de:t va::r
 (1.2)
 A: nemlig
 (0.6)
- 15 A: a:h hvodden sir man
 (0.8)
 A: mud
 (0.7)
- 20 B: mudder
 (0.3)
 A: mudder

Uddrag 2.6 [hvornår] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: hvo::h
 (1.6)
 A: v|i|l: du::
 (3.8)
5 A: gå::? (.) hehe
 (0.5)
 A: ah te ((by))
 (0.7)
 → B: **hvornår?**
10 (0.2)
 A: jah (.) hvornår,
 (0.2)
 B: m::eh
 (.)
15 B: det er ikk- det ved jeg
 ikke helt endnu
 (0.3)

Uddrag 2.7 [i morgen aften] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: i::h (.) hvornår skal du
 komme hjem,
 (1.7)
- B: e:[hm:]
- 5 A: [e:hm]
 (0.5)
- A: ~i:e::h~ aften i morgen?
 (0.5)
- A: ʔe:.he
- 10 %com: ((samtidig latter-stemme))
- B: eh he[he he he] i morgen aften,
 A: [.hhh hhh HE]
 (0.2)
- A: i morgen aften,
15 (0.2)
- B: e:hm::
 (2.4)
- B: jeg kommer hjem ve en:
 (1.8)
- 20 B: firetid
 (0.9)
- A: jah
 (0.4)
- B: °°jah°°
- 25 (1.1)

Uddrag 2.8 [velbekomme] (A og C er NS, og B er NNS)

- 1 A: men tak for mad
 (0.5)
 A: det var dejligt^s
 (0.5)
- 5 B: vær: (.) go
 (1.0)
- A: [**velbekomme**]
 B: [det var så] °lidt°
 (0.4)
- 10 B: velbekommе
 (0.7)
- B: okay
 (0.2)
- B: velbekommе
15 (0.3)
- A: eh hehe[he]
 C: [he]
 (0.4)

Erstatningsforslag der ikke er analyseret i afhandlingen

Uddrag 2.17 [to gange i ugen](A er NS, og B er NNS)

1 A: står du meget på skii,
 (2.2)

B: a:z::
(0.4)

5 B: jah
 (0.5)

A: mh,
(0.6)

10 A: i(h)ijaə:h
 (1.0)

```
A:      je:g (.) s:
      (0.6)
```

A: ehm:
(2.4)

15 A: ^mde:rhjemm:
(0.4)

B: mhm
(0.2)

20 A: e::h je:g
 (0.6)

A: ski::
(1.5)

A: ehm: to:
(1.1)

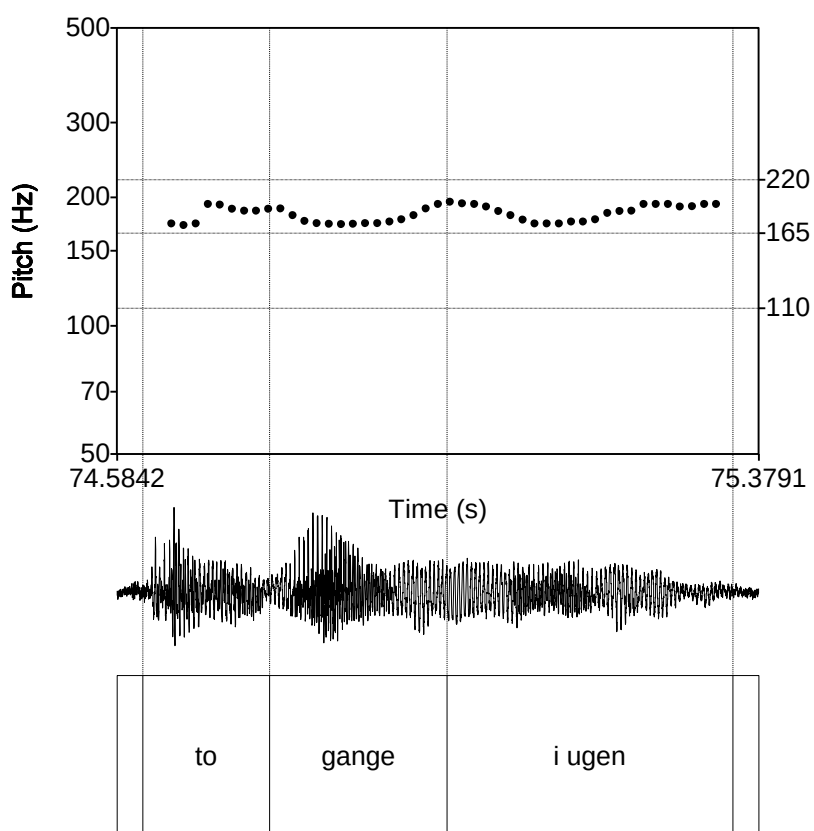
25 A: i uge
 (0.7)

→ B: to gange i ugen=

A: =to gange i ugen
(0.4)

```
30      B:      okay=
```

A: =jah

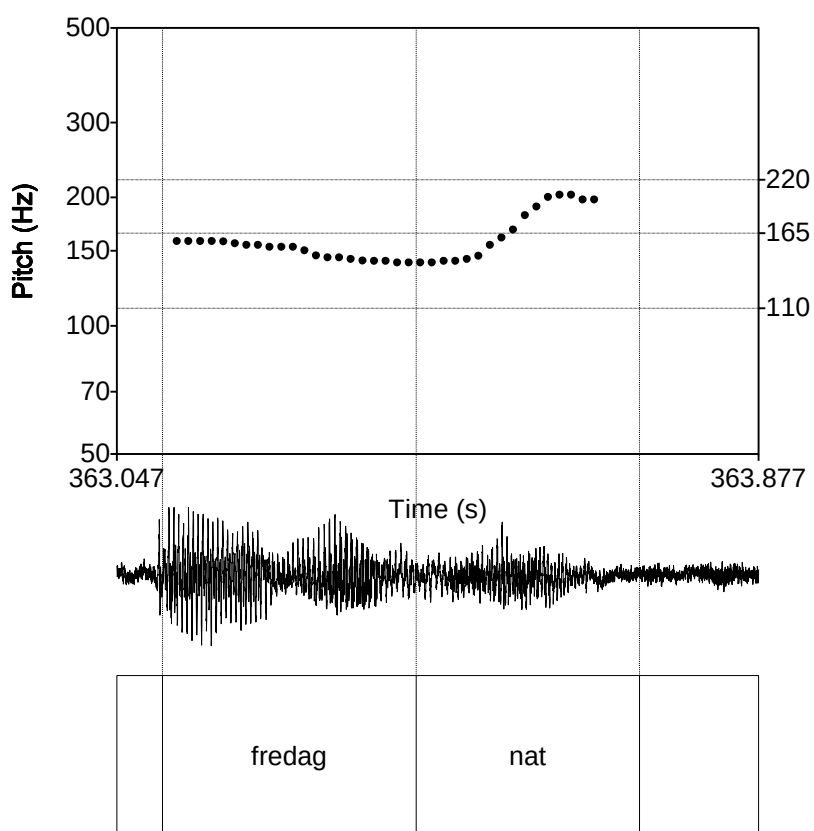

Graf 2.17 [to gange i ugen] linje 27

Stigende-faldende intonationsbevægelse i den afsluttende del 'i ugen' som udgør erstatningsforslaget. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 2.18 [fredag nat](A er NNS, og B er NS)

- 1 A: hvad skal du::
 (0.5)
 A: i::
 (0.3)
- 5 A: lørdag morgen?
 (1.3)
 B: m:::
 (0.4)
 B: so:ve.
 (0.6)
- 10 A: so[:ve]
 B: [m:h(h)h(h)]
 A: ja::h,
 B: jah
- 15 A: a::h
 (1.1)
 A: hvad skal du i:::
 (1.2)
- 20 A: inden da?
 (0.5)
 A: nat?
 (1.3)
- B: **fredag nat?**
- 25 A: (jaja)
 (0.6)
 B: ~de:r ska: je:g i (by:en)~
 (0.6)
- 30 B: der (.) ska jeg
 (1.0)
 B: m::: være sammen med min
 kæreste
 (0.2)

Graf 2.18 [fredag nat] linje 24

Faldende-stigende intonationsbevægelse med markant stigning i løbet af det afsluttende 'nat'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Forståelsesproblem - behandlet i afhandlingen

Uddrag 1.2 [ingen problemer] (A er NS, og B er NNS)

- 1 A: jamen det oss (.) men: har du
 problemer med o læse på dansk
 B: nej
 (.)
5 B: ikk [pro]blemer
 A: [nej]
 → A: **INGEN problemer**
 (0.3)
 B: læse o skrive det ikke problemer
10 (0.5)
 B: men det taler?
 (0.2)
 B: det [pro]blemer
 A: [jah]
15 (0.5)
 B: .hh fordi før (.) je:g kommer
 her i skol?
 (0.4)
 B: tsk (.) jeg lidt ^slært
20 (0.4)
 B: snakker o taler
 A: jah
 (0.2)
 B: jeg synes måske jeg taler?
25 (.) o jeg taler forkert.
 (0.7)

Uddrag 3.1 [det var lukket] (A er NNS, og B er NS)

1 A: de:t va:r godt
 (0.2)
 A: men: de:t
 (0.5)
 5 A: det var lukket?
 (0.5)
 → B: **det var lukket.**
 (0.7)
 A: a::h .hh hhh
 10 (0.5)
 A: fordi::
 (1.9)
 A: vi besøgth
 (0.1)
 15 A: dom:e:h
 (1.5)
 A: pretty late
 (0.3)
 A: e:h i [af]ten a:h når
 20 B: [mh]
 (0.3)
 B: a:h i var de:r [sent om]
 A: [mhm]
 B: aftenen
 25 (1.2)

Uddrag 3.2 [mig] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: kun dig du alene bor her
 (0.5)
- B: **mig?**
 (0.2)
- 5 A: mhm
 B: nej
 (1.5)
- B: jeg bor sammen med min kareste
- A: okay
10 (0.7)
- A: du har en kareste
- B: ja(hh) [ha] .hhh jah
- A: [(mh)]
 (0.6)

Uddrag 3.3 [kaffeost] (A er NS, og B er NNS)

- 1 A: det forhåbentlig ikk sån
 no:et kaffeost,
 (1.7)
- B: ↑KAFFEost,
5 (0.2)
- A: jah
 (2.5)
- B: er det her kaffeost ehhv-
 hva- hva er kaffeost
10 (1.2)
- A: kaffe((xy:xy))
 (0.5)
- A: >hedder det ikk det<
 (1.3)
- 15 A: det der some:h
 (0.5)
- B: nå:h ((xyxyxy:xy))
 (0.5)
- B: ^{tsk}nej^M
- 20 %com: (('nej' udtales med dental kliklyd og
 et svagt [m] finalt pga. mad i munden))
 (1.5)
- A: det- jeg tror det hedder kaffeost på
 ((xxxsk))
25 (0.8)
- B: nåh det vidst jeg ikk

Uddrag 3.4 [optaget på minidisk]

- 1 A: ehm
(0.4)
A: e:h -er du b- bevidst om at du
blir optaget
5 (0.9)
C: jeg blir hvad?
(0.1)
A: du blir optaget på:eh minidisk
(0.5)
10 A: det ska li[:ge:h]
→ C: [optaget] på minidisk=
A: =jah
A: det ska vi: s:e[-]
C: [e]:r
15 A: [e:h til jer]
C: [e:r- er det her] er der skjult
kamera i øjeblikket
B: (<°jah° det>) skjult mikrofon
A: jah skjult mi- mikrofon
20 C: |nåh|
A: |det| ska i så vide altså det-
B: det lissom me:d ((politiker))
han:
(0.3)
25 A: | eh | | he |
B: |han-| >nu er det |vel| ikk< en
mikrofon du |står| med der
A: | he |
(C): ()
B: lyder det |i en| kommentar fra
30 C: | mh |
|udenrigs|ministeren
A: | eh |
C: jamen er det i forbindelse med din
undervisning af din[e ((xxx)ske))
A: [nej]
C: st[ude]ren[de]
35 A: [nej] [ne]j nej det er
det de:r forskning som jeg
ha:r fortalt om
C: nåh?
A: e:hm:

- 40 (0.2)
A: så: har- har i noet imod at i
sån e:h anonymt blir eh
optaget
C: ikke hvis vi ved det en dag
45 i forvejen så har vi ikk (.)hahaha
A: =jamen nu: o-

Uddrag 3.5 [i skraldespanden] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: o så:: (tager du () din)
 (0.5)
- A: o putte:r i:e:h
 (0.7)
- 5 A: skraldespanden
 (0.3)
- B: **i SKRALDESPANDEN**
 (0.3)
- B: jeg ville da bare kast den ned
10 (0.6)
- A: EH ehhhhhhe:
 (0.3)
- A: -HA
 (0.7)
- 15 A: EHHH eh ih det er ikke særlig
 bæredygtigt fordi så går du på
 den
 (1.3)
- A: tramper du på den den samme
20 hundelo|rt|
- B: |bl|ablabla
 (2.8)
- B: ikk særlig bæredygtigt
 (.) hal|lo |
- 25 A: |h(h)h|
 (0.7)
- A: eh he haha he ha ha .hh.hhe

Uddrag 4.3 [hestesovs - pestosovs] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: ehm:
 (0.1)
 A: ((navn)) har () gi|w|i- givet
 os e:h
5 A: pestosovs
 (0.2)
 (0.6)
 → B: **eHHH hestesovs**
 (1.2)
10 A: <pestoso(h)vs>
 (0.2)
 B: hesteso(hh)- ehhe jeg hørte det
 som hesteso(h)vs

Forståelsesproblemer der ikke er analyseret i afhandlingen

Uddrag 3.6 [segne](A er NNS, og B er NS)

1 A: maden er snart færdig så ka vi jo
 oss gå op te (sted??)
 ()

5 B: segne
 (0.8)

 A: hva
 B: du er lige ved o segne
 (1.2)

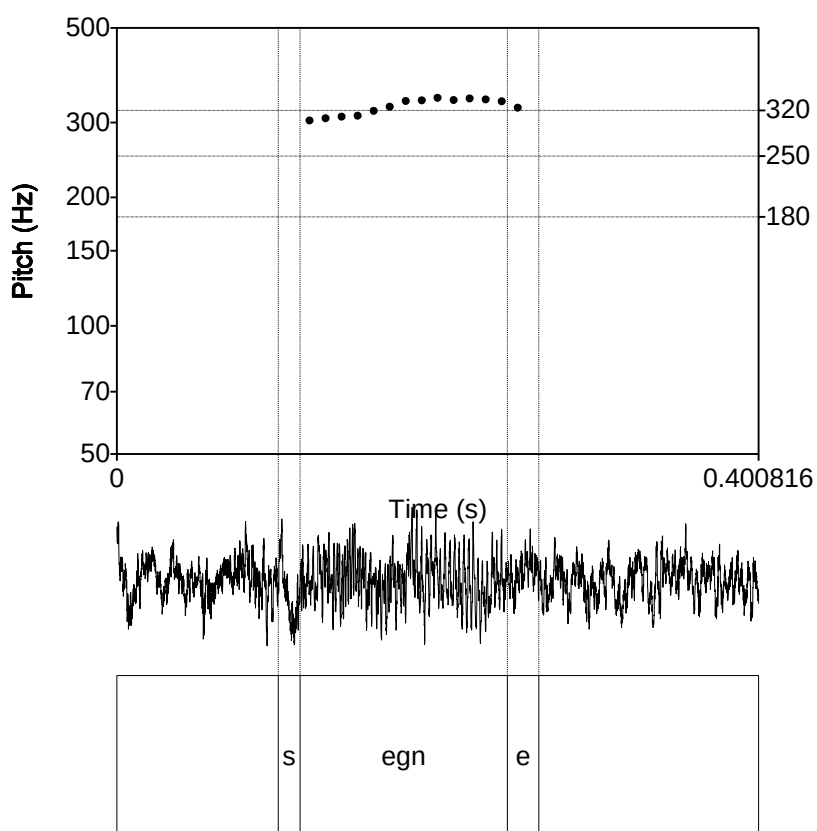
10 A: hvad?
 (0.9)

 B: du er [lige ve-]
 A: [at]
 (0.3)

 B: at segne
 (2.0)

15 → A: **segne**
 B: jah
 (0.6)

 B: jah kig i ordbogen prøv
 20 o find det
 (1.1)

Graf 3.6 [segne] linje 16

Mindre markant stigende-faldende intonationsbevægelse, der dog ligger i toppen af normalregisteret, hvilket giver et overrasket lydindtryk. sml. [pels]. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 3.7 [orange arme](A er NS, og B er NNS)

1 A: [mh]
B: [jeg] syns vi ligner så meget
hinanden
(0.3)

5 B: fysisk
(0.8)
B: at
(0.7)
B: at så lissom akkumulerer det
(1.3)

10 B: på non måde
(0.6)
B: så (_) får la:nge a:rme
sådn
(0.2)

15 B: orang: arme Hhh
(.)
→ A: **eh he orange arme**
(0.3)

20 B: eHHH heheh nej hva hedder
den- den der dyr .hh
(0.2)
B: den der abedyr
(1.5)

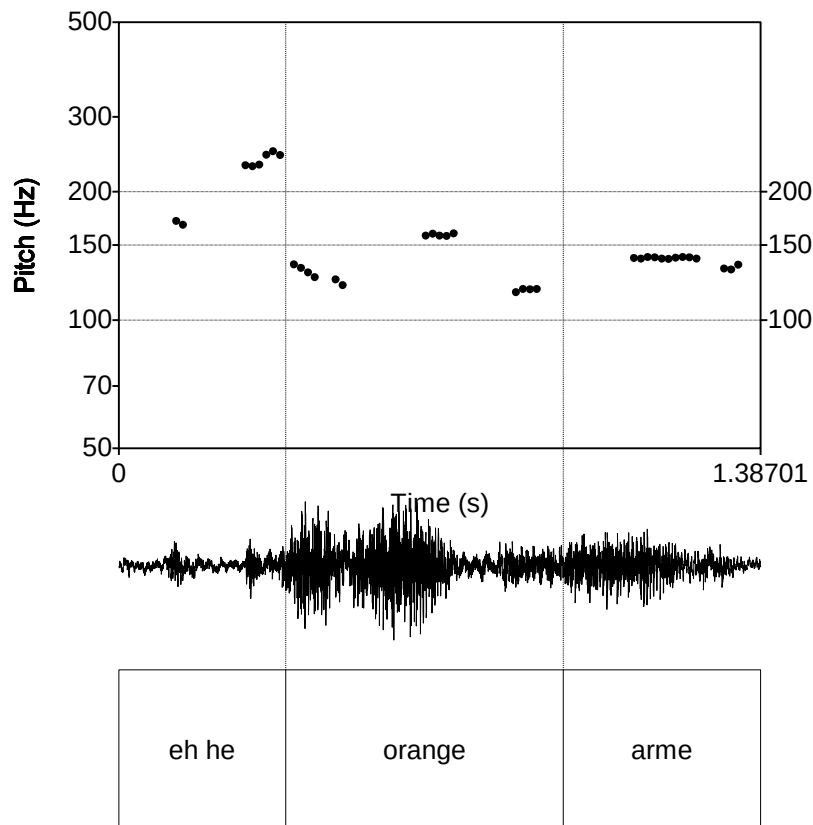
25 B: det den de:r (.) som i:
dj|a|ngle djungle[bog]
A: [jah]
(1.7)
A: (king louie)

30 %com: ((afterligning af tegnefilmsstemme))
(0.7)
B: jah
(0.8)
A: en orangutang
(0.4)

35 B: jah [o- o-]
A: [o:-] orangutang
%com: ((siges med fake accent))
(0.4)

40 B: nej orangi
(0.4)
A: orangi

45 B: (0.6)
hjahh .hh sån noen (.) arme
(0.5)

Graf 3.7 [orange arme] linje 18

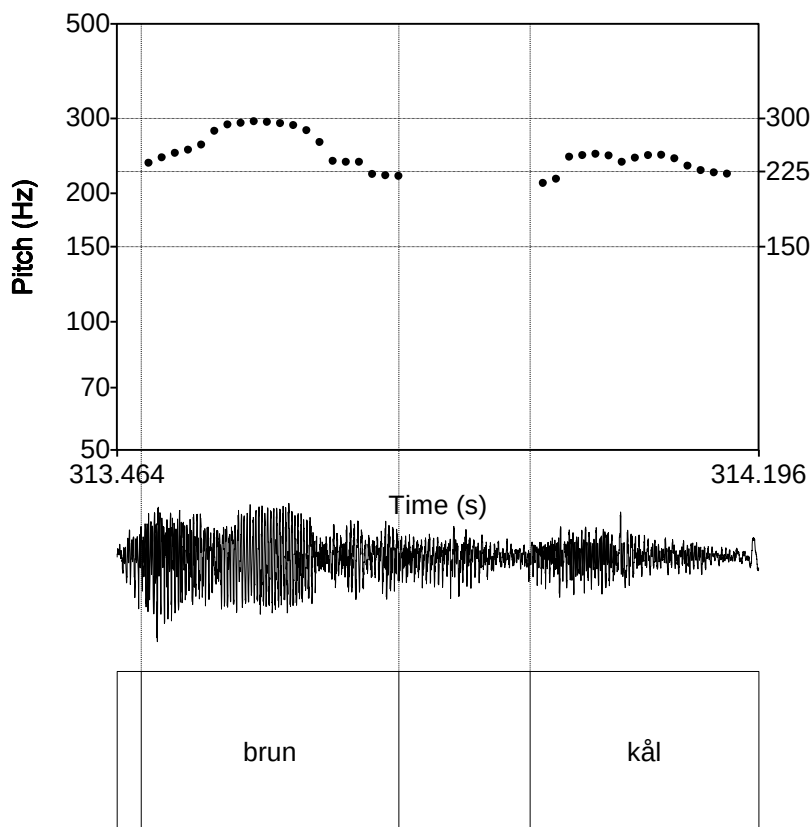
Stigende-faldende intonationsbevægelse på det centrale ord i gentagelsen 'orange'. Reduceret intonationsbevægelse i 'arme' pga. emfasen i 'orange'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 3.8 [brunkål] (A og C er NNS, og B er NS)

- 1 A: jeg har fået brunkå:l
(0.5)
B: mhh
(0.4)
5 A: he:r i:e::h
(1.2)
A: var det i sidste weekend
el[le:r] hvornår [var det]
→ C: [brun] [kå:l]
10 B: jah
(2.1)
A: derhh
(0.5)
A: ri(hh)gtigt eh traditionel dansk
15 mad
(0.2)
B: ehja:h det var min mor som havde
lavet det sån om
(1.2)
20 B: det vel
(1.1)
B: egentlig hvidkål
(0.9)
B: er det
25 (0.6)
A: asså det er kåd (.) kå:l som:eh
(0.8)
A: er blive
(1.1)
30 A: sån:
(0.9)
A: .thhh sø~iks- ~ikk stegt
(0.2)
A: men (°°>>hva hedder det<<^{61°°})
35 (0.4)
A: sån (.) tsen kommet
A: [i en gry:de o]
B: [(ka man godt rigtig li)]
A: [va:rmet med] sukker [~o::g]
40 B: [sukkeret (o)] [lissom]
(0.2)

⁶¹ >> << angiver at det mellemliggende siges meget hurtigt.

45 B: brune kartofler o sån noget (der)
 C: [jah]
 A: [jah]
 (0.2)
 C: nå:h okay

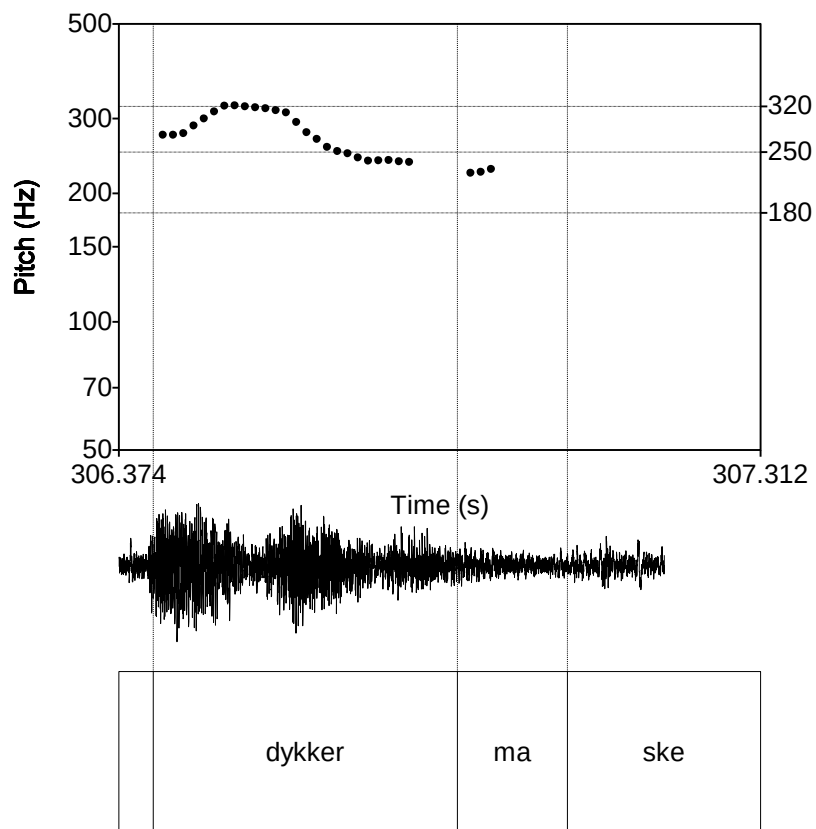

Graf 3.8 [brunkål] linje 9

Stigende-faldende intonationsbevægelse på den overraskende del af ordet 'brun' samt mindre markant stigende-faldende intonationsbevægelse i anden del pga. emfasen i første del. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 3.9 [dykkermaske](A er NNS, og B er NS)

- 1 A: ka vi lave en evaluering
 bagefter [.hh] hehee
 B: [ja(h)]
 B: hvem har den verste far
 5 A: .hhhh
 (0.2)
 A: jah
 (5.5)
 B: o jeg har også været nede o
 10 købe dykkermaske
 (0.8)
 → A: **dykkermaske (.) hva er [det]**
 B: [jah]
 (0.4)
 15 B: asså >eller sån< snorkelmaske
 (0.3)
 A: [a::::]
 B: [(sån en her)]
 B: a:a::h det sån
 20 B: en hvor man ser
 helt vildt dum ud fordi::
 ((navn)) er fra ((land)) af
 (0.3)
 B: der,
 25 (0.3)
 A: ah|a|
 (0.7)

Graf 3.9 [dykkermaske] linje 12

Stigende-faldende intonationsbevægelse på den første del af ordet 'dykker' samt markant reduceret intonationsbevægelse i anden del pga. emfasen i første del. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Erstatninger - behandlet i afhandlingen

Uddrag 1.3 [historie] (A er NS, og B er NNS)

- 1 A: hva læser du,
 (0.6)
- B: .hh a:h (.) jeg læser
 (.) dansk,
5 (0.3)
- B: her
 (2.2)
- B: e::h
 (0.4)
- 10 B: |en:| (.) kultur,
 com%: ((en: lyder som om det kunne være
 brugen af det engelske ord 'and' i
 stedet for 'og' - og det optræder
 flere gange på tilsvarende måde))
15 (0.9)
- A: danske kultur?
 (0.9)
- B: dansk, |en:| dansk kultur,
 A: jah
20 (0.2)
- B: |en:|
 (0.2)
- B: o:: .hh
 (0.4)
- 25 B: dansk histori
 (0.6)
- A: **dansk historie**,
 (0.3)
- B: historie?
30 (0.3)
- A: jah
 (0.2)
- A: °hi° stori e
 %com: ((stavelsesopdelt udtale))
35 (0.3)
- B: °hi°stori°e°
 (0.9)
- %com: ((hviskende latter i pausen))
 B: mh

Uddrag 4.1 [joðdag] (A er NNS, og B er NS)

1 A: <de:t va:r> de:t var
 (1.1)
 A: |jude|
 (0.7)
 5 A: |ju^lda|=
 B: =jah
 (0.2)
 B: eh he
 A: mhm
 10 (1.1)
 → B: jo{ð}d~a~g
 (0.4)
 A: jo|w|dag
 B: ~jo{ð}~ hh(h)hh
 15 A: jo|w|dag=
 B: =°eh he .eh°
 A: mh
 (0.5)
 B: da^gen hvor ju^lebryggen
 20 blev fri^givet
 (0.5)
 A: j:a(h) hehe [hhhhh]
 B: [eh he]

Uddrag 4.2 [mikrofonen] (A er NNS, og B er NS)

1 A: ø:hm:: (.) hvor er mikken henne
(1.7)
B: (hvor er) mik
(.)
5 B: nå:h
A: mikh
(0.4)
→ B: **mikrofonen**
(0.2)
10 A: mikrofonen
(0.7)
A: den attende
(0.8)
A: er det den attende i dag
15 (0.8)
A: jow
B: jow

Uddrag 4.3 [hestesovs - pestosovs] (A er NNS, og B er NS)

- 1 A: ehm:
 (0.1)
 A: ((navn)) har ()giwi- givet
 os e:h
5 A: pestosovs
 (0.2)
 A: pestosovs
 (0.6)
 B: eHHH hestesovs
 (1.2)
10 → A: <pestoso(h)vs>
 (0.2)
 B: hesteso(hh)- ehhe jeg horte det
 som hesteso(h)vs

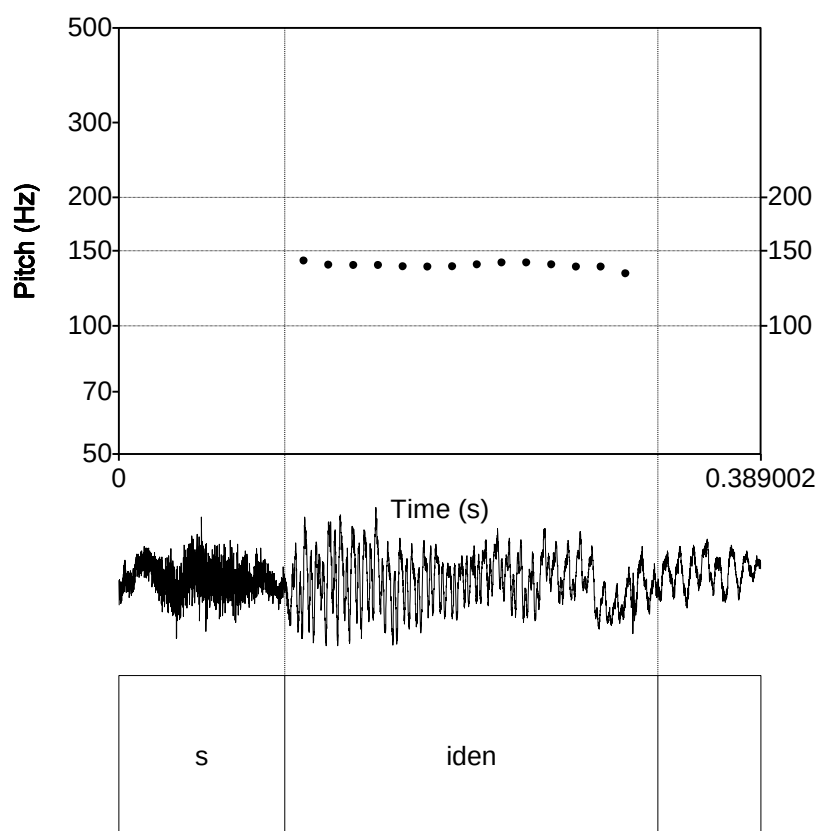
Uddrag 4.4 [andet] (A er NS, og B er NNS)

- 1 A: ahh: har du ikk noet noet
 vintertøj som (.) du ka
 ta [(med hjem nu hvor du rejser)]
- B: [jah jeg ta:r jeg har kun min]
- 5 vinte::r (.) jakke
 (0.3)
- B: men den tar jeg med hjem: (.) nu
 (1.2)
- 10 A: det måske lige tidlig nok
 (0.2)
- A: >er det< [okay]
- B: [(nej)]
 (0.5)
- B: det tror jeg i(h) (kk je)h)hh
15 (0.4)
- B: jeg har andre tøj oss (.) de:r
 asså der i midten
 (1.4)
- A: ~~¥~~a~ndet
20 (0.4)
- B: .tlhh jahh
 (0.3)
- A: °jah°
 (0.9)
- 25 B: s|a|gde jeg anden
 (0.3)
- A: ¥andre
 (0.3)
- B: o:h okay
30 (0.6)
- A: tøj er altid si- singularis
- B: jah
 (3.7)
- B: ve du ha en (.) det dine
- 35 A: .hh hehe
- B: haha| ha| |jahahh|
- A: | ja| hehehe |hehehe| he|he-|
- B: |.hh|
- hhhh ikkeh(h)he(h)
 (0.2)
- 40 A: men det var det jo ikk mere

Erstatninger der ikke er analyseret i afhandlingen

Uddrag 4.5 [siden](A er NNS, og B er NS)

1 A: hvod-
 (0.2)
 A: hvordan
 (0.2)
5 A: kan::
 (0.5)
 A: kan du sige
 (0.5)
 A: one month ago (.) på
10 dansk
 (0.6)
 B: ehm::
 (0.4)
 B: så sir du for en måned
15 siden
 (1.1)
 A: e::h
 (0.4)
 A: en måned siden
20 (0.4)
 → B: **siden**
 (0.4)
 A: siden
 (0.3)
25 B: jah
 (0.9)
 B: for en måned siden er du
 kommet te danmark
 (0.2)
30 A: jah
 (1.4)

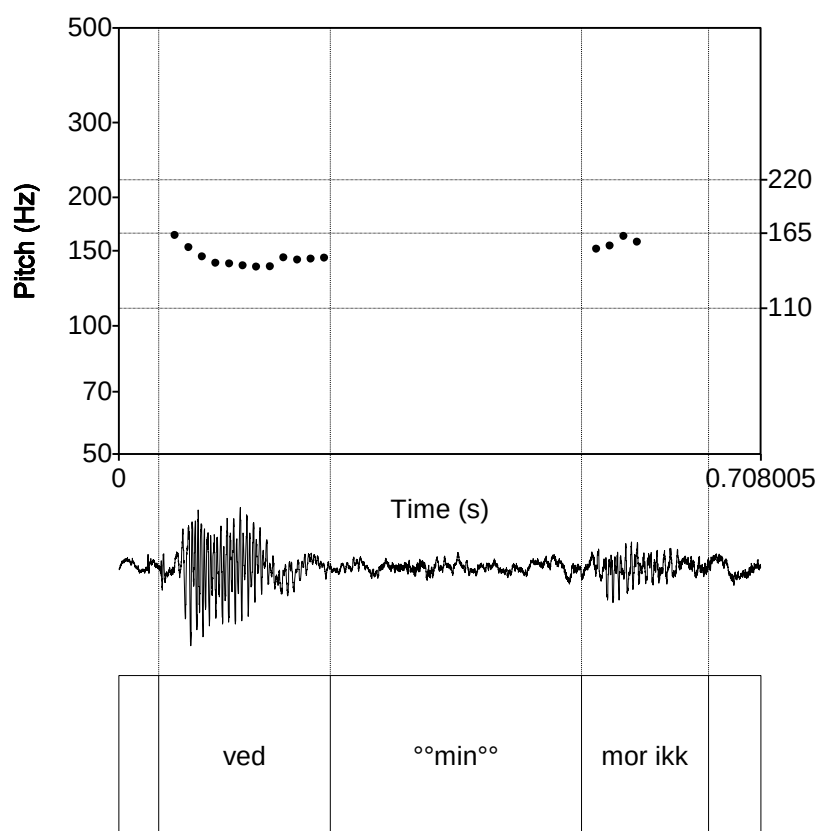

Graf 4.5 [siden] linje 21

Ligeud intonationsbevægelse lige under midten af normalregisteret, svarende til [andet]. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 4.6 [ved min mor ikk] (A er NNS, og B er NS)

1 A: m:: måske:
 (0.9)
 A: ehm:
 (4.5)
5 A: som: ting?
 (0.9)
 A: eh
 (0.5)
 A: sometimes
10 (0.2)
 B: hmhm
 (0.8)
 B: somme tider
 (0.4)
15 A: somme tider
 (0.8)
 A: min mor ved ikk
 (1.3)
 A: a::h
20 (1.5)
 → B: **ved °°min°° mor ikk**
 (0.8)
 A: what
 (0.3)
25 B: ved min mor ikk
 (1.0)
 A: ved min mor ikk?
 (0.3)
 B: jah
30 (3.6)
 A: jah
 (1.0)
 A: men:
 (1.4)
35 A: ahehm:
 (0.2)
 A: bare |v|enn
 (0.3)
 A: hun spiser
 (4.2)

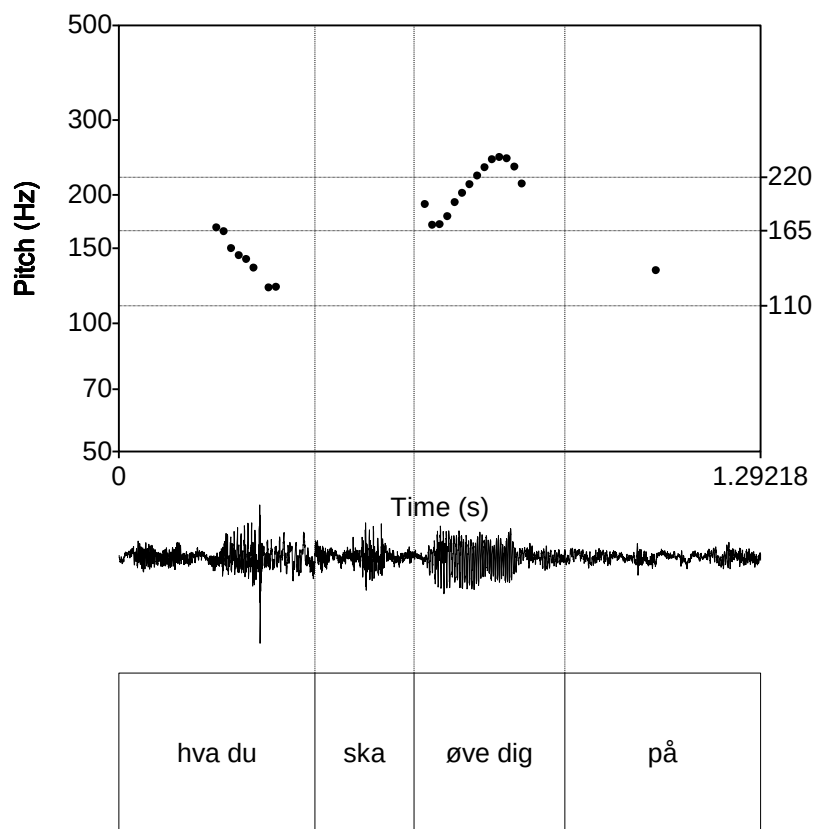
Graf 4.6 [ved min mor ikk] linje 21

Ligeud intonationsbevægelse lige under midten af normalregisteret, svarende til [andet]. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 4.7 [hva du ska øve dig på](A er NNS, og B er NS)

- 1 A: tsk (.) det er en gruppe der
ska bruge den
(0.2)
- A: d|e| ska ha det
(0.3)
- A: te: så: du kan godt komme ind
o:
(0.5)
- 10 A: høre
(0.5)
- A: alt mulig
(0.6)
- A: recordings hva hedder en
recording på dansk
- 15 B: optagelse
- A: optagelse
- B: jah
- A: .nhhh
(1.4)
- 20 A: om noe udlandet
(0.2)
- A: studerende
(0.7)
- B: nåh ok[ay]
- 25 A: [me]n te mig det
ba::re (.) min lærer
hun ska oss høre det
(0.2)
- A: ~o:w:~
(0.4)
- A: sige noget te mig om hva jeg
ska praktikere mod- (m) mere
imod
(0.4)
- 35 → B: **hva du ska øve dig på**
- A: jah
(0.8)
- A: vdfsig det igen
- com%: ((turboudtale af 'vil du sige det igen'))
- 40 (0.2)
- A: [engang til]
- B: [hva du ska] øve dig på

- 45
- A: (0.2)
hva jeg ska |ud|e på
(2.8)
D: gider du lave en te mig os
(0.4)
A: jah
(0.4)

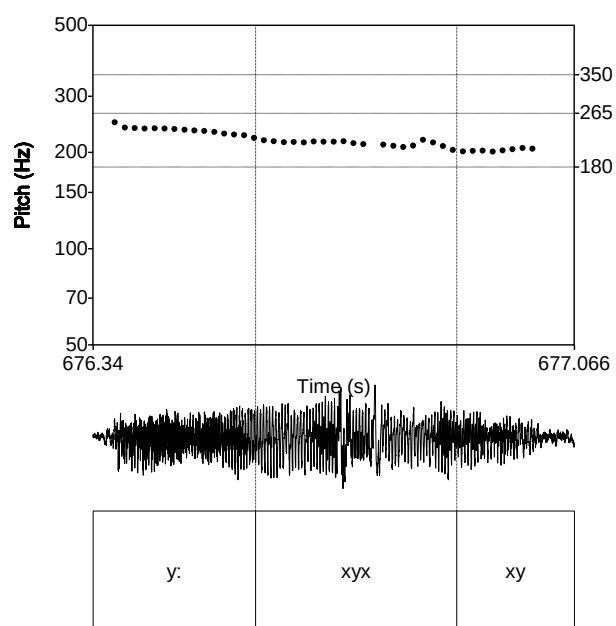

Graf 4.7 [hva du ska øve dig på] linje 35

Markant stigende-faldende intonationsbevægelse på den del af turen der bliver erstattet 'øve dig på'. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

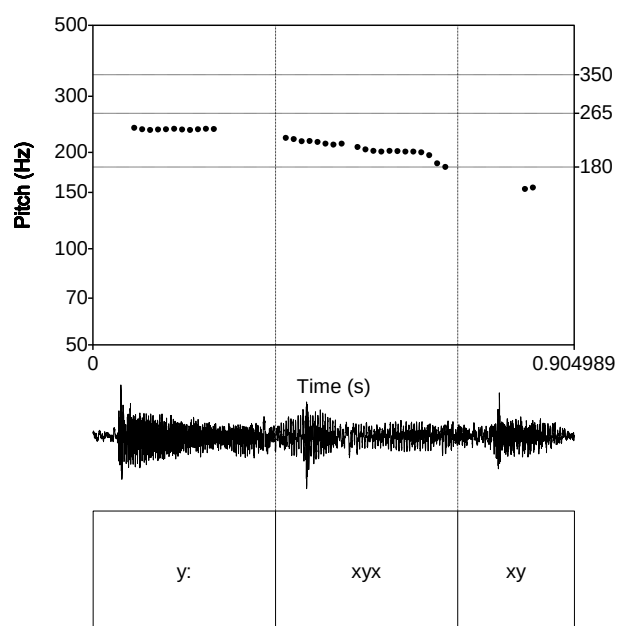
Uddrag 4.8 [y:xyxxy](A er NS, og B er NNS)

- 1 A: ja:h m det oss- asså der er n- (.)
 i den der bog jeg har de:r (.)
 er der noen a de der øvninger
 (0.5)
- 5 A: fortæl om hva du gør om
 morgenen
 (0.9)
- A: |xyxyxyxyxy:x y:xyxy|
 (0.5)
- 10 → B: |y:xyxxy|
 (0.8)
- B: |y:xyxxy|
 com%: ((et knips med fingrene samtidig med hver
 stavelse))
 (0.5)
- 15 A: |y:xyxxy|
 (1.2)
- B: e::h
 (1.3)
- B: .hhh
 (0.4)
- 20 B: jah asså de de der sån noen
 situationer er |bra:| for det
 et problem
 (0.4)
- 25 B: .hh o så ska i spille:h
 (0.4)
- B: rollespil på ((xxxsk))
 (3.1)

Graf 4.8a [y:xyxy] linje 10

Faldende intonationsbevægelse i den lavere halvdel af normalregisteret. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

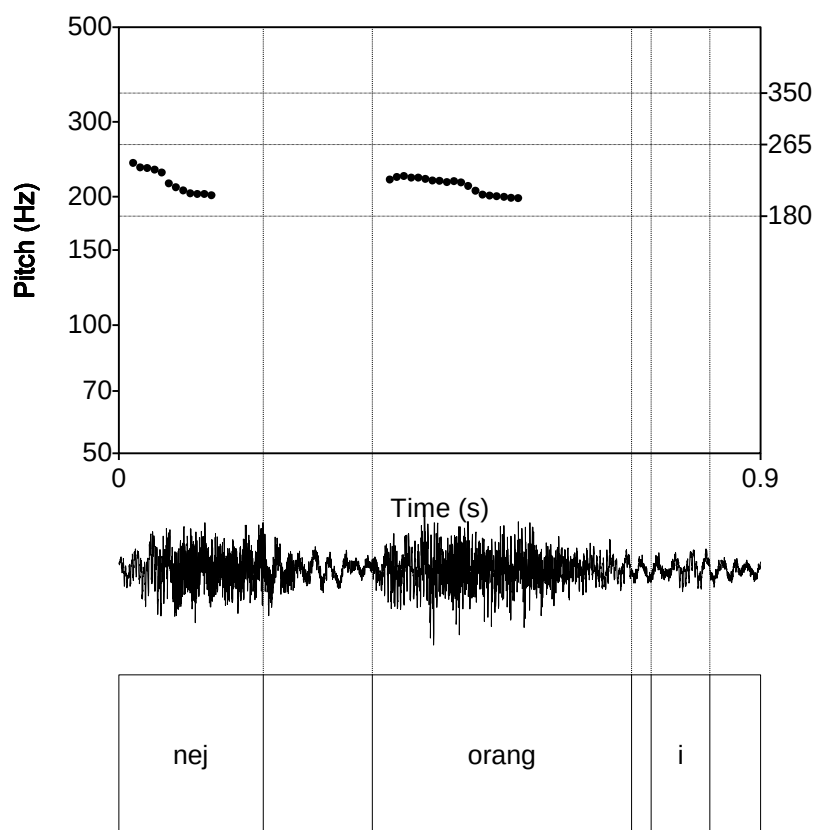
Graf 4.8b [y:xyxy] linje 12

Faldende intonationsbevægelse i den lavere halvdel af normalregisteret ned til registerbunden. De fuldt optrukne tværstreger angiver talerens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.

Uddrag 3.7 [orange arme](A er NS, og B er NNS)

- 1 A: [mh]
 B: [jeg] syns vi ligner så meget
 hinanden
 (0.3)
- 5 B: fysisk
 (0.8)
- B: at
 (0.7)
- B: at så lissom akkumulerer det
 10 (1.3)
- B: på non måde
 (0.6)
- B: så (_) får la:nge a:rme
 sådn
 15 (0.2)
- B: orang: arme Hhh
 (.)
- A: eh he orange arme
 (0.3)
- 20 B: eHHH heheh nej hva hedder
 den- den der dyr .hh
 (0.2)
- B: den der abedyr
 (1.5)
- 25 B: det den de:r (.) som i:
 dj|a|ngle djungle[bog]
- A: [jah]
 (1.7)
- A: (king louie)
- 30 %com: ((efterligning af tegnefilmsstemme))
 (0.7)
- B: jah
 (0.8)
- A: en orangutang
 35 (0.4)
- B: jah [o- o-]
- A: [o:-] orangutang
- %com: ((siges med fake accent))
 (0.4)
- 40 → B: **nej orangi**
 (0.4)
- A: orangi

45 B: (0.6)
hjahh .hh sån noen (.) arme
(0.5)

Graf 3.7 [orangi] linje 18

Faldende intonationsbevægelse på så vel 'nej' som 'orangi'. Det finale 'i' er afstemt og kan derfor ikke ses i pitchkurven. De fuldt optrukne tværstreger angiver tale-rens normalregister samt midterlejet i normalregisteret.